

คู่มือ
การปฏิบัติราชการ
สายงานาร
เล่ม ๔

คู่มือ
การปฏิบัติราชการ
สำนักงานเร
เล่ม ๕

คำนำ

การทำหน้าที่ตรวจราชการและสืบสวนสอบสวนของกรมจเรทหารบก เป็นการช่วยเหลือผู้บัญชาการทหารบก ในการควบคุม กำกับดูแลหน่วย ตลอดจนกำลังพล ให้ปฏิบัติราชการและปฏิบัติตนด้วยความสุจริต ถูกต้อง และยุติธรรม ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผลโดยรวมของกองทัพบกทางตรง และ/หรือทางอ้อมต่อไป

อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดในเรื่องจำนวนเจ้าหน้าที่ งบประมาณ และเวลา ทำให้การทำหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร กล่าวคือ การตรวจราชการกว่าจะครบวงจรรอบตรวจหน่วยเดิมประมาณ ๓ ปีขึ้นไป ส่วนการสืบสวนสอบสวนก็มีความล่าช้า เพราะต้องทำหลายกรณีพร้อมกัน

คู่มือการปฏิบัติราชการสายงานจเรจัดทำขึ้นเพื่อให้ความรู้ในการตรวจราชการ และการสืบสวนสอบสวนแก่ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ ตั้งแต่ระดับเจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจการพิเศษ ฝ่ายอำนวยการ จนถึงผู้บังคับบัญชา เพื่อใช้ในการทำงานหรือควบคุมกำกับดูแล ซึ่งจะช่วยบรรเทาข้อจำกัดของกรมจเรทหารบกได้ทางหนึ่ง โดยจัดทำเป็น ๔ เล่ม ได้แก่

เล่ม ๑ การตรวจกิจการทั่วไป ในเรื่องสิ่งอุปกรณ์ประเภท ๒ และ ๔ สายสื่อสาร และสายพลาธิการ สิ่งอุปกรณ์ประเภท ๓ สายพลาธิการ และสิ่งอุปกรณ์ประเภท ๕

เล่ม ๒ การตรวจกิจการทั่วไป ในเรื่องการบริหารกำลังพล การรักษาความปลอดภัย และการเลี้ยงดูทหาร ยานพาหนะในและนอกอัตรာ อาวุธประจำกาย ประจำหน่วย และเครื่องควบคุมการยิง มาตรการประหยัดพลังงาน

เล่ม ๓ การตรวจการจัดหา หลักการจัดหาวัสดุ และ ขั้นตอนจัดหา พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารวัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วย การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารวัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และสรุปความแตกต่างระหว่าง พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารวัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ กับระเบียบ สร. ว่าด้วยการวัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕

เล่ม ๔ เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน ในเรื่องกฎหมายที่ควรรู้ และการตรวจกิจการทั่วไป ในเรื่องกิจการเรือนจำทหาร กิจการสายงานสัสดี

ทั้งนี้เนื้อหาทั้งการตรวจกิจการทั่วไปและการตรวจการจัดหา ประกอบด้วยเรื่อง ที่ตรวจ หัวข้อและรายการที่ตรวจของเรื่องนั้น ๆ พร้อมกับอ้างอิงหลักฐานและเนื้อหาไว้ด้วยกัน เพิ่มเติมด้วยข้อบกพร่องที่พบบ่อย เพื่อให้หน่วยเพิ่มความระมัดระวังในรายการนั้น ๆ ยิ่งขึ้น

กรมจเรทหารบก หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือการปฏิบัติราชการสายงานจเรจะเป็นประโยชน์และอำนวยความสะดวกทั้งแก่ผู้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และผู้สนใจทั่วไปได้ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เรียนรู้ และอ้างอิง เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการ เป็นไปด้วยความถูกต้องแม่นยำ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน หากมีข้อควรแก้ไข หรือข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น กรมจเรทหารบก ยินดีน้อมรับ เพื่อนำไปปรับปรุงในโอกาสต่อไป

กรมจเรทหารบก
พฤศจิกายน ๒๕๖๐

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
กล่าวทั่วไป	
การเตรียมการรับตรวจ	๓
การตรวจเรือนจำทหาร	๑๑
การตรวจสายงานสัสดี	๔๓
การสืบสวนสอบสวน	๗๓
การปฏิบัติเมื่อทหารกระทำหรือเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา	๙๗
พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.๒๔๙๗	๑๒๗
บันทึกข้อตกลงระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงมหาดไทย	๒๘๑
โครงสร้างระบบการตรวจเลือกและระบบบัญชีเอกสารตรวจเลือก	๓๐๑
แบบพิมพ์สายงานสัสดี	๓๐๕

กล่าวทั่วไป

๑. ประวัติความเป็นมา

กิจการจเรทหารบก : เริ่มขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ได้ทรงจัดตั้ง “จเรทัพบก” ขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ร.ศ.๑๑๒ (พ.ศ.๒๔๔๖) และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงรับตำแหน่ง “จเรทัพบก” มีหน้าที่ตรวจราชการทหารทั่วไป และพระองค์ ทรงดำรงตำแหน่งนี้ตลอดมาจนเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเฉลิมพระปรมาภิไธยว่า พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ในปี ร.ศ.๑๒๙ (พ.ศ.๒๔๕๓) ซึ่งนับได้ว่าทรงเป็นจเรทัพบกเป็นพระองค์แรก และนับได้ว่าพระองค์ท่าน เป็นต้นกำเนิดของกิจการจเรและกรมจเรทหารบกสืบมาตราบนานทุกวันนี้

๒. วิสัยทัศน์

กรมจเรทหารบก เป็นหน่วยตรวจราชการและสืบสวนสอบสวนที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส สุจริต ยุติธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชา หน่วยทหาร กำลังพลของกองทัพบก และประชาชน

๓. ภารกิจ

๓.๑ ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจราชการ สืบสวนและสอบสวนในเรื่องที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพและราชการของหน่วยต่าง ๆ ของกองทัพบก

๓.๒ สืบสวนสอบสวน และพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์ และการร้องเรียนที่เกี่ยวกับราชการ หรือทหาร หรือข้าราชการกองทัพบก

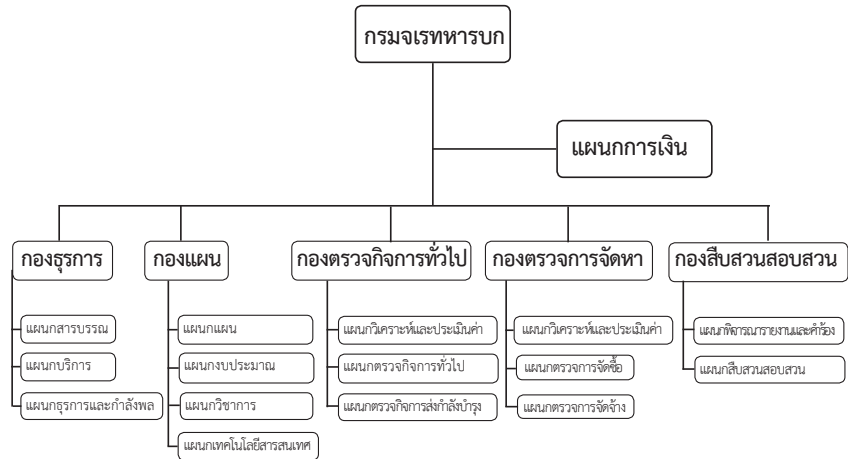
๔. ภารกิจแถลงใหม่

๔.๑ ดำเนินการการตรวจราชการเพื่อให้การปฏิบัติงานหน่วยเป็นไปด้วยความถูกต้อง ประหยัด มีประสิทธิภาพ และสมประโยชน์ต่อทางราชการ

๔.๒ ดำเนินการสืบสวนสอบสวนด้วยความโปร่งใส เป็นธรรม เพื่อให้ได้

ข้อเท็จจริง เสนอผู้บังคับบัญชาได้อย่างถูกต้องและทันเวลา

๔.๓ พัฒนาบุคลากรในสายงานจเร และผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ ความสามารถ ในหน้าที่ที่ทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน มีคุณธรรม และอุดมการณ์

๕. การจัด

๖. นโยบายของผู้บังคับบัญชา : ยึดถือตามระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการตรวจในหน้าที่นายทหารจเร พ.ศ. ๒๕๕๒ และสนองตอบต่อเจตนารมณ์ และการสั่งการของ ผบ.ทบ. ดังนี้

๖.๑ การปฏิบัติงานในหน่วยทุกระดับของ ทบ. ต้องยึดถือ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และสายการบังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด

๖.๒ การรักษาคลังอาวุธยุทโธปกรณ์ หน่วยที่มีคลังอาวุธให้ ผบ.หน่วย ตรวจตรา ระมัดระวัง ดูแลคลังฯ ที่อยู่ในความรับผิดชอบให้เรียบร้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คลังกระสุน และวัตถุระเบิด เพื่อให้เกิดความปลอดภัย รวมถึงการรักษาปรนนิบัติบำรุง ยุทโธปกรณ์ภายในหน่วยให้มีสภาพที่ดี พร้อมทั้งจะปฏิบัติภารกิจ และไม่มีการรั่วไหล ซึ่งจะต้องไม่เกิดขึ้นใน ทบ. หากมีข้อบกพร่องและมีการสูญหาย เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ รวมทั้งผู้บังคับบัญชา

ตามลำดับชั้น จะต้องรับผิดชอบทางวินัย ทางคดีอาญา และทางคดีแพ่ง

๖.๓ ให้ผู้บังคับหน่วยกวดขันให้กำลังพลตรวจสอบสมุดประวัติของตนเอง ให้เรียบร้อย ทันสมัย เพื่อสิทธิของกำลังพล รวมทั้งดูแลสิทธิต่าง ๆ ที่กำลังพลจะได้รับ กรณีที่การดำเนินการด้านสิทธิกำลังพลล่าช้าให้แจ้งกำลังพลได้รับทราบโดยเร็ว เพื่อป้องกันการร้องเรียน

๖.๔ ให้ผู้บังคับหน่วยได้มีการพัฒนาปรับปรุงหน่วยของตนเอง ให้สมกับเป็นหน่วยทหารที่มีเกียรติและศักดิ์ศรี เพื่อให้เป็นที่ยอมรับจากส่วนราชการอื่น และประชาชน

๖.๕ ให้หน่วยที่มีคลังสิ่งอุปกรณ์อยู่ในความรับผิดชอบได้มีการบริหารจัดการ ภายในคลังสิ่งอุปกรณ์ให้เรียบร้อยโดยจัดทำรายการการส่งคืน สิ่งอุปกรณ์ รวมทั้งสำรวจ ตรวจสอบสิ่งอุปกรณ์ใดไม่ได้ใช้งาน หมดยุ และไม่จำเป็นต้องจัดหามาเพิ่มเติม ให้งดเว้นการจัดหา และสิ่งอุปกรณ์ใดที่ขาดแคลนก็ให้ดำเนินการเข้าวงรอบการจัดหามาทดแทนใหม่

๖.๖ หน่วยที่ได้รับการประเมินผลการตรวจอยู่ในระดับต่ำในปีที่ผ่านมา จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงโดยด่วน การตรวจทุกหน่วยจะต้องมีผลการประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๘๐

๖.๗ ให้หน่วยของ ทบ. นำมาตรการประหยัดใน ทบ. มาใช้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการส่งเสริมการใช้พลังงานทางเลือก

๖.๘ การจัดหาสิ่งอุปกรณ์และยุทโธปกรณ์ ให้คำนึงถึงความต้องการในการใช้งานของหน่วยใช้ ทั้งด้านชนิดและจำนวนที่สอดคล้องกับความจำเป็นและความสิ้นเปลืองในการใช้งาน การจัดซื้อจัดจ้างต้องเป็นไปอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม เกิดประโยชน์ต่อกองทัพกองอย่างแท้จริง

๖.๙ การตรวจเลือกทหารกองเกินเข้าเป็นทหารกองประจำการ และการปลดทหารกองประจำการ ให้ทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องดำเนินการด้วยความ

ถูกต้อง ยุติธรรม และ โปร่งใส

๖.๑๐ ให้ผู้บังคับหน่วยทุกระดับดำเนินการช่วยเหลือดูแลสวัสดิการของกำลังพลชั้นผู้น้อยและดำเนินการด้านสิทธิกำลังพลอย่างจริงจัง เพื่อให้คุณภาพชีวิตของกำลังพล และครอบครัวดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

๖.๑๑ การบริหารกองทุนชุมชนของ ทบ. เป็นไปด้วยความโปร่งใส และเกิดประโยชน์ต่อกำลังพลอย่างแท้จริง

๖.๑๒ ให้ ทภ. กวดขัน กำกับดูแล กรณีกำลังพลนำอาวุธ กระสุนของทางราชการออกไปภายนอก ทบ. และมอบหมายให้ จบ. ทำการสุ่มตรวจว่ามีอาวุธ กระสุน หายไปหรือไม่

การเตรียมการรับตรวจ

การเตรียมการรับตรวจ ขั้นตอนปฏิบัติก่อนการตรวจ

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
๑ การปฏิบัติของหน่วยรับตรวจ	<ul style="list-style-type: none">• ผู้นำตรวจและผู้รับตรวจเตรียมเอกสารมอบให้ผู้ตรวจดังนี้<ol style="list-style-type: none">๑. หัวข้อการตรวจที่ จบ. ส่งให้ครั้งหลังสุด จำนวน๒ ชุด พร้อมลงรายละเอียดตามที่ จบ. กำหนด๒. ข้อมูลที่ต้องการทราบประกอบการรับตรวจตามอนุผนวกที่ จบ. กำหนด◆ ระเบียบกองทัพก ว่าด้วยการตรวจในหน้าที่นายทหารจเร พ.ศ. ๒๕๕๒ ลง ๑๐ ก.ย. ๕๒ ข้อ ๑๒, ๑๒.๑ และ ๑๒.๒ ข้อ ๑๒ การแจ้งให้หน่วยรับการตรวจทราบ <p>ก่อนออกทำการตรวจให้กรมจเรทหารบกหรือหน่วยที่สั่งการตรวจ แจ้งเรื่องและกำหนดเวลาในการตรวจการเตรียมการรับตรวจ และคำขอต่างๆ ที่จำเป็นต่อการอำนวยความสะดวกในการตรวจ หรือเรื่องอื่น ๆ ที่เห็นว่ามีความสำคัญให้หน่วยรับตรวจทราบ</p> <p>๑๒.๑ หนังสือแจ้งกำหนดเวลาในการตรวจทั่วไปควรส่งให้หน่วยรับตรวจทราบล่วงหน้าเพื่อเตรียมการก่อนการตรวจไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน</p> <p>๑๒.๒ หนังสือแจ้งกำหนดเวลาในการตรวจพิเศษ จะแจ้งให้ทราบล่วงหน้า หรือจะให้ นายทหารจเรที่เป็นหัวหน้าชุดตรวจนำไปเสนอต่อผู้บังคับหน่วยที่รับตรวจก็ได้</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๒ บันทึกผลการตรวจของ จบ. ครั้ง ครั้งสุดท้าย</p>	<ul style="list-style-type: none">• ตรวจสอบสำเนาเอกสารบันทึกผลการตรวจครั้งล่าสุดของนายทหารจเร ทบ.๑๐๕-๐๐๙• ตรวจสอบรายงานการแก้ไขข้อบกพร่องของหน่วยให้ผู้บังคับบัญชาทราบและสั่งการของผู้บังคับบัญชา◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการตรวจในหน้าที่นายทหารจเร พ.ศ. ๒๕๕๒ ลง ๑๐ ก.ย. ๕๒ ข้อ ๑๕.๒ ข้อ ๑๕.๒ ผู้รับตรวจ เมื่อได้รับบันทึกผลการตรวจแล้ว ให้แก้ไขข้อบกพร่องที่อยู่ในอำนาจของตนทันทีโดยไม่ต้องรอให้ผู้บังคับบัญชาสั่งการ สำหรับเรื่องที่เกิดขึ้นความมารถ และ/หรือนอกเหนืออำนาจของตนที่จะแก้ไขได้เอง ให้รายงานหน่วยเหนือเพื่อดำเนินการต่อไป และให้เก็บบันทึกผลการตรวจและการดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องไว้เป็นหลักฐานในการรับตรวจครั้งต่อไป■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่จัดทำสำเนาบันทึกผลการตรวจของ จบ. ครั้งล่าสุดและรายงานการแก้ไขข้อบกพร่องแนบไว้กับข้อมูล
<p>๓ การจัดทำ ข้อมูลที่ต้องการทราบ ประกอบการรับตรวจ</p>	<ul style="list-style-type: none">• ตรวจสอบข้อมูลของเรื่องที่ทำกรตรวจตาม อจย., อสอ. และนอกอัตราตามอนุพจนกที่ จบ.กำหนด รวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ ที่แจ้งหน่วยรับตรวจให้จัดเตรียมไว้◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการตรวจในหน้าที่นายทหารจเร พ.ศ. ๒๕๕๒ ลง ๑๐ ก.ย. ๕๒ ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๒ การแจ้งให้หน่วยรับการตรวจทราบ ก่อนออกทำการตรวจให้กรมจเรทหารบกหรือหน่วยที่สั่งการตรวจ แจ้งเรื่องและกำหนดเวลาในการตรวจ การเตรียมการรับตรวจ และคำขอต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการ

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๔ การเตรียมเอกสารรับตรวจ</p>	<p>อำนวยความสะดวกในการตรวจ หรือเรื่องอื่น ๆ ที่เห็นว่ามีความสำคัญให้หน่วยรับตรวจทราบ</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ คำสั่งกองทัพบก เรื่อง การตรวจในหน้าที่นายทหารจเรประจำปีที่ทำ การตรวจ ■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด <ol style="list-style-type: none"> ๑. การลงนามรับรองเอกสารไม่ถูกต้องครบถ้วน ๒. ไม่มีบัญชีรายละเอียดยานยนต์ ดงดีใช้การ • ตรวจสอบแฟ้มเอกสารหลักฐานต่าง ๆ และระเบียบคำสั่งที่เกี่ยวข้องตามที่ จบ. กำหนด มีการแยกประเภทเป็นระเบียบเรียบร้อยครบถ้วน • ตรวจสอบ อจย./อฉก. และ อสอ. ของหน่วยรับตรวจ ◆ คำสั่งกองทัพบก เรื่อง การตรวจในหน้าที่นายทหารจเรประจำปีที่ทำ การตรวจ ■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด จัดแฟ้มเอกสารรับตรวจไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
<p>๕ การจัดผู้รับตรวจ, ผู้นำตรวจและยานพาหนะนำตรวจ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบเจ้าหน้าที่ผู้รับตรวจ ผู้นำตรวจ ครบถ้วนเหมาะสม และมีความรู้ในเรื่องที่ตรวจ • ตรวจสอบการจัดยานพาหนะนำตรวจพร้อมพลขับเพียงพอและเหมาะสม ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการตรวจในหน้าที่นายทหารจเร พ.ศ. ๒๕๕๒ ลง ๑๐ ก.ย. ๕๒ ข้อ ๑๒

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
๖ การจัดสถานที่ รับตรวจ	<p>ข้อ ๑๒ การแจ้งให้หน่วยรับการตรวจทราบ</p> <p>ก่อนออกทำการตรวจให้กรมจเรทหารบกหรือหน่วยที่สั่งการตรวจ แจ้งเรื่องและกำหนดเวลาในการตรวจ การเตรียมการรับตรวจ และคำขอต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการอำนวยความสะดวกในการตรวจ หรือเรื่องอื่น ๆ ที่เห็นว่ามี ความสำคัญให้หน่วยรับตรวจทราบ</p> <ul style="list-style-type: none">◆ คำสั่งกองทัพบก เรื่อง การตรวจในหน้าที่นายทหารจเรประจำปีที่ทำการตรวจ■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ผู้รับตรวจไม่ครบถ้วนและ ไม่มีความรู้ในเรื่องที่รับตรวจ<ul style="list-style-type: none">• ตรวจสอบดูสถานที่รับตรวจเหมาะสม มีแสงสว่างเพียงพอ ไม่มีเสียงรบกวน การถ่ายเทของอากาศดี• ตรวจสอบการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับชุดตรวจของ จบ. เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องขยายเสียง สำหรับการชี้แจงก่อน การตรวจ การดำเนินการตรวจ และสรุปผลการตรวจ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการตรวจในหน้าที่ นายทหารจเร พ.ศ. ๒๕๕๒ ลง ๑๐ ก.ย. ๕๒ ข้อ ๑๒ <p>ข้อ ๑๒ การแจ้งให้หน่วยรับการตรวจทราบ</p> <p>ก่อนออกทำการตรวจให้กรมจเรทหารบกหรือหน่วยที่สั่งการตรวจ แจ้งเรื่องและกำหนดเวลาในการตรวจ การเตรียมการรับตรวจ และคำขอต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการ</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
	<p>อำนวยความสะดวกในการตรวจ หรือเรื่องอื่น ๆ ที่เห็นว่ามีความสำคัญให้หน่วยรับตรวจทราบ</p> <ul style="list-style-type: none">◆ คำสั่งกองทัพบก เรื่อง การตรวจในหน้าที่นายทหารจเรประจำปีที่ทำการตรวจ■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด<ol style="list-style-type: none">๑. สถานที่รับตรวจคับแคบและจัดโต๊ะผู้ตรวจใกล้กันมากเกินไป๒. แสงสว่างไม่เพียงพอ อุณหภูมิภายในห้องไม่เหมาะสม

การตรวจเรือนจำทหาร

การตรวจเรือนจำทหาร

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
๑. การรับ-ส่งหน้าที่ ๑.๑ หลักฐานการรับ-ส่งหน้าที่	<ul style="list-style-type: none">• ตรวจสอบคำสั่ง กองทัพบกที่ปรับย้ายข้าราชการ, หลักฐานการรับ-ส่งหน้าที่ของผู้บังคับกองเรือนจำ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง• ตรวจสอบหลักฐานการรับ-ส่งหน้าที่ของ ผบ.หน่วย และเจ้าหน้าที่เมื่อมีการย้าย เลื่อน ลด ปลด บรรจุหน่วย ได้จัดให้มีการรับ-ส่งหน้าที่ หรือไม่◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการรับ-ส่งหน้าที่ในเวลาย้าย เลื่อน ลด ปลด และบรรจุ พ.ศ. ๒๕๔๐ ลง ๑๘ ก.ย. ๔๐ ข้อ ๗ และ ๑๑ <p>ข้อ ๗ เมื่อมีคำสั่งย้ายข้าราชการหรือให้ข้าราชการออกจากราชการ ผู้บังคับบัญชาจัดให้มีการรับ-ส่งหน้าที่ที่กันโดยเร็ว โดยให้เริ่มออกเดินทางไปรับ-ส่งหน้าที่ซึ่งกันและกัน ภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งอย่างเป็นทางการ ต่อจากนั้นให้ทำการรับ-ส่งหน้าที่ต่อกันให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา ดังนี้</p> <p>ข้าราชการที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้บังคับหมวด หรือเทียบเท่าลงไป ภายใน ๒ วัน</p> <p>ข้าราชการที่มีตำแหน่งตั้งแต่ผู้บังคับกองร้อย หรือเทียบเท่าภายใน ๓ วัน</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
	<p>ข้าราชการที่มีตำแหน่งตั้งแต่ ผู้บังคับกองพัน ผู้บังคับการกรม หรือเทียบเท่า ภายใน ๕ วัน</p> <p>ข้าราชการที่มีตำแหน่งตั้งแต่ ผู้บัญชาการกองพล ขึ้นไป หรือเทียบเท่า ภายใน ๗ วัน</p> <p>เว้นแต่ผู้ครองตำแหน่งดังกล่าวเป็นเจ้าหน้าที่คลัง ซึ่งรับผิดชอบบัญชีพัสดุ และพัสดุในคลังโดยตรงจึงให้ยึดเวลาในการรับ-ส่งหน้าที่ออกไปได้ไม่เกิน ๑๕ วัน ถ้ารายใดมีความจำเป็นจะต้องใช้เวลาในการรับ-ส่งหน้าที่เกินกำหนดในข้อนี้ ก็ให้รายงานขออนุมัติผู้ส่งย้ายเป็นรายๆ ไป</p> <p>ข้อ ๑๑ การปฏิบัติต่อเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับ-ส่งหน้าที่</p> <p>๑๑.๑ ให้ผู้ส่งจัดทำบัญชีส่งหน้าที่เฉพาะในกองบังคับการหรือเฉพาะในส่วนที่ตนรับผิดชอบโดยตรง เช่น บัญชีกำลังพล บัญชีอาวุธ บัญชีการเงิน บัญชีสิ่งอุปกรณ์ตามสายยุทธบริการต่าง ๆ และบัญชีอื่น ๆ เฉพาะที่จำเป็นตามจำนวนซึ่งเป็นจริงในวันที่รับ-ส่งหน้าที่ สำหรับเงินผู้ส่งที่มีอำนาจสั่งการเบิกจ่ายเงินกับผู้มีหน้าที่รักษาเงินต้องทำบัญชีรับ-ส่ง และตรวจสอบเงินในบัญชีด้วย</p> <p>๑๑.๒ เมื่อได้ตรวจรับถูกต้องแล้วให้ผู้ส่งและผู้รับบันทึกไว้ท้ายบัญชีรับ-ส่งหน้าที่ว่าได้ตรวจรับถูกต้องแล้ว และลงชื่อผู้รับไว้ แต่ถ้ามีการคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นก็ให้บันทึกไว้ในบัญชีนั้นและลงนามผู้รับ ผู้ส่งกับเจ้าหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องแล้วรับ-ส่งกันให้เสร็จไปขั้นหนึ่งก่อน ต่อจากนั้นผู้รับต้องรีบรายงานให้ผู้บังคับบัญชาโดยตรงทราบโดยเร็ว</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๑.๒ การรายงานการรับ-ส่งหน้าที่</p>	<p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่พบหลักฐานการรับ-ส่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ส่งกำลัง และเจ้าหน้าที่คลัง</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบหนังสือรายงานการรับ-ส่งหน้าที่ ตามสายการบังคับบัญชา <ul style="list-style-type: none"> ◆ ระเบียบกองทัพก ว่าด้วยการรับ-ส่งหน้าที่ในเวลา ย้ายเลื่อน ลด ปลด และบรรจุ พ.ศ. ๒๕๔๐ ลง ๑๘ ก.ย. ๔๐ ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๒ บัญชีรับ-ส่งหน้าที่ ให้ทำเป็น ๓ ชุด เก็บไว้ ณ ที่ทำการเป็นหลักฐาน ๑ ชุด ผู้ส่งเก็บรักษาไว้ ๑ ชุด อีก ๑ ชุด ผู้รับนำเสนอผู้บังคับบัญชา โดยตรงทราบ ภายใน ๗ วัน นับตั้งแต่วันที่รับ-ส่งหน้าที่แล้วเสร็จ การรับ-ส่งหน้าที่ในระดับ นชต.ทบ. เมื่อผู้รับได้รับหน้าที่ใหม่แล้ว ให้รายงานถึง ทบ. ผ่าน กพ.ทบ. ภายใน ๗ วัน พร้อมทั้งแนบบัญชีกำลังพล บัญชีเงิน บัญชีสิ่งอุปกรณ์สายต่าง ๆ หรือบัญชีอื่น ๆ ที่จำเป็น เมื่อ ผบ.ทบ. ทราบแล้ว ให้แยกบัญชีต่าง ๆ ให้หน่วยที่เกี่ยวข้อง คือ สบ.ทบ., กง.ทบ., และ กบ.ทบ. ตรวจสอบความถูกต้องและเก็บไว้เป็นหลักฐานต่อไป <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ผู้ส่งเป็นผู้รายงานหรือ ผู้ส่งและผู้รับร่วมกันเป็นผู้รายงานที่ถูกต้อง คือ ผู้รับเป็นผู้รายงาน</p>
<p>๒. การบังคับบัญชาและการควบคุม</p> <p>๒.๑ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่เรือนจำ</p>	

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๒.๑.๑ การ ตรวจเรือนจำ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบบันทึกผลการตรวจ หรือคำสั่งแต่งตั้งผู้ตรวจ ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๓ ข้อ ๑๐ และ ๑๐.๑ ข้อ ๑๐ ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจหน้าที่ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> ๑๐.๑ ตรวจการเรือนจำอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง ■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่มีคำสั่งแต่งตั้งผู้ตรวจเรือนจำแทน ผู้บัญชาการเรือนจำ
<p>๒.๑.๒ ระเบียบการเลี้ยง อาหารและการจ่าย เบี้ยเลี้ยงผู้ต้องขัง</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบระเบียบประกอบเลี้ยง และหลักฐานการจ่ายเงิน ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๓ ข้อ ๑๐ และ ๑๐.๒ ข้อ ๑๐ ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจหน้าที่ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> ๑๐.๒ เป็นผู้วางระเบียบการเลี้ยงอาหาร และการจ่ายเบี้ยเลี้ยงผู้ต้องขัง
<p>๒.๑.๓ การ ปรับปรุงพัฒนา เรือนจำ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบภูมิทัศน์ของเรือนจำ, เรือนขัง, ห้องน้ำ, ห้องส้วม, โรงเลี้ยง และพื้นที่โดยรอบ ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๓ ข้อ ๑๐ และ ๑๐.๔ ข้อ ๑๐ ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจหน้าที่ดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> ๑๐.๔ ปรับปรุงพัฒนาเรือนจำ ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้าน
<p>๒.๑.๔ การ บันทึกการตรวจเยี่ยม ของผู้บังคับบัญชา</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบสมุดตรวจเยี่ยม ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๒๗ ข้อ ๑๒๔ ข้อ ๑๒๔ เรือนจำต้องจัดทำสมุดบันทึกสำหรับผู้บังคับบัญชาที่มาตรวจเยี่ยม และสมุดบันทึกการตรวจอนามัย

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
๒.๑.๕ การจัดทำประวัติอาชญากรของผู้ต้องขังคดีอาญา	<p>และการสุขาภิบาลของผู้ต้องขังสำหรับแพทย์ที่มาตรวจตลอดจนสมุดบัญชีสิ่งของของหน่วย</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่มีสมุดตรวจเยี่ยม</p> <ul style="list-style-type: none">• ตรวจสอบแฟ้มประวัติอาชญากรของผู้ต้องขังคดีอาญาที่นายทหารสืบสวนสอบสวนจัดทำ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๓ ข้อ ๑๒ และ ๑๒.๓ <p>ข้อ ๑๒ นายทหารสืบสวนสอบสวนมีหน้าที่ดังนี้</p> <p>๑๒.๓ จัดทำประวัติอาชญากรของผู้ต้องขังคดีอาญาเกี่ยวกับอาชญากรรม (ตามแบบที่กำหนดไว้ทำระเบียบนี้) หรือให้การสนับสนุนเรือนจำทหารเกี่ยวกับการถ่ายภาพผู้ต้องขัง</p>
๒.๑.๖ การรายงานข้อมูลประวัติอาชญากร	<p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่มีสำเนาแฟ้มประวัติอาชญากร</p> <ul style="list-style-type: none">• ตรวจสอบรายงานประวัติอาชญากรของผู้ต้องขังคดีอาญา◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๓ ข้อ ๑๓ และ ๑๓.๔ <p>ข้อ ๑๓ ผู้บังคับเรือนจำ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้</p> <p>๑๓.๔ รายงานข้อมูลประวัติอาชญากรของผู้ต้องขังที่นายทหารสืบสวนสอบสวนได้ดำเนินการถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ตามข้อ ๑๒.๓ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำทราบ</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่จัดทำรายงานประวัติอาชญากรตามข้อ ๒.๑.๕ ให้ ผบ.เรือนจำทราบ</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๒.๑.๗ ระเบียบปฏิบัติประจำของเรือนจำ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบระเบียบปฏิบัติประจำที่หน่วยจัดทำขึ้น ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๓ ข้อ ๑๓ และ ๑๓.๓ <p>ข้อ ๑๓ ผู้บังคับเรือนจำ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้</p> <p style="padding-left: 40px;">๑๓.๓ มีอำนาจวางระเบียบปฏิบัติประจำเกี่ยวกับการกำหนดหน้าที่เวรยาม, การปกครอง, การควบคุมระเบียบวินัยทหาร, เจ้าพนักงานเรือนจำ และผู้ต้องขังที่อยู่ในบังคับบัญชาให้เป็นอย่างเหมาะสมกับเรือนจำนั้น ๆ</p>
<p>๒.๑.๘ ตารางปฏิบัติงานประจำวันหรือประจำสัปดาห์</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ดูตารางการปฏิบัติประจำวัน หรือประจำสัปดาห์ ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๓ ข้อ ๑๓ และ ๑๓.๗ <p>ข้อ ๑๓ ผู้บังคับเรือนจำมีอำนาจหน้าที่ดังนี้</p> <p style="padding-left: 40px;">๑๓.๗ กำหนดตารางการปฏิบัติงานประจำวัน หรือประจำสัปดาห์ให้แก่ผู้ต้องขังและผู้คุมปฏิบัติ</p>
<p>๒.๑.๙ การดำเนินการกรณีผู้ต้องขังเสียชีวิต</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบหลักฐานการชันสูตรศพ และการรายงานด่วน ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๓ ข้อ ๑๓ และ ๑๓.๑๔ <p>ข้อ ๑๓ ผู้บังคับเรือนจำ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้</p> <p style="padding-left: 40px;">๑๓.๑๔ ถ้าผู้ต้องขังเสียชีวิตในเรือนจำ ต้องให้แพทย์จัดทำกรชันสูตรศพ และทำใบสำคัญไว้แล้วรายงานด่วนต่อผู้บังคับบัญชา</p>
<p>๒.๑.๑๐ การอบรมชี้แจง</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ดูสมุดบันทึกการอบรมชี้แจง ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๓ ข้อ ๑๕, ๑๕.๒ และ ๑๕.๓

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๒.๑.๑๑ การ ตรวจสอบเครื่องใช้ และของต้องห้าม</p>	<p>ข้อ ๑๕ หัวหน้าผู้คุมหรือนายทหารเวรประจำเรือนจำ มีหน้าที่ดังนี้</p> <p>๑๕.๒ อบรมชี้แจงผู้คุม และผู้ต้องขังก่อนออกไปปฏิบัติงานทุกครั้ง</p> <p>๑๕.๑๓ อบรมชี้แจงข้อห้าม และข้อปฏิบัติให้ผู้ต้องขังทราบอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่จัดทำสมุดบันทึกการอบรมชี้แจง</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบบันทึกการตรวจค้นสิ่งของ ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๓ ข้อ ๑๖ และ ๑๖.๙.๑ <p>ข้อ ๑๖ สิบเวรมีหน้าที่ดังนี้</p> <p>๑๖.๙.๑ ตรวจสอบสิ่งของต้องห้ามที่ตัวผู้ต้องขัง</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่จัดทำสมุดบันทึกการตรวจค้นสิ่งของ</p>
<p>๒.๑.๑๒ การ แต่งตั้งผู้รักษาราชการ แทนผู้บังคับเรือนจำ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบคำสั่งแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนผู้บังคับเรือนจำ ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๓ ข้อ ๒๔ <p>ข้อ ๒๔ เมื่อผู้บังคับเรือนจำ รองผู้บังคับเรือนจำ และผู้ช่วยผู้บังคับเรือนจำไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำ แต่งตั้งนายทหารสัญญาบัตรเหล่าทหารสารวัตรที่เห็นสมควร เป็นผู้รักษาราชการแทน</p>
<p>๒.๑.๑๓ การ รายงานเหตุการณ์ ประจำวัน</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ดูสมุดรายงานของสิบเวรเรือนจำ ◆ ระเบียบ กองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๓ ข้อ ๑๖ และ ๑๖.๔ <p>ข้อ ๑๖ สิบเวรเรือนจำ มีหน้าที่ดังนี้</p> <p>ข้อ ๑๖.๔ รายงานเหตุการณ์ต่อผู้บังคับเรือนจำในช่วงเช้าที่ผู้บังคับเรือนจำมาปฏิบัติงาน</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๒.๒ งานทะเบียน</p> <p>๒.๒.๑ การจัดทำประวัติ ผู้ต้องขังและพิมพ์ลายนิ้วมือ</p> <p>๒.๒.๒ การรายงานสถิติยอดผู้ต้องขัง</p> <p>๒.๒.๓ การส่งสถิติข้อมูลยอดผู้ต้องขัง</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบแฟ้มประวัติผู้ต้องขัง และแบบพิมพ์ลายนิ้วมือ ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๔ ข้อ ๒๖ และ ๒๖.๑ ข้อ ๒๖ งานทะเบียนเรือนจำ ให้ดำเนินการดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> ๒๖.๑ จัดทำประวัติของผู้ต้องขังอย่างละเอียดพร้อมกับพิมพ์ลายนิ้วมือเก็บไว้สองฉบับ ■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด จัดทำแฟ้มประวัติและพิมพ์ลายนิ้วมือไม่ครบถ้วน • ตรวจสอบรายงานสถิติยอดผู้ต้องขังรอบเดือน และรอบ ๖ เดือน ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๔ ข้อ ๒๖ และ ๒๖.๓ ข้อ ๒๖ งานทะเบียนเรือนจำ ให้ดำเนินการดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> ๒๖.๓ รายงานสถิติยอดผู้ต้องขังให้สำนักงานฝ่ายการสารวัตรในรอบเดือน และรอบ ๖ เดือน ■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด รายงานไม่ถูกต้อง • ตรวจสอบรายงานการส่งสถิติข้อมูลยอดผู้ต้องขังให้ สท.ทบ. ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๘ ข้อ ๓๘ ข้อ ๓๘ ให้หน่วยเรือนจำของกองทัพบก ส่งสถิติข้อมูลยอดผู้ต้องขังทัณฑ์ทางวินัย, คดีอาญา และคดีอาเสพติด (ตามแบบฟอร์มที่กรมการสารวัตรทหารบกกำหนด) ให้กรมการสารวัตรทหารบกทราบทุกวงรอบ ๑ เดือน ภายในวันที่ ๑๐ ของเดือนถัดไป

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๒.๓ การรักษา ความปลอดภัย</p> <p>๒.๓.๑ การจัด เจ้าหน้าที่เวรยามดูแล ผู้ต้องขัง และการรักษา ความปลอดภัยผู้ต้องขัง</p> <p>๒.๓.๒ การ จัดทำแผนการป้องกัน อัคคีภัย</p>	<p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่รายงานให้ สท.ทบ. ทราบ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบคำสั่งแต่งตั้งเวรยามและสมุดเวรประจำวัน ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๕ ข้อ ๒๗ <p>ข้อ ๒๗ การรักษาความปลอดภัยของเรือนจำ ให้ปฏิบัติดังนี้</p> <p>๒๗.๑ จัดยามรักษาการณ์ที่ประตูทางเข้าเรือนจำ ตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมง</p> <p>๒๗.๒ จัดลิบเวรรักษาการณ์ภายในเรือนจำ และเรือนขังตลอด ๒๔ ชั่วโมง</p> <p>๒๗.๓ จัดยามในสามัญเข้ายามดูแลผู้ต้องขังในเวลากลางคืน ตั้งแต่เวลา ๑๘๐๐-๐๖๐๐</p> <p>๒๗.๔ จัดยามในตรวจคอยตรวจตรา และช่วยเหลือลิบเวร คอยดูแล และควบคุมผู้ต้องขัง</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด จัดเวรยามไม่ครบตามกำหนด และดูแลความปลอดภัยไม่ทั่วถึง</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบแผนป้องกันอัคคีภัยและอุปกรณ์ดับเพลิง ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการป้องกันอัคคีภัยและการปฏิบัติเมื่อเกิดอัคคีภัย พ.ศ. ๒๕๐๓ ลง ๑ ก.ค. ๐๓ ข้อ ๗.๕ และ ๗.๖

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
	<p>ข้อ ๗.๕ ทุกหน่วยจะต้องจัดเตรียมแผนการขนย้ายสิ่งของภายในอาคารสถานที่ของหน่วยนั้น ๆ ไว้แต่เนิ่น ๆ แผนการนี้ ควรมีช่องทางออกทุกช่องที่ติดตั้งเครื่องอุปกรณ์ในการดับเพลิง ทางออกเวลาฉุกเฉินของเจ้าหน้าที่แต่ละส่วนของอาคารสถานที่นั้น ๆ ลำดับความสำคัญของการขนย้ายก่อนหลังตลอดจนเจ้าหน้าที่ในการขนย้ายเป็นต้น แผนการขนย้ายนี้ควรติดตั้งไว้แต่ละอาคารสถานที่ ณ ที่ซึ่งสามารถเห็นได้โดยทั่วกัน</p> <p>ข้อ ๗.๖ แผนการป้องกันอัคคีภัย และการปฏิบัติเมื่อเกิดอัคคีภัย ทุกหน่วยจะต้องมีแผนป้องกันอัคคีภัย และการปฏิบัติเมื่อเกิดอัคคีภัย ตามความเหมาะสมกับสภาพและสิ่งแวดล้อมของหน่วยนั้น ๆ ก่อน การวางแผนป้องกันอัคคีภัย ควรจะได้มีการสำรวจอาคารสถานที่และสิ่งต่าง ๆ ในบริเวณที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วย การสำรวจก็เพื่อหารายละเอียดในเรื่องปริมาตรของอาคาร เพื่อจัดหาเครื่องดับเพลิงให้พอเพียง ต่าบลสำคัญ ๆ เป็นต้น เมื่อสำรวจแล้วก็กำหนดเป็นแผนป้องกันอัคคีภัย และการปฏิบัติเมื่อเกิดอัคคีภัยขึ้น ในแผนนี้ควรจะมีหัวข้อดังนี้</p> <p>การกำหนดเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ประจำวัน เพื่อปฏิบัติเมื่อเกิดอัคคีภัย แผนการขนย้ายสิ่งของต่าง ๆ การกำหนดสัญญาณอัคคีภัย นำใช้ในการดับเพลิง ทิศทางลมตามฤดูกาล ฯลฯ เป็นต้น</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๒.๔ การรับตัวผู้ต้องขัง</p> <p>๒.๔.๑ การตรวจเอกสารก่อนรับตัวผู้ต้องขัง</p> <p>๒.๔.๒ การตรวจสิ่งของผู้ต้องขัง</p>	<p>แผนการป้องกันอัคคีภัยและการปฏิบัติเมื่อเกิดอัคคีภัยนี้ นายทหารซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการเพื่อทำการดับเพลิงของหน่วย เป็นผู้กระทำ</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด การติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิงล่อแหลมต่อการใช้เป็นอาวุธให้กับนักโทษ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบเอกสารรับตัวผู้ต้องขังทางอาญา (หมายศาล) และทางวินัย (กร.๔) ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๖ ข้อ ๒๘ และ ๒๘.๑ <p>ข้อ ๒๘ เมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำได้รับตัวผู้ต้องขังไว้แล้ว ให้ปฏิบัติ ดังนี้</p> <p>ข้อ ๒๘.๑ ตรวจสอบ เช่น หมายขังของศาลทหาร, หมายขังของผู้มีอำนาจสั่งลงโทษ หรือเอกสารในการสั่งลงโทษทางวินัย “จำขัง” ของผู้บังคับบัญชาของผู้ต้องขัง ว่าถูกต้องหรือไม่ สำหรับโทษ “ขัง” ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. ๒๔๗๖ หรือผู้ต้องโทษกักขังหรือกักขังแทนค่าปรับจะรับไว้ในเรือนจำทหารไม่ได้ ต้องควบคุมตัวไว้ที่อื่น เช่น กองรักษาการณ์หรือที่ควบคุมของหน่วยเท่านั้น</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบสมุดบันทึกการตรวจสิ่งของ ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๖ ข้อ ๒๘ และ ๒๘.๒

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๒.๕ การจำแนก ลักษณะผู้ต้องขัง</p> <p>๒.๕.๑ การ ตรวจประวัติภูมิหลัง ผู้ต้องขัง</p> <p>๒.๕.๒ สถานที่แรกรับผู้ต้อง ขังใหม่</p>	<p>ข้อ ๒๘ เมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำได้รับตัวผู้ต้องขังไว้แล้ว ให้ปฏิบัติดังนี้</p> <p>๒๘.๒ ต้องทำการตรวจสอบสิ่งของที่ตัวผู้ต้องขัง ว่า มีสิ่งของต้องห้ามหรือไม่ เช่น สุรา, ยาเสพติด, เครื่อง อุปกรณ์ในการเล่นการพนัน, อุปกรณ์ในการเล่นพนัน, ศาสตราวุธ, วัตถุระเบิด, น้ำมันเชื้อเพลิง, สัตว์มีชีวิต, สิ่งของ ที่นำเข้ามาเพื่อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนซื้อขายเป็นการ ค้ากำไรและอื่น ๆ ที่มีไว้เป็นการผิดกฎหมาย</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่จัดทำสมุดบันทึกการตรวจ สิ่งของผู้ต้องขัง</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจดูบันทึกการตรวจประวัติผู้ต้องขัง ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๗ ข้อ ๒๘ <p>ข้อ ๒๙ การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง หมายถึงกระบวนการ ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลโดยการศึกษา วิเคราะห์ประวัติภูมิหลัง, บุคลิกลักษณะและสภาพทั่วไป ของผู้ต้องขัง รวมทั้งประวัติการกระทำความผิดและสาเหตุ แห่งการกระทำความผิด</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ลงรายละเอียดประวัติไม่ครบถ้วน</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจดูสถานที่ ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๗ ข้อ ๓๓ และ ๓๓.๑

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๒.๕.๓ การ สัมภาษณ์สอบประวัติ ผู้ต้องขังใหม่</p>	<p>ข้อ ๓๓ การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังให้ผู้บังคับเรือนจำปฏิบัติดังนี้</p> <p>๓๓.๑ จัดให้มีสถานที่แรกรับผู้ต้องขังเข้าใหม่ไว้เฉพาะการอบรม ปฐมนิเทศ และจำแนกลักษณะผู้ต้องขังก่อนส่งตัวปฏิบัติ</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่มีการสัมภาษณ์สอบประวัติผู้ต้องขังใหม่</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบบันทึกการสัมภาษณ์สอบประวัติผู้ต้องขังใหม่ ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๗ ข้อ ๓๓ และ ๓๓.๔
<p>๒.๕.๔ การ จัดเก็บข้อมูลผู้ต้องขัง และการติดตาม พฤติการณ์</p>	<p>ข้อ ๓๓ การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ให้ผู้บังคับ เรือนจำปฏิบัติ ดังนี้</p> <p>ข้อ ๓๓.๔ ต้องสัมภาษณ์สอบประวัติผู้ต้องขังรายใหม่ทุกราย แล้วสรุปข้อมูลเพื่อนำเสนอ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบทะเบียนประวัติผู้ต้องขังและบันทึกรายละเอียดการติดตามพฤติกรรม ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๗ ข้อ ๓๓, ๓๓.๕ และ ๓๓.๖
<p>๒.๖ การแยก ผู้ต้องขัง</p>	<p>ข้อ ๓๓ การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังให้ผู้บังคับเรือนจำปฏิบัติดังนี้</p> <p>๓๓.๕ จัดเก็บข้อมูลผู้ต้องขัง ไว้ในทะเบียนประวัติพร้อมข้อมูลอื่น ๆ เป็นรายบุคคล</p> <p>๓๓.๖ ดำเนินการควบคุมผู้ต้องขัง โดยจัดกลุ่มผู้ต้องขังทุกราย ตลอดจนติดตามพฤติการณ์ผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่องและบันทึกรายละเอียดเพื่อประโยชน์ต่อการควบคุม</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๒.๖.๑ การแยกชั้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> • คู่มือควบคุมผู้ต้องขัง/สอบถามเจ้าหน้าที่ ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๗ ข้อ ๓๐, หมวด ๘ ข้อ ๓๔ และ ๓๕ <p>ข้อ ๓๐ การแยกผู้ต้องขัง หรือการแยกชั้น เป็นส่วนหนึ่งของการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง หมายถึงการแยกผู้ต้องขังไว้ตามเพศ, อายุ, ประเภทและลักษณะแห่งการกระทำ ความผิดซึ่งเมื่อดำเนินการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังแล้ว ควรให้มีการแยกชั้นผู้ต้องขังแต่ละประเภท</p> <p>ข้อ ๓๔ ผู้ต้องขัง ให้ทำการแยกผู้ต้องขังออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๓๔.๑ คนต้องขังระหว่างสอบสวนหรือคนต้องขังระหว่างพิจารณาคดีของศาลและคนฝาก ๓๔.๒ คนต้องจำขังที่ถูกผู้บังคับบัญชาสั่งลงทัณฑ์จำขัง ในความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. ๒๕๗๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ๓๔.๓ นักโทษ <p>ข้อ ๓๕ ให้แบ่งผู้ต้องขัง เว้นนักโทษออกเป็น นายทหารสัญญาบัตร กับนายทหารประทวน, พลทหารประจำการ, ทหารกองประจำการ และบุคคลอื่น</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากสถานที่ไม่เพียงพอ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบเรือนขัง/ห้องควบคุมผู้ต้องขัง ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๘ ข้อ ๓๖ และ ๓๗
<p>๒.๖.๒ ห้องขัง</p>	

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๒.๗ การควบคุมผู้ต้องขัง</p> <p>๒.๗.๑ การนำผู้ต้องขังเข้าและออกจากเรือนขัง</p> <p>๒.๗.๒ การตรวจสอบสิ่งของต้องห้ามก่อนนำออกและกลับเข้าเรือนจำ</p> <p>๒.๗.๓ การควบคุมผู้ต้องขังไปทำงานนอกเรือนจำ</p>	<p>ข้อ ๓๖ ให้จัดแบ่งห้องขังออกเป็น ส่วน ๆ โดยมีสิ่งกีดกันหรือขอบเขตอันแน่นอนแสดงส่วนแบ่งนั้น ๆ เพื่อแยกประเภทผู้ต้องขังเท่าที่จะทำได้</p> <p>ข้อ ๓๗ ผู้ต้องขังหญิงให้แยกคุมขังจากผู้ต้องขังชาย และเมื่อมีสภาพเป็นนักโทษแล้วให้ส่งไปคุมขังยังเรือนจำฝ่ายพลเรือน</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากสถานที่ไม่เพียงพอ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบการปฏิบัติและสอบถาม ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๑๒ ข้อ ๕๑ <p>ข้อ ๕๑ให้นำผู้ต้องขังเข้าเรือนขังเวลา ๑๘๐๐ และนำออกจากเรือนขังเวลา ๐๖๐๐</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบการปฏิบัติและสอบถาม ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๑๒ ข้อ ๕๒ <p>ข้อ ๕๒ ผู้คุมต้องตรวจสอบสิ่งของต้องห้ามที่ตัวผู้ต้องขังก่อนเสมอ ทุกครั้งก่อนที่จะนำออกไปนอกเรือนจำ หรือกลับเข้าเรือนจำ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบบันทึกการจัดผู้คุม และการควบคุมผู้ต้องขัง ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๑๒ ข้อ ๕๓

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๒.๗.๔ แผน การป้องกันและระงับ เหตุการณ์ผู้ต้องขัง ทะเลาะวิวาท หรือ ก่อความไม่สงบหรือ ก่อจลาจล</p>	<p>ข้อ ๕๓ การควบคุมผู้ต้องขังไปทำงานนอกเรือนจำ จะต้องจัดผู้คุมหนึ่งคนต่อผู้ต้องขังไม่เกินห้าคน</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบแผนเผชิญเหตุ และคำสั่งการชักซ้อม ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๑๒ ข้อ ๕๕, ๕๖, ๕๗ และ ๕๙ <p>ข้อ ๕๕ การควบคุมผู้ต้องขังก่อเหตุทะเลาะวิวาท ให้ ปฏิบัติ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๕๕.๑ แจ้งเหตุต่อผู้บังคับเรือนจำทันที ๕๕.๒ ผู้บังคับเรือนจำรวบรวมเจ้าพนักงาน เรือนจำเข้าระงับเหตุโดยเร็ว ๕๕.๓ รีบแจ้งเหตุต่อเจ้าหน้าที่รักษาการณ์ ๕๕.๔ แยกผู้ต้องขังที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาท โดย ควบคุมตัวไว้ตามสถานที่ที่เรือนจำกำหนด ๕๕.๕ ควบคุมผู้ต้องขังที่ไม่เกี่ยวข้องไว้บริเวณ ที่ควบคุมโดยเฉพาะ ๕๕.๖ สอบสวนสาเหตุการทะเลาะวิวาทที่เกิดขึ้น ๕๕.๗ พิจารณาลงทัณฑ์ทางวินัย และ/หรือ ดำเนินการตามกฎหมาย ตามลักษณะหรือประเภทของการ กระทำความผิด ๕๕.๘ หากมีผู้ต้องขังบาดเจ็บสาหัสหรือ เสียชีวิต ให้พิจารณาดำเนินการตามกฎหมาย ๕๕.๙ รับรายงานให้ผู้บัญชาการเรือนจำ ทราบทันที

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
	<p>ข้อ ๕๖ การควบคุมผู้ต้องขังก่อความไม่สงบ หรือ ก่อการจลาจล</p> <p>ข้อ ๕๗ เมื่อผู้ต้องขังหลบหนีให้ปฏิบัติ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none">๕๗.๑ แจ้งเหตุต่อผู้บังคับเรือนจำทันที๕๗.๒ ผู้บังคับเรือนจำรวบรวมเจ้าพนักงาน เรือนจำติดตามผู้ต้องขังโดยเร็ว๕๗.๓ รีบแจ้งเหตุต่อเจ้าหน้าที่รักษาการณ์๕๗.๔ สอบสวนข้อเท็จจริงขั้นต้น เพื่อ เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาติดตามผู้ต้องขังหลบหนี๕๗.๕ ประสานงานกับเจ้าพนักงานฝ่าย ปกครอง หรือตำรวจท้องที่ที่เกิดเหตุพร้อมส่งข้อมูลประวัติ และรูปถ่ายของผู้ต้องขัง เพื่อออกหมายจับและช่วยติดตาม ตัวให้ต่อไป๕๗.๖ ขอความร่วมมือหน่วยต้นสังกัดของ ผู้ต้องขังในการช่วยติดตามตัว๕๗.๗ รีบรายงานให้ผู้บัญชาการเรือนจำ ทราบทันที๕๗.๘ เมื่อได้ตัวผู้ต้องขังที่หลบหนีแล้ว ให้ดำเนินการสอบสวนและพิจารณาลงโทษทัณฑ์ทางวินัย/หรือ ดำเนินการตามกฎหมาย ตามลักษณะหรือประเภทของการ กระทำความผิดแล้วแต่กรณี <p>ข้อ ๕๘ ให้เรือนจำจัดทำแผนหรือมาตรการ และการ ปฏิบัติในการป้องกัน, การระงับเหตุ และการควบคุมเพิ่มเติม ตาม ข้อ ๕๕ ถึงข้อ ๕๗ ได้ตามความจำเป็น หรือตาม ที่เห็นสมควร</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๒.๘ การปล่อยตัว</p> <p>๒.๘.๑ การ ขอคำสั่งปล่อยตัว</p> <p>๒.๘.๒ การ ปิดประกาศวันปล่อยตัว</p>	<p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด บางหน่วยยังไม่ได้จัดทำ หรือจัดทำไม่เรียบร้อย</p> <ul style="list-style-type: none">• ตรวจดูเอกสารการรายงานและคำสั่งแต่งตั้งผู้ตรวจสอบก่อนการปล่อยตัว◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๔ ข้อ ๒๖.๔ และ หมวด ๒๓ ข้อ ๑๐๖ ข้อ ๒๖.๔ เตรียมจัดทำหลักฐานในการปล่อย เมื่อนักโทษคนใดจะต้องปล่อยตัวให้พ้นโทษให้ผู้บังคับเรือนจำเสนอรายงานต่อผู้บัญชาการเรือนจำ เพื่อขอคำสั่งปล่อยตัวก่อนถึงกำหนดวันปล่อยตัวเจ็ดวัน <p>ข้อ ๑๐๖ ผู้บังคับเรือนจำต้องทำรายงานต่อผู้บัญชาการเรือนจำ เพื่อขอคำสั่งปล่อยตัวนักโทษให้พ้นโทษก่อนถึงกำหนดวันปล่อย ๗ วัน และผู้บัญชาการเรือนจำ ต้องจัดนายทหารสัญญาบัตรไปตรวจสอบก่อนการปล่อยตัวทุกครั้ง</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่มีรายงานการตรวจสอบผู้ต้องขังของผู้ได้รับการแต่งตั้ง</p> <ul style="list-style-type: none">• ตรวจดูประกาศ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๒๓ ข้อ ๑๐๗ ข้อ ๑๐๗ ผู้บังคับเรือนจำต้องจัดทำบัญชีเสนอปล่อยนักโทษ (ทบ. ๑๐๔-๐๑๖) จำนวน ๒ ฉบับ เสนอต่อผู้บัญชาการเรือนจำ ๑ ฉบับ และปิดประกาศไว้ที่เรือนจำ ๑ ฉบับ เพื่อให้พ้นโทษที่จะถูกปล่อยตัวได้ทราบกำหนดวันปล่อย <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่ปิดประกาศให้ผู้ต้องขังทราบ</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๒.๘.๓ การ แจ้งต้นสังกัดผู้ต้องขัง</p> <p>๓. สิทธิกำลังพลของ ผู้ต้องขัง</p> <p>๓.๑ การเลื่อน ชั้นนักโทษ</p> <p>๓.๑.๑ การ เลื่อนชั้นตามระยะเวลา</p> <p>๓.๑.๒ การ ดำเนินการเลื่อนชั้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบเอกสารการแจ้งต้นสังกัด ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๒๓ ข้อ ๑๑๐ <p>ข้อ ๑๑๐ ให้ผู้บังคับเรือนจำ แจ้งหน่วยต้นสังกัดของผู้ต้องขังทราบวัน และเวลาเมื่อจะมีการปล่อยตัว เพื่อจัดเจ้าหน้าที่มารับตัวต่อไป</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด แจ้งทางโทรศัพท์ไม่มีหลักฐานการแจ้ง</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบเอกสารการเลื่อนชั้นนักโทษ ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๙ ข้อ ๔๒ <p>ข้อ ๔๒ การเลื่อนชั้นให้กระทำเมื่อสิ้นเดือน มิ.ย.และ ธ.ค. โดยนักโทษจะต้องได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือน นับตั้งแต่วันที่ศาลพิพากษาคดีถึงที่สุด ในกรณีมีเหตุพิเศษ จะเลื่อนชั้นก่อนเวลาก็ได้</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด การรายงานล่าช้าทำให้นักโทษเสียสิทธิ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบคำสั่งการเลื่อนชั้นนักโทษ ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๙ ข้อ ๔๓

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
๓.๑.๓ การรายงานยอดผู้ต้องขังเลื่อนหรือลดชั้น	<p>ข้อ ๔๓ การเลื่อนหรือลดชั้นให้กระทำได้คราวละชั้นเว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุพิเศษ โดยให้ผู้บัญชาการเรือนจำตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาเลื่อนหรือลดชั้นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่มีรายงานของคณะกรรมการประกอบคำสั่งการเลื่อนหรือลดชั้น</p> <ul style="list-style-type: none">• ตรวจสอบรายงานการเลื่อนหรือลดชั้นนักโทษ ไปยัง สท.ทบ.◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๙ ข้อ ๔๔ <p>ข้อ ๔๔ ให้หน่วยเรือนจำของกองทัพบกรายงานยอดผู้ต้องขังเลื่อนหรือลดชั้นให้กรมการสารวัตรทหารบกทราบ</p>
๓.๒ การร้องทุกข์ ๓.๒.๑ การเปิดโอกาสร้องทุกข์	<ul style="list-style-type: none">• ตรวจสอบเอกสารและช่องทางการร้องทุกข์◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๓ ข้อ ๑๓.๑๖ และ หมวด ๒๕ ข้อ ๑๑๒ <p>ข้อ ๑๓.๑๖ เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังร้องทุกข์ได้โดยสะดวก</p> <p>ข้อ ๑๑๒ การร้องทุกข์จะกระทำด้วยวาจา หรือยื่นเป็นหนังสือก็ได้และต้องลงลายมือชื่อผู้ร้องทุกข์ไว้เป็นสำคัญ สำหรับการร้องทุกข์ด้วยวาจาให้เจ้าพนักงานเรือนจำบันทึกคำร้องทุกข์นั้นไว้</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่มีอุปกรณ์สำหรับการร้องทุกข์ เช่น กระดาษ, ปากกา และตัวรับเรื่อง</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๓.๒.๒ การปฏิบัติเมื่อผู้ต้องขังร้องทุกข์หรือฎีกา</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบหลักฐานการดำเนินการ ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๒๕ ข้อ ๑๑๖ <p>ข้อ ๑๑๖ เมื่อผู้บังคับเรือนจำได้รับหนังสือร้องทุกข์ หรือเรื่องราว หรือฎีกา ในข้อ ๑๑๕ ไว้แล้ว หากไม่ใช่เป็นกรณีดังกล่าวในข้อ ๑๑๗ ให้เปิดอ่านตรวจสอบข้อความ และปฏิบัติดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ๑๑๖.๑ สอบสวนข้อเท็จจริง ๑๑๖.๒ แก้ไข หรือช่วยเหลือตามคำร้องขอตามควรแก่กรณี ๑๑๖.๓ เสนอผู้บัญชาการเรือนจำพร้อมทั้งรายงานชี้แจงการปฏิบัติ
<p>๓.๓ เครื่องแต่งกาย เครื่องนอน และของใช้ประจำตัว</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบบัญชีแจกจ่าย และตรวจสิ่งของ ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๑๔ ข้อ ๖๖ <p>ข้อ ๖๖ ให้จ่ายเครื่องนุ่งห่มสำหรับผู้ต้องขัง ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> ๖๖.๑ เสื้อแบบเดียวกับเสื้อชั้นในของทหารกองประจำการ และกางเกงขาสั้นแบบกางเกงกีฬา จำนวน ๒ ชุด โดยให้ใช้สีกากีแกมเขียว ๖๖.๒ ผ้าอาบน้ำ ๑ ผืน, ผ้าห่มนอน ๑ ผืน, หมอน ๑ ใบ, เสื้อหรือผ้าปูที่นอนหนึ่งผืนเช่นเดียวกับทหารกองประจำการ สำหรับมุ้งหนึ่งหลังให้พิจารณาจ่ายให้ในโอกาสอันสมควร <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด จัดทำใบเบิกแต่ไม่ได้รับการแจกจ่าย</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๓.๔ การเยี่ยมผู้ต้องขัง</p> <p>๓.๔.๑ การกำหนดวันและเวลาเยี่ยม</p> <p>๓.๔.๒ การตรวจสอบสิ่งของที่ญาตินำมาเยี่ยม</p> <p>๓.๔.๓ การบันทึกหลักฐานการเยี่ยม</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบบันทึกการเยี่ยมกำหนดการเยี่ยม ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๑๘ ข้อ ๙๐ <p>ข้อ ๙๐ การเยี่ยมผู้ต้องขัง ให้เยี่ยมได้เฉพาะวันหยุดราชการ ระหว่างเวลา ๑๒๐๐ ถึง ๑๕๐๐ ตามสถานที่ที่เรือนจำจัดให้ และขณะเยี่ยมต้องมีเจ้าหน้าที่กำกับดูแลอยู่ตลอดเวลาเยี่ยม เว้นแต่มีเหตุจำเป็นให้ผู้บังคับเรือนจำอนุญาตให้เยี่ยมในวันและเวลาอื่นได้ตามที่เห็นสมควร</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด หน่วยกำหนดวันเยี่ยมไม่เป็นไปตามระเบียบ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบสมุดบันทึกการเยี่ยมของญาติ ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๑๘ ข้อ ๙๔ <p>ข้อ ๙๔ เจ้าพนักงานเรือนจำ ต้องตรวจสอบสิ่งของที่ญาตินำมาเยี่ยมทุกครั้งก่อนให้ผู้ต้องขังรับไป ถ้าเป็นของต้องห้ามให้ยึดไว้แล้วรายงานผู้บังคับเรือนจำทราบ</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่บันทึกสิ่งของที่ญาตินำมาเยี่ยม</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบสมุดบันทึกการเยี่ยมของญาติ ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๓ ข้อ ๑๖.๘ และ ๑๖.๘.๕ <p>ข้อ ๑๖.๘ ในวันหยุดราชการระหว่างเวลา ๑๒๐๐-๑๕๐๐ ซึ่งเป็นเวลาเยี่ยมญาติให้ปฏิบัติดังนี้</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๓.๕ การเลี้ยง อาหาร</p> <p>๓.๕.๑ การ ประกอบเลี้ยง</p> <p>๓.๕.๒ การ เบิกและหักค่าประกอบ เลี้ยง</p>	<p>๑๖.๘.๕ ต้องให้ญาติลงบันทึกหลักฐานในสมุด ก่อนการเยี่ยมทุกครั้ง</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด บันทึกรายละเอียดการเยี่ยมของ ญาติไม่ครบถ้วน</p> <ul style="list-style-type: none">• ตรวจสอบรายการอาหารประจำวัน◆ ระเบียบกองทัพก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๑๕ ข้อ ๗๒ ข้อ ๗๒ ให้เรือนจำณฑลทหารบก, เรือนจำจังหวัด ทหารบก และเรือนจำกรมกองทหารจัดให้มีการประกอบ เลี้ยงอาหารแก่ผู้ต้องขังวันละ ๓ มื้อ แบ่งออกเป็นมื้อเช้า, กลางวัน และเย็น โดยการหักค่าประกอบเลี้ยงอาหารตามที่ กท. กำหนด• ตรวจสอบหลักฐานการเบิก-จ่ายเงิน◆ ระเบียบกองทัพก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๑๕ ข้อ ๗๓ ข้อ ๗๓ การเบิกเงินค่าประกอบเลี้ยงอาหารผู้ต้องขัง สำหรับนายทหารสัญญาบัตร, นายทหารประทวน และ พลอาสาสมัคร ให้เรือนจำณฑลทหารบก, เรือนจำจังหวัด ทหารบก และเรือนจำกรมกองทหาร เป็นผู้เบิกให้ ส่วนทหาร กองประจำการ ให้หน่วยต้นสังกัดเป็นผู้เบิกให้และนำส่งเงิน ค่าประกอบเลี้ยงอาหารให้กับหน่วยเรือนจำ ส่วนที่เหลือให้ จ่ายคืนผู้ต้องขัง

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๓.๕.๓ การตรวจอาหารก่อนรับประทาน</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบบันทึกการตรวจอาหาร ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๑๕ ข้อ ๗๖ ข้อ ๗๖ ให้เจ้าหน้าที่แพทย์ตรวจอาหารที่ผู้ต้องขังจะรับประทานอาหารก่อน ถ้าไม่สามารถตรวจได้ ให้จัดเจ้าพนักงานเรือนจำเป็นผู้ตรวจแทน ■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่แต่งตั้งผู้ตรวจอาหารก่อนรับประทาน
<p>๓.๕.๔ คุณค่าทางโภชนาการ, ปริมาณสภาพโรงครัว และอุปกรณ์ในการประกอบเลี้ยงฯ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจดูโรงเลี้ยง, โรงประกอบเลี้ยงและสังเกตการณ์ระหว่างรับประทานอาหาร ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเลี้ยงดูทหาร พ.ศ. ๒๕๔๙ หมวด ๕ ข้อ ๓๒ ข้อ ๓๒ การเลี้ยงดูทหารต้องโทษให้ปฏิบัติตามระเบียบนี้โดยอนุโลม
<p>๔. การสุขภาพ เรือนจำ</p>	
<p>๔.๑ สภาพอาคารเรือนขัง</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจดูรายงานผลการตรวจการสุขภาพเรือนจำ และอาคารสถานที่ ◆ คำสั่งกองทัพบก (คำชี้แจง) ที่ ๑๖๗/๒๕๔๘ เรื่องชี้แจงการปฏิบัติการสุขภาพในที่ตั้งปกติ ลง ๒๒ มี.ค. ๔๘ ข้อ ข.๓ ข้อ ข.๓ ผู้บังคับบัญชาทหารตั้งแต่ ผบ.ร้อย.ลงมาต้องร่วมมือกับเจ้าหน้าที่แพทย์ มีหน้าที่อบรมชี้แจงทหารในบังคับบัญชาของตน ให้รู้และเข้าใจเรื่องการสุขภาพและสุขศาสตร์ พร้อมทั้งควบคุมการปฏิบัติของหน่วยทหารอย่างใกล้ชิดด้วย

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๔.๒ สภาพห้องน้ำ ห้องส้วม</p> <p>๕. การปฏิบัติต่อ ผู้ต้องขัง</p> <p>๕.๑ การอนามัย ผู้ต้องขัง</p> <p>๕.๑.๑ การ ตรวจผู้ต้องขังก่อน แยกประเภท</p>	<p>◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๑๔ ข้อ ๖๔</p> <p>ข้อ ๖๔ แพทย์ต้องทำการตรวจเรือนจำเกี่ยวกับการ อนามัยของผู้ต้องขัง และการสุขาภิบาลของเรือนจำ ไม่ น้อยกว่าเดือนละ ๒ ครั้ง</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่มีแพทย์มาตรวจการสุขาภิบาล ของเรือนจำ</p> <ul style="list-style-type: none">• ตรวจดูห้องน้ำ-ห้องส้วม <p>◆ คำสั่งกองทัพบก (คำสั่งแวง) ที่ ๑๖๗/๒๕๔๘ เรื่อง ชี้แจงการปฏิบัติการสุขาภิบาลในที่ตั้งปกติ ลง ๒๒ มี.ค. ๔๘ ข้อ ๓ ก. และ ๔ ก.</p> <p>ข้อ ๓ ก. มีเวรทำความสะอาดทุกวัน</p> <p>ข้อ ๔ ก. มีเวรทำความสะอาดทุกวัน โดยเฉพาะที่ยื่นถ่าย</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ห้องน้ำ-ห้องส้วมไม่สะอาด</p> <ul style="list-style-type: none">• ตรวจสอบบันทึกผลการตรวจ <p>◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๖ ข้อ ๒๘ และ ๒๘.๓</p> <p>ข้อ ๒๘ เมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำได้รับตัวผู้ต้องขังไว้แล้ว ให้ปฏิบัติดังนี้</p> <p>๒๘.๓ ติดต่อให้แพทย์มาทำการตรวจอนามัย ผู้ต้องขังก่อนแยกประเภทผู้ต้องขัง เพื่อทำการควบคุม</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
๕.๑.๒ การ ตรวจอนามัยประจำเดือน	<p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่มีแพทย์ทำการตรวจผู้ต้องขังก่อนแยกประเภท</p> <ul style="list-style-type: none">• ตรวจคู่มือบันทึกผลการตรวจ <p>◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๑๔ ข้อ ๖๔</p> <p>ข้อ ๖๔ แพทย์ต้องทำการตรวจเรือนจำเกี่ยวกับการอนามัยของผู้ต้องขัง และการสุขาภิบาลของเรือนจำ ไม่น้อยกว่าเดือนละ ๒ ครั้ง</p>
๕.๑.๓ การ บันทึกผลการตรวจ อนามัย	<p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่มีแพทย์ทำการตรวจอนามัยผู้ต้องขัง</p> <ul style="list-style-type: none">• ตรวจคู่มือบันทึกผลการตรวจอนามัยและสุขาภิบาลสำหรับแพทย์ <p>◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๒๗ ข้อ ๑๒๔</p> <p>ข้อ ๑๒๔ เรือนจำต้องจัดให้มีสมุดบันทึกสำหรับผู้บังคับบัญชาที่มาตรวจเยี่ยม และสมุดบันทึกการตรวจอนามัย และการสุขาภิบาลของผู้ต้องขังสำหรับแพทย์ที่มาตรวจตลอดจนสมุดบัญชีชื่อของของหน่วย</p>
๕.๑.๔ การ ดูแลอนามัยผู้ต้องขัง	<p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่มีสมุดบันทึกการตรวจอนามัยผู้ต้องขังสำหรับแพทย์</p> <ul style="list-style-type: none">• ตรวจสอบคุณภาพโดยทั่วไปภายในเรือนจำ <p>◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๓ ข้อ ๑๓ และ ๑๓.๘</p> <p>ข้อ ๑๓ ผู้บังคับเรือนจำมีอำนาจหน้าที่ดังนี้</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๕.๑.๕ สถานพยาบาลผู้ต้องขัง</p>	<p>๑๓.๘ ควบคุมดูแลอนามัยของผู้ต้องขัง ตลอดจนการสุขาภิบาลภายในเรือนจำให้เป็นไปตามคำแนะนำของแพทย์</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบห้องปฐมพยาบาล และสอบถามเจ้าหน้าที่เรือนจำ ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๑๔ ข้อ ๖๗ <p>ข้อ ๖๗ เรือนจำมณฑลทหารบก, จังหวัดทหารบก และกรมกองทหาร จะต้องจัดให้มีสถานพยาบาลเป็นที่ทำการรักษาพยาบาลผู้ต้องขัง ถ้าไม่สามารถจัดได้ จะจัดขึ้นในสถานพยาบาลของหน่วยทหารที่ใกล้เคียงก็ได้</p>
<p>๕.๑.๖ ตู้ยาและเครื่องมือปฐมพยาบาลขั้นต้น</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบตู้ยาและยาประจำตู้ ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๑๔ ข้อ ๖๘ <p>ข้อ ๖๘ เมื่อผู้ต้องขังป่วยเล็กน้อย ให้จัดหายาที่มีอยู่ให้กับผู้ต้องขัง สำหรับผู้ต้องขังที่ป่วยหนัก ให้รายงานขออนุมัติผู้บัญชาการเรือนจำ เพื่อนำไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลทหาร โดยจัดผู้ควบคุมไปด้วย</p>
<p>๕.๑.๗ การตรวจสอบสารเสพติด และการบำบัดผู้ติดยาเสพติด</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบบันทึกผลการตรวจสอบสารเสพติด ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๑๔ ข้อ ๗๐ <p>ข้อ ๗๐ ผู้ต้องขังที่ติดยาเสพติดหรือสงสัยว่าติดยาเสพติดเมื่อเรือนจำได้รับตัวไว้แล้ว ให้ตรวจสอบสารเสพติดในปัสสาวะ ถ้าตรวจพบสารเสพติดให้ทำการบำบัดรักษาและทำการแยกขัง โดยห้ามเยี่ยมใด ๆ ทั้งสิ้น ถ้าติดยาเสพติดถึงขั้นร้ายแรง และอาละวาด ต้องขออนุมัติผู้บัญชาการเรือนจำตีตรา</p> <p>■ สิ่งทีหน่วยปฏิบัติผิด ไม่มีการตรวจสอบสารเสพติด</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๕.๑.๘ การแยกผู้ต้องขังที่ป่วยเป็นโรคต้องห้าม</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบการแยกผู้ต้องขัง ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๘ ข้อ ๓๖ <p>ข้อ ๓๖ ให้จัดแบ่งห้องขังออกเป็นส่วน ๆ โดยมีสิ่งกีดกันหรือขอบเขตอันแน่นอนแสดงส่วนแบ่งนั้น ๆ เพื่อแยกประเภทผู้ต้องขังเท่าที่จะทำได้</p>
<p>๕.๒ การฟื้นฟูจิตใจ</p> <p>๕.๒.๑ การฝึกและอบรมผู้ต้องขัง</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบสมุดบันทึกการอบรมชี้แจง ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๒๑ ข้อ ๑๐๔ และ ๑๐.๔.๑ <p>ข้อ ๑๐.๔ การฟื้นฟูจิตใจผู้ต้องขัง ให้ปฏิบัติดังนี้</p> <p style="padding-left: 40px;">๑๐.๔.๑ จัดให้มีการฝึกและอบรมผู้ต้องขังอยู่เป็นประจำ</p>
<p>๕.๒.๒ การอบรมศีลธรรม</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบคำสั่งการอบรมหรือสมุดบันทึก ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๒๑ ข้อ ๑๐๔ และ ๑๐๔.๒ <p>ข้อ ๑๐๔ การฟื้นฟูจิตใจผู้ต้องขัง ให้ปฏิบัติดังนี้</p> <p style="padding-left: 40px;">๑๐๔.๒ เชิญอนุศาสนาจารย์ของหน่วย มาอบรมศีลธรรมให้กับผู้ต้องขังเป็นประจำทุกเดือน หากเดือนใดไม่มีการอบรมศีลธรรม ก็ให้นิมนต์พระสงฆ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาเทศนาหรือบรรยายธรรมแทน</p>
<p>๕.๒.๓ การจัดสถานที่สำหรับการประกอบพิธีทางศาสนา</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนา ◆ ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๒๑ ข้อ ๑๐๔ และ ๑๐๔.๓

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
๕.๓ การฝึก วิชาชีพ	<p>ข้อ ๑๐๔ การฟื้นฟูจิตใจผู้ต้องขัง ให้ปฏิบัติดังนี้</p> <p>๑๐๔.๓ ให้ความสะดวกแก่ผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาอื่นนอกเหนือจากศาสนาพุทธ โดยอำนวยความสะดวกให้ประกอบพิธีทางศาสนาได้ตามควร</p> <ul style="list-style-type: none">• ตรวจสอบสถานที่ฝึก, หลักฐานการฝึกอบรม และการขอรับการสนับสนุนวิทยากร <p>◆ ระเบียบกองทัพก ว่าด้วยการเรือนจำทหาร พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๒๒ ข้อ ๑๐๕, ๑๐๕.๑ และ ๑๐๕.๒</p> <p>ข้อ ๑๐๕ การฝึกวิชาชีพให้ผู้บังคับเรือนจำ ปฏิบัติดังนี้</p> <p>๑๐๕.๑ พิจารณาผู้ต้องขังเพื่อเข้าฝึกวิชาชีพ โดยคำนึงถึงอายุ เพศ และความสามารถ ความถนัดของผู้ต้องขังเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา</p> <p>๑๐๕.๒ ประสานขอรับการสนับสนุนวิทยากรจากส่วนราชการหรือเอกชนเพื่อให้ความรู้และทักษะในการพัฒนาวิชาชีพ โดยคำนึงถึงการนำไปใช้ได้จริงเมื่อพ้นโทษ และให้ทำการฝึกอบรมอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง</p>

การตรวจสายงานลับดี

การตรวจสายงานสัสดี

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๑. การเตรียมการก่อนการตรวจเลือก</p> <p>๑.๑ ประกาศรายชื่อทหารกองเกินที่มีอายุกำหนดที่จะต้องลงบัญชีทหารกองเกิน</p>	<ul style="list-style-type: none">• ตรวจสอบสำเนาประกาศและบัญชีรายชื่อทหารกองเกินที่อยู่ในกำหนดลงบัญชีในปีนั้นๆ สำเนาหนังสือของนายอำเภอเป้าหมายถึงกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต.ฯ แจ้งให้และ ประกาศแจ้งให้ทหารกองเกินมา ลงบัญชี ตามกำหนด <p>◆ คำสั่งกองทัพบก ที่ ๑๑๗๓/๒๕๒๘ เรื่อง ให้ใช้คำแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่ในสายงานสัสดี พ.ศ.๒๕๒๙ ลง ๒๕ ธ.ค. ๒๘ ตอนที่ ๒ ข้อ ๓., ๓.๑, ๓.๒ และ ๔.๗ ข้อ ๓. การเตรียมการลงบัญชี สัสดีอำเภอ มีหน้าที่ปฏิบัติดังนี้</p> <p>ข้อ ๓.๑ ...ตรวจสอบคัดรายชื่อชายที่มีสัญชาติไทยซึ่งอยู่ในกำหนดลงบัญชี...จากทะเบียนบ้านซึ่งมีอยู่ ณ ที่อำเภอ...เพื่อให้ทราบว่า มีชายไทยที่มีสัญชาติไทยผู้ใดบ้างที่อายุอยู่ในกำหนด...ในปีนั้น</p> <p>ข้อ ๓.๒ ให้สัสดีอำเภอดำเนินการให้กำนัน... ให้ช่วยประกาศโฆษณา นัดหมายให้ผู้ที่มีอายุถึงเกณฑ์...ไปแดงตนลงบัญชี ภายในเวลาที่กำหนด</p> <p>ข้อ ๔.๗ ในเดือน ก.ย.ทุกปี ให้สัสดีอำเภอจัดทำประกาศเสนอนายอำเภอเพื่อประกาศให้ผู้ที่มีอายุถึงกำหนดจะต้องลงบัญชี ไปลงบัญชีทหารฯ ภายใน พ.ศ.นั้น ประกาศ... ปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ และ ณ ที่เปิดเผย... ทำหนังสือ นำส่งประกาศให้กำนันฯ ...เพื่อนำไปแจ้ง...</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๑.๒ การจัดทำและส่งบัญชีรายชื่อคนที่ลงบัญชีทหารกองเกิน (สค.๒) ตามมาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๘</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ตรวจดูบัญชีรายชื่อคนที่ลงบัญชีทหารกองเกิน (สค.๒) ตามมาตรา ๑๖ และ มาตรา ๑๘, ต้นข้าวใบสำคัญ (สค.๙) รายงานยอดตาม บัญชีรายชื่อคนที่ลงบัญชีทหารกองเกิน (สค.๒), บัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สค.๑๖) และบัญชีรายชื่อทหารกองเกินและทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ (สค.๒๗) ◆ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๑๖, มาตรา ๑๘, มาตรา ๔๔ <p style="padding-left: 40px;">มาตรา ๑๖ วรรค ๑ บรรดาชายซึ่งมีสัญชาติไทยเมื่อมีอายุย่างเข้าสิบแปดปีบริบูรณ์พุทธศักราชใดให้ไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินภายในพุทธศักราชนั้น</p> <p style="padding-left: 40px;">มาตรา ๑๘ วรรค ๑ บุคคลซึ่งยังมีได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอพร้อมกันกับคนชั้นปีเดียวกันเพราะเหตุใดๆ ก็ดี ถ้าอายุยังไม่ถึงสิบหกปีบริบูรณ์ให้ปฏิบัติทำนองเดียวกับ ม.๑๖...</p> <p style="padding-left: 40px;">มาตรา ๔๔ บุคคลใดไม่มาลงบัญชีทหารกองเกินตาม มาตรา ๑๖ หรือ มาตรา ๑๘ หรือไม่ยอมลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๘ หรือ ไม่มารับหมายเรียกที่อำเภอตามมาตรา ๒๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”</p> ◆ คำสั่งกองทัพบก ที่ ๑๑๗๓/๒๕๒๘ เรื่อง ให้ใช้คำแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่ในสายงานสันติ พ.ศ. ๒๕๒๙ ลง ๒๕ ธ.ค.๒๘ ตอนที่ ๒ ข้อ ๕.๒, ๕.๒.๑, ๕.๒.๒, ๕.๒.๔, ๕.๒.๕

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
	<p>ข้อ ๕.๒ให้สัสดีอำเภอดำเนินการส่งบัญชีรายชื่อคนที่ลงบัญชีทหารกองเกิน (สค.๒)</p> <p>ข้อ ๕.๒.๑ตามมาตรา ๑๖ ส่งภายใน เดือน ม.ค. ของปีถัดไป</p> <p>ข้อ ๕.๒.๒....ตามมาตรา ๑๘ ให้ส่งภายใน ๓๐ วันนับแต่ลงบัญชี...</p> <p>ข้อ ๕.๒.๔ ในวันที่ ๑ ม.ค. ของปีให้สัสดีอำเภอแจ้งยอดจำนวนทหารกองเกินที่รับลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ โดยแยกเป็นตำบลรวมทั้งอำเภอแจ้งให้จังหวัดทราบ</p> <p>ข้อ ๕.๒.๕ ...ตามมาตรา ๑๘ ให้แจ้งยอดจำนวนทหารกองเกินที่รับลงบัญชีทุกวันที ๑ ของเดือนถัดไป โดยแยกเป็นตำบล...</p> <p>คำสั่ง ทบ.ที่ ๙๕/๒๕๔๖ ลง ๔ มี.ค.๔๖</p> <p>เรื่อง แก้ไขคำสั่ง ทบ.ที่๑๑๗๓ /๒๕๒๘ ลง ๒๕ ธ.ค.๒๘ ดังนี้</p> <p>- ให้เพิ่มเติมข้อความใน ข้อ๔.๑.๕ ของตอนที่ ๒ การลงบัญชีทหารกองเกินของคำสั่ง ทบ.ที่ ๑๑๗๓ /๒๕๒๘ ลง ๒๕ ธ.ค.๒๘ ดังนี้</p> <p>“๔.๑.๕ การลงบัญชีทหารกองเกินตาม มาตรา๑๘ แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.๒๔๙๗ กรณีผู้ลงบัญชีได้ย้ายภูมิลำเนาจากท้องที่อำเภออื่นและผู้ลงบัญชีมีอายุตั้งแต่ ๒๒ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ในปีที่จะต้องตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ซึ่งอำเภอจะต้องออกหมายเรียกเข้ารับราชการทหารให้รับไปในวันลงบัญชีด้วยนั้น เมื่อผู้ลงบัญชีได้ยื่นใบแสดงตนขอลงบัญชีทหารกองเกิน (แบบ สค .๔๔) พร้อมด้วยหลักฐานต่อนายอำเภอ แล้วให้อาเภอนั้นทำหนังสือ ขอให้อำเภอท้องที่เดิมทุกอำเภอ ที่ผู้นั้นเคยมีภูมิลำเนาอยู่ ทำการตรวจสอบว่าผู้ลงบัญชี ได้ขอลงบัญชีทหารกองเกินไว้ที่อำเภอท้องที่เดิมหรือไม่ เมื่อได้รับคำตอบยืนยันว่า ผู้นั้นยังไม่เคยลงบัญชีทหารกองเกิน จึงรับลงบัญชีทหารกองเกินให้และให้ผู้ลงบัญชีบันทึกข้อความด้วยลายมือของตนที่ด้านหลังต้น-</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๑.๓ การคัดรายชื่อ ทหารกองเกินที่ไม่มา แสดงตนลงบัญชีทหาร กองเกิน ตามมาตรา๑๖ และมาตรา ๑๘ สิ่ง ดำเนินคดี</p>	<p>ชี้แจงใบสำคัญ(แบบ สด .๙) ว่า “ข้าพเจ้าไม่เคยแสดงตนลงบัญชีทหารกองเกินที่ เขต/อำเภอใดมาก่อน” แล้วให้ผู้ขอลงบัญชีพิมพ์ลายนิ้ว แม่มือขวารับรองไว้ได้ข้อความที่บันทึกนั้น แต่ถ้าอำเภอที่รับลงบัญชีได้รับตอบจากอำเภอภูมิลำเนา ว่า ผู้นั้นเคยลงบัญชีทหารกองเกินมาแล้วก็ให้เร่งรับการลง บัญชีทหารกองเกินเสียและบันทึกชี้แจงแนวทางการปฏิบัติ ที่ถูกต้องให้ผู้ขอลงบัญชีทหารกองเกินได้รับทราบและลง ลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ”</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด</p> <p>๑. รายงานยอดไม่ตรงตามจำนวนทหารกองเกินที่มี การรับลงบัญชีทหารกองเกิน</p> <p>๒. ทหารกองเกินขาดหายไปจากบัญชีรายชื่อทหาร กองเกินและทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ (สด.๒๗) และ บัญชี เรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สด.๑๖)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจดู หนังสือของนายอำเภอ ถึง พนักงานสอบสวน ส่งรายชื่อดำเนินคดีคนที่ไม่ได้มาลงบัญชีทหารกองเกิน ตาม พ.ร.บ.รับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๑๖ และ มาตรา ๑๘ ◆ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๔ บุคคลใดไม่มาลงบัญชี ทหารกองเกิน ตามมาตรา ๑๖ หรือ มาตรา ๑๘ หรือไม่มาลงบัญชีทหาร กองเกินใหม่ตามมาตรา ๑๙ หรือไม่ยอมลงบัญชีทหาร กองเกินตามมาตรา ๒๑ หรือไม่มารับหมายเรียกที่อำเภอตาม มาตรา ๒๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับ ไม่เกินสามร้อยบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ <p>ถ้าก่อนที่เจ้าหน้าที่ยกเรื่องขึ้นพิจารณาความผิด บุคคล นั้นได้มาขอลงบัญชี ทหารกองเกินหรือขอลงบัญชีทหาร กองเกินใหม่ หรือมาขอรับหมายเรียกที่อำเภอด้วยตนเอง หรือให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้มาแทนตนแล้ว</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๑.๔ การจัดทำ บัญชีเรียกทหารกองเกิน เข้ากองประจำการ (สศ.๑๖)</p>	<p>แต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p> <p>◆ คำสั่งกองทัพบก ที่ ๑๑๗๓/๒๕๒๘ เรื่อง ให้ใช้คำแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่ในสายงานลี้สติ พ.ศ. ๒๕๒๙ ลง ๒๕ ธ.ค. ๒๘ ตอนที่ ๒ ข้อ ๔.๙</p> <p>ข้อ ๔.๙ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่ต้องลงบัญชีทหารกองเกินตามกฎหมายแล้วให้ลี้สติอำเภอตรวจสอบบัญชีรายชื่อซึ่งรวบรวมไว้ตามได้ประกาศรายชื่อ ว่า ยังมีผู้ใดไม่มาแสดงตนขอลงบัญชีฯ แล้ว คัดรายชื่อส่งให้กำนันและนายกเทศมนตรีแจ้งให้เจ้าตัวทราบเพื่อให้ไปลงบัญชีทหารกองเกิน และ แจ้งตำรวจท้องที่เพื่อดำเนินการต่อไปตามกฎหมาย</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด หลีกเลียงไม่ดำเนินคดีทหารกองเกินที่มีความผิด</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบ บัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สศ.๑๖) ฉบับจังหวัดปีก่อน, บัญชีรายชื่อคนที่ลงบัญชีทหารกองเกิน (สศ.๒) ตามมาตรา๑๖ และ มาตรา ๑๘, บัญชีรายชื่อทหารกองเกินและทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ (สศ.๒๗) คนที่อยู่ในกำหนดเรียกจรรยาและอายุอื่น, บัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สศ.๑๖) ของอำเภอฉบับจังหวัดปัจจุบัน <p>◆ คำสั่งกองทัพบก ที่ ๑๑๗๓/๒๕๒๘ เรื่อง ให้ใช้คำแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่ในสายงานลี้สติ พ.ศ. ๒๕๒๙ ลง ๒๕ ธ.ค. ๒๘ ตอนที่ ๓ ข้อ ๓.๑, ๓.๒ และ ๓.๓</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
๑.๕ ทหารกองเกิน ที่หมดเหตุผู้ผ่อนผัน	<p>ข้อ ๓.๑ บัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สด.๑๖) แบ่งออกเป็น ๕ ประเภท</p> <p>ข้อ ๓.๒ ให้สัสดีจังหวัดคัดบัญชีเรียกทหาร กองเกิน เข้ากองประจำการ (สด.๑๖) ตาม ผนวก ก. แยกเป็นอำเภอ</p> <p>ข้อ ๓.๓ ในเดือนมิถุนายนทุกปี ให้สัสดีจังหวัดดำเนินการส่งบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สด.๑๖) ซึ่งเป็นส่วนของจังหวัดไปยังอำเภอ เพื่อสัสดีอำเภอ ตรวจสอบกับบัญชีทหารกองเกิน (สด.๑) เมื่อถูกต้องแล้ว คัด รายชื่อลงในบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สด.๑๖) เป็นของอำเภอ จำนวน ๑ ชุดให้มียรายชื่อและ ข้อความตรงกันเสร็จแล้วส่งบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากอง ประจำการ (สด.๑๖) ฉบับจังหวัดคืนภายใน เดือน ส.ค. พร้อมกับ รายงานสิ่งที่ตลาดเคลื่อนให้ทราบ ห้ามแก้ไขเพิ่มเติมบัญชี เรียกฯ ส่วนฉบับของจังหวัด และให้สัสดีจังหวัดตรวจแก้ไข สิ่งที่ตลาดเคลื่อนไว้ให้ ถูกต้องตรงกัน</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติ</p> <ol style="list-style-type: none">๑. รายชื่อทหารกองเกินขาดหายไปจากบัญชีเรียกทหาร กองเกินเข้ากองประจำการ (สด.๑๖) ปีที่มีการตรวจเลือกฯ๒. รายชื่อทหารกองเกินที่ไม่เข้าทำการตรวจเลือกฯ ปี ก่อน ขาดหายไปจากบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากอง ประจำการ (สด.๑๖) ปีที่ต้องเข้ารับการตรวจเลือก <ul style="list-style-type: none">• ตรวจสอบ บัญชีรายชื่อทหารกองเกินและทหารกองหนุน ประเภทที่ ๒ (สด.๒๗), บัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากอง

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
ตามมาตรา ๒๙(๓) ถูกยกรายชื่อเพิ่มใน บัญชีคนพ้นจากฐานะ ยกเว้นผ่อนผัน	<p>ประจำการ (สค.๑๖), บัญชียกเว้นหรือผ่อนผัน (สค.๒๐) และหลักฐานแจ้งหมดเหตุยกเว้นหรือผ่อนผันแล้วแต่กรณี</p> <p>◆ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๒๙(๓)</p> <p>มาตรา ๒๙ (๓) เมื่อได้คัดคนที่ยกเว้นด้วยเหตุต่าง ๆ ออกแล้ว ถ้ามีจำนวนทหารกองเกินที่จะรับราชการเป็นทหารกองประจำการได้มากกว่าจำนวนที่ฝ่ายทหารต้องการให้ผ่อนผันแก่ประเภทบุคคล ดังต่อไปนี้ (๓) บุคคลที่อยู่ในระหว่างการศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ฉบับที่ ๓๘ พ.ศ. ๒๕๑๖) ...</p> <p>◆ คำสั่งกองทัพบก ที่ ๑๑๗๓/๒๕๒๘ เรื่อง ให้ใช้คำแนบในการปฏิบัติหน้าที่ในสายงานสัสดี พ.ศ. ๒๕๒๙ ลง ๒๕ ธ.ค. ๒๕ ตอนี่ ๔ ข้อ ๖, ๖.๖ และ ๖.๖.๑</p> <p>ข้อ ๖ การพ้นจากฐานะยกเว้นและหมดเหตุผ่อนผัน เมื่อสัสดีจังหวัดและสัสดีอำเภอได้รับแจ้งการพ้นจากฐานะยกเว้นหรือหมดเหตุผ่อนผันของบุคคลใดแล้วให้ปฏิบัติดังนี้</p> <p>ข้อ ๖.๖ บุคคลตามมาตรา ๒๙ (๓) เมื่อหมดเหตุผ่อนผันด้วยเหตุใด ๆ ให้ปฏิบัติ ดังนี้</p> <p>ข้อ ๖.๖.๑ ถ้าจังหวัดได้รับแจ้งให้ตรวจสอบบัญชีรายชื่อทหารกองเกินและทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ (สค.๒๗) เมื่อถูกต้องให้ลบหมายเหตุผ่อนผันที่บันทึกไว้</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๑.๖ การจำหน่ายด้วยเหตุต่างๆ ในบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สศ.๑๖)</p>	<p>ออกเสีย จำหน่ายบัญชียกเว้นหรือผ่อนผัน (สศ.๒๐) ชิดฆ่ารายชื่อในบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สศ.๑๖) ประเภทคนผ่อนผันยกรายชื่อไปเพิ่มในบัญชีเรียกประเภทคนที่พ้นจากฐานะยกเว้นผ่อนผันแล้วแจ้งให้อำเภอภูมิลำเนาทราบและให้สัสดีอำเภอปฏิบัติทำนองเดียวกับจังหวัด</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ทหารกองเกินที่หมดเหตุผ่อนผันไม่ทำการบันทึกจำหน่ายและไม่ทำการยกชื่อไปเพิ่มในบัญชีเรียกฯ (สศ.๑๖) ในปีที่ต้องเข้ารับการตรวจเลือกฯ ทำให้รายชื่อขาดขาดหายไปจากระบบบัญชี จนไม่ต้องเข้ารับการตรวจเลือกฯ</p> <p>● ตรวจสอบ บัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สศ.๑๖), บัญชีรายชื่อทหารกองเกินและทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ (สศ.๒๗), หลักฐานจำหน่ายด้วยเหตุต่าง ๆ เช่น ย้ายภูมิลำเนาทหาร, เข้ากองประจำการ (นศท.), และผ่อนผัน ตามมาตรา ๒๙(๓) เป็นต้น, บัญชีรายชื่อขอ naik ขั้วขึ้นทะเบียนกองประจำการและนำปลด (สศ.๔๒), บัญชีล้งยกเว้นหรือผ่อนผัน (สศ.๑๙), บัญชียกเว้นหรือผ่อนผัน (สศ.๒๐)</p> <p>◆ คำสั่งกองทัพบก ที่ ๑๑๗๓/๒๕๒๘ เรื่อง ให้ใช้คำแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่ในสายงานสัสดี พ.ศ.๒๕๒๙ ลง ๒๕ ธ.ค. ๒๘ ตอนที่ ๒ ข้อ ๕.๔</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๑.๗ การบันทึกเพิ่มรายชื่อทหารกองเกินในบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สด.๑๖) กรณีการย้ายภูมิลำเนาทหารและการตกค้างลงบัญชีทหารกองเกิน ตามมาตรา ๑๘</p>	<p>- ข้อ ๕.๔ เมื่อทหารกองเกินผู้ใดต้องจำหน่ายด้วยเหตุใดๆ ให้ลงเลขจำนวนจำหน่าย บันทึกจำหน่ายในบัญชีทหารกองเกินและทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ (สด.๒๗) และบันทึกในช่องหมายเหตุให้ทราบว่าจะจำหน่ายด้วยเหตุใดตามเรื่องฉบับที่ พ.ศ.ใด แล้วให้เจ้าหน้าที่ลงชื่อกำกับไว้ด้วย และให้แก้งบยอดทหารกองเกิน (ผนวก ท.) ไว้ให้ถูกต้อง</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ทำการบันทึกจำหน่ายโดยไม่มีหลักฐานประกอบการจำหน่าย</p> <p>• ตรวจสอบ บัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สด.๑๖), หนังสือรายงาน ยอดทหารกองเกินของอำเภอที่มีการย้ายภูมิลำเนาทหาร, บัญชีรายชื่อคนที่ลงบัญชีทหารกองเกิน (สด.๒) คนตกค้าง, บัญชีรายชื่อทหารกองเกินและทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ (สด.๒๗) และหลักฐานประกอบการบันทึกจำหน่ายในเอกสาร</p> <p>◆ คำสั่งกองทัพบก ที่ ๑๑๗๓/๒๕๒๘ เรื่องให้ใช้คำแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่ในสายงานสวัสดิ์ พ.ศ. ๒๕๒๙ ลง ๒๕ ธ.ค.๒๕ ตอนที่ ๒ ข้อ ๕.๒ ๕.๒.๑, ๕.๒.๒ และ ๕.๓</p> <p>ข้อ ๕.๒ เมื่อได้รับลงบัญชีทหารกองเกิน ให้แก่ผู้ใดแล้ว ให้สวัสดิ์อำเภอดำเนินการส่งบัญชีรายชื่อคนที่ลงบัญชีทหารกองเกิน (สด.๒) ตามผนวก ต. ต่อจังหวัด โดยมีสำเนาฉบับไว้ที่อำเภอเพื่อตรวจสอบ ดังนี้</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๑.๘ การรายงาน วันรับหมายเรียก เข้ารับราชการทหาร (สค.๓๕)</p>	<p>ข้อ ๕.๒.๑ สำหรับผู้ที่ได้รับลงบัญชีทหารกอง เกินตามมาตรา ๑๖ ให้ส่งภายในเดือน ม.ค.ของปีถัดไป</p> <p>ข้อ ๕.๒.๒ สำหรับผู้ที่รับลงบัญชีทหารกองเกิน ตามมาตรา ๑๘ ให้ส่งภายในภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่รับ ลงบัญชีทหารกองเกิน</p> <p>ข้อ ๕.๓ เมื่อจังหวัดได้รับบัญชีรายชื่อบุคคลที่ ได้ลงบัญชีทหารกองเกิน (สค.๒) จากอำเภอตามข้อ ๕.๒ แล้ว (นอกจากผู้รับลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ตาม มาตรา ๑๙) ให้คัดรายชื่อลงในบัญชีรายชื่อทหารกองเกินและ ทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ (สค.๒๗) ตาม แผนก ก. โดยมี บัญชีขบยอดจำนวนทหารกองเกิน ตามแผนก ท. ปิดไว้ หน้าด้านในด้วย</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด บันทึกจำหน่ายเท็จ</p> <ul style="list-style-type: none">• ตรวจสอบ หนังสืออำเภอถึงจังหวัดรายงานวันรับหมาย เรียกเข้ารับราชการ (สค.๓๕) บัญชีเรียกทหารกองเกินเข้า กองประจำการ (สค.๑๖) และบัญชีรายชื่อทหารกองเกิน และทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ (สค.๒๗) <p>◆ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๕ วรรค ๑ ทหารกองเกินเมื่อมีอายุย่าง เข้าสี่สิบเอ็ดปีในพุทธศักราชใดต้องไปแสดงตนเพื่อรับ หมายเรียกที่อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารของตน ภายในพุทธศักราชนั้น</p> <p>มาตรา ๒๕ วรรค ๒ ทหารกองเกินที่พ้นจากฐานะ การยกเว้นตามมาตรา ๑๔ (๓) หรือ การผ่อนผันตามมาตรา</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
	<p>๒๗(๒) และ มาตรา ๒๙ (๓) ใน พุทธศักราชใด ต้องไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกหรือเพื่อจำหน่ายบัญชีเรียกทหารกองเกินตามแต่กรณีที่อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารของตน ภายใน พุทธศักราชนั้น”</p> <p>มาตรา ๒๕ วรรค ๓ ผู้ใดไม่สามารถจะไปรับหมายเรียกด้วยตนเองได้ ต้อง ให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและพอจะเชื่อถือได้ไปรับหมายเรียกแทน ถ้าไม่มีผู้แทนให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงชัดขึ้น</p> <p>◆ คำสั่งกองทัพบก ที่ ๑๑๗๓/๒๕๒๘ เรื่องให้ใช้คำแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่ในสายงานลัสดี พ.ศ. ๒๕๒๙ ลง ๒๕ ธ.ค. ๒๘ ตอนที่ ๓ ข้อ ๔, ๔.๑, ๔.๒, ๔.๕, ๔.๕.๓, ๔.๖ และ ๔.๗</p> <p>ข้อ ๔ วิธีเรียก</p> <p>๔.๑ ตั้งแต่เดือน ม.ค. เป็นต้นไปทุกปีลัสดีอำเภอจะต้องจัดทำหมายเรียกเข้ารับราชการทหาร (สด.๓๕) ตามผนวก จ. เรียกทหารกองเกินที่มีอายุเข้า ๒๑ ปี ใน พ.ศ.นั้น ตามรายชื่อจากบัญชีทหารกองเกิน (สด.๑) โดยกำหนดให้มาเข้ารับการตรวจเลือกตามวันและสถานที่ที่กำหนดในเวลาไม่เกิน ๐๗๐๐ เช่น คนจะต้องเข้ารับการตรวจเลือกใน พ.ศ. ๒๕๔๙ ให้ออกหมายเรียกฯ ใน พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นต้น</p> <p>๔.๒ เมื่อเสร็จการตรวจเลือกแล้ว ให้ลัสดีอำเภอจัดทำหมายเรียกเข้ารับราชการทหาร (สด.๓๕) เรียก</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
	<p>บุคคลตามข้อ ๑.๒ ที่ไม่มาเข้ารับการตรวจเลือกในปีนั้นซึ่งจะต้องเข้ารับการตรวจเลือกในปีถัดไป ตามที่ปรากฏรายชื่อในบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สด.๑๖) ส่วนของอำเภอที่ได้ทำการตรวจเลือกเสร็จครั้งสุดท้ายแล้วทุกประเภท</p> <p>๔.๕ การส่งหมายเรียกเข้ารับราชการทหารแก่ผู้ที่ถูกเรียกซึ่งมีอายุตั้งแต่ ๒๑ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและยังไม่ถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์ในปีที่จะเข้ากองประจำการให้ปฏิบัติดังนี้</p> <p>๔.๕.๓ ผู้ถูกเรียกที่ส่งหมายไม่ได้นี้ ถ้ายังไม่มีหลักฐานจำหน่ายและไม่ได้ตัวมาทำการตรวจเลือกในวันตรวจเลือกแล้ว ให้สอบปากคำกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านและบิดาหรือมารดาหรือญาติของผู้ถูกเรียกซึ่งเป็นเจ้าบ้านเพื่อประกอบหลักฐานเมื่อเสร็จจากการตรวจเลือกให้แล้วเสร็จภายในเดือน ธ.ค. ทุกปี</p> <p>๔.๖ เมื่อสัสดีอำเภอได้ดำเนินการส่งบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สด.๑๖) ส่วนของจังหวัดคืนแล้ว ให้ส่งบัญชีรายชื่อผู้ที่รับหมายเรียกตามผนวก ข.ไปให้สัสดีจังหวัดทราบภายในวันที่ ๑๐ ของเดือนใหม่ สำหรับผู้ที่รับหมายเรียกในเดือนมีนาคมให้ส่งก่อนวันทำการตรวจเลือกของอำเภอ</p> <p>๔.๗ ผู้ที่ไม่มาเข้ารับการตรวจเลือกด้วยเหตุใด ๆ ก็ดี ให้สัสดีอำเภอตรวจสอบคดับัญชีรายชื่อทั้งหมดจากบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สด.๑๖) เสนอนายอำเภอเพื่อส่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดี ตามฐาน</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๑.๙ การจัดทำ รายงานยอดทหาร กองเกินตามบัญชี เทียบจำนวนคนที่ จะเรียก (สค.๑๕)</p>	<p>ความผิดภายในเดือนพฤษภาคมทุกปีเสร็จแล้วให้สำเนา รายงานให้หน่วยบัญชาการกำลังสำรอง (กองการสัตต) ทราบ ในโอกาสแรกทันที</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ทหารกองเกินรับหมายเรียก (สค.๓๕) แล้วแต่เจ้าหน้าที่ไม่รายงานวันรับหมายเรียกฯ (สค.๓๕) หรือรายงานวันรับหมายเรียก (สค.๓๕) แต่ไม่บันทึกลงในบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สค.๑๖) เพื่อหลีกเลี่ยงในการดำเนินคดีในความผิดฐาน ขาดการตรวจเลือกฯ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจสอบ บัญชีจำนวนคนที่จะเรียกได้ (สค.๑๔) บัญชี เรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สค.๑๖) และบัญชี เทียบจำนวนคนที่จะเรียก (สค.๑๕) ◆ คำสั่งกองทัพบก ที่ ๒๔/๒๕๑๗ เรื่อง การดำเนินการ เรียกและการตรวจเลือกทหารกองเข้ารับราชการทหารกอง ประจำการ ลง ๒๔ ม.ค.๑๗ ตอนที่ ๑ ข้อ ๓.๑ <p>ข้อ ๓.๑ ภายใน ๑๐ มิ.ย. ทุกปี ให้สัตตจังหวัด หรือสัตตกรุงเทพมหานคร ตรวจสอบยอดจำนวนทหารกอง เกินที่จะเรียกได้ในปีถัดไป แล้วจัดทำบัญชีจำนวนคนที่ จะเรียกได้ (แบบ สค.๑๔) ตามคำชี้แจงการลงบัญชีใน (ผนวก ๓) ท้ายนี้ ส่งต่อฝ่ายการสัตต มทบ. หรือฝ่ายการสัตต จทบ. ซึ่ง จทบ.นั้นขึ้นตรงต่อ ทภ. ๑ ฉบับ พร้อมกับบัญชีกำหนดวัน เวลา และสถานที่ทำการตรวจเลือกในจังหวัดนั้น ๔ ฉบับ และส่งในนามผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ว่าราชการ</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๑.๑๐ การจัดทำ รายงานยอดทหาร กองเกินส่งให้คณะ กรรมการตรวจสอบ</p>	<p>กรุงเทพมหานคร ถึง ผบ.มทบ. หรือ จทบ. ซึ่งจังหวัดนั้น ขึ้นอยู่ ๑ ฉบับ เพื่อเฉลี่ยจำนวนทหารกองเกินที่ถูกเรียกใน จังหวัดต่าง ๆ ส่งเข้ากองประจำการตามข้อ ๖. ต่อไป ถ้ามี จำนวนคนเพิ่มขึ้นหรือลดลงกว่าฉบับที่ส่งไว้ครั้งสุดท้ายเกิน กว่า ๕๐ คนให้ส่งบัญชีใหม่ ภายในวันที่ ๑๐ ของเดือนถัด ไปและต้องชี้แจงไว้ในช่องหมายเหตุให้ทราบทั่ว ที่มากหรือ น้อยนั้นเป็นเพราะเหตุใด โดยไม่ต้องส่งบัญชีกำหนดวัน เวลา และ สถานที่ทำการตรวจเลือกอีกวันแต่มีการเปลี่ยนแปลง กำหนดวัน เวลา และสถานที่ทำการตรวจเลือกจากที่ส่งไว้ เดิม ก็ให้ทำส่งใหม่จำนวน ๔ ฉบับ เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรือ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้รับแจ้งจำนวนคนที่ขอ เรียกจากฝ่ายที่ต้องการคนแล้ว ให้ส่งบัญชีจำนวนคนที่จะ เรียกได้ (สค.๑๔) นี้ใหม่อีกครั้งหนึ่ง ก่อนส่งบัญชีเทียบ จำนวนคนที่จะกะเรียก (สค.๑๕)</p> <p>■ สิ่งหน่วยปฏิบัติ</p> <p>๑. สัสดีจังหวัดไม่ได้รายงานหรือรายงานล่าช้า ต่อยอด ทหารกองเกินที่มีการเพิ่มขึ้นหรือลดลง</p> <p>๒. รายงานยอดทหารกองเกินที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงไม่ ตรงกับข้อเท็จจริง</p> <p>• ตรวจดู บัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สค.๑๖) และ แผนก ๒ บัญชีควบคุมบัญชีเรียกทหารกอง เกินเข้ากองประจำการ (สค.๑๖)</p> <p>◆ คำสั่งกองทัพบก ที่ ๒๙/๒๕๑๗ เรื่อง การเรียกและ</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>บัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สค.๑๖) และ ใบรับรองผล การตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สค.๔๓) ของ จทบ. หรือ มทบ.</p> <p>๑.๑๑ การตรวจ และผลการตรวจสอบ ของคณะกรรมการ ตรวจสอบบัญชีเรียก</p>	<p>การตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ลง ๒๔ ม.ค. ๑๗ ตอนที่ ๑ ข้อ ๘.๔.๑ ข้อ ๘.๔.๑ ให้สัสดีจังหวัดและสัสดีกรุงเทพมหานคร จัดทำบัญชีควบคุมบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการตาม (ผนวก ๒) และบัญชีควบคุมการออกใบรับรองผลการตรวจเลือก ฯ (แบบ สค.๔๓) ซึ่งมีจำนวนอยู่ในขณะที่ทำการตรวจสอบนั้น อย่างละ ๓ ชุด เก็บไว้เป็นหลักฐานของหน่วยอย่างละ ๑ ชุดมอบให้คณะกรรมการ ตรวจสอบรับไปอย่างละ ๑ ชุด เพื่อเสนอ ผบ.มทบ. หรือ ผบ.จทบ. ซึ่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพร้อมรายงานผลการตรวจสอบ แล้วให้สัสดีจังหวัดหรือสัสดีกรุงเทพมหานคร รายงานนำส่งบัญชีควบคุมบัญชีเรียกฯ (ผนวก ๒) และ บัญชีควบคุมการออกใบรับรองผลการตรวจเลือกฯ (ผนวก ๖) อย่างละ ๑ ชุด ไปยัง มทบ. หรือ จทบ. ที่ขึ้นตรงต่อ ทภ. ตามสายการบังคับบัญชา ภายใน ๕ มี.ค. ของทุกปี</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด เจ้าหน้าที่บันทึกเพิ่มหรือ จำหน่ายเป็นเท็จในบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สค.๑๖)</p> <p>• ตรวจดู บัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สค.๑๖) ฉบับจังหวัดปีที่ทำการตรวจเลือกฯ, คำสั่ง จทบ. ที่แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สค.๑๖) และใบรับรองผลฯ การตรวจ</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>ทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สศ.๑๖) และ ใบรับรองผลการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สศ.๔๓) ของ จทบ.</p>	<p>เลือกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สศ.๔๓) พร้อมกับรายชื่อของคณะกรรมการฯ, รายงานผลการตรวจสอบของคณะกรรมการฯ (ถ้ามี)</p> <p>◆ คำสั่งกองทัพบก ที่ ๒๙/๒๕๑๗ เรื่อง การเรียกและการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ลง ๒๔ ม.ค. ๑๗ ตอนที่ ๑ ข้อ ๘, ๘๑ , ๘.๒, ๘.๓ และ ๘.๔.๒</p> <p>ข้อ ๘. การตรวจสอบบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สศ. ๑๖) และใบรับรองผลการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สศ.๔๓) ให้ดำเนินการดังนี้</p> <p>๘.๑ ห้วงระยะเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบ ให้ ผบ.มทบ. และ ผบ. จทบ. ซึ่ง จทบ. นั้นขึ้นตรงต่อ ทภ. แต่งตั้งคณะกรรมการไปทำการตรวจสอบบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สศ.๑๖) และใบรับรองผลการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สศ.๔๓) ของสำนักงานสถิติจังหวัดต่าง ๆ และสถิติกรุงเทพมหานครในเขตพื้นที่ ภายใน ก.พ. ของทุกปี</p> <p>๘.๒ วิธีดำเนินการตรวจสอบบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สศ.๑๖) ให้คณะกรรมการตรวจสอบ ฯ ตามข้อ ๘.๑ ดำเนินการตรวจสอบตาม (ผนวก ๗) ทำนี้เสร็จแล้วประธานกรรมการลงชื่อกำกับไว้ทุกแผ่นได้รายชื่อสุดท้ายของแผ่นนั้น และให้บันทึกจำนวนรายการจำหน่ายต่อจากการลงชื่อไว้ให้ทราบด้วย</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๑.๑๒ การจัดทำยอดเฉลี่ยทหารกองเกินที่ต้องส่งเข้ากองประจำการตามบัญชีเทียบจำนวนคนที่จะกะเรียก (สค.๑๕)</p>	<p>๘.๓ วิธีดำเนินการตรวจสอบใบรับรองผลการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ (สค.๔๓) ให้คณะกรรมการตรวจสอบตามข้อ ๘.๑ ดำเนินการตรวจสอบตาม (ผนวก ๘) ทำดังนี้</p> <p>๘.๔.๒ เมื่อ มทบ. และ จทบ. ซึ่ง จทบ. นั้นขึ้นตรงต่อ ทภ. ได้รับเอกสารจากคณะกรรมการตรวจสอบฯ และ สัสดีจังหวัดหรือสัสดีกรุงเทพฯ มหานครแล้วตรวจสอบรวบรวมนำส่ง ทภ.อย่างละ ๑ ชุดภายใน ๑๕ มี.ค. ของทุกปี</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด เจ้าหน้าที่ที่มีการแก้ไข เพิ่มเติมเปลี่ยนแปลง หรือ บันทึกจำหน่ายเท็จในบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สค.๑๖) ภายหลังที่คณะกรรมการ ตรวจสอบฯ ของ จทบ. หรือ มทบ. ได้ทำการตรวจสอบและลงนามบันทึกผล การตรวจสอบแล้วในบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ตรวจสอบ หนังสือแจ้งยอดเรียกเกณฑ์ของ จทบ./มทบ., บัญชีเทียบจำนวนคนที่จะกะเรียก (สค.๑๕), หนังสือของจังหวัดถึงทุกอำเภอแจ้งยอดเฉลี่ยทหารกองเกินส่งเข้ากองประจำการ, บัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สค.๑๖) ◆ คำสั่งกองทัพบก ที่ ๑๑๗๓/๒๕๒๘ เรื่องให้ใช้คำแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่ในสายงานสัสดี พ.ศ. ๒๕๒๙ ลง ๒๕ ธ.ค. ๒๘ ตอนที่ ๓ ข้อ ๕.๖

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
	<p>๕.๖ วิธีเฉลี่ยจำนวนคนของจังหวัดส่งเข้ากอง ประจำการ ให้ปฏิบัติ ดังนี้</p> <p>๕.๖.๑ อำเภอใดมีจำนวนคนที่จะเรียกได้ มาก ต้องทำการตรวจเลือกหลายวัน ให้ทำการแบ่งเฉลี่ย จำนวนคนที่ถูกเรียกส่งเข้ากองประจำการแต่ละวันเสมือน เป็นอำเภอหนึ่ง</p> <p>๕.๖.๒ ถ้าได้รับแจ้งจำนวนขอเรียกแผนกเดียว ให้เอาจำนวนคนที่ขอเรียกทั้งหมด “ตั้ง” แล้ว “คูณ” ด้วย จำนวนคนที่จะเรียกได้เฉพาะอำเภอ และ “หาร” ด้วย จำนวนคนที่จะเรียกได้รวมทุกอำเภอในจังหวัดนั้น กระทำ ดังนี้เป็นอำเภอ ๆ จนครบทุกอำเภอ ได้เท่าใดเป็นจำนวน คนที่ต้องส่งเข้ากองประจำการของอำเภอนั้น</p> <p>๕.๖.๓ ถ้าได้รับแจ้งจำนวนขอเรียกหลายแผนก ให้เอาจำนวนรวมของคนที่จะเรียกทุกแผนกซึ่งต้องส่งเข้า กองประจำการรวมกันในจังหวัดนั้น “ตั้ง” “คูณ” ด้วย จำนวนคนที่จะเรียกได้เฉพาะอำเภอนั้น แล้ว “หาร” ด้วย จำนวนคนที่เรียกได้รวมทุกอำเภอในจังหวัดนั้นกระทำดังนี้ เป็นอำเภอได้เท่าใดเป็นจำนวนคนที่ต้องส่งเข้ากองประจำการ</p> <p>๕.๖.๔ เมื่อได้จำนวนรวมของคนที่ต้องส่งเข้า กองประจำการทุกแผนก ซึ่งต้องส่งเข้ากองประจำการรวม กันของแต่ละอำเภอแล้ว ให้เฉลี่ยแยกเป็นแผนกเฉพาะอำเภอ โดยให้เฉลี่ยในแผนกที่ต้องการคนมากไปหาน้อยตามลำดับ</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
	<p>คือเอาจำนวนรวมของคนทีขอเรียก ทุกแผนกซึ่งต้องส่งเข้ากองประจำการรวมกันของอำเภอ นั้น “ตั้ง” “คุณ” ด้วยจำนวนคนที่ขอเรียกเฉพาะแผนกที่ต้องการคนมากแล้ว “หาร” ด้วยจำนวนรวมของคนทีขอเรียกทุกแผนกซึ่งต้องส่งเข้ากองประจำการรวมกันในจังหวัดนั้น ได้เท่าใดเป็นจำนวนทีต้องส่งเข้ากองประจำการในแผนกทีต้องการคนมากของอำเภอ นั้น แล้วเอาไปหักจำนวนรวมของคนทีขอเรียกซึ่งต้องส่งเข้ากองประจำกันรวมกันของอำเภอ นั้น เหลือเท่าใดก็เป็นจำนวนคนที่ต้องส่งเข้ากองประจำการอีกแผนกหนึ่ง แต่ถ้ามมีการขอเรียกซึ่งต้องส่งเข้ากองประจำการรวมกันเกินกว่าสองแผนก เมื่อได้เฉลี่ยตามลำดับในแผนกทีต้องการคนมากไปหาน้อย จนเหลือเฉพาะแผนกทีต้องการคนน้อยแผนกเดียวแล้ว ให้เอาจำนวนทีเฉลี่ยได้สำหรับแผนกทีต้องการคนมากตามลำดับมารวมกัน แล้วเอาไปหักจำนวนรวมของคนทีขอเรียกทุกแผนกซึ่งต้องส่งเข้ากองประจำการรวมกันในอำเภอ นั้น ๆ เหลือเท่าใดเป็นจำนวนคนที่ต้องส่งเข้ากองประจำการของแผนกทีต้องการคนน้อย</p> <p>๕.๖.๕ เมื่อได้เฉลี่ยจำนวนคนรวมทุกแผนก ออกเป็นอำเภอ หรือการเฉลี่ยจากจำนวนรวมทุกแผนกในอำเภอหนึ่ง ๆ ออกเป็นแผนกก็ดี ถ้าผลลัพธ์รวมกันยังไม่ได้เท่ากับจำนวนคนที่ต้องการ ก็ให้เพิ่มในอำเภอทีเศษมากอีกอำเภอละหนึ่งตามลำดับ จากเศษมากไปหาเศษน้อย</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
๑.๑๓ การย้าย ภูมิลำเนาทหาร	<p>จนครบตามจำนวนที่ต้องการ ถ้าเศษเท่ากันให้เพิ่มจำนวน คนในอำเภอที่มีคนมาก</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด การแบ่งเฉลี่ยยอดทหารกองเกิน ที่ต้องส่งเข้ากองประจำการไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในคำสั่ง ทบ. แต่แบ่งเฉลี่ย โดยเอื้อต่อการกระทำ ทำให้มีการร้องขอ สมัครเข้ากองประจำการเต็มหรือเกือบเต็ม โดยแบ่งเฉลี่ย ให้มีทหารกองเกินที่ต้องส่งเข้ากองประจำการในพลัดที่ ๑ ของ แต่ละแผนกเท่ากับยอดรวมในทุกพลัดของแต่ละแผนก หรือ เกือบเต็ม</p> <p>• ตรวจดู บัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สด.๑๖), บัญชีรายชื่อทหาร กองเกินและทหารกองหนุน ประเภทที่ ๒ (สด.๒๗), บัญชีรายชื่อยอดทหารกองเกินที่ ย้ายภูมิลำเนาเข้าออกอำเภอเป้าหมาย, เอกสารสอบสวน การย้ายภูมิลำเนาทหาร</p> <p>◆ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๕๗ มาตรา ๑๒</p> <p>มาตรา ๑๒ บุคคลซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตาม มาตรา ๑๖ หรือ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุน ผู้ใดประสงค์จะไปอยู่ต่างท้องที่ในอำเภอเดียวกันหรือต่าง อำเภอเป็นการชั่วคราวเกินสามสิบวันให้แจ้งต่อนายอำเภอ ท้องที่ที่ตนเข้ามาอยู่ และให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งทำการ</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
	<p>สอบสวนและออกใบรับให้ แล้วแจ้งให้นายอำเภอท้องที่ ที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารทราบ</p> <p>ถ้าบุคคลตามวรรคหนึ่งประสงค์จะย้ายภูมิลำเนาทหารให้แจ้ง ต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนเข้ามาอยู่นั้นให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งทำการสอบสวน</p> <p>เมื่อพิจารณาเห็นว่า ผู้ขอย้ายได้มาตั้งทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นประจำหรือมีที่อยู่เป็นหลักฐานและไม่ประสงค์จะหลีกเลี่ยงการรับราชการทหารก็ให้แจ้งไปยังนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารเดิมทราบ เมื่อได้รับตอบยืนยันเป็นการถูกต้องจึงให้รับแจ้งการย้ายภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้นและออกใบรับให้แล้วให้นายอำเภอที่เกี่ยวข้องแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดของตนทราบ</p> <p>การแจ้งย้ายให้กระทำภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ย้ายเข้ามาอยู่ในท้องที่</p> <p>◆ คำสั่งกองทัพบก ที่ ๖๑๘/๒๕๔๙ เรื่อง แก้ไขคำสั่งกองทัพบก ที่ ๑๑๗๓ ลง ๓๑ ต.ค.๔๙ (ยกเลิกข้อความตอนที่ ๗ การปลด จำหน่าย ย้ายภูมิลำเนาทหาร ในข้อ ๕.๑.๑, ๕.๑.๕ และ ๕.๑๗) ข้อ ๕.๑.๑, ๕.๑.๕</p> <p>ข้อ ๕.๑.๑ สำหรับทหารกองเกินหรือบุคคลที่ถึงบัญชีทหารกองเกินแล้วแต่ยังไม่เป็นทหารกองเกิน ภูมิลำเนาทหารเดิม เมื่อได้รับแจ้งการย้ายภูมิลำเนาทหารจาก</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
	<p>อำเภอที่เป็นภูมิลำเนาทหารใหม่ สัสดีต้องทำการตรวจสอบไปยังเจ้าพนักงานทะเบียนท้องถิ่น เพื่อขอทราบว่าย้ายได้ขอย้ายไปจริงหรือไม่ถ้าปรากฏว่า ย้ายไปจริงก็เรียกบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ผู้ใหญ่บ้าน กำหนดผู้นำชุมชนแล้วแต่</p> <p>กรณีมาทำการสอบสวนตามบันทึกข้อตกลงระหว่างกระทรวงกลาโหม กับกระทรวงมหาดไทย ในกรณีขอย้ายไปประกอบอาชีพเป็นประจำหรือมีที่อยู่เป็นหลักฐาน จะต้องหลักฐานประกอบและสอบสวนให้ได้ความว่า</p> <p>๕.๑.๑.๑ ไปประกอบอาชีพใด โดยมีหลักฐานยืนยันการประกอบอาชีพหรือเอกสารประกอบการทำงานของบริษัท, ห้าง, ร้าน หรือ หลักฐานการบรรจุเข้ารับราชการ</p> <p>๕.๑.๑.๒ หากไม่ย้ายภูมิลำเนาทหาร จะมีผลเสียต่อตนเองหรือการประกอบอาชีพอย่างไร</p> <p>๕.๑.๑.๓ ย้ายทะเบียนบ้านไปอยู่เมื่อใด มีความเกี่ยวข้องกับเจ้าบ้านอย่างไร</p> <p>๕.๑.๑.๔ บุคคลในครอบครัวมีย้ายมาด้วยหรือไม่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร</p> <p>๕.๑.๑.๕ บุคคลในครอบครัวที่ยังคงอยู่ภูมิลำเนาเดิมมีกี่คน ใครบ้าง และมีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร</p> <p>๕.๑.๑.๖ ในกรณีย้ายไปศึกษาต่อที่ภูมิลำเนาทหารแห่งใหม่ให้นำหลักฐานการลาออกจากสถานศึกษาเดิมมาแสดงด้วยหากปรากฏว่าผู้ย้ายมีเจตนาไม่สุจริตหรือ</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๑.๑๔ การรายงาน ยอดรับลงบัญชีทหาร กองเกินที่ตกค้างการ ลงบัญชีตามมาตรา ๑๘ ท้วง ม.ค. - มี.ค. ก่อนการตรวจเลือก</p>	<p>มีพฤติการณ์ที่น่าเชื่อว่าจะหลีกเลี่ยงการเข้ารับราชการ ทหารก็ให้ระงับการย้ายไว้แล้วแจ้งต่อนายอำเภอ ภูมิลำเนา ทหารใหม่ที่ขอหักโอนทราบถึงเหตุขัดข้อง ถ้ามีหลักฐาน เชื่อถือได้ว่าผู้ย้ายไปประกอบอาชีพ กับบันทึกการย้ายภูมิลำเนา ทหารในบัญชีทหารกองเกิน (สด.๑) แล้วแจ้งให้ จังหวัดทราบ</p> <p>ข้อ. ๕.๑.๕ สัสดีอำเภอซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารใหม่ เมื่อ ได้รับแจ้งการย้ายภูมิลำเนาทหาร ให้ทำการสอบสวนว่า ผู้ย้ายเข้าหลักเกณฑ์ที่จะย้ายภูมิลำเนาทหาร ตาม มาตรา ๑๒ วรรคสองหรือไม่ ในกรณีขอย้ายเข้ามาประกอบอาชีพเป็น ประจำหรือมีที่อยู่เป็นหลักฐาน ให้ทำการสอบสวนและมี หลักฐานประกอบ</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิดเจ้าหน้าที่ไม่ได้ทำการสอบสวนจริง หรือจัดทำเอกสารการสอบสวนเท็จและปลอมแปลงเอกสาร</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ตรวจดู บัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สด.๑๖), บัญชีรายชื่อคนที่ลงบัญชีทหารกองเกิน (สด.๒) ตามมาตรา ๑๘, หนังสือรายงานวันรับหมายเรียกเข้ารับ ราชการ (สด.๓๕) ◆ คำสั่งกองทัพบก ที่ ๒๙/๒๕๑๗ เรื่อง การเรียกและ การตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกอง ประจำการ ลง ๒๔ ม.ค.๑๗ ตอนที่ ๑ ข้อ ๘.๕.๑, ๘.๕.๒ <p>ข้อ ๘.๕.๑ เมื่อมีการเพิ่ม การจำหน่าย การยกเว้น การ ผ่อนผันและอื่น ๆ เกิดขึ้นก่อนจะมีการตรวจสอบบัญชี</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๑๑๕ คณะกรรมการ ตรวจเลือกทหารกอง เกินเข้ากองประจำ การที่รับผิดชอบการ ตรวจเลือกของจังหวัด ทุกคณะ</p>	<p>เรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สด.๑๖) และไปรับ รองผลการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สด.๔๓) ให้เป็นหน้าที่ของสัสดีจังหวัดรับผิดชอบดำเนินการ ได้โดยให้สัสดีจังหวัดหรือผู้แทนตรวจสอบแล้วลงชื่อ รับรองความถูกต้องไว้ด้วย</p> <p>ข้อ ๘.๕.๒ เมื่อมีการเพิ่ม การจำหน่าย การยกเว้น การ ผ่อนผันและอื่นๆ เกิดขึ้นหลังจากที่คณะกรรมการ ตรวจสอบฯ ได้ดำเนินการตรวจสอบไปแล้ว ให้สัสดีจังหวัด บันทึกเพิ่ม และจำหน่ายตามข้อ ๘.๕.๑ และให้รายงาน ผบ.มทบ. หรือ ผบ.จทบ. ที่ขึ้นตรงต่อ ทภ. ตามสายการ บังคับบัญชา พร้อมด้วยบัญชีแสดงรายการบันทึกฯ ตาม (ผนวก ๘ บัญชีแสดงบันทึกเพิ่มและจำหน่ายบัญชีเรียก (สด.๑๖) และไปรับรองผลการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้า กองประจำการ) ท้ายนี้ จำนวน ๒ ชุด</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด ไม่รายงานหรือชะลอรายงานยอด ทหารกองเกินที่เพิ่มขึ้นจากการลงบัญชีทหารกองเกินตาม มาตรา ๑๘ เพื่อปกปิดข้อมูลยอดทหารกองเกินที่เพิ่มขึ้น</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจดู คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเลือกทหาร กองเกินเข้ากองประจำการ ที่ออก โดย ทภ. นั้นๆ, ผนวก ๑๗ บัญชียอดจำนวนคณะกรรมการตรวจเลือกในท้องที่ จังหวัดแต่ละคณะ และ ผนวก ๑๘ บัญชียอดจำนวนเจ้าหน้าที่ ช่วยเหลือคณะกรรมการตรวจเลือกแต่ละคณะ ◆ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ม.๒๘ และ ม.๒๘ ทวิ

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๒. ขั้นตอนการตรวจเลือกฯ</p> <p>ผลการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ากองประจำการของ จังหวัดและอำเภอ</p>	<p>มาตรา ๒๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนดผู้ดำรงตำแหน่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่าผู้บัญชาการกองพลเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเลือกและคณะกรรมการชั้นสูง</p> <p>มาตรา ๒๘ ทวิ ให้ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนดตามมาตรา ๒๘ แต่งตั้ง คณะกรรมการตรวจเลือกขึ้นในท้องที่แต่ละจังหวัดเพื่อทำการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ...หน้าที่ของกรรมการตรวจเลือกและวิธีการตรวจเลือก ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง</p> <p>• ตรวจดู บัญชีตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการ (สด.๑๗), บัญชีคนที่ส่งเข้ากองประจำการ (สด.๑๘) และ ประกาศผลการตรวจเลือกฯ อำเภอเป้าหมาย</p> <p>◆ คำสั่งกองทัพบก ที่ ๒๙/๒๕๑๗ เรื่อง การเรียกและการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ลง ๒๔ ม.ค. ๑๗ ตอนที่ ๓ ข้อ ๒๖</p> <p>ข้อ ๒๖ การจัดทำบัญชีตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการ (สด.๑๗) ให้สัสดีจังหวัดที่ประจำทำการอยู่ ณ จังหวัดที่ทำการตรวจเลือกรวบรวมยอดจำนวนคนในบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สด.๑๖) ลงในบัญชีตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการ (สด.๑๗) ตามคำชี้แจง</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๓ <u>ขั้นตอนภายหลัง</u> <u>การตรวจเลือก</u></p> <p>๓.๑ การดำเนินคดีต่อทหารกองเกินที่ไม่เข้าตรวจเลือกด้วยเหตุต่าง ๆ สัสดีจังหวัดคัดรายชื่อส่งให้อำเภอดำเนินการกำหนด</p>	<p>(ผนวก ๓๗) ท้ายนี้ เสนอต่อสัสดี มทบ. หรือสัสดี จทบ. (จทบ.ที่ขึ้นตรงต่อ ทภ.) ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา แล้วให้สัสดี มทบ. สัสดี จทบ. ดังกล่าว เสนอตามสายการบังคับบัญชา จนถึง ทบ.ภายใน มิ.ย.ของทุกปี โดยให้ส่งก่อนการส่งบัญชีจำนวนคนที่จะเรียกได้ (สค.๑๔) ของปีใหม่</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด บันทึกรายละเอียดลงในบัญชีตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการ (สค.๑๗) ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง</p> <p>• ตรวจดู บัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สค.๑๖), หนังสือสำนักงานสัสดีจังหวัด ถึง อำเภอ ส่งรายชื่อทหารกองเกินที่ไม่เข้าทำการตรวจเลือกฯ เพื่อให้ส่งรายชื่อดำเนินคดี ต่อ เจ้าพนักงานสอบสวน, หนังสืออำเภอแจ้งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อทหารกองเกินที่ไม่เข้าทำการตรวจเลือกฯ</p> <p>◆ คำสั่งกองทัพบก ที่ ๒๙/๒๕๑๗ เรื่อง การเรียกและการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ลง ๒๔ ม.ค. ๑๗ ตอนที่ ๓ ข้อ ๒.๗.๑</p> <p>ข้อ ๒๗.๑ ใน พ.ค. ของทุกปี ให้สัสดีอำเภอและสัสดีกิ่งอำเภอรวบรวมผลการ ดำเนินการเกี่ยวกับการเรียกและการตรวจเลือกในปีนั้น ให้นายอำเภอหรือ</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๓.๒ การสอบสวน จำหน่ายต่อท ทาร กองเกินที่ไม่เข้าทำการ ตรวจเลือกโดยอ้างว่า ป่วยในวันทำการตรวจ เลือก</p>	<p>ผู้อำนวยการเขตหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่ง อำเภอทราบว่าได้ดำเนินการออกหมายเรียกให้คนที่อยู่ใน กำหนดเรียกและคนอายุอื่นอย่างละเท่าใด จำนวนคนที่ไม่ มารับหมายเรียกตามมาตรา ๒๕ และส่งหมายเรียกมอบ ให้ตัวรับไปอย่างละเท่าใด จำนวนคนไม่มารับหมายเรียก ตามมาตรา ๒๕ และส่งหมายเรียกให้ ตัวรับไม่ได้้อย่างละ เท่าใด มาแต่ไม่เข้ารับการตรวจเลือก และไม่อยู่จนเสร็จ การตรวจเลือกอย่างละเท่าใด ได้ดำเนินการต่อผู้หลีกเลี่ยง ชัดเจนไปแล้วประการใด เพื่อให้นายอำเภอหรือผู้อำนวยการ เขต หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอรายงาน ต่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ต่อไป</p> <p>■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด เจ้าหน้าที่ไม่คัดรายชื่อทหาร กองเกินที่ไม่มาเข้าทำการตรวจเลือกส่งพนักงานเพื่อดำเนิน คดี</p> <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจดู หลักฐานแจ้งว่า ป่วย ต่อคณะกรรมการตรวจ เลือกฯ ในวันตรวจเลือกฯ, หลักฐานการสอบสวนจำหน่าย ภายหลังการตรวจเลือก ◆ คำสั่ง กองทัพบกที่ ๑๑๗๓/๒๕๒๘ เรื่องให้ใช้คำแนะนำ ในการปฏิบัติหน้าที่ในสายงานสัสดี พ.ศ. ๒๕๒๙ ลง ๒๕ ธ.ค. ๒๘ ตอนที่ ๕ ข้อ ๘ <p>ข้อ ๘ การปฏิบัติเมื่อเสร็จการตรวจเลือกแล้ว ให้สัสดี</p>

รายการ	การปฏิบัติ/หลักฐานอ้างอิง
<p>๓.๓ การดำเนินคดีต่อทหารกองเกินที่ขาดหมายนัด (สค. ๔๐)</p>	<p>จังหวัดคัดรายชื่อคนที่ต้องจำหน่ายด้วยเหตุต่างๆ ในคราวตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการ ซึ่งยังไม่มีหลักฐานที่จะจำหน่ายได้ เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้อำเภอดำเนินการสอบสวน บอกรายชื่อให้แล้วเสร็จก่อนทำการตรวจเลือกเข้ากองประจำการในคราวถัดไป</p> <p>เมื่อทางอำเภอได้แจ้งจากจังหวัด ให้เจ้าหน้าที่สัสดีอำเภอดำเนินการสอบสวนตามลักษณะที่ต้องจำหน่ายฯ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิด เจ้าหน้าที่สอบสวนจำหน่ายคดีเพื่อช่วยเหลือทหารกองเกินที่อ้างว่า ป่วยเท็จ ● ตรวจดู บัญชีคนที่ส่งเข้ากองประจำการ (สค.๑๘), หลักฐานการดำเนินคดีต่อทหารกองเกินที่ขาดหมายนัด (สค.๔๐) ◆ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๕๗ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ ทหารกองเกินที่ถูกเข้ากองประจำการผู้ใดจักต้องเริ่มเข้ารับราชการ ทหารกองประจำการเมื่อใด ให้นายอำเภอท้องที่ที่รับเข้าตรวจเลือกเป็นผู้กำหนด และให้นายอำเภอออกหมายนัด เพื่อให้ทหารกองเกินผู้นั้นมา ณ ที่อำเภอท้องที่ตามที่ได้กำหนดไว้แล้ว เพื่อเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ถ้าทหารกองเกินผู้นั้นไม่มาตามนัดให้ถือว่าหลีกเลี่ยงขัดขืน มาตรา ๔๕ บุคคลใดหลีกเลี่ยงหรือขัดขืน...ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี ■ สิ่งที่หน่วยปฏิบัติผิดเจ้าหน้าที่ดำเนินคดีทหารกองเกินที่ขาดหมายนัด (สค.๔๐) ไม่ครบทุกนาย หรือไม่ดำเนินคดี

การสืบสวนสอบสวน
ในหน้าที่นายทหารจเร

การสืบสวนสอบสวน

การดำเนินการสืบสวนสอบสวนของกรมจเรทหารบกนั้นจะดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ตามระเบียบ ทบ.ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนในหน้าที่นายทหารจเร พ.ศ. ๒๕๐๖ กล่าวโดยสรุป

การสืบสวน คือ การแสวงหาข้อเท็จจริงในเรื่องที่มีการกล่าวหาว่ามีมูลความจริงหรือไม่ สามารถกระทำได้ก่อนและภายหลังที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น กระทำได้อย่างกว้างทั้งในทางลับและเปิดเผย โดยทั่วไปจะกระทำโดยการสอบถามพูดคุยกับที่เกี่ยวข้องโดยตรง หรือกับผู้ที่คาดว่าจะทราบเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ผู้บังคับบัญชาสามารถสั่งการต่อไปได้อย่างถูกต้องตามรูปเรื่อง

การสอบสวน คือ การรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ทั้งพยานบุคคล พยานเอกสาร และวัตถุพยาน และการดำเนินการทั้งหลายเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในการดำเนินการต่อไป โดยต้องดำเนินการโดยเปิดเผยและต้องใช้หลักเกณฑ์การปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยอนุโลม

อำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวน

๑. พระราชบัญญัติการจัตรระเบียบกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ กำหนดหน้าที่กองทัพบก ไว้ดังนี้

มาตรา ๑๙ กองทัพบก มีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพบก การป้องกันราชอาณาจักรและดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม มีผู้บัญชาการทหารบก เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

มาตรา ๒๒ ให้สำนักงานปลัดกระทรวง กรมราชองครักษ์ กองทัพไทย กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ เป็นนิติบุคคล

๒. พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการละกำหนดหน้าที่ของกองทัพบก กองทัพไทย กระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๒ กำหนดหน้าที่ กรมจเรทหารบกไว้ ดังนี้

กรมจเรทหารบก มีหน้าที่

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจราชการ การสืบสวนและสอบสวนในเรื่องที่เกี่ยวกับ ประสิทธิภาพและราชการของหน่วยๆ ของกองทัพบก

(ข) สืบสวนสอบสวนและพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์และการร้องเรียนที่เกี่ยวกับราชการหรือทหารหรือข้าราชการของกองทัพบก

มีเจ้ากรมจเรทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

๓. คำสั่ง ทบ.ที่ ๗๕/๕๓ ลง ๒๐ มี.ค.๕๓ เรื่องการมอบอำนาจสั่งการในนาม
ผบ.ทบ.

๑๐. เจ้ากรมจเรทหารบก มีอำนาจหน้าที่สั่งการ ดังต่อไปนี้

๑๐.๑ สั่งให้หน่วยต่างๆ ทำการสำรวจหรือตรวจสอบทรัพย์สิน อาคาร
เรือนโรง และยุทโธปกรณ์ตามที่ต้องการทราบ

๑๐.๒ สั่งให้หน่วยต่างๆ ดำเนินการสืบสวนสอบสวนและรายงานผลมาให้ทราบในเรื่องเกี่ยวกับผลการตรวจ การร้องทุกข์และการร้องเรียนที่จะเกิดความเสียหายต่อหน่วยและ ทบ.ต่อไป

๑๐.๓ ให้ จก.จบ. มีอำนาจลงนามรับคำสั่ง ผบ.ทบ. ในเรื่องคำสั่งตรวจ
ในหน้าที่นายทหารจเรประจำปี

๔. คำชี้แจงกองทัพบกเรื่องหน้าที่สืบสวน ลง ๓๑ ต.ค. ๒๔๙๖

กรมจเรทหารบก ตามระเบียบกองทัพบกกำหนดให้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนแล้วรายงานในเรื่องที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพและการประหยัดของหน่วยต่าง ๆ ทว่าทั้งกองทัพบกนั้น หมายความว่า กรมจเรทหารบกมีหน้าที่สืบสวนสอบสวนภาวะการณ์และตรวจสอบเฉพาะ แต่การปฏิบัติราชการของหน่วยต่าง ๆ เช่น การปกครองบังคับบัญชา การอำนวยความสะดวกแก่ทหาร การใช้จ่ายเงิน รวมทั้งการซื้อขายพัสดุของหลวง การก่อสร้างอาคารสถานที่ราชการ การใช้สิ่งอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ประปา, ไฟฟ้า, กระจก, น้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น และการปฏิบัติราชการของหน่วยการเงิน ทั้งนี้ในความมุ่งหมายว่าหน่วยต่าง ๆ ได้ปฏิบัติราชการไปตามระเบียบแบบแผนและความมุ่งหมายของผู้บังคับบัญชา ซึ่งได้กำหนดไว้ประการใดหรือไม่ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่สืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับ การร้องเรียน หรือร้องทุกข์ของบุคคล หรือหน่วยราชการในกองทัพบกในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายหรือความไม่ชอบธรรมต่าง ๆ รวมทั้งการปฏิบัติราชการของเจ้าหน้าที่ในเรื่องการตรงต่อเวลา การใช้เวลาราชการ ประกอบกิจส่วนตัว เป็นต้น แล้วรายงานผลการสืบสวนสอบสวนต่อผู้บัญชาการทหารบกเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป กรมจเรทหารบกไม่มีหน้าที่บังคับบัญชาหน่วยราชการใด แต่มีอำนาจที่จะเชิญหรือเรียกผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกรณีนั้นให้มาชี้แจง หรือสอบสวนเกี่ยวกับภาวะการณ์และบันทึกเป็นหลักฐาน กับอาจเรียก ยึดอายุัดหลักฐานพยานในกรณีเหล่านั้นไว้ก็ได้

เมื่อถึงหน่วยที่จะทำการสืบสวนสอบสวนให้นายทหารจเรหรือผู้สอบสวนรายงานตัวต่อผู้บังคับบัญชาของหน่วย เพื่อแจ้งให้ทราบถึงภารกิจที่ได้รับมอบหมายให้มาทำการสอบสวน

การร้องทุกข์

การร้องทุกข์ คือ การที่ผู้ได้บังคับบัญชากล่าวหาว่า ผู้บังคับบัญชากระทำแก่ตนด้วยการอันไม่เป็นธรรม หรือผิดกฎหมาย หรือแบบธรรมเนียมทหาร เป็นเหตุให้ตนมิได้รับประโยชน์ หรือสิทธิตามที่ควรจะได้รับจากราชการ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๖ หมวด ๔ กล่าวโดยสรุป

๑. ผู้ที่จะร้องทุกข์ได้ต้องเป็นทหารเท่านั้น

๒. เนื้อหาของการร้องทุกข์มีอยู่ด้วยกัน ๒ อย่าง คือ

- อย่างหนึ่งเป็นการกล่าวหาว่า ผู้บังคับบัญชาของผู้ร้องทุกข์ได้กระทำแก่ผู้ร้องทุกข์โดยไม่ยุติธรรม หรือโดยผิดกฎหมาย หรือโดยผิดแบบธรรมเนียมทหาร
- อีกอย่างหนึ่งเป็นการขอความช่วยเหลือ เนื่องจากผู้ร้องทุกข์มิได้รับผลประโยชน์หรือสิทธิตามที่ควรจะได้รับในราชการ

พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหารดังกล่าวได้กำหนดข้อปฏิบัติและข้อห้ามสำหรับการร้องทุกข์ไว้ดังนี้

ข้อปฏิบัติ

๑. การร้องทุกข์กระทำได้สำหรับตนเองเท่านั้น (มาตรา ๒๓)

๒. การร้องทุกข์จะทำด้วยวาจาหรือทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ร้องทุกข์ก็ได้ หากจะกล่าวโทษผู้ใด ก็ให้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นโดยตรง แต่หากผู้ร้องไม่ทราบว่าจะได้รับความเดือดร้อนจากผู้ใดแน่ ก็ให้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาโดยตรงของตน (มาตรา ๒๖)

๓. เมื่อได้ร้องทุกข์ไปเกิน ๑๕ วัน แล้วยังไม่ได้รับแจ้งประการใด หรือความเดือดร้อนยังไม่ได้รับการแก้ไข ก็ให้ร้องทุกข์ใหม่ต่อผู้บังคับบัญชาชั้นที่สูงที่สุดถัดขึ้นไปเป็นลำดับอีก และการร้องทุกข์นี้ให้ชี้แจงรายละเอียดการร้องทุกข์ครั้งก่อนไปด้วย (มาตรา ๒๘)

๔. ผู้บังคับบัญชาที่รับเรื่องร้องทุกข์ต้องรีบไต่สวนและจัดการแก้ไขความเดือดร้อน หรือชี้แจงให้ผู้ร้องทุกข์ทราบ หากเพิกเฉยให้ถือว่าเป็นความผิดวินัยทหาร (มาตรา ๒๙)

๕. หากผู้ร้องทุกข์ได้รับคำชี้แจงแล้วยังไม่หมดข้อสงสัย ก็ให้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชา ชั้นเหนือขึ้นไปได้ แต่ต้องระบุว่าได้เคยร้องทุกข์ต่อผู้ใดและได้รับคำชี้แจงอย่างไรแล้วด้วย (มาตรา ๓๐)

ข้อห้าม

๑. ห้ามมิให้ร้องทุกข์แทนผู้อื่น (มาตรา ๒๓)
๒. ห้ามมิให้ลงชื่อร่วมกันหรือร้องทุกข์พร้อมกันหลายคน (มาตรา ๒๓)
๓. ห้ามมิให้ประชุมเพื่อหารือเรื่องจะร้องทุกข์ (มาตรา ๒๓)
๔. ห้ามมิให้ร้องทุกข์ในเวลาเข้าแถวหรือขณะที่ทำหน้าที่ราชการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เวลาเป็นเวรยาม (มาตรา ๒๔)

๕. ห้ามมิให้ร้องทุกข์ก่อนเวลาล่วงไปแล้ว ๒๔ ชม. นับตั้งแต่มีเหตุจะต้องร้องทุกข์เกิดขึ้น (มาตรา ๒๔)

๖. ห้ามมิให้ร้องทุกข์ผู้บังคับบัญชาลงทัณฑ์แรงเกินไป ถ้าหากผู้บังคับบัญชานั้นมิได้ลงทัณฑ์เกินอำนาจที่จะกระทำได้ตามที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ. ว่าด้วยวินัยทหาร (มาตรา ๑๐)

การปฏิบัติเมื่อได้รับเรื่องทุกข์ ถ้าเห็นว่าการร้องทุกข์นั้นเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดแล้ว จึงตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อรายงานผู้บังคับบัญชาลำดับชั้นต่อไป

การร้องเรียน

การร้องเรียนมีคำอธิบายอยู่ในระเบียบกองทัพบกกว่าด้วยการสืบสวนสอบสวน ในหน้าที่นายทหารจเร พ.ศ. ๒๕๐๖ ว่า “การร้องเรียน” หมายถึง การที่บุคคลหรือส่วนราชการใดได้เสนอเรื่องราวว่ามีผู้ที่สังกัดส่วนราชการของกองทัพบก ได้กระทำการอันมิชอบหรือความเสียหายอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น”

จากความหมายนี้จึงเห็นว่า ผู้ร้องเป็นผู้ไม่ได้รับความเสียหาย แต่เป็นบุคคลหรือส่วนราชการที่ได้ทราบว่ามีผู้ที่สังกัดในหน่วยราชการของกองทัพบกได้กระทำการอันมิชอบหรือจะเกิดความเสียหายอย่างใดอย่างหนึ่ง จึงได้ร้องเรียนหรือกล่าวหาว่าการกระทำดังกล่าวเกิดขึ้น และผู้ร้องเรียนจะเป็นบุคคลใดหรือส่วนราชการใดก็ได้

การปฏิบัติเมื่อได้รับเรื่องร้องเรียน คือ ต้องตรวจสอบเรื่องร้องเรียนเสียก่อนว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลได้ผลเสียของทางราชการหรือไม่ จากนั้นต้องตรวจสอบว่าผู้ร้องเรียนมีตัวตนอยู่จริงหรือไม่ หลังจากตรวจสอบแล้วพบว่า เป็นเรื่องและผู้ร้องเรียนมีตัวตนจริง และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทางราชการ ให้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงทำการสอบสวนเพื่อรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นให้ทราบเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

บัตรสนเท่ห์

บัตรสนเท่ห์ คือ ข้อกล่าวหาที่ผู้เขียนไม่ใช่ชื่อจริง เช่น ใช้นามว่าจาก “ผู้หวังดีต่อกองทัพบก” หรือ “ข้าราชการผู้น้อย” หรือ “รักชาติ” บางคนจึงนำเอาบัตรสนเท่ห์ไปปนกับการร้องทุกข์ และบางคนก็นำเอาไปปนกับเรื่องร้องเรียน แต่เนื่องจากไม่สามารถชี้ชัดได้ว่า ผู้กระทำบัตรสนเท่ห์เป็นใคร ดังนั้นจึงต้องถือว่า บัตรสนเท่ห์เป็นหนังสือร้องเรียนประเภทที่ไม่ปรากฏตัวผู้ร้องนั่นเอง

ความเป็นมาของบัตรสนเท่ห์

สมัยสงครามเอเซียบูรพา ในสมัยนั้นบัตรสนเท่ห์หน้าจะมีมาก เพราะทางราชการได้ให้ความสนใจเรื่องบัตรสนเท่ห์อย่างกว้างขวาง เห็นได้จากกองทัพบกได้ตราระเบียบเรื่องการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามข้อกล่าวหาขึ้น เพื่อให้เป็นแนวทางปฏิบัติของหน่วยปกติและหน่วยในสนามตามระเบียบกองทัพบกและกองทัพบกสนาม ที่ (ปกติ) ๓/๖๒๓๓ ที่ สนาม ๓๐๔/๑ เรื่องการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำกล่าวหา ลง ๙ ก.ค. ๒๔๘๘ ซึ่งมีเนื้อความสรุปได้ดังนี้

จดหมาย หรือบัตรสนเท่ห์อันเกี่ยวกับการกล่าวหาข้าราชการนั้นให้ถือว่าเป็นเอกสารลับในทางราชการ การส่งต้องกระทำโดยปกปิดอย่าให้แพร่หลายได้ เมื่อหน่วยงานต้นสังกัดของผู้ถูกกล่าวหาได้รับเอกสารดังกล่าวนี้แล้ว ให้รีบดำเนินการโดยด่วนที่สุด เพื่อให้ทันเหตุการณ์

ถ้าเป็นกรณีที่แจ่มแจ้งมีหลักฐานแน่นอน แต่เริ่มต้นหรือได้หลักฐานพอสมควรจากการสืบสวนโดยทางลับตามวิธีที่กล่าวมาแล้ว จึงให้ตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยข้าราชการชั้นสัญญาบัตรอย่างน้อย ๓ นาย ซึ่งอาจเป็นข้าราชการต่างหน่วยกับผู้ถูกกล่าวหาหรือในหน่วยเดียวกัน แต่ไม่มีกรณีพาดพิงถึงก็ได้

ในรายงานสรุปของคณะกรรมการจะต้องแสดงความเห็นโดยความยุติธรรมว่า ผู้ใดถูกผิดเพียงใด ควรนำคดีขึ้นสู่ศาล หรือควรลงทัณฑ์ทางปกครองสถานใด หรือควรระงับเรื่องเสีย เพื่อเป็นแนวทางพิจารณาของผู้บังคับบัญชา ซึ่งจะได้อนิจจัยโดยเด็ดขาดอีกชั้นหนึ่ง

สำหรับการพิจารณาเกี่ยวกับบัตรสนเท่ห์ของคณะรัฐมนตรีนั้น ได้มีมติคณะรัฐมนตรีหลายฉบับ ซึ่งได้ให้หน่วยงานของทางราชการถือเป็นแนวทางปฏิบัติ กล่าวคือ

๑. มติคณะรัฐมนตรีตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว.๑๔๘/๒๕๐๒ ลง ๑๘ พ.ย. ๒๕๐๒ ให้ยกเลิกไม่พิจารณาบัตรสนเท่ห์ เพราะเห็นว่า

๑.๑ เปิดโอกาสให้กลั่นแกล้งกัน

๑.๒ สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการสืบสวนสอบสวน

๑.๓ เสียกำลังเจ้าหน้าที่ในการที่ต้องไปทำการสืบสวน

๑.๔ ทำให้เจ้าหน้าที่เสียกำลังใจในการปฏิบัติงาน

๑.๕ เจ้าหน้าที่ไม่กล้าปฏิบัติงานโดยเด็ดขาด เพราะกลัวถูกกล่าวหาตาม
บัตรสนเท่ห์ เว้นแต่บัตรสนเท่ห์รายใดที่ระบุหลักฐานกรณีแวดล้อมปรากฏชัดแจ้ง
ตลอดจนชี้พยานบุคคลแน่นอน จึงควรรับพิจารณาเฉพาะเรื่องเฉพาะราย

๒. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อ ๒๒ ธ.ค. ๔๑ กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติ
เกี่ยวกับการร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการ และการสอบสวนเรื่องร่ำร้องเรียนกล่าว
โทษข้าราชการว่า กระทำผิดวินัยตามหนังสือ สม. ที่ (ฉบับ กท. เลขรับ ๑๑๕๐๐/๔๑)
ลง ๑๒ ม.ค. ๔๒ ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับบัตรสนเท่ห์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๒.๑ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้รับเรื่องร่ำกล่าวโทษข้าราชการในเบื้องต้น ให้
ถือเป็นความลับทางราชการ หากเป็นบัตรสนเท่ห์ให้พิจารณาเฉพาะรายที่ระบุหลักฐาน
กรณีแวดล้อมปรากฏชัดแจ้ง ตลอดจนชี้พยานบุคคลแน่นอนเท่านั้น

๒.๒ ส่งสำเนาเรื่องร่ำกล่าวโทษข้าราชการ โดยปิดชื่อผู้ร้องหรือสำเนา
บัตรสนเท่ห์ ให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวโทษทำการสืบสวนทางลับว่ามีมูลความ
จริงเพียงใดหรือไม่ถ้าเห็นว่ากรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยจึงจะยุติเรื่องได้
ทั้งนี้ให้รีบดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แล้วรายงานให้ผู้บังคับบัญชาที่ได้รับ
เรื่องร่ำทราบ

๒.๓ ให้ผู้บังคับบัญชาที่เป็นผู้ได้รับเรื่องร่ำต่าง ๆ แจ้งให้ผู้ร้องเรียน
ทราบในทางลับ หลังจากที่ได้รับเรื่องร่ำร้องทุกข์ และภายหลังการสืบสวนในเวลาอัน
สมควร

๒.๔ ถ้าปรากฏว่ามีความจริงอันเป็นกรณีความผิดทางกฎหมายบ้านเมือง
ให้ดำเนินคดีทางอาญา ถ้าปรากฏว่ามีมูลความจริงเป็นกรณีความผิดทางวินัย ให้

ดำเนินการสอบสวน หรือตั้งกรรมการสอบสวนไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

๒.๕ ให้ผู้บังคับบัญชาใช้ดุลยพินิจสั่งการที่สมควรเพื่อคุ้มครองผู้ร้องพยาน และบุคคลที่ให้ข้อมูลในการสืบสวนสอบสวน อย่าให้ต้องรับภัยหรือความไม่ชอบธรรม ซึ่งอาจเนื่องมาจากการร้องเรียน การเป็นพยาน หรือการให้ข้อมูลนั้น

๒.๖ ในการดำเนินการตามขั้นตอนสืบสวนในทางลับเพื่อหาข้อเท็จจริง หากเจ้าหน้าที่ผู้สืบสวนในทางลับได้กระทำละเมิดต่อข้าราชการผู้ถูกกล่าวโทษหรือบุคคลภายนอก และความเสียหายดังกล่าวเกิดขึ้นจากการกระทำในหน้าที่ แม้มิได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หน่วยงานต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายตามหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๓. ต่อมาสำนักนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๑๐๔.๓๓/ว ๖๘๑๒ ลง ๒๒ พ.ย. ๔๘ แจงให้หน่วยงานราชการต่าง ๆ ทราบ และให้ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อ ๒๒ ธ.ค. ๔๑ นอกจากนั้นยังได้กำหนดหลักเกณฑ์ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการเพิ่มเติมขึ้นมาอีก กล่าวคือ

๓.๑ ในเบื้องต้นให้ถือว่าเป็นความลับของทางราชการ หากเป็นบัตรสนเท่ห์ให้พิจารณาเฉพาะรายที่ระบุหลักฐานกรณีแวดล้อมปรากฏชัดแจ้ง ตลอดจนชี้พยานบุคคลแน่นอน

๓.๒ ส่งสำเนาเรื่องโดยปกปิดชื่อผู้ร้องให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการในทางลับ

๓.๓ ให้ส่วนราชการและหน่วยงานเจ้าของเรื่องแจ้งให้ผู้ร้องกับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทราบในทางลับ หลังจากได้รับเรื่องและภายหลังการสืบสวนไม่เกิน ๑๕ วัน โดยหากปรากฏว่ามีความจริงอันเป็นกรณีความผิดกฎหมายบ้านเมืองให้ดำเนินคดีอาญา กรณีความผิดวินัยให้ดำเนินการสอบสวน หรือตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามระเบียบของทางราชการ

๓.๔ ให้มีการคุ้มครองผู้ร้องและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยประสานขอความร่วมมือให้ส่วนราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด รวมทั้งให้มีการพิจารณาดำเนินการเป็นกรณีพิเศษเฉพาะเรื่องดังนี้

๓.๔.๑ กรณีที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ เห็นควรส่งเรื่องให้สภาคความมั่นคงแห่งชาติพิจารณาดำเนินการต่อไป

๓.๔.๒ กรณีที่อาจมีผลกระทบต่อชีวิตและความปลอดภัยของผู้ร้อง เห็นควรสรุปสาระสำคัญของคำร้องเฉพาะที่หน่วยงานเจ้าของเรื่องจะสามารถนำไปพิจารณาดำเนินการต่อไปได้ โดยไม่นำส่งเอกสารคำร้องต้นฉบับ รวมทั้งหากมีความจำเป็นเห็นควรประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การคุ้มครองผู้ร้องเป็นพิเศษรายกรณีด้วย ทั้งนี้ หากหน่วยงานเจ้าของเรื่องประสานร้องขอทราบข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมให้พิจารณาเป็นรายกรณี

๓.๔.๓ กรณีที่อาจเกี่ยวข้องกับคดีหรือทำให้เป็นคดีความได้ เห็นควรแจ้งรายละเอียดเฉพาะที่หน่วยงานเจ้าของเรื่อง จะสามารถนำไปพิจารณาดำเนินการต่อไปได้ โดยอาจมีการปกปิดข้อความตามคำร้องบางส่วนด้วยก็ได้ ทั้งนี้ หากหน่วยงานเจ้าของเรื่องประสานร้องขอทราบข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมให้พิจารณาเป็นรายกรณี

๓.๔.๔ กรณีที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เห็นควรส่งเรื่องให้หัวหน้าส่วนราชการที่สูงหรือเหนือกว่าส่วนราชการต้นสังกัดของผู้ถูกร้อง และส่งเรื่องให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนหรือสอบสวนเรื่องร้องเรียนของส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้นเป็นการเฉพาะด้วย

๓.๕ หากข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ขั้นตอน และวิธีการดังกล่าว ให้ถือว่าละเว้นการปฏิบัติหน้าที่หรือประมาทเลินเล่อ เป็นเหตุให้ราชการเสียหาย เห็นควรให้มีการดำเนินการทางวินัย

ปกติเนื้อความที่ปรากฏในบัตรสนเทห์ส่วนใหญ่เป็นการกล่าวหาว่าข้าราชการได้ปฏิบัติราชการโดยมิชอบด้วยกฎหมายบ้าง มิชอบด้วยแบบธรรมเนียมทหารบ้าง อย่างไรก็ตาม สามารถแยกบัตรสนเทห์ได้เป็น ๒ ประเภท

ประเภทที่ ๑ บัตรสนเทห์นั้นเป็นความจริง บัตรสนเทห์ที่กินนับว่าเป็นข่าวสารอย่างหนึ่ง ซึ่งรายงานเหตุการณ์ต่อผู้บังคับบัญชาชั้นสูงให้ทราบถึงความทุกข์ ความยาก การกดขี่ข่มเหง หรือการคดโกงที่ซ่อนเร้นอยู่ในที่ไกลหูไกลตา ทำให้ผู้บังคับบัญชาได้ทราบสามารถยับยั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ให้ลุกลามต่อไป หรือถ้าความเสียหายยังไม่ทันได้บังเกิดก็ได้มีโอกาสป้องกันมิให้เกิดขึ้น ถ้าตบตาไม่รับฟังบัตรสนเทห์ที่เสียเลยก็เท่ากับปิดหูปิดตาไม่ยอมรับรู้อะไรที่เกิดขึ้นในหน่วยทหารต่าง ๆ

ประเภทที่ ๒ บัตรสนเทห์นั้นไม่เป็นความจริง นอกจากจะเสียเงินเสียเวลาในการตั้งคณะกรรมการไปสอบสวนหาข้อเท็จจริงแล้ว บัตรสนเทห์นั้นย่อมทำลายกำลังใจคนที่ทำงาน ทำให้เกิดความระแวงสงสัย ทำให้เสียขวัญ ในลักษณะเช่นนี้ถือได้ว่าบัตรสนเทห์เป็นเครื่องมือในการบ่อนทำลายหน่วยทหารที่ได้ผลเกินความคาดหมายเมื่อเทียบกับมูลค่าในการผลิตบัตรสนเทห์ที่ต่ำมาก เพียงแต่กระดาษ ๑ แผ่น ซองจดหมาย ๑ ซอง กบอกรแสตมป์ ๓ บาท เท่านั้น

ส่วนแนวทางที่กองสืบสวนสอบสวนปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน คือ แบ่งบัตรสนเทห์ที่ส่งมายังกรมจเรทหารบกออกเป็น ๓ ประเภท

ประเภทที่ ๑ บัตรสนเทห์ชนิดที่มีแต่ข้อกล่าวหา ไม่ได้ให้รายละเอียดใด ๆ มาด้วยเลย กรมจเรทหารบกจะเสนอไปยังผู้บังคับหน่วย (ระดับตรงต่อกองทัพบก) ทราบตามสายการบังคับบัญชา โดยถือว่าเป็นข่าวสารอย่างหนึ่งที่ผู้บังคับหน่วยควรจะได้ทราบ

ประเภทที่ ๒ บัตรสนเทห์ที่ระบุข้อกล่าวหาและยังได้อ้างหลักฐานมาบางส่วน กรมจเรทหารบกก็จะเสนอไปยังผู้บังคับหน่วยพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นควรแล้วแจ้งผลดำเนินการมาให้กรมจเรทหารบกทราบ

ประเภทที่ ๓ บัตรสนเทห์ที่ระบุข้อกล่าวหาและระบุพยานหลักฐานต่าง ๆ อย่างชัดเจนเป็นแนวทางที่สามารถหาข้อเท็จจริงได้ กรมจเรทหารบกก็จะส่งเจ้าหน้าที่ทำการตรวจพิเศษเพื่อทราบข้อเท็จจริงในเรื่องนั้น หากไม่มีมูลความจริงก็จะยุติเรื่อง

หากมีมูลความจริงก็จะรายงานผลตรวจพิเศษเรียน ผบ.ทบ. (ผ่าน กพ.ทบ.) เพื่อขอ
อนุมัติทำการสอบสวนเป็นกรณีไป

๔. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ พ.ศ.๒๕๕๒
ลง ๒๑ พ.ย.๕๒ ได้แจ้งให้ส่วนราชการต่างๆ ทราบและปฏิบัติ
มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องและควรรู้ ดังนี้

โดยที่ มาตรา ๕๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้บุคคลมี
สิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และ ได้รับการแจ้งผลการพิจารณาภายในเวลาอันรวดเร็ว
สมควรกำหนดหลักเกณฑ์และ วิธีการในการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ เพื่อบรรเทาและ
เยียวยาความเดือดร้อนของประชาชน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐาน
เดียวกัน

อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร
ราชการแผ่นดิน พ.ศ.๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี
จึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๓ การจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ของส่วนราชการ ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ใน
ระเบียบนี้ เว้นแต่การจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ที่ต้องดำเนินการตามขั้นตอนหรือกระ-
บวนการทางกฎหมาย ให้ส่วนราชการที่รับคำร้องทุกข์แนะนำให้ผู้ร้องทุกข์ ไปดำเนิน
ตามขั้นตอนหรือ กระบวนการดังกล่าว

คำร้องทุกข์ตามระเบียบนี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิของผู้ร้องทุกข์ตามกฎหมายอื่น
ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“คำร้องทุกข์” หมายความว่า คำร้องทุกข์ที่ผู้ร้องทุกข์ได้ยื่นหรือส่งต่อเจ้าหน้าที่
ณ ส่วนราชการตามระเบียบนี้ และหมายความถึงคำร้องทุกข์ที่ยื่นแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง-
ทุกข์เดิม โดยมีประเด็นหรือข้อเท็จจริงขึ้นใหม่ด้วย

“ผู้ร้องทุกข์” หมายความว่า รวมถึงผู้ที่ได้รับมอบฉันทะให้ร้องทุกข์แทน และผู้
จัดการแทนผู้ร้องทุกข์ด้วย

“ส่วนราชการ” หมายความว่า ส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุง
กระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานอื่นของรัฐที่อยู่ในกำกับของทางราชการ ฝ่ายบริหาร
แต่ไม่รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและรัฐวิสาหกิจ

การเตรียมการก่อนทำการสืบสวนสอบสวน

การเตรียมการ สิ่งสำคัญที่นายทหารจเรหรือเจ้าหน้าที่สอบสวนจะต้องพิจารณาและปฏิบัติก่อนทำการสืบสวนสอบสวนนับแต่ได้รับคำสั่งก็คือ ภารกิจที่ได้รับมอบ การวางแผนความคิดสืบสวนสอบสวน การเตรียมหลักฐานการหารือกับผู้บังคับบัญชา และการรายงานตัวต่อผู้บังคับบัญชาหน่วยที่จะทำการสืบสวนสอบสวน

เมื่อนายทหารจเรได้รับทราบคำสั่งมอบภารกิจในการสืบสวนสอบสวนจะเป็นคำสั่งลายลักษณ์อักษร หรือคำสั่งด้วยวาจาก็ตาม โดยปกติจะแจ้งให้ทราบเรื่องราวความมุ่งหมาย กำหนดตัวนายทหารที่จะไปทำการสืบสวนสอบสวน ให้ศึกษาพิจารณาคำสั่งพร้อมกับเรื่องราวและเอกสารที่แนบมานั้นโดยกระฉ่างแจ้ง เพื่อทราบความมุ่งหมายและภารกิจ พร้อมทั้งรายละเอียดแห่งข้อกล่าวหา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนความคิด และกำหนดประเด็นที่จะทำการสืบสวนสอบสวน และเสนอแนวคิดดังกล่าวต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อให้ความเห็นชอบในขั้นตอนต่อไป

เมื่อนายทหารจเรได้รับความเห็นชอบในการใช้แนวความคิดจากผู้บังคับบัญชาแล้ว ให้รวบรวมจัดทำหลักฐานต่าง ๆ และเตรียมการเกี่ยวกับพยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ ในข้อสำคัญต่อไปนี้ คือ

๑. พยานบุคคล

๑.๑ กำหนดตัวพยาน ซึ่งจะสอบถามปากคำตามลำดับก่อนหลัง พร้อมทั้งเรียงลำดับเรื่องและประเด็นไว้ด้วย

๑.๒ ทำบัญชีรายชื่อเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งคาดหมายว่าจะสามารถให้คำให้การที่สำคัญและเป็นประโยชน์แก่การสอบสวนเรื่องนั้น

๑.๓ กำหนดเรื่องราวหรือประเด็นที่จะสอบสวนเพิ่มเติมพยานปากที่ยังไม่ได้ให้การสำหรับเรื่องที่ได้รับการสืบสวนสอบสวนมาก่อนแล้ว

๒. พยานเอกสาร

กำหนดให้ได้มาซึ่งหลักฐานที่สำคัญและจำเป็นอันจะช่วยให้ได้ข้อเท็จจริงแน่นอนและชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้แก่หลักฐานเหล่านี้ เป็นต้น

๒.๑ เอกสารโต้ตอบระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ถูกกล่าวหา

๒.๒ เอกสารต่าง ๆ เช่น บัญชีสัญญาหรือรายงานของเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๒.๓ รายงานการสืบสวนสอบสวนหรือการตรวจสอบครั้งก่อน ๆ

๒.๔ บันทึกประชุมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรสืบสวนสอบสวนนั้น

๒.๕ หลักฐานต่าง ๆ จากแหล่งภายนอกหน่วยทหาร

เอกสารหลักฐานต่าง ๆ ดังกล่าวให้นายทหารจเรผู้ทำการสืบสวนสอบสวนศึกษาพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อจะได้กำหนดคำถามได้อย่างสมบูรณ์ และอาจใช้เป็นหลักฐานประกอบรายงานในบางกรณี

๓. พยานวัตถุ

กำหนดให้ได้มาซึ่งวัตถุที่มีประโยชน์ ในการพิจารณาประกอบหรือยืนยันข้อเท็จจริงให้แน่นอนและชัดเจน เช่น ภาพถ่าย แผนที่ ตัวอย่างหรือวัตถุพยานอื่น ๆ

หลักการซักถามผู้เสียหายหรือพยาน

๑. ควรซักถามปากคำเมื่อใด ควรรีบซักถามโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ เพราะพยานสามารถจำเหตุการณ์ได้ดี และยังไม่มีความรู้สึกนึกคิดที่จะบิดเบือนรูปคดีเพื่อแต่งเติมข้อเท็จจริงเป็นอย่างอื่น

๒. การเตรียมการล่วงหน้า ก่อนลงมือซักถามปากคำพยาน ควรเตรียมข้อเท็จจริงที่หาไว้ได้แล้วให้พร้อม และเตรียมการกะประเด็นข้อซักถามให้เรียบร้อย โดยพิจารณาว่า พยานปากใดรู้เห็นเหตุการณ์ตอนใด ควรจะได้ข้อเท็จจริงจากพยานตอนใด มิฉะนั้นอาจพลั้งเผลอประเด็นสำคัญบางตอนไปเสียก็ได้

๓. แสดงความเป็นกันเอง ระยะเวลาเริ่มลงมือสอบสวนพยาน ควรถือโอกาสสนทนากับพยาน สอบถามสารทุกข์ สุขดิบแสดงเป็นกันเองเสียก่อน หากเริ่มสอบข้อเท็จจริงในทันทีพยานอาจเกิดอารมณ์ตึงเครียด ไม่เต็มใจ เปิดเผยข้อเท็จจริงได้

๔. คุมพยานให้การในประเด็น บางคนให้การเลยเถิดนอกเรื่องราว ควรจะต้องคอยกล่อมให้เข้าประเด็นอยู่เสมอ

๕. พยานขัดกัน คำให้การของพยานต่าง ๆ จะต้องสอดคล้องตรงกันกับปากอื่น ๆ และจะต้องเน้นใน ข้อเท็จจริงอันสำคัญของคดีเสมอไป

๖. อย่าถามนำพยาน การถามโดยเชิงให้คำตอบเสียเองจะทำให้ข้อเท็จจริงเสียไปและอาจตั้งรูปคดีผิดพลาด

๗. ควรตั้งปัญหาให้ตอบทีละข้อ ถ้าป้อนคำถามซ้อนขึ้นมาหลาย ๆ ข้อพร้อมกันจะทำให้พยานสับสน

๘. ควรตั้งปัญหาซักถามที่เข้าใจง่าย ไม่ใช่ถ้อยคำซับซ้อนกำกวมเข้าใจยาก

๙. พยานประเภทตอบไม่รู้ไม่เห็น บุคคลไร้การศึกษา บุคคลเหล่านี้มักจะคิดว่า การเอาตัวเข้ามาผูกพันคดีเป็นเรื่องหาทุกข์ใส่ตัว จึงไม่ค่อยเต็มใจให้ปากคำต่อผู้ซักถาม จึงต้องป้อนคำถามในทำนองคะยั้นคะยอเป็นพิเศษ และใช้คำถามสกัดอย่าให้หาทางตอบว่าไม่เห็น ไม่ทราบทั้ง ๆ ที่รู้เห็นอยู่

๑๐. ประเภทเฉยเมยต่อผู้สอบสวน พวกนี้ชอบตอบเลียง ๆ ไม่ตรงประเด็นที่ต้องการ ควรเร้าอารมณ์ให้ตอบข้อซักถามให้ละเอียด โดยให้เขาเกิดความภาคภูมิใจในการที่เข้าให้ข้อเท็จจริงควรกระตุ้นพยานโดยวิธีเน้นให้ความสำคัญของเท็จจริงที่เขาได้รู้เห็นมา

๑๑. ประเภทขี้เหล้าเมายา ควรเินยอให้มาก ๆ บางครั้งอาจได้ข้อเท็จจริงจากคนเมามากกว่าพยานธรรมดาอีกด้วย

๑๒. ประเภทช่างพูด ควรดักคอรวรดให้เข้าประเด็นอยู่เสมอ อย่าปล่อยให้พูด เพื่อเจื่อนอกประเด็น

๑๓. ประเภทตรงไปตรงมา โดยให้ความร่วมมือตอบข้อซักถามตรงไปตรงมาเป็นประโยชน์แก่รูปคดี ควรชี้แจงให้พยานทราบว่า เป็นหน้าที่ของผู้สอบสวนที่จะต้องค้นคว้าหาข้อเท็จจริงของคดีที่ต้องซักไซ้ไล่เลียง และให้พยานให้เหตุผลประกอบบางประการ ก็เพื่อความแจ่มชัดของรูปคดีให้ได้มีเจตนาหลบหลู่ถูกพยานไม่

๑๔. ประเภทกล่าวเท็จ หากเห็นว่าพยานให้ถ้อยคำที่เห็นได้ชัดว่าเป็น ความเท็จ ควรปล่อยให้พยานโกหกจนจบเรื่อง นักกล่าวเท็จมักแสดงท่าทางสะทสะท้าน ประหม่า หรือแสดงความรู้สึกออกในขณะที่พูดไม่จริง เช่น จับแก้อึดแน่น หูแดง เหงื่อแตก กลืนน้ำลายบ่อย ๆ และริมฝีปากแห้ง

๑๕. ประเภทตื่นเต้นและซีซาลดกลัว ผู้ซักถามปากคำจะต้องพยายามผูกมิตร และแสดงความเป็นกันเองให้มากและปลอบใจด้วยว่า ผู้ซักถามจะปกปิดคำให้การไว้เป็นความลับ ไม่เปิดเผยแพร่พราย

หลักการดำเนินการถามปากคำผู้ต้องหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

๑. การเตรียมข้อเท็จจริง ก่อนที่จะทำการสอบสวนซักถามปากคำผู้ต้องหา ผู้สอบสวนจะต้องหาความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงตามรูปคดีนั้นเสียก่อนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ นอกเหนือจากประวัติและความเป็นมาของผู้ต้องหา ข้อแนะนำทั่วไปเกี่ยวกับวิธีการสอบสวนเพื่อให้ผู้ต้องหาเกิดความรู้สึกว่า ผู้สอบสวนรู้อยู่ละเอียดกับคดีนั้นมาก ก็จะไม่กล้ากล่าวเท็จได้ง่าย

๒. จำนวนผู้ซักถามปากคำ โดยปกติควรมีผู้ซักถามเพียงคนเดียว และควรอยู่ตามลำพังกับผู้สอบสวน ผู้ต้องหาคงเปิดเผยความจริงได้มาก เช่น เพื่อนฝูงที่บอกความลับแก่กันก็หาได้พูดจาต่อหน้าผู้อื่นไม่ ถ้าจำเป็นจะต้องมีผู้ซักถามมากกว่า ๑ คน ก็ควรมีอย่างมากไม่เกิน ๒ คน ระวังการขัดจังหวะกันเองให้มาก และไม่ควรรุคยกันถึงรูปคดีต่อหน้าผู้ต้องหา เพราะผู้ต้องหามักนำมาใช้เป็นหลักฐานในการต่อสู้คดีได้

๓. การจัดเก้าอี้ที่นั่ง สำหรับผู้ต้องหาไม่ควรมีพนักเก้าอี้ที่มีพนักพิงตั้งตรงเพื่อป้องกันมิให้ผู้ต้องหามีโอกาสพักอาการณ์ ส่วนผู้ซักถามควรพียงห่างผู้ต้องหาระยะ ๒ - ๓ ฟุต ไม่มีสิ่งก้ำบังระหว่างกัน ควรนั่งให้สายตาทั้ง ๒ ฝ่ายอยู่ในระดับเดียวกัน เพื่อจะได้เห็นความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับประสาทและความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของผู้ต้องหาได้ถนัดชัดเจน เมื่อซักถามปากคำดำเนินไปเข้ารูปรอยแล้ว ควรเลื่อนเก้าอี้ให้ชิดตัวผู้ต้องหาเข้าไปอีก

๔. การจดบันทึกปากคำ ในขั้นแรกไม่ควรนำเอกสารกระดาษและเครื่องเขียนมาวางให้เห็น ภายหลังได้สอบถามเมื่อรู้ความจริง จึงค่อยนำขึ้นมาและจดบันทึกปากคำทันที เพราะการจดบันทึกตั้งแต่แรกทันทีนั้นทำให้ผู้ต้องหาคิดอยู่เสมอว่าเป็นหลักฐานมัดตัวเอง อารมณ์ครุ่นคิดดังกล่าวอาจทำให้ผู้ต้องหากลับใจไม่ให้ความจริงได้ง่าย การบันทึกปากคำควรดำเนินการภายหลังที่ถามปากคำผู้ต้องหาจนสิ้นกระแสความแล้ว

๕. ท่าทีของผู้ถูกซักถาม ผู้ถูกซักถาม (ผู้สอบสวน) ควรแสดงท่าทีให้ปรากฏแก่ผู้ต้องหาว่าตนต้องการซักถามจะต่อนั่งอยู่กับที่ไม่เดินวนไปมาในห้อง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ต้องหาสบายใจอยู่ในตัวผู้ซักถามตลอดเวลา และไม่ควรมีแสดงกิริยาอาการรู้สึกดูหมิ่นดูแคลนผู้ต้องหาที่กระทำผิดอาญาที่เลวร้าย เพื่อให้ผู้ต้องหาเกิดความอบอุ่นใจเมื่อได้เปิดเผยความจริงเกี่ยวกับคดีนั้นต่อผู้ซักถาม

๖. การแต่งกายของผู้ซักถาม ผู้สอบสวนต้องแต่งกายให้เรียบร้อย สง่างามและเป็นที่น่าเกรงขาม

๗. การใช้เครื่องพันธนาการ ไม่ควรใส่เครื่องพันธนาการขณะสอบปากคำ เพราะจะทำให้เกิดผลเสียทางจิตวิทยา แต่ต้องระมัดระวังในการจัดระบบควบคุมผู้ต้องหาไว้ดูให้ดี คือ อย่าให้หลบหนีหรือทำอันตรายต่อผู้ซักถามปากคำได้ ควรจัดวางยามไว้นอกห้องสอบสวนเพื่อป้องกันเหตุร้ายที่จะเกิดขึ้นได้

๘. หลีกเลี่ยงคำพูดบางอย่าง หลีกเลี่ยงไม่ใช้คำพูดที่ก่อความหวาดหวั่นต่อผู้ต้องหา เช่น คำว่า “ฆ่าคนตาย” ควรพูดว่า “ยิง” หรือ “แทง” คำว่า “โหมยควรพูดว่า “เอาไป” คำว่า “รับสารภาพ” ควรพูดว่า “บอกความจริง” คำว่า “กำลังพูดเท็จ” ควรพูดว่า “ยังไม่ให้ความจริง” เป็นต้น

๙. ควรละเว้นการสูบบุหรี่ ระหว่างซักถามไม่ควรสูบบุหรี่ ถ้าจำเป็นต้องสูบบุหรี่ก็ควรสูบให้น้อย แต่ควรยื่นให้ผู้ต้องหาสูบด้วยเพื่อผูกมิตร

๑๐. ใช้คำถามที่เหมาะสม ควรเลือกใช้คำถามด้วยภาษาพูดที่เหมาะสมกับฐานะของผู้ต้องหา เช่น คนไร้การศึกษาควรถามด้วยคำง่ายๆ หรือภาษาที่รู้ในหมู่พวกเขา เช่น คำที่ใช้ในหมู่ผู้ร้ายหรือหมู่โจร ผู้ซักถามก็ควรใช้ทำนองเดียวกันเพื่อให้เห็นว่าเรารู้ซึ่งถึงวิธีการกระทำผิดของเขาย่างแท้จริงแต่ที่ว่าการใช้ต้องระมัดระวัง มิให้ผู้ต้องหาขาดความเคารพในตัวผู้ซักถามได้

๑๑. การแสดงความเห็นอกเห็นใจ เป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ได้เรื่องราวจากผู้ต้องหา ทำให้ผู้ต้องหารู้สึกถึงเจตนาดีของผู้สอบสวน โดยเฉพาะผู้ต้องหากกระทำผิดเป็นครั้งแรก กระทำผิดเนื่องจากบันดาลโทสะและกระทำผิดเนื่องจากความเจ็บแค้น เป็นประเภทที่จะต้องแสดงความเห็นใจเป็นพิเศษ

๑๒. การบอกผู้ต้องหาถึงความหนักเบาของโทษ ถ้าเบาควรบอกว่าโทษทัณฑ์เล็กน้อย ไม่ควรวิตก เมื่อผู้ต้องหาเห็นโทษเบาก็จะมีใจเล่าเหตุการณ์ได้มากขึ้น ส่วนโทษหนักก็ควรหลีกเลี่ยงการพูดเรื่องโทษกับผู้ต้องหา

๑๓. การยกย่องและเยินยอผู้ต้องหา ควรใช้ถ้อยคำสุภาพและระมัดระวังใช้คำเยินยอที่เป็นจริงจะทำให้ขุดค้นความจริงได้มากขึ้น

๑๔. เมื่อผู้ต้องหากล่าวเท็จ ก็ไม่ควรแสดงอาการโกรธ ดุด่า หรือใช้ถ้อยคำประท้วงผู้ต้องหา ควรซ่อนปฏิกิริยาไว้และกลับใช้วิธีพูดว่า “รู้แล้วว่าไม่ตอบตรงตามความจริง” เป็นต้น

๑๕. การใช้เครื่องจับเท็จ ควรใช้เมื่อจำเป็นเนื่องจากไม่สามารถหาข้อเท็จจริงตามปกติได้

๑๖. การถามผู้ต้องหาที่จับได้ในขณะเกิดเหตุ โดยปกติผู้ต้องหาที่จับได้ในทันทีที่กระทำผิดมักจะมีอาการตื่นตกใจและพลอสติ ควรรีบซักถามในทันที เพราะจะได้รับคำสารภาพที่ง่ายขึ้น เนื่องจากผู้ต้องหาไม่มีเวลาคิดหาคำแก้ตัว

๑๗. ข้อเท็จจริงที่ผู้ถามยังไม่รู้ข้อเท็จจริงใดๆ ของคดี และผู้ถามไม่แน่ใจย่นำมาพูดกับผู้ต้องหาวรู้ความจริงมาอย่างน้อยอย่างนี้ อาจผิดพลาด ทำให้ผู้ต้องหาแน่ใจว่าผู้ถามปากคำไม่รู้และยังไม่ได้ข้อเท็จจริงมัดตัวเขาได้

การจดถ้อยคำพยานบุคคล

เมื่อการซักถามสิ้นสุดลงควรแจ้งให้พยานทราบไว้ว่าตนจะต้องลงชื่อต่อท้ายคำให้การที่ได้ให้การไปแล้ว หากจำเป็นอาจให้นักชวเลขจดตามคำบอกของพยานก็ได้ โดยผู้สอบสวนคอยนำเรื่องให้ต่อเนื่องกันตามหัวข้อที่ได้เตรียมไว้ ข้อสำคัญที่สุดก็คือผู้สอบสวนจะต้องไม่จดบันทึกคำให้การเพิ่มเติมข้อความให้ต่างไปจากคำให้การของพยาน

เมื่อได้จดบันทึกคำให้การไว้แล้ว ให้อ่านคำให้การให้พยานฟัง หรือถ้าพยานอ่านหนังสือได้ก็ให้อ่านเองก็ได้ แล้วให้พยานลงชื่อไว้ในคำให้การ และผู้สอบสวนก็ลงชื่อกำกับไว้ด้วย ถ้าการสอบสวนต้องสอบสวนหลายหน้ากระดาษก็ควรให้ผู้ให้การลงชื่อย่อย ๆ ไว้ในหน้ากระดาษนั้นทุกหน้า ทั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อแสดงความบริสุทธิ์ของผู้สอบสวนว่าไม่ได้เปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือเขียนคำให้การใหม่

พยานบางคนอาจปฏิเสธไม่ยอมลงชื่อในคำให้การ ผู้สอบสวนจะต้องบันทึกข้อเท็จจริงดังกล่าวไว้ เว้นแต่จะมีข้อเถียงกันว่า ข้อความที่ผู้สอบสวนจดไว้ไม่ถูกต้องและพยานขอให้แก้ไข แต่ผู้สอบสวนไม่ยอมแก้ไขให้ พยานจึงไม่ยอมเซ็นชื่อในคำให้การ จึงใคร่ขอเตือนพนักงานสอบสวนว่า ท่านต้องดำเนินการตามที่พยานร้องขอ เพราะพยานมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อคำให้การของเขาและอาจจะต้องเบิกความที่ศาลต่อไปอีก

ในกรณีที่พยานไม่ยอมให้จดคำให้การนั้น พนักงานสอบสวนควรอธิบายให้พยานฟังว่า คำให้การที่จดไว้นั้น ผู้สอบสวนจะจดเฉพาะข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเท่าที่พยานสามารถจำได้หรือไม่เกิดการเสียหายแก่พยาน ถ้อยคำที่อาจเกิดการเสียหายแก่พยาน ผู้สอบสวนควรจะเตือนหรือชี้แจงให้ทราบถึงผลร้ายที่อาจเกิดขึ้น หากพยานยังคงยืนยันจะให้ข้อเท็จจริงดังกล่าวก็ให้จดบันทึกไว้ในคำให้การของพยาน

รายงานการสืบสวนสอบสวน

เมื่อได้ดำเนินการสอบสวนเสร็จแล้ว ให้นายทหารจเร ผู้ดำเนินการจัดทำรายงานเป็นลายลักษณ์อักษรสำนวนการสืบสวนสอบสวน รวมทั้งรายงานของนายทหารจเรโดยปกติถือเป็นเอกสารประเภทปกปิด แต่ถ้านายทหารจเรผู้ดำเนินการพิจารณาเห็นว่า สำนวนสืบสวนสอบสวนเรื่องนั้นควรกำหนดเป็นเอกสารลับชั้นใด ให้ปฏิบัติตามระเบียบสำนักคณะรัฐมนตรีว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ รายงานการสืบสวนสอบสวนจัดทำขึ้นด้วยความมุ่งหมายที่จะให้ผู้บังคับบัญชาได้ทราบข้อเท็จจริงดังนี้

ก. ข้อเท็จจริงและหลักฐาน ในเรื่องที่สั่งให้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนนั้นโดยถูกต้อง พร้อมด้วยความเห็นที่ ผู้ใด เรื่องใดมีความผิดพลาดบกพร่องเหมาะสมอย่างไรหรือไม่

ข. พฤติการณ์พร้อมด้วยสาเหตุแห่งความผิดพลาดบกพร่อง หรือความไม่เหมาะสมในเรื่องนั้น ๆ โดยถูกต้องชัดเจน

แบบรายงานการสืบสวนสอบสวน

แบบรายงานการสืบสวนสอบสวนมีลักษณะแบบหนังสือราชการ ส่วนเนื้อเรื่องเพื่อสะดวกแก่การพิจารณาให้แบ่งข้อความออกเป็นตอน ๆ คือ

๑. คำสั่ง ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาตำแหน่งใดลง วัน เดือน ปีใด
๒. หน่วยที่ได้รับคำสั่ง ให้หน่วยใดทำการสืบสวนสอบสวน
๓. เรื่องที่สั่งให้สืบสวนสอบสวน สั่งให้สืบสวนสอบสวนเรื่องใด มีใจความอย่างไรให้แยกเป็นข้อๆ
๔. ผลการสอบสวน
 - ๔.๑ การสืบสวน ได้ความอย่างไร
 - ๔.๒ การตรวจสอบหลักฐาน ให้ทำการตรวจสอบหลักฐานอะไรบ้าง ปรากฏผลอย่างไร
 - ๔.๓ คำให้การของผู้ถูกสอบสวน ให้กล่าวโดยย่อเฉพาะสาระสำคัญ
 - ๔.๔ สรุปข้อเท็จจริงโดยย่อ

ปิดท้ายด้วยความเห็นของนายทหารจเรหรือผู้สอบสวนให้แสดงว่าตามพยานหลักฐานดังกล่าวนั้น นายทหารจเรหรือผู้สอบสวนมีความเห็นอย่างไร เพราะเหตุใด และให้เสนอว่าตามความเห็นที่สรุปเป็นข้อยุติแล้วนั้นสมควรปฏิบัติอย่างไรบ้าง หากจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมหรือกำหนดแบบธรรมเนียมทหารเรื่องใด อย่างไรก็ดีให้เสนอไปด้วย

การปฏิบัติเมื่อ จบ. ไปสอบสวนที่หน่วยทหาร

๑. การปฏิบัติของนายทหารจเร

ในส่วนของนายทหารจเรที่ไปทำการสอบสวนจะมีการดำเนินการดังนี้ เมื่อเดินทางไปถึงหน่วย นายทหารจเรจะต้องไปรายงานตัวต่อผู้บังคับบัญชาหน่วยที่จะรับการสืบสวนสอบสวนก่อนทำการสอบสวน และจะเสนอคำสั่งเพื่อให้หน่วยที่รับการสอบสวนได้ทราบ ซึ่งจะจัดทำเป็นหนังสือจาก จก.จบ. ถึง ผบ. หน่วย ซึ่งจะมีข้อความระบุถึง ยศ ชื่อ และตำแหน่งนายทหารจเรผู้ที่เป็นหัวหน้าและจำนวน ผู้ร่วมคณะ เรื่องที่จะทำการสืบสวนสอบสวน เช่น เกี่ยวกับเรื่องการเงิน กิจการพลธิการ หรือ การเบิกจ่ายสรรพาวุธ เป็นต้น การที่จะสอบสวนบุคคลใด ที่ไหน เมื่อใด นายทหาร

จเรผู้ที่เป็นหัวหน้าที่จะได้แจ้งให้ทราบในโอกาสอันควร การขอความร่วมมือตามที่ นายทหารจเร ผู้ที่เป็นหัวหน้าจะแจ้งให้ทราบ และข้อความสำคัญอื่น ๆ (หากมีความจำเป็น)

๒. การปฏิบัติระหว่างดำเนินการสืบสวนสอบสวน

ในระหว่างการสอบสวน นายทหารจเรมีความจำเป็นที่จะต้องรวบรวม เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวน ทั้งนี้เพื่อให้ผลการสอบสวนเป็นไปอย่าง ถูกต้องและเป็นธรรมสำหรับคู่กรณีหรือหน่วยที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้น ๆ หากเรื่องใด นายทหารจเรพิจารณาแล้วเห็นว่า จำต้องได้เอกสารหลักฐานบางประการจากผู้ถูก กล่าวหา หรือจากเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อประกอบสำนวนการสืบสวนสอบสวน จำต้องยึดหรืออายัดหลักฐานต่าง ๆ ไว้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการต่อไป และหรือ ผู้ถูกกล่าวหาว่าจะได้กระทำความผิดอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อส่วนรวม หรือเป็นการละเมิดกฎหมาย ในกรณีนี้ นายทหารจเรจะทำหนังสือเรียก ยึด หรืออายัด หลักฐานต่าง ๆ จากผู้บังคับบัญชาของหน่วยนั้น หรือแจ้งความเสียหายร้ายแรงให้ ผู้บังคับบัญชาของหน่วยนั้นทราบแล้วแต่กรณี

๓. การปฏิบัติของหน่วยที่รับการสอบสวน

เมื่อนายทหารจเรได้เดินทางไปถึงหน่วยและรายงานให้ผู้บังคับบัญชาของ หน่วยนั้นได้ทราบว่า จะมาทำการสอบสวนในเรื่องใด พร้อมแสดงคำสั่งจาก จก.จบ. ถึง ผู้บังคับหน่วยเพื่อทราบแล้ว หน่วยที่รับการสอบสวนจะต้องจัดสถานที่ให้กับ นายทหารจเรเพื่อใช้ในการสอบสวนในเรื่องนั้น ๆ ตามความเหมาะสม และจะต้องให้ ความร่วมมือกับนายทหารจเรที่ร้องขอในการตรวจสอบพยานหลักฐานต่าง ๆ หาก นายทหารจเรมีความจำเป็นที่จะต้องยึดหรืออายัดหลักฐานต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการ ดำเนินการ และนายทหารจเรได้ทำหนังสือเรียกยึดหรืออายัดหลักฐานต่าง ๆ จาก ผู้บังคับบัญชาของหน่วยนั้นแล้ว หน่วยที่รับการสอบสวนจะต้องให้ความร่วมมือใน การส่งมอบเอกสารหลักฐานตามที่นายทหารจเรร้องขอโดยเร็ว หรือการประสานการ ร้องขอเกี่ยวกับการที่จะต้องทำการสอบสวนบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นกำลังพลของ หน่วยเมื่อได้รับการร้องขอจากนายทหารจเรแล้ว จะต้องดำเนินการส่งตัวบุคคลที่ เกี่ยวข้องให้กับนายทหารจเรเพื่อทำการสอบสวน โดยมีชั๊กซ์ต่อไป

๔. การปฏิบัติของผู้ถูกสอบสวน

นายทหารจเรจะแจ้งรายชื่อบุคคลที่จะต้องทำการสอบสวนให้หน่วยรับการสอบสวนได้ทราบ เพื่อแจ้งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ปากคำกับนายทหารจเร การปฏิบัติของผู้ถูกสอบสวนนั้นจะต้องเตรียมการรวบรวมเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ และหรือเกี่ยวข้องกับพฤติการณ์ที่ถูกกล่าวหาหรือเกี่ยวข้องับเรื่องราวที่จะทำการสอบสวนในเรื่องนั้นๆ ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อประโยชน์กับตัวของผู้ถูกสอบสวนตามพยานหลักฐานที่นายทหารจเรจะได้แจ้งให้ทราบในระหว่างการสอบสวน ซึ่งผู้ถูกสอบสวนควรที่จะต้องให้ข้อเท็จจริงในเรื่องความจริงที่เกิดขึ้น เพื่อผู้บังคับบัญชาจะได้พิจารณาอย่างถูกต้องและให้ความเป็นธรรมกับบุคคลนั้นๆ ในระหว่างการสอบสวน ห้ามเจ้าหน้าที่หรือบุคคลอื่นใดเข้าไปในสถานที่ทำการสืบสวนสอบสวนเป็นอันขาด เนื่องจากการสอบสวนของนายทหารจเรเป็นการสอบสวนข้อเท็จจริงในเบื้องต้นว่า ผู้ถูกสอบสวนได้กระทำความผิดหรือไม่ และความผิดนั้นมีมูลความผิดคืออาญาหรือความผิดทางวินัยทหาร และหรือความผิดนั้นทำให้ทางราชการได้รับความเสียหายอันมีมูลความผิดทางละเมิดหรือไม่ เพื่อผู้บังคับบัญชาจะได้สั่งการโดยถูกต้องต่อไป

(ระเบียบ ทบ. ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนในหน้าที่นายทหารจเร พ.ศ. ๒๕๐๖)

การปฏิบัติเมื่อทหารกระทำหรือเป็นผู้ต้องหา
ในคดีอาญา

การปฏิบัติเมื่อทหารกระทำผิดหรือเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา

เดิม เมื่อทหารกระทำผิดหรือตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา จะมีข้อตกลงระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงมหาดไทย เรื่องการปฏิบัติและประสานงานเกี่ยวกับกรณีที่ทหารเป็นผู้เสียหายหรือเป็นผู้ต้องหาในความผิดอาญา พ.ศ. ๒๕๙๘ เป็นหลักปฏิบัติของฝ่ายทหาร ฝ่ายปกครอง และตำรวจ ในการระงับยับยั้งเหตุร้ายที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและเป็นการส่งเสริมความสามัคคีระหว่างกัน ต่อมาเมื่อมีการโอนกรมตำรวจจากกระทรวงมหาดไทยไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตำรวจ ทหาร พนักงานฝ่ายปกครอง และกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อตกลงดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและกฎหมายในปัจจุบัน โดยกำหนดเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการปฏิบัติและประสานงานกรณีทหารถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยการปฏิบัติและประสานงานกรณีทหารถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา

พ.ศ. ๒๕๔๔

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงข้อตกลงระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงมหาดไทย เรื่องการปฏิบัติและประสานงานเกี่ยวกับกรณีที่ทหารเป็นผู้เสียหายหรือเป็นผู้ต้องหาในความผิดอาญา เนื่องจากบัดนี้มีการโอนกรมตำรวจจากกระทรวงมหาดไทยไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตำรวจ ทหาร พนักงานฝ่ายปกครอง และวิธีพิจารณาความอาญาใหม่แล้ว ประกอบกับข้อตกลงบางข้อไม่สอดคล้องกับการดำเนินกระบวนการยุติธรรมในเวลาปกติอันมิใช่ภาวะสงคราม จึงสมควรปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพสังคม และกฎหมายโดยเฉพาะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย อีกทั้งควรกำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติให้ชัดเจน สะดวกต่อผู้ปฏิบัติ และสามารถดำเนินการได้รวดเร็ว ไม่เสียหายต่อรูปคดี โดยคำนึงถึงหลักความสามัคคี ประองคอง และหลักการประสานงานระหว่างตำรวจ ทหาร กับพนักงานฝ่ายปกครองในการร่วมมือและอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกัน ป้องกัน หรือระงับเหตุวิวาทมิให้ลุกลามต่อไป อันจะช่วยรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมได้ประการหนึ่ง ขณะเดียวกันก็คำนึงถึงแบบธรรมเนียมของแต่ละฝ่าย ตลอดจนความจำเป็นขององค์การในการดูแลรักษาสถานที่ ยานพาหนะ และอาวุธยุทโธปกรณ์ของตนให้ปลอดภัย และปกครองดูแลบุคลากรให้อยู่ในวินัยและได้รับการปฏิบัติอย่างมีศักดิ์ศรี เป็นธรรมตามควรแก่กรณี แต่ทั้งนี้ต้องมีให้กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือฝ่าฝืนกฎหมายที่มีเพื่อคุ้มครองบุคคลทั่วไปโดยเสมอภาคอันเป็นการต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) และ (๙) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิบัติและประสานงานกรณีทหารถูกหาว่ากระทำความผิดอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

๓.๑ ข้อตกลงระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การปฏิบัติและประสานงานเกี่ยวกับกรณีที่ทหารเป็นผู้เสียหายหรือเป็นผู้ต้องหาในความผิดอาญา พ.ศ. ๒๔๙๘

๓.๒ ข้อตกลงระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การปฏิบัติประสานงานเกี่ยวกับกรณีที่ทหารเป็นผู้เสียหายหรือเป็นผู้ต้องหาในความผิดอาญา พ.ศ. ๒๔๙๘ (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๐๗

๓.๓ ข้อตกลงระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การปฏิบัติและประสานงานเกี่ยวกับกรณีที่ทหารเป็นผู้เสียหายหรือเป็นผู้ต้องหาในความผิดอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๒

๓.๔ ข้อตกลงระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การปฏิบัติและประสานงานเกี่ยวกับกรณีที่ทหารเป็นผู้เสียหายหรือเป็นผู้ต้องหาในความผิดอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๘

๓.๕ ข้อตกลงระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การปฏิบัติและประสานงานเกี่ยวกับกรณีที่ทหารเป็นผู้เสียหายหรือเป็นผู้ต้องหาในความผิดอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๕

บรรดาข้อตกลง ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือขัดแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“เขตที่ตั้งทหาร” หมายความว่า อาคาร สถานที่หรือบริเวณซึ่งมีหน่วยทหารตั้งอยู่

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการว่าด้วยการปฏิบัติและประสานงานกรณีทหารถูกหาว่ากระทำความผิดอาญา

“ตำรวจ” หมายความว่า ข้าราชการตำรวจตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการตำรวจ

“ทหาร” หมายความว่า ข้าราชการทหาร ทหารกองประจำการ และนักเรียนในสังกัดกระทรวงกลาโหม ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการทหาร

“พนักงานฝ่ายปกครอง” หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งมิใช่ตำรวจและทหาร แต่มีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือกฎหมายอื่น

“สิ่งสื่อสาร” หมายความว่า รวมถึง จดหมาย โทรศัพท์ โทรเลข โทรสาร โทรพิมพ์ วิทยุ และการติดต่อสื่อสารส่งข้อความทางอิเล็กทรอนิกส์ทุกชนิด

ข้อ ๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด ๑

คณะกรรมการว่าด้วยการปฏิบัติและประสานงาน กรณีทหารถูกหาว่ากระทำความผิดอาญา

ข้อ ๖ องค์ประกอบของคณะกรรมการ

ให้มีคณะกรรมการว่าด้วยการปฏิบัติและประสานงานกรณีทหารถูกหาว่ากระทำความผิดอาญาคณะหนึ่ง ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม	เป็นประธานกรรมการ
(๒) ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	เป็นรองประธานกรรมการ
(๓) ปลัดกระทรวงกลาโหม	เป็นกรรมการ
(๔) ปลัดกระทรวงมหาดไทย	เป็นกรรมการ
(๕) ปลัดกระทรวงยุติธรรม	เป็นกรรมการ
(๖) ผู้บัญชาการทหารสูงสุด หรือผู้บัญชาการเหล่าทัพที่ผู้บัญชาการทหารสูงสุดมอบหมาย	เป็นกรรมการ
(๗) รองอัยการสูงสุดคนหนึ่งตามที่อัยการสูงสุดมอบหมาย	เป็นกรรมการ
(๘) ข้าราชการตำรวจระดับผู้บัญชาการขึ้นไปคนหนึ่งตามที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมอบหมาย	เป็นกรรมการ
(๙) อธิบดีกรมการปกครอง	เป็นกรรมการ
(๑๐) เจ้ากรมพระธรรมนูญ	เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ ๗ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(๑) วางมาตรการป้องกัน แก้ไข วินิจฉัย สั่งการหรือให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ผู้เสียหายที่ต้องร้องเรียนเมื่อมีปัญหาในทางปฏิบัติอันเกิดจากการใช้ระเบียบนี้ ในกรณีที่เห็นว่าปัญหาใดเป็นเรื่องสำคัญอันควรได้รับคำวินิจฉัยหรือสั่งการให้มีผลเป็นการทั่วไป ให้เสนอนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

(๒) ออกข้อกำหนดเกี่ยวกับแบบของหนังสือ ขั้นตอนหรือรายละเอียด ในการปฏิบัติและประสานงานกรณีทหารถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา ตลอดจนข้อกำหนดว่าด้วยการประพฤติปฏิบัติตนของทหาร พนักงานฝ่ายปกครอง และตำรวจ ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ข้อกำหนดดังกล่าวให้มีผลเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๓) เสนอนายกรัฐมนตรีให้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎ ระเบียบ คำสั่ง หรือข้อบังคับ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติและประสานงานกรณีทหารถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา

(๔) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือมอบหมายให้บุคคลใด ช่วยในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ

บุคคลใดเห็นว่าตนหรือสมาชิกในครอบครัวของตนได้รับความเสียหาย หรือความไม่เป็นธรรม เนื่องจากการที่ทหาร พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ อังการปฏิบัติตามระเบียบนี้ หรือละเลยการปฏิบัติตามระเบียบนี้ บุคคลนั้นมีสิทธิ ร้องเรียนต่อคณะกรรมการหรือผู้ที่คณะกรรมการมอบหมายเพื่อแนะนำ วินิจฉัยหรือ สั่งการได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๒

การประสานงานระหว่างทหารกับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ

ข้อ ๘ การประสานงานก่อนเกิดเหตุ

ให้ผู้บังคับบัญชาของทหาร พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายมีความสามัคคีระหว่างกัน และพยายามป้องกันหรือระงับความขัดแย้งเพื่อมิให้เกิดความสงบเรียบร้อยขึ้น โดยเฉพาะในบริเวณนอกเขตที่ตั้งทหารในการนี้ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจอาจขอให้ฝ่ายทหารจัดส่งสารวัตรทหารหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไปร่วมรักษาความสงบเรียบร้อยในบางสถานที่ หรือบางโอกาสเพื่อป้องปรามหรือป้องกันเหตุร้ายได้ตามความจำเป็น

ข้อ ๙ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจขอความร่วมมือจากทหาร

ในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจสืบทราบว่ามีทหารจะกระทำความผิดอาญา ใช้อิทธิพลในทางมิชอบ ก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนหรือจะมีการก่อเหตุวิวาทนอกเขตที่ตั้งทหาร ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยฝ่ายทหารทั้งหมดหรือมีทหารร่วมอยู่ด้วย ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตักเตือนห้ามปรามไปตามอำนาจหน้าที่ ถ้าเกรงว่าจะไม่เป็นผล ให้แจ้งเหตุแก่ฝ่ายทหารโดยด่วนเพื่อขอความร่วมมือในการสอดส่องตรวจตรา ระงับยับยั้ง หรือป้องกันมิให้มีเหตุร้ายเกิดขึ้น

เมื่อมีการร้องขอหรือแจ้งเหตุดังกล่าว ให้ฝ่ายทหารให้ความร่วมมือตามความจำเป็น ทั้งนี้ ทหาร พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่เพื่อระงับเหตุต้องสวมเครื่องแบบ ส่วนจะนำอาวุธไปด้วยหรือไม่ ให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้บังคับบัญชาผู้เป็นหัวหน้าหน่วยของฝ่ายนั้นๆ แต่มิให้ใช้อาวุธ เว้นแต่จะมีความจำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ หัวหน้าชุดของแต่ละฝ่ายที่จะควบคุมไปต้องเป็นข้าราชการนายทหาร หรือนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร ห้ามมิให้ทหาร พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจที่มีได้รับคำสั่งไปยังสถานที่นั้นเองเป็นอันขาด

ข้อ ๑๐ ทหารขอความร่วมมือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ
เมื่อฝ่ายทหารจับกุมตัวทหารที่ถูกหาว่ากระทำความผิดวินัยทหารหรือกระทำ
ความผิดอาญาได้ และประสงค์จะใช้สถานที่ สิ่งสื่อสาร หรือยานพาหนะของพนักงาน
ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เพื่อการสอบสวนหรือดำเนินการในส่วนของการ ทหาร ให้ขอ
ความร่วมมือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ตามความจำเป็น

ข้อ ๑๑ หน่วยประสานงาน

การร้องขอ การขอความร่วมมือหรือการแจ้งเหตุใด ๆ ต่อฝ่ายทหาร
ตามระเบียบนี้ นอกจากการประสานงานกับผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดของทหาร
ผู้เกี่ยวข้องหรือหน่วยทหารในเขตที่ตั้งทหารซึ่งใกล้ที่สุดกับบริเวณที่เกิดเหตุ หรือเชื่อ
ว่าจะเกิดเหตุโดยใช้สิ่งสื่อสารแล้ว พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจอาจประสานโดย
ใช้สิ่งสื่อสารกับหน่วยทหารอื่นในพื้นที่ได้ตามความจำเป็น

ข้อ ๑๒ การรายงานคดี

ในกรณีที่นายทหารชั้นสัญญาบัตรประจำการหรือข้าราชการกลาโหม
พลเรือนชั้นสัญญาบัตรต้องหาว่ากระทำความผิดอาญอันมิใช่ความผิดลหุโทษ ความ
ผิดประเภทที่พนักงานสอบสวนมีอำนาจเปรียบเทียบได้ หรือคดีที่เสร็จสิ้นหรือระงับ
ไปในชั้นพนักงานสอบสวนแล้ว ให้พนักงานสอบสวนรายงานคดีตามลำดับถึง
ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ได้รับมอบหมาย เพื่อแจ้งให้กระทรวงกลาโหมทราบ

หมวด ๓

การจับกุม การควบคุม และการรับตัวทหารไปควบคุม

ข้อ ๑๓ การจับกุมทหาร

ในกรณีมีคำสั่งหรือหมายของศาลให้จับทหารผู้ใด ให้พนักงานฝ่าย
ปกครองหรือตำรวจแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของทหารผู้นั้นทราบในโอกาสแรก เว้นแต่
เป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นที่กฎหมายให้จับได้โดยไม่ต้อง
ต้องมีหมาย หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่า ทหารผู้นั้นจะหลบหนีการจับกุมตามหมาย

ในการจับกุมทหารผู้ใด ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแจ้งให้ ทหารผู้นั้นไปยังที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หากไม่ยอมไป ชัดขวาง หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี ให้จับกุมได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา และตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ โดยอาจร้องขอให้ตำรวจทหารช่วย ควบคุมตัวผู้นั้นไปส่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจก็ได้ หากทหารมีจำนวนมาก ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจรีบแจ้งให้ฝ่ายทหารทราบโดยเร็ว เพื่อมาช่วย ระงับเหตุและร่วมมือในการจับกุมทหารผู้กระทำผิดไปดำเนินคดี

ในการจับกุมตามวรรคหนึ่ง หากทหารผู้นั้นสวมเครื่องแบบอยู่ ให้ ปฏิบัติตามข้อ ๑๔ โดยอนุโลม และหลีกเลี่ยงการใช้เครื่องพันธนาการ เว้นแต่มีความ จำเป็นอย่างยิ่ง และมีให้ใช้อาวุธระหว่างการจับกุมโดยไม่จำเป็น

ถ้าเป็นกรณีทหารและตำรวจ หรือพนักงานฝ่ายปกครองกำลัง ก่อการวิวาทกัน ให้รีบรายงานผู้บังคับบัญชาของแต่ละฝ่ายทราบทันที และให้ผู้บังคับ บัญชาที่เกี่ยวข้องรีบออกไประงับเหตุโดยเร็ว ส่วนการดำเนินการ ขึ้นต่อไปให้ปฏิบัติ ตามความในวรรคก่อน

ข้อ ๑๔ การควบคุมตัวทหาร

การควบคุมตัวทหารที่ถูกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาและถูกจับกุม ตัวไปยังที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ให้เป็นไปตามประมวล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าทหารที่ถูกจับกุมและควบคุมตัวสวมเครื่องแบบ ให้พนักงาน ฝ่ายปกครองหรือตำรวจดำเนินการดังนี้

(๑) แนะนำให้ทหารผู้นั้นทราบถึงเกียรติของเครื่องแบบทหาร และ ขอให้พิจารณาว่าจะถอดเครื่องแบบหรือไม่

(๒) ถ้าทหารไม่ยอมถอดเครื่องแบบ ให้แจ้งฝ่ายทหารทราบ เพื่อจัด ส่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมาแนะนำให้ถอดเครื่องแบบแล้วดำเนินการตามวรรคแรก หาก

ฝ่ายทหารไม่มาภายในระยะเวลาอันสมควรหรือระยะเวลาที่กำหนด หรือดำเนินการใดๆ แล้วไม่เป็นผล ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจปฏิบัติตามวรรคแรกได้ และบันทึกเหตุผลไว้ แล้วแจ้งเหตุนั้นให้ฝ่ายทหารทราบ

ข้อ ๑๕ การปล่อยชั่วคราว

การปล่อยชั่วคราวหรือการพิจารณาคำขอประกันทหารผู้ต้องหาให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๙ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และระเบียบปฏิบัติว่าด้วยการนี้เช่นเดียวกับผู้ต้องหาทั่วไป

ข้อ ๑๖ การรับตัวทหาร

เมื่อควบคุมตัวทหารไว้ตามข้อ ๑๔ แล้ว ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแจ้งการจับกุมให้ฝ่ายทหารที่เป็นผู้บังคับบัญชาของทหารผู้นั้นทราบทางสิ่งสื่อสาร หรือหนังสือโดยไม่ชักช้า และให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) หากฝ่ายทหารแจ้งว่าไม่ประสงค์จะรับตัวผู้ต้องหานั้นไป หรือไม่มาขอรับตัวภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้พนักงานสอบสวนควบคุมตัวและดำเนินการไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ฝ่ายทหารอาจแจ้งขอรับตัวมาภายหลังจากนั้นได้ ในกรณีเช่นนี้ให้ดำเนินการตาม (๒)

(๒) หากฝ่ายทหารแจ้งว่าประสงค์จะรับตัวผู้ต้องหาไปจากพนักงานสอบสวน ก็ให้นำหนังสือขอรับตัวผู้ต้องหามาแสดงต่อพนักงานสอบสวน ในกรณีนี้ให้พนักงานสอบสวนทำหนังสือส่งมอบตัว และให้บันทึกเป็นหลักฐานรวมเข้าสำนวนไว้พร้อมกับลงบันทึกในรายงานประจำวันด้วย

(๓) หากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเห็นว่ามีความจำเป็น ในทางคดีที่จะต้องนำตัวทหารไปดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่การรวบรวมพยานหลักฐาน นอกจากการสอบปากคำ เช่น การนำชี้สถานที่เกิดเหตุ การชี้ตัว การทำแผนประทุษกรรม อาจขอดำเนินการก่อนที่จะส่งมอบตัวทหารผู้ต้องหาให้ฝ่ายทหารรับตัวไปก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ถ้าผู้ต้องหาต้องการให้ฝ่ายทหาร หมายความ หรือผู้อื่นซึ่งตนไว้วางใจอยู่

ในสถานที่นั้นด้วย ก็ให้อนุญาตตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และ
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๑ และมาตรา ๒๔๒

หนังสือขอรับตัวและหนังสือส่งมอบตัวผู้ต้องหาตามข้อนี้ให้เป็นไปตาม
แบบที่คณะกรรมการกำหนด

ในการรับตัวทหารไปจากพนักงานสอบสวน หากพนักงานสอบสวน
เห็นควรให้ฝ่ายทหารควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้เพื่อประโยชน์ทางคดี ก็ให้แจ้งเป็นหนังสือ
และให้ฝ่ายทหารดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร

การรับตัวทหารที่ได้รับบาดเจ็บและถูกควบคุมตัวไว้ ณ สถานพยาบาล
ให้ดำเนินการดังกล่าวข้างต้น แต่ให้พนักงานสอบสวนแจ้งผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

หมวด ๔

การตรวจค้น

ข้อ ๑๗ การตรวจค้นตัวบุคคล

การตรวจค้นตัวทหาร ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ข้อ ๑๘ การตรวจค้นสถานที่และที่รโหฐาน

การตรวจค้นสถานที่และที่รโหฐานของทหารที่ไม่เกี่ยวกับราชการ
ทหารให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และรัฐธรรมนูญมาตรา
๒๓๘

การตรวจค้นสถานที่และที่รโหฐานอันเป็นเขตที่ตั้งทหารหรือของทาง
ราชการทหาร นอกจากจะต้องปฏิบัติตามวรรคก่อนแล้ว ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการ
ตรวจค้นแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้รับผิดชอบเขตที่ตั้งทหารนั้น ส่งผู้แทนไปอยู่ใน
การตรวจค้นด้วย

ข้อ ๑๙ การตรวจค้นยานพาหนะ

การตรวจค้นยานพาหนะของทหาร ไม่ว่าจะเป็นส่วนตัวหรือทางราชการทหาร หรือการค้นตัวทหารที่อยู่ในยานพาหนะนั้น ไม่ว่าจะสวมเครื่องแบบหรือไม่ก็ตาม ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และรัฐธรรมนูญ และให้ทหารผู้ครอบครองหรือผู้ควบคุมยานพาหนะให้ความร่วมมือและความสะดวกจนกว่าการตรวจค้นจะเสร็จสิ้น

การตรวจค้นยานพาหนะของทางราชการทหาร เช่น รถสงคราม เครื่องบิน เรือซึ่งชักธงราชนาวี ขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการ และมีนายทหารชั้นสัญญาบัตรควบคุมยานพาหนะนั้นมา ผู้มีอำนาจหน้าที่ตรวจค้นจะตรวจค้นได้ต่อเมื่อมีหนังสืออนุมัติจากผู้บังคับบัญชายานพาหนะนั้น ๆ ตั้งแต่ชั้นผู้บังคับบัญชากองพลหรือเทียบเท่าขึ้นไป

การตรวจค้นยานพาหนะของทางราชการทหารอันผู้บังคับบัญชาฝ่ายทหารผู้เป็นหัวหน้าของหน่วยนั้นมีหนังสือรับรองว่าเป็นเหตุให้การปฏิบัติการยุทธพึงเสียเปรียบ ให้งดการตรวจค้น

ข้อ ๒๐ การตรวจค้นสิ่งของราชการลับ

ในการตรวจค้น ถ้าได้รับแจ้งจากฝ่ายทหารว่า สิ่งของใดเป็นของราชการลับทางทหาร ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เมื่อนายทหารชั้นสัญญาบัตรที่เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องทำหนังสือรับรองกำกับสิ่งของนั้นและแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจทราบ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ตรวจค้นงดเว้นการตรวจเฉพาะสิ่งของดังกล่าว แล้วทำบันทึกเหตุงดเว้นการตรวจค้น พร้อมทั้งลงชื่อรับรองทุกฝ่ายแล้วรีบรายงานผู้บังคับบัญชาทราบ

(๒) ถ้าผู้มีอำนาจหน้าที่ตรวจค้นซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นปลัดอำเภอหรือหัวหน้าสถานีตำรวจขึ้นไปยังติดใจสงสัยที่จะตรวจค้น ให้ทำเครื่องหมายลงชื่อทุกฝ่ายปิดผนึกหรือกำกับไว้ที่หีบห่อหรือภาชนะบรรจุสิ่งของนั้นแล้วจัดส่งสิ่งของนั้นไป

ยังสถานที่ปลายทางตามที่ตกลงกันเพื่อร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการเปิดตรวจสิ่งของ
นั้นต่อไป

ถ้าสิ่งของใดอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้ตรวจค้นหรือก่อให้เกิดความ
เสียหายอันจะทำให้ทางราชการได้รับความเสียหาย ไม่ว่าจะเป็นสิ่งของราชการลับหรือ
ไม่ก็ตาม ให้ดำเนินการตามวรรคก่อนโดยอนุโลม

การตรวจค้นสิ่งของใดอันผู้บังคับบัญชาฝ่ายทหารผู้เป็นหัวหน้าของ
หน่วยนั้นมีหนังสือรับรองว่าจะเป็นที่ให้การปฏิบัติกรยุทธพิงเสียเปรียบให้งดการ
ตรวจค้น

ข้อ ๒๑ การประสานการตรวจค้น

ในการตรวจค้นตัวบุคคล สถานที่และที่รโหฐาน ยานพาหนะ หรือ
สิ่งของตามหมวดนี้ให้กระทำในเวลาและสถานที่อันสมควร โดยใช้ความสุภาพนุ่มนวล
ตามควรแก่กรณี ถ้ามีสารวัตรทหารอยู่ ณ สถานที่หรือบริเวณที่จะตรวจค้น ให้ผู้มี
อำนาจหน้าที่ตรวจค้นประสาน โดยขอสารวัตรทหารมาร่วมเป็นพยานในการตรวจค้น
ด้วย แต่ถ้าไม่มีหรือมี แต่สารวัตรทหารไม่ยินยอมร่วมเป็นพยานก็ให้บันทึกไว้ และ
เมื่อผู้มีอำนาจหน้าที่ตรวจค้นดำเนินการเสร็จแล้ว ให้ทำบันทึกพร้อมกับให้ทุกฝ่าย
ลงชื่อรับรองและต่างยึดถือไว้ฝ่ายละหนึ่งฉบับ

หมวด ๕

การสอบสวน

ข้อ ๒๒ การสอบสวนคดีทหาร

ฝ่ายทหารจะทำการสอบสวนการกระทำความผิดของทหารตาม
กฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร ได้เฉพาะกรณีดังต่อไปนี้

(๑) คดีที่อยู่ในอำนาจศาลทหาร ตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาล
ทหาร

(๒) คดีที่ผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายต่างอยู่ในอำนาจศาลทหารด้วยกัน ตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในเขตที่ตั้งทหารหรือไม่ก็ตาม

(๓) คดีอาญาที่เกี่ยวข้องด้วยวินัยทหาร ตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร

(๔) คดีอาญาที่เกี่ยวข้องด้วยความลับของทางราชการทหาร

ในกรณีที่ฝ่ายทหารร้องขอให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนโดยลำพัง หรือร่วมกับฝ่ายทหาร หรือช่วยดำเนินการอย่างอื่นเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐาน เช่น การสืบสวน การค้นหรือการจับกุม ให้พนักงานสอบสวนให้ความร่วมมือตามที่ฝ่ายทหารร้องขอ

คดีตามวรรคหนึ่ง ถ้าฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้รับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษไว้ก่อนแล้ว หรือได้ประสบเหตุและมีความจำเป็นต้องสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนแล้วรีบแจ้งให้ฝ่ายทหารทราบ ถ้าฝ่ายทหารขอรับตัวทหารผู้ต้องหาไปดำเนินการ ให้มอบตัวและสำนวนการสอบสวนให้ไป แต่ถ้าฝ่ายทหารไม่มารับตัวและไม่แจ้งข้อขัดข้องให้ทราบ ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนต่อไปได้จนเสร็จสิ้น

ข้อ ๒๓ การสอบสวนคดีอาญา

ในกรณีที่ทหารเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา ให้พนักงานสอบสวนแจ้งผู้บังคับบัญชาของทหารผู้นั้นทราบ แล้วดำเนินการสอบสวนไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้แจ้งสิทธิของผู้ต้องหาตามรัฐธรรมนูญให้ผู้ต้องหาทราบ ดังนี้

(๑) สิทธิที่จะขอประกันตัวตามมาตรา ๒๓๙

(๒) สิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัวในกรณีถูกควบคุมหรือคุมขังตามมาตรา ๒๓๙

(๓) สิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมตามสมควรในกรณีถูกควบคุมหรือคุมขังตามมาตรา ๒๓๙

(๔) สิทธิที่จะได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรมตามมาตรา ๒๔๑

(๕) สิทธิที่จะให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจ เช่น นายทหาร พระธรรมนุญหรือนายทหารชั้นสัญญาบัตร เข้าฟังการสอบปากคำของตนได้ตามมาตรา ๒๔๑

(๖) สิทธิที่จะตรวจหรือคัดสำเนาค่าใช้จ่ายการของตนในชั้นสอบสวน หรือเอกสารประกอบค่าใช้จ่ายการของตนตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย เมื่อพนักงาน อัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้วตามมาตรา ๒๔๑

(๗) สิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐด้วยการจัดหาทนายความ ให้ตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายตาม มาตรา ๒๔๒

(๘) สิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ตนถูก ฟ้องคดีอาญาตามมาตรา ๒๔๓

(๙) สิทธิที่จะได้รับการเตือนว่า ถ้อยคำซึ่งเกิดจากการจงใจ มีคำมั่น สัญญา ขู่เข็ญ หลอกลวง ถูกทรมาน ใช้กำลังบังคับหรือกระทำโดยมิชอบประการ ใด ๆ ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ตามมาตรา ๒๔๓

ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่า ทหารผู้ต้องหาได้กระทำหรือจะกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญาทหารหรือกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารด้วย ผู้บังคับบัญชา ของทหารผู้ต้องหาอาจส่งนายทหารพระธรรมนุญหรือนายทหารชั้นสัญญาบัตรอื่นใด เข้าฟังการสอบปากคำทหารผู้ต้องหาก็ได้

ให้นำข้อ ๑๔ ข้อ ๑๕ และข้อ ๑๖ มาใช้กับการควบคุมตัวและการปล่อย ชั่วคราวทหารผู้ต้องหาในระหว่างการสอบสวนโดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงกำหนด เวลาควบคุมตัวตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร และประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญาด้วย ในกรณีที่ฝ่ายทหารเห็นว่า การสอบสวนล่าช้า จะขอให้ พนักงานสอบสวนเร่งรัดหรือชี้แจงเหตุผลก็ได้

ข้อ ๒๔ คดีในอำนาจศาลแขวงและคดีที่เปรียบเทียบได้

ถ้าทหารผู้ต้องหาคดีอาญาซึ่งอยู่ในอำนาจศาลแขวงให้การรับสารภาพตลอดข้อหาให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาในศาลแขวง โดยแจ้งให้ฝ่ายทหารทราบการจับกุมและการฟ้องคดีด้วย

ถ้าคดีอาญาที่ทหารต้องหาว่ากระทำความผิดนั้นอยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวนที่จะเปรียบเทียบได้ตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็คดีที่อยู่ในอำนาจศาลทหารหรือไม่ก็ตาม และทหารผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบได้ ให้พนักงานสอบสวนทำการเปรียบเทียบตามอำนาจหน้าที่ ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบก็ให้ส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการหรืออัยการทหารเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๒๕ การสอบสวนกรณีทหารและตำรวจก่อการวิวาทกัน

ในกรณีที่ทหารและตำรวจก่อการวิวาทกัน ไม่ว่าจะมิบุคคลอื่นร่วมกระทำความผิดหรือได้รับความเสียหายด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ฝ่ายตำรวจรายงานตามลำดับชั้นถึงผู้บัญชาการตำรวจนครบาล หากเหตุเกิดในกรุงเทพมหานคร หรือหัวหน้าตำรวจภูธรจังหวัด หากเหตุเกิดในจังหวัดอื่น เพื่อให้แต่งตั้งคณะพนักงานสอบสวนร่วมกันระหว่างฝ่ายตำรวจกับฝ่ายทหารมีจำนวนตามความจำเป็นแห่งรูปคดี โดยให้แต่ละฝ่ายมีจำนวนเท่ากัน เมื่อการสอบสวนเสร็จสิ้น ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจส่งคดีไปตามอำนาจหน้าที่ประกอบกับผลการสอบสวนนั้น แต่ถ้าความเห็นของคณะพนักงานร่วมกันของฝ่ายตำรวจไม่ตรงกับฝ่ายทหาร ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้มีความเห็นทางคดีแล้วส่งสำนวนคดีให้พนักงานอัยการดำเนินการต่อไป

หากพนักงานสอบสวนฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่มาร่วมการสอบสวนตามกำหนดนัด ให้คณะพนักงานสอบสวนร่วมกันเท่าที่มีอยู่ดำเนินการสอบสวนต่อไปจนแล้วเสร็จ เพื่อมิให้การสอบสวนล่าช้าจนเกิดความเสียหาย หรือเป็นผลให้ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวไว้นาน ทั้งนี้ให้บันทึกการที่ฝ่ายใดไม่มาร่วมทำการสอบสวนติดสำนวนไว้ด้วย

ในระหว่างรอการแต่งตั้งหรือรอการประชุมคณะพนักงานสอบสวนร่วมกันตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจปฏิบัติหน้าที่เท่าที่จำเป็นก่อนได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อมิให้เสียหายแก่รูปคดีหรือเพื่อประโยชน์แก่ความเที่ยงธรรมของคดี

ข้อ ๒๖ การชันสูตรพลิกศพ

ในกรณีที่ทหารตายโดยการกระทำของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่าปฏิบัติ การตามหน้าที่ หรือตายในระหว่างอยู่ในความควบคุมของเจ้าพนักงานซึ่งอ้างว่า ปฏิบัติการตามหน้าที่ให้จัดให้มีการสอบสวนและชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา และให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาฝ่ายทหารหรือ หน่วยทหารตามข้อ ๑๑ ทราบเพื่อส่งนายทหารสัญญาบัตรเข้าฟังการสอบสวน และ ร่วมสังเกตการณ์ชันสูตรพลิกศพด้วย

หมวด ๖

การส่งสำนวนการสอบสวน

ข้อ ๒๗ การส่งสำนวนและผู้ต้องหาให้อัยการ

เมื่อการสอบสวนเสร็จสิ้นลง ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการดังนี้

(๑) ถ้าเป็นคดีอาญาซึ่งอยู่ในอำนาจศาลทหารตามกฎหมายว่าด้วย ธรรมนูญศาลทหาร ให้ส่งสำนวนการสอบสวนไปยังอัยการทหารเพื่อดำเนินการตาม หน้าที่ต่อไป ส่วนผู้ต้องหานั้น ถ้าได้มอบตัวให้ผู้บังคับบัญชารับไปควบคุมไว้ก่อนแล้ว ตามข้อ ๑๖ ก็อาจไม่ต้องขอรับตัวมาดำเนินการอีก แต่ให้บันทึกและแจ้งให้อัยการ ทหารทราบว่าได้มอบตัวผู้ต้องหาให้ผู้บังคับบัญชาผู้ใดรับตัวไปแล้วตั้งแต่เมื่อใด

(๒) ถ้าเป็นคดีอาญาซึ่งอยู่ในอำนาจศาลยุติธรรม ให้ส่งสำนวนการ สอบสวนพร้อมทั้งตัวทหารผู้ต้องหาไปยังพนักงานอัยการเพื่อดำเนินการตามประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป การส่งตัวทหารผู้ต้องหาคืออยู่ในการควบคุมของผู้บังคับบัญชา ให้พนักงานสอบสวนแจ้งผู้บังคับบัญชาเพื่อส่งตัวทหารผู้นั้นมายังพนักงานสอบสวนตามสถานที่และเวลาที่กำหนดเพื่อส่งให้พนักงานอัยการพร้อม กับสำนวน

ในกรณีที่พนักงานอัยการสั่งฟ้องไม่ทันในวันนั้น หากมิได้มีการสั่งให้ปล่อยชั่วคราว ให้พนักงานอัยการมอบตัวผู้ต้องหาให้อยู่ในความควบคุมของพนักงานสอบสวนสำหรับในกรุงเทพมหานคร ส่วนในจังหวัดอื่นให้ฝากตัวผู้ต้องหาไว้เรือนจำควบคุมไว้

ข้อ ๒๘ การส่งสำนวนให้อัยการทหาร

ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนไปยังอัยการทหารเพื่อดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารต่อไปในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) คดีอาญาซึ่งพนักงานสอบสวนมีอำนาจเปรียบเทียบได้และเปรียบเทียบเสร็จแล้ว หรือทหารผู้ต้องหาไม่ยอมให้เปรียบเทียบตามข้อ ๒๔ วรรคสอง

(๒) คดีอาญาซึ่งอยู่ในอำนาจศาลทหารและยังจับตัวทหารผู้ต้องหาไม่ได้

(๓) คดีอาญาซึ่งอยู่ในอำนาจศาลทหารและจับตัวทหารผู้ต้องหาได้ แต่หลักฐานไม่พอฟ้องหรือพนักงานสอบสวนเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง

(๔) กรณีมีความตายเกิดขึ้นโดยการกระทำของฝ่ายทหารซึ่งอ้างว่าปฏิบัติการตามหน้าที่

(๕) กรณีที่พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนคดีทหารตามที่ฝ่ายทหารร้องขอตามข้อ ๒๒ วรรคสอง เสร็จสิ้นแล้ว

ในกรณีที่ฝ่ายทหารเป็นผู้ทำการสอบสวนเกี่ยวกับคดีที่ต้องทำการชันสูตรพลิกศพ เมื่อพนักงานสอบสวนชันสูตรพลิกศพตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเสร็จแล้ว ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนชันสูตรพลิกศพไปให้เจ้าหน้าที่สอบสวนฝ่ายทหารตามที่ได้รับการร้องขอ

ข้อ ๒๙ การแจ้งผลคดีเพื่อการประสานงาน

ในคดีอาญาซึ่งทหารเป็นผู้ต้องหาและอยู่ในอำนาจศาลยุติธรรม ให้พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการแจ้งผลคดีเพื่อการประสานงาน ดังนี้

(๑) เมื่อพนักงานสอบสวนเห็นควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง ให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนหรือหัวหน้าสถานีตำรวจที่เกี่ยวข้องแจ้งความเห็นทางคดีขึ้นสอบสวนไปยังฝ่ายทหาร

(๒) เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องหรือมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องแล้ว ให้พนักงานอัยการแจ้งคำสั่งดังกล่าวไปยังฝ่ายทหาร

(๓) เมื่อศาลยุติธรรมมีคำพิพากษาประการใด ให้พนักงานอัยการแจ้งคำพิพากษาของทุกชั้นศาลไปยังฝ่ายทหาร

(๔) ในกรณีที่ทหารผู้กระทำความผิดต้องคำพิพากษาถึงที่สุด ให้ลงโทษจำคุกและฝ่ายทหารที่ได้รับแจ้งต้องการที่จะรับตัวทหารผู้กระทำความผิดนั้นเมื่อพ้นโทษ ให้แจ้งการอายัดตัวให้ผู้บัญชาการเรือนจำที่ทหารผู้กระทำความผิดนั้นต้องคุมขังอยู่ได้ทราบ และให้ผู้บัญชาการเรือนจำแจ้งให้ฝ่ายทหารที่แจ้งการอายัดตัวทราบเมื่อใกล้กำหนดวันเวลาที่ปล่อยตัวไป

(๕) เมื่อจะมีการปล่อยตัวทหารผู้กระทำความผิด หากมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมารับตัว ก็ให้มอบตัวไป แต่ถ้าไม่มีก็ให้ผู้ที่มอำนาจสั่งปล่อยหรือพนักงานอัยการในกรณีที่ศาลยุติธรรมเป็นผู้สั่งปล่อย แจ้งให้ทหารผู้นั้นไปรายงานตัวต่อผู้บังคับบัญชาต้นสังกัด

(๖) ถ้าทหารผู้นั้นต้องหาในคดีอื่นซึ่งจะต้องนำตัวไปฟ้องยังศาลทหารอีกด้วย หรือผู้บังคับบัญชาฝ่ายทหารต้องการตัว ให้ฝ่ายทหารมีหนังสืออายัดตัวไว้กับพนักงานสอบสวน และให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้ในสำนวนการสอบสวนว่าทางทหารยังต้องการตัว และให้ผู้บังคับบัญชาฝ่ายทหารติดต่อกับพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเพื่อรับตัวทหารผู้นั้นไป

ข้อ ๓๐ การดำเนินคดีกับบุคคลบางประเภท

การดำเนินคดีอาญากับบุคคลบางประเภทให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ทหารผู้ต้องหาว่ากระทำผิดคดีอาญาและอยู่ในอำนาจศาลทหารเป็นเด็กหรือเยาวชนตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการไปตามกฎหมายนั้นทุกประการ และแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของทหารผู้ต้องหานั้นทราบ

(๒) ในกรณีที่ผู้ต้องหาเป็นพลเรือนในสังกัดราชการทหาร แต่การกระทำผิดคดีอาญาเกิดขึ้นในขณะที่บุคคลนั้นปฏิบัติหน้าที่ยามรักษาสถานที่ราชการทหาร ให้นำความในข้อ ๗ ข้อ ๑๑ และข้อ ๑๖ มาใช้โดยอนุโลม

(๓) ในกรณีที่ผู้ต้องหาเป็นอาสาสมัครทหารพรานที่อยู่ในความควบคุมดูแลของทางราชการทหาร และการกระทำความผิดคดีอาญาเกิดในขณะที่บุคคลนั้นยังสังกัดอยู่ในหน่วยอาสาสมัครทหารพราน ให้นำความในข้อ ๗ ข้อ ๘ ข้อ ๙ ข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ และข้อ ๒๓ มาใช้โดยอนุโลม

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๔

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

(ทักษิณ ชินวัตร)

นายกรัฐมนตรี

บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิบัติและประสาน
งานกรณีทหารถูกหาว่ากระทำความผิดอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่ควรทราบ

การจับกุม

มาตรา ๗๘ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับ
หรือคำสั่งของศาลนั้นไม่ได้เว้นแต่

(๑) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าดังได้บัญญัติไว้ใน

มาตรา ๘๐

(๒) เมื่อพบบุคคลโดยมีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่า ผู้นั้นนำ
จะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นโดยมีเครื่องมือ อาวุธ
หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถอาจใช้ในการกระทำความผิด

(๓) เมื่อมีเหตุที่จะออกหมายจับบุคคลนั้นตามมาตรา ๖๖ (๒)
แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้

(๔) เป็นการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีใน
ระหว่างถูกปล่อยตัวชั่วคราวตามมาตรา ๑๑๗

มาตรา ๗๙ ราษฎรจะจับผู้อื่นไม่ได้เว้นแต่จะเข้าอยู่ในเกณฑ์แห่ง มาตรา ๘๒
หรือเมื่อผู้นั้นกระทำความผิดซึ่งหน้า และความผิดนั้นได้ระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวล
กฎหมายนี้ด้วย

มาตรา ๘๐ ที่เรียกว่าความผิดซึ่งหน้านั้น ได้แก่ความผิดซึ่งเห็นกำลังกระทำ
หรือพบในอาการใดซึ่งแทบจะไม่มี ความสงสัยว่าเขาได้กระทำผิดมาแล้วสด ๆ

อย่างไรก็ดี ความผิดอาญาดังระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวล
กฎหมายนี้ ให้ถือว่าความผิดนั้นเป็นความผิดซึ่งหน้าในกรณีดังนี้

(๑) เมื่อบุคคลหนึ่งถูกไล่จับดังผู้กระทำโดยมีเสียงร้องเอะอะ

(๒) เมื่อพบบุคคลหนึ่งแทบจะทันทีทันใดหลังจากกระทำผิด
ในถิ่นแกล้งใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุ นั้น และมีสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำผิด หรือมี
เครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสันนิษฐานได้ว่าใช้ในการกระทำความผิด หรือมี
ร่องรอยพิรุณเห็นประจักษ์ที่เสื้อผ้าหรือเนื้อตัวของผู้นั้น

การควบคุมตัว

มาตรา ๘๗ ห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกจับไว้เกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี
ในกรณีความผิด

ในกรณีความผิดลหุโทษ จะถูกจับควบคุมผู้ถูกจับไว้ได้เท่าเวลา
ที่จะถามคำให้การ และที่รู้ตัวว่าเป็นใคร และที่อยู่ของเขายู่ที่ไหนเท่านั้น

ในกรณีที่ผู้ถูกจับไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว และมีเหตุจำเป็น
เพื่อทำการสอบสวนหรือการฟ้องคดี ให้นำตัวผู้ถูกจับไปศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมง
นับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนตามมาตรา ๘๓ เว้น
แต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมีอาจก้าวล่วงเสียได้ โดยให้พนักงาน
สอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอหมายซึ่งผู้ต้องหานั้นไว้ ให้ศาล
สอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงาน
สอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานหลักฐานมาเพื่อ
ประกอบการพิจารณาก็ได้

ในกรณีความผิดอาญาที่ได้กระทำลงมืออัตราโทษจำคุกอย่างสูง
ไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งซึ่งได้
ครั้งเดียว มีกำหนดไม่เกินเจ็ดวัน

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่าหก
เดือนแต่ไม่ถึงสิบปี หรือปรับเกินกว่าห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่ง
ซึ่งหลายครั้งติด ๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวัน และรวมกันทั้งหมดต้อง
ไม่เกินสี่สิบแปดวัน

ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติด ๆ กันได้ แต่หนึ่งต้องไม่เกินสิบสองวันและรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกินแปดสิบสี่วัน

ในกรณีตามวรรคหก เมื่อศาลสั่งขังครบสี่สิบแปดวันแล้ว หากพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอขังต่อไปอีกโดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะสั่งขังต่อไปได้ก็ต่อเมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนได้แสดงถึงเหตุจำเป็นและนำพยานหลักฐานมาให้ศาลได้สอบสวนจนเป็นที่พอใจแก่ศาล

ในการไต่สวนตามวรรคสามและวรรคเจ็ด ผู้ต้องหาที่มีสิทธิแต่ทนายความเพื่อแถลงข้อคัดค้านและซักถามพยาน ถ้าผู้ต้องหาไม่มีทนายความเนื่องจากยังไม่ได้มีการปฏิบัติตามมาตรา ๑๓๔/๑ และผู้ต้องหาร้องขอ ให้ศาลตั้งทนายความให้ โดยทนายความนั้นมีสิทธิได้รับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๓๔/๑ วรรคสาม โดยอนุโลม

ถ้าพนักงานสอบสวนต้องไปทำการสอบสวนในท้องที่อื่นนอกเขตของศาลซึ่งได้สั่งขังผู้ต้องหาไว้ พนักงานสอบสวนจะยื่นคำร้องขอให้โอนการขังไปยังศาลในท้องที่ที่จะต้องไปทำการสอบสวนนั้นก็ได้อีก เมื่อศาลที่สั่งขังไว้เห็นเป็นการสมควรก็ให้ส่งโอน

การปล่อยชั่วคราว

มาตรา ๙๓ ห้ามให้ทำการค้นบุคคลใดในที่สาธารณะสถาน เว้นแต่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้ค้น ในเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าบุคคลนั้นมีสิ่งของในความครอบครองเพื่อจะใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งได้มาโดยการกระทำความผิดหรือซึ่งมีไว้เป็นความผิด

การปรับหรือควบคุม

มาตรา ๑๐๘ ในการวินิจฉัยคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ต้องพิจารณาข้อเหล่านี้ประกอบ

- (๑) ความหนักเบาแห่งข้อหา

- (๒) พยานหลักฐานที่ปรากฏแล้วมีเพียงใด
- (๓) พฤติการณ์ต่างๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร
- (๔) เชื่อถือผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันได้เพียงใด
- (๕) ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่
- (๖) ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราวมีเพียงใด หรือไม่

(๗) ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องขังตามหมายศาลถ้ามี คำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ หรือผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี ศาลพึงรับประกอบการวินิจฉัยได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลอาจรับฟังข้อเท็จจริงรายงานหรือความเห็นของเจ้าพนักงาน ซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการนั้นเพื่อประกอบการพิจารณาสั่ง ค้ำร้องด้วยก็ได้

ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราว หรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว หรือกำหนดเงื่อนไข อื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติเพื่อป้องกันการหลบหนี หรือเพื่อป้องกันภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการปล่อยชั่วคราวก็ได้

มาตรา ๑๐๘/๑ การสั่งไม่ปล่อยชั่วคราว จะกระทำได้อต่อเมื่อมีเหตุใดอัน ควรเชื่อเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี
- (๒) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน
- (๓) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น
- (๔) ผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันไม่น่าเชื่อถือ
- (๕) การปล่อยชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงานหรือการดำเนินคดีในศาล

คำสั่งไม่ให้ปล่อยชั่วคราวต้องแสดงเหตุผล และต้องแจ้งเหตุดังกล่าวให้
ผู้ต้องหาหรือจำเลยและผู้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว

หลักประกัน

มาตรา ๑๑๔ เมื่อจะปล่อยชั่วคราวโดยให้มีประกันและหลักประกันด้วย ก่อน
ปล่อยตัวไป ให้ผู้ร้องขอประกันจัดหาหลักประกันมาดังต้องการ

หลักประกันมี ๓ ชนิด คือ

- (๑) มีเงินสดมาวาง
- (๒) มีหลักทรัพย์อื่นมาวาง
- (๓) มีบุคคลมาเป็นหลักประกัน โดยแสดงหลักทรัพย์

การสอบสวน

มาตรา ๑๓๔/๑ ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิตหรือในคดีที่ผู้ต้องหาไม่
ไม่เกินสิบแปดปี ในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มถามคำให้การ ให้
พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้รัฐจัดหาทนายความให้

ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ก่อนเริ่มถามคำให้การ ให้พนักงานสอบสวนถาม
ผู้ต้องหาว่ามีนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและผู้ต้องหาต้องการทนายความ ให้รัฐจัดหา
ทนายความให้

การจัดหาทนายความตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้พนักงานสอบสวน
ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง และให้
ทนายความที่รัฐจัดหาให้ได้รับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายตามระเบียบที่กระทรวง
ยุติธรรมกำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

เมื่อได้จัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาตาม วรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรค
สามแล้ว ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน หากทนายความไม่อาจมาพบผู้ต้องหาได้ โดยไม่แจ้ง
เหตุขัดข้องให้พนักงานสอบสวนทราบ หรือแจ้งแต่ไม่มาพบผู้ต้องหาภายในเวลาอัน
สมควร ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนผู้ต้องหาไปได้โดยไม่ต้องรอทนายความ
แต่พนักงานสอบสวนต้องบันทึกเหตุนั้นไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย

มาตรา ๑๓๔/๒ ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๓๓ ทวิ และมาตรา ๑๓๓ ทริ มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การสอบสวนผู้ต้องหาอายุไม่เกินสิบแปดปี

มาตรา ๑๓๔/๓ ผู้ต้องหามีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟัง การสอบปากคำตนได้

มาตรา ๑๓๔/๔ ในการถามคำให้การผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ ผู้ต้องหาทราบก่อนว่า

(๑) ผู้ต้องหามีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ต้องหา ให้การ ถ้อยคำที่ผู้ต้องหาให้การนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้

(๒) ผู้ต้องหามีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้า ฟังการสอบปากคำตนได้

เมื่อผู้ต้องหาเต็มใจให้การอย่างใดก็ให้จดคำให้การไว้ ถ้า ผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การเลยก็ให้บันทึกไว้

ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนมี การแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือก่อนที่จะดำเนินการ ตามมาตรา ๑๓๔/๑ มาตรา ๑๓๔/๒ และมาตรา ๑๓๔/ ๓ จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิด ของผู้นั้นไม่ได้

มาตรา ๑๓๕ ในการถามคำให้การผู้ต้องหา ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำ หรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ทรมาน ใช้กำลัง บังคับ หรือกระทำโดยมิชอบประการใดๆ เพื่อจูงใจให้เขาให้การอย่างใด ๆ ในเรื่องที่ ต้องทานั้น

บทสรุปการปฏิบัติเมื่อหน่วยทหารได้รับการประสาน

๑. เมื่อทหารจะถูกจับ หรือทหารถูกจับกุม

- หน่วยต้องตรวจสอบว่า ผู้จับกุมมีคำสั่งหรือหมายจับของศาลหรือไม่ เว้นแต่เป็นการทำผิดซึ่งหน้า
- ทหารที่ถูกจับกุมควรถอดเครื่องแบบทหารเมื่อได้รับการแนะนำจากผู้บังคับบัญชา เพื่อเป็นการรักษาเกียรติของทหาร
- สารวัตรทหารต้องให้ความร่วมมือในการจับกุมทหารแก่ตำรวจหรือพนักงานฝ่ายปกครอง

(ระเบียบฯ ข้อ ๑๓ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๘, ๘๐ และ ๘๔)

๒. การรับตัวผู้ต้องหา การปล่อยชั่วคราว และการควบคุมตัว

- เมื่อได้รับการประสานจากผู้จับกุม ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกจับต้องรีบแจ้งให้ผู้จับกุมทราบว่า ประสงค์จะรับตัวผู้ถูกจับหรือไม่
- เมื่อได้รับการแนะนำจากผู้บังคับบัญชา ผู้ถูกจับกุมควรยอมถอดเครื่องแบบทหาร เพื่อเป็นการรักษาเกียรติของทหาร
- ผู้ถูกจับกุม หรือบิดา มารดา หรือผู้มีส่วนได้เสีย สามารถยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวได้ตลอดเวลา (ม. ๑๐๖)
- หลักประกันที่ใช้ในการปล่อยชั่วคราว ได้แก่ เงินสด หลักทรัพย์อื่น และบุคคลโดยแสดงหลักทรัพย์ (ม. ๑๑๔)
- ผู้ถูกจับสามารถนำทนายหรือบุคคลที่ตนไว้วางใจเข้าร่วมฟังการถูกสอบปากคำ เพื่ออยู่ร่วมในสถานที่ทำการนำชี้ที่เกิดเหตุ การชี้ตัว หรือการทำแผนประทุษกรรม ประกอบคำรับสารภาพได้

(ระเบียบฯ ข้อ ๑๔, ๑๕ และ ๑๖ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๗, ๑๐๖, ๑๐๘, ๑๐๘/๑, ๑๓๔/๑ - ๔ และ ๑๓๕)

๓. การตรวจค้นตัวบุคคล สถานที่และที่รโหฐาน ยานพาหนะ

- การตรวจค้นตัวบุคคล ต้องมีคำสั่งหรือหมายศาล
 - การตรวจค้นสถานที่และที่รโหฐานอันเป็นเวลาที่ตั้งทหารหรือของทางราชการทหาร นอกจากต้องมีคำสั่งหรือหมายศาลแล้ว ยังต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้รับผิดชอบส่งผู้แทนอยู่ร่วมในการตรวจค้นได้
 - การตรวจค้นยานพาหนะของทางราชการทหารขณะปฏิบัติในหน้าที่ราชการ ต้องได้รับอนุมัติเป็นหนังสือจากผู้บังคับบัญชายานพาหนะนั้น ๆ ตั้งแต่ชั้น ผบ.พล หรือเทียบเท่าขึ้นไป
 - ใ้แจ้งการตรวจค้นยานพาหนะของทางราชการ หากผู้บังคับบัญชาผู้เป็นหัวหน้าหน่วยมีหนังสือยืนยันว่าจะทำให้การปฏิบัติการยุทธเสียเปรียบ
 - ใ้แจ้งแผนการตรวจค้นสิ่งของราชการลับ หากได้รับการรับรองเป็นหนังสือจากนายทหารชั้นสัญญาบัตรหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และให้ทุกฝ่ายลงชื่อไว้เป็นหลักฐาน แต่ถ้าผู้มีอำนาจค้นซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ปลัดอำเภอหรือหัวหน้าสถานีอำเภอขึ้นไป ยังตั้งใจที่จะตรวจค้นให้ทำเครื่องหมายปิดผนึกไว้ แล้วแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมตรวจค้นที่สถานีปลายทาง
 - ใ้แจ้งการตรวจค้นสิ่งของใด ๆ หากผู้บังคับบัญชามีฝ่ายทหารผู้เป็นหัวหน้าหน่วยมีหนังสือรับรองว่าการตรวจค้นจะเป็นเหตุให้การปฏิบัติการยุทธเสียเปรียบ
- (ระเบียบฯ ข้อ ๑๗, ๑๘ และ ๑๙ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๔ ถึง ๑๐๔)

พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

บทที่ ๑

ความหมายนิยามศัพท์

ชำรุด หมายถึง ผุพัง ขาดวิน บุปสลาย ไม่อยู่ในสภาพเรียบร้อย และให้รวมถึงการ ชุตลบ เลอะเลือนจนอ่านข้อความไม่ได้ หรือไม่ชัดเจนจนไม่สามารถที่จะเชื่อถือได้ว่าเป็นหนังสือสำคัญที่แท้จริง หรือต่อเติมข้อความซึ่งมิได้มีกำหนดไว้ในระเบียบของทางราชการ หรือเจ้าหน้าที่มิได้ลงชื่อ หรือประทับตราที่รอยแก้ หากเป็นลักษณะดังนี้ถือว่าชำรุด

สูญหาย หมายถึง สูญหายไปโดยไม่สามารถจะหามาได้ หรือไม่สามารถจะนำติดตัวไปมา หรือ ยื่นแสดงต่อเจ้าพนักงานได้

เกิดเหตุสุฉวิสัย หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดจากภัยธรรมชาติ ซึ่งมนุษย์ปุถุชนไม่สามารถจะป้องกันได้ เช่น เกิดอุทกภัย น้ำท่วมบ้านเรือนที่พักอาศัยจนข้าวของเสียหาย เกิดवादภัย ได้พัดพาบ้านเรือนที่พักอาศัยล้มพังจนข้าวของเสียหาย

หรือบางครั้งมีภัยบางอย่างซึ่งอาจป้องกันมิให้เกิดขึ้น เช่น อัคคีภัย โจรภัย แม้ว่าเราจะได้พยายามใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้วก็ป้องกันมิได้เพราะเหตุวิสัย นอกจากนี้ยังมีภัยบางอย่างซึ่งอาจจะไม่ร้ายแรงนัก แต่ถ้าหากเกิดขึ้นแล้วก็นำความเสียหายแก่ทรัพย์สินและชีวิตได้ เช่น เรือล่ม

ซึ่งมิได้เกิดจากความประมาทหรือสนุกคะนอง แต่เกิดเพราะสุฉวิสัยที่จะแก้ไขและตนเองจำเป็นต้องสละทรัพย์สินสิ่งของเพื่อเอาชีวิต ซึ่งจะต้องพิจารณาเป็นราย ๆ ไป

บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว หมายถึง บุคคลที่กฎหมายได้กำหนดไว้ซึ่งมี ๒ ลักษณะ คือ

๑. เป็นบุคคลที่มีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์
๒. ถ้าชายที่มีอายุครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์แล้ว กับหญิงที่มีอายุครบ ๑๕ ปีบริบูรณ์แล้วได้สมรสกันและจดทะเบียนสมรสกันถูกต้องตามกฎหมายแล้ว นับว่าเป็นบุคคลบรรลุนิติภาวะแล้ว

วันที่สามารถจะปฏิบัติได้ หมายถึง วันซึ่งบุคคลที่มีหน้าที่จะต้องปฏิบัติ ตามกฎหมายและสามารถจะปฏิบัติตามกฎหมายได้ และรวมถึงวันซึ่งเจ้าหน้าที่จะ ปฏิบัติได้ด้วย

บุคคลซึ่งไร้ความสามารถ หมายถึง บุคคลที่วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ จนไม่สามารถประกอบการหาเลี้ยงชีพได้และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดู

บุคคลที่พิการทุพพลภาพ หมายถึง ผู้ที่มีร่างกายไม่สมบูรณ์ผิดปกติ ซึ่งไม่ สามารถประกอบการหาเลี้ยงชีพได้ และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดู

บุคคลที่ชรา หมายถึง ผู้ที่มีความแก่จนร่างกายทรุดโทรมจนไม่สามารถ ประกอบการหาเลี้ยงชีพได้ และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดู

บทที่ ๒
พระราชบัญญัติ
รับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๗
เป็นปีที่ ๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารเสียใหม่

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎรดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๙

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) “วิธีนับอายุ” ถ้าเกิดพุทธศักราชใดให้ถือว่ามิมีอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์เมื่อสิ้นพุทธศักราชที่เกิดนั้น ส่วนการนับอายุต่อไปให้นับแต่เฉพาะปีที่สิ้นพุทธศักราชแล้ว ถ้าไม่ปรากฏปีเกิดให้นายอำเภอท้องที่เป็นผู้กำหนดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(อธิบาย วิธีนับอายุยังมีอธิบายเพิ่มเติมไว้อีกในกฎกระทรวง

ฉบับที่ ๓ คือ

กฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๘) วิธีนับอายุตามมาตรา ๔ (๑) คือ คนเกิดในพุทธศักราชใดก็ตาม เมื่อสิ้นพุทธศักราชที่เกิดนั้น ให้นับอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์ และนับอายุครบสอง สาม สี่ ฯลฯ ปีบริบูรณ์ เรียงตามลำดับเมื่อสิ้นพุทธศักราชต่อไป อายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ในพุทธศักราชใด ให้เรียกว่าคนชั้นปีนั้น เช่น คนเกิดในพุทธศักราช ๒๕๗๕ จะเป็นวันเดือนใดก็ตาม ให้นับอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์เมื่อสิ้นพุทธศักราช ๒๕๗๕ อายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ในพุทธศักราช ๒๕๙๑ และเรียกว่าคนชั้นปี ๒๕๙๑ เป็นต้น

ถ้าไม่ปรากฏปีเกิดให้นายอำเภอท้องที่ถือเอาตามที่เพื่อนบ้านเชื่อกันว่าอายุเท่าใด ประกอบกับการสังเกตร่างกายเป็นเกณฑ์สำหรับกำหนดอายุ)

(อธิบาย วิธีนับอายุตามมาตรา ๔ และกฎกระทรวงฉบับที่ ๓ พอดีแยกออกเป็นหัวข้อได้ ดังนี้ คือ

๑. วิธีนับอายุครบปีบริบูรณ์
๒. วิธีนับอายุอย่าง
๓. วิธีนับอายุเป็นชั้นปี
๔. วิธีนับอายุบุคคลไม่ปรากฏปีเกิด

๑) วิธีนับอายุครบปีบริบูรณ์ เนื่องจากการเรียกคนเข้าเป็นทหารกองประจำการโดยปกติ กระทำปีละ ๑ ครั้ง คือ ในเดือนเมษายนทุก ๆ ปี ไม่ได้กระทำกันทุก ๆ เดือน หรือทุก ๆ วัน ดังนั้น พระราชบัญญัติรับราชการทหาร จึงได้กำหนดวิธีนับอายุของบุคคลขึ้นเป็นพิเศษ ต่างไปจากวิธีนับอายุตามกฎหมายอื่น และไม่เหมือนกับการนับอายุตามธรรมดา หรือการนับอายุในวิชาชีพพิเศษบางแขนง กล่าวคือ การนับอายุตามกฎหมายนี้ ให้คนเกิดภายในรอบปีเดียวกันมีอายุเท่ากันหมด ไม่ว่าคนนั้นจะเกิดต้นปี กลางปี หรือปลายปี

ข้อความในตบพทที่ว่า “ถ้าเกิดพุทธศักราชใด ให้ถือว่ามีอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์ เมื่อสิ้นพุทธศักราชที่เกิดนั้น” หมายความว่าให้ถือ พ.ศ. เกิดเป็นสำคัญ

โดยไม่คำนึงถึงวันที่และเดือนเกิด เช่น นาย ก. เกิดวันที่ ๑ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๐๗ และ นาย ข. เกิดวันที่ ๑๕ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๗ กับนาย ค. เกิดวันที่ ๓๑ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๗ พอสิ้นพุทธศักราชที่เกิดนั้น คือ หมดวันที่ ๓๑ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๗ แล้ว นาย ก., ข. และ ค. จะมีอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์ เท่ากันหมด หรือจะนับกันง่าย ๆ ก็คือ นาย ก., ข. และ ค. จะมีอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์ตั้งแต่วันที่ ๑ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๐๘ เป็นต้นไป และเมื่อสิ้นปีต่อ ๆ ไป นาย ก., ข. และ ค. ก็จะมีอายุครบ ๒, ๓, ๔ ปีบริบูรณ์ต่อ ๆ ไปทำนองเดียวกัน

ด้วยการนับอายุโดยวิธีนี้จึงพอกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับคิดอายุบุคคลได้อย่างง่าย ๆ และรวดเร็ว คือ ถ้าต้องการทราบว่ คนใดจะมีอายุเท่าใดใน พ.ศ. ใด ก็เอา พ.ศ. เกิดของบุคคลนั้นตั้ง เอาจำนวนอายุที่ต้องการทราบไปบวก ผลลัพธ์จะเป็นจำนวน พ.ศ. เช่นต้องการทราบว่า นายเดชเกิด พ.ศ. ๒๔๘๙ จะมีอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ในปีใด ต้องเอา ๒๔๘๙ ตั้ง บวกด้วย ๑๘ ผลลัพธ์ได้ ๒๕๐๗ ($๒๔๘๙ + ๑๘ = ๒๕๐๗$) ก็ทราบได้ทันทีว่า นายเดชจะมีอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ ใน พ.ศ. ๒๕๐๗ หรือกลับกัน ถ้าต้องการทราบว่า ในปีนี้คนใดจะมีอายุเท่าใด ก็เอา พ.ศ. ของปีปัจจุบันตั้ง เอา พ.ศ. เกิดของบุคคลนั้นไปลบ ผลลัพธ์ จะเป็นจำนวนอายุครบปีบริบูรณ์ของบุคคลนั้น เช่น ต้องการทราบว่า นายศักดิ์ เกิด พ.ศ. ๒๔๘๙ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ จะมีอายุเท่าใด ก็เอา ๒๕๐๗ ตั้ง ลบด้วย ๒๔๘๙ ผลลัพธ์ได้ ๑๘ ($๒๕๐๗ - ๒๔๘๙ = ๑๘$) ก็บอกได้ว่า นายศักดิ์มีอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗

๒) วิธีนับอายุอย่าง ตามมาตรา ๔ และกฎกระทรวงฉบับที่ ๓ ไม่ได้กล่าวถึงไว้ แต่ในตัวของบางมาตรา คือ มาตรา ๑๖ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ได้มีบทบัญญัติกล่าวถึงไว้สำหรับให้ประชาชนปฏิบัติ จึงควรทำความเข้าใจไว้ด้วย วิธีนับอายุอย่างนี้ไม่ใช่ของยากอะไร เริ่มตั้งแต่บุคคลเกิดมาก็มีอายุอย่างเข้า ๑ ปี ครั้นเมื่อสิ้นพุทธศักราชที่เกิด บุคคลนั้นจะมีอายุครบ ๑ ปีบริบูรณ์ และในขณะเดียวกัน ก็จะมีอายุอย่างเข้า ๒ ปีด้วย เมื่อสิ้นพุทธศักราชต่อไปมีอายุครบ ๒ ปีบริบูรณ์ และมีอายุอย่างเข้า ๓ ปีด้วย และนับเช่นนี้ต่อ ๆ ไป ควรสังเกตว่า อายุของบุคคลตามพระราช

บัญญัติรับราชการทหารนั้น ในขณะที่เดียวกัน จะมีทั้งอายุครบปีบริบูรณ์และอายุอย่าง
คู่กันไป สุดแต่ว่าจะพูดถึงอายุอย่างไร คือ พูดถึงอายุครบปีบริบูรณ์หรืออายุอย่าง และ
จำนวนอายุอย่างจะมากกว่าจำนวนครบ ปีบริบูรณ์ของจำนวนอายุนั้น ๆ อยู่หนึ่งปีเสมอ

ส่วนการนับอายุโดยวิธีง่าย ๆ ก็คิดจากวิธีนับอายุครบปีบริบูรณ์แล้ว
บวกด้วยหนึ่งก็จะเป็นอายุอย่าง เช่น จะต้องการทราบว่า นายไทยเกิด พ.ศ. ๒๔๘๘
จะมีอายุย่างเข้า ๑๙ ปีในปีใด ก็เอา ๒๔๘๘ ตั้ง บวกด้วย ๑๘ ผลลัพธ์ได้ ๒๕๐๖
หมายความว่าเมื่ออายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ใน พ.ศ. ๒๕๐๖ และในขณะที่เดียวกัน นายไทย
จะมีอายุย่างเข้า ๑๙ ปี ใน พ.ศ. ๒๕๐๖ ด้วย

๓) วิธีนับอายุเป็นขั้นปี เรื่องวิธีนับอายุเป็นขั้นปี ไม่มีความสำคัญสำหรับ
ประชาชน และมีบัญญัติไว้ในตัวบทเพียงมาตราเดียว คือ มาตรา ๑๘ เท่านั้น เป็น
เรื่องของเจ้าหน้าที่สำหรับจัดทำบัญชีรายชื่อทหารแยกไว้เท่านั้นจึงจะไม่อธิบายให้ละเอียด
เข้าใจตามตัวบทแต่เพียงว่าบุคคลใดมีอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ในปีใด ก็เรียกว่า คน
ชั้นปีนั้น ก็คงพอแล้ว เช่น นายดำรงมีอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ ใน พ.ศ. ๒๕๐๗ ก็
เรียกว่า คนชั้นปี ๒๕๐๗

๔) วิธีนับอายุบุคคลที่ไม่ปรากฏปีเกิด คำว่าไม่ปรากฏปีเกิดในที่นี้
หมายความว่า ไม่ทราบปีเกิดที่แน่นอน ความจริงก็ไม่น่าจะมีกรณีเช่นนี้ เพราะ
ปัจจุบันนี้ประชาชนสนใจวันเดือนปีกันมากขึ้น แต่ก็ยังมีกรณีบุคคลไม่ทราบปีเกิดที่
แน่นอนของตน เช่น เด็กที่เกิดจากบิดามารดาลักลอบได้เสียกัน เวลาเกิดบุตร บิดา
มารดาทอดทิ้งไม่เอาใจใส่หรือเด็กที่เกิดจากบิดามารดาที่อยู่ห่างไกลจากความเจริญมาก
ๆ หรือเด็กที่เกิดจากบิดามารดาที่ยากจน สนใจแต่การทำมาหากิน ไม่สนใจบุตรที่
เกิดมา กรณีเหล่านี้ก็อาจทำให้บุคคลไม่ทราบปีเกิดของตนได้ พระราชบัญญัติรับ
ราชการทหารจึงจำเป็นต้องกำหนดวิธีนับอายุบุคคลประเภทนี้ขึ้นไว้ เพื่อจัดให้ตัวได้
เข้ารับราชการทหารต่อไป ซึ่งตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๓ ได้กำหนดเอาไว้ว่า

“ถ้าไม่ปรากฏปีเกิด ให้นำอำเภอท้องที่ถือเอาตามที่เพื่อนบ้านเชื่อกันว่าอายุเท่าใด ประกอบกับการสังเกตร่างกายเป็นเกณฑ์สำหรับกำหนดอายุ” ถูกต้องอย่างแท้จริง อาจคลาดเคลื่อนมากหรือน้อยก็ได้ คงถือเอาเป็นประมาณเท่านั้น

เท่าที่กล่าวมานั้นเป็นแต่เพียงอธิบายตามข้อความของกฎหมาย แต่การปฏิบัติจริงนั้น เจ้าหน้าที่มักจะไม่ทำให้ โดยถือว่าพระราชบัญญัติรับราชการทหาร กำหนดให้ประชาชนเริ่มปฏิบัติตามเมื่อมีอายุย่างเข้า ๑๘ ปี ดังจะได้กล่าวถึงต่อไป เมื่ออธิบายถึงมาตรา ๑๖ เจ้าหน้าที่มักจะให้บุคคลนั้นปฏิบัติในเรื่องทะเบียนสำมะโนครัวเสียก่อน เพราะถือเสียว่าเป็นทะเบียนหลักฐานของคนเริ่มตั้งแต่เกิด บทบัญญัติในเรื่องนี้จึงไม่ได้ใช้กัน)

(๒) “ทหารกองเกิน” หมายความว่า ผู้ซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือผู้ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๘ แล้ว

(อธิบาย ทหารกองเกินจะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ ๒ ประการคือ

๑. เป็นผู้ที่มีอายุอยู่ในระหว่างตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์ และไม่ถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์ ถ้าอายุต่ำกว่านี้หรือเกินกว่ากำหนดนี้จะเป็นกองเกินไม่ได้

๒. ต้องเป็นผู้ที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๘ มาตราหนึ่งมาตราใดแล้ว จึงจะเป็นทหารกองเกินได้

ทหารกองเกินจะต้องมีลักษณะครบทั้ง ๒ ประการดังกล่าวแล้วจึงจะเป็นทหารกองเกิน ถ้าขาดข้อหนึ่งข้อใดก็ไม่เป็นทหารกองเกิน เช่น อายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ หรือ ๒๐ ปีบริบูรณ์แล้ว แต่ยังไม่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๘ ก็ยังไม่เป็นทหารกองเกิน หรือลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว แต่อายุยังไม่ถึง ๑๘ ปีบริบูรณ์ หรืออายุเกินกว่า ๓๐ ปีบริบูรณ์แล้ว ก็ไม่เป็นทหารกองเกิน ส่วนจะเป็นบุคคลประเภทใดหรือทหารประเภทใดจะได้กล่าวถึงต่อไป)

(๓) “ทหารกองประจำการ” หมายความว่า ผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนกองประจำการและได้เข้ารับราชการในกองประจำการจนกว่าจะได้ปลด

(อธิบาย ทหารกองประจำการก็ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ๒ ประการคือ

๑. เป็นผู้ที่ได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้ว ส่วนการขึ้นทะเบียนกองประจำการหมายความว่าอะไร และจะขึ้นเมื่อไหร่จะได้กล่าวถึงต่อไปเมื่อถึงเรื่องนั้น ๆ

๒. ยังเป็นผู้ที่รับราชการในกองประจำการอยู่ ยังไม่ได้ปลด ถ้าปลดแล้วไม่เป็นทหารกองประจำการ

ทหารกองประจำการจะต้องมีลักษณะครบหลักเกณฑ์ ๒ ประการดังกล่าวแล้ว ถ้าขาดข้อหนึ่งข้อใดก็ไม่ใช่ทหารกองประจำการ เช่น เข้าไปเป็นทหารแล้วอาจจะเป็นพลทหาร หรือนายสิบ หรือจ่า ก็ได้ ถ้ายังไม่ได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการก็ยังไม่ถือว่าเป็นทหารกองประจำการตามความหมายของพระราชบัญญัติรับราชการทหารหรือเป็นทหารกองประจำการจนครบกำหนดปลดแล้ว แต่ทางราชการยังไม่ได้ดำเนินการปลดให้ หรือวันปลดถูกยึดเวลาออกไปก็ยังคงถือว่าเป็นทหารกองประจำการอยู่

การรับราชการในกองประจำการยังมีบางคนเข้าใจว่าจะต้องประจำอยู่ในกรมกองหรือในหน่วยทหารเสมอ ซึ่งความจริงไม่จำเป็น ทหารกองประจำการอาจไปปฏิบัติหน้าที่พิเศษนอกกรมกองทหาร หรือแม้แต่ในขณะที่ได้ลาพักไปชั่วคราวหรือให้ลาพักการปลด ระยะเวลาที่ได้รับการผ่อนผันให้ขึ้น ถือว่าเป็นช่วงเวลาที่ยังอยู่ในกองประจำการ ต้องถือว่าเป็นทหารกองประจำการอยู่)

(๔) “ทหารกองหนุนประเภทที่ ๑” หมายความว่า ทหารที่ปลดจากกองประจำการ โดยรับราชการในกองประจำการจนครบกำหนดหรือทหารกองเกินซึ่งสำเร็จการฝึกวิชาทหารตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร และได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นทหารกองหนุนตามพระราชบัญญัตินี้

(อธิบาย ทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ มีที่มาได้ ๒ ทาง คือ

๑. ปลดออกจากกองประจำการเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑

๒. เดิมเป็นทหารกองเกินไม่เคยเป็นทหารกองประจำการเลย แต่ได้เข้ารับ

การฝึกวิชาทหารตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร ซึ่งโดยปกติได้แก่นักเรียนและนิสิตนักศึกษาในวิทยาลัย โรงเรียน หรือมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ซึ่งกรมการรักษาดินแดนเป็นเจ้าหน้าที่ทำการฝึกวิชาทหารให้ เมื่อผู้ใดสำเร็จการฝึกวิชาทหารถึงขั้นที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๐๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ แล้ว ทางกรมการรักษาดินแดนจะนำตัวขึ้นทะเบียนกองประจำการให้ แล้วปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ทันที โดยผู้นั้นไม่ต้องเข้ารับราชการในกองประจำการเลย)

(๕) “ทหารกองหนุนประเภทที่ ๒” หมายความว่า ทหารที่ปลดจากกองเกินตาม มาตรา ๓๙ หรือปลดจากกองประจำการตามมาตรา ๔๐

(อธิบาย ทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ มีที่มาได้ ๒ ทาง คือ

๑. ปลดจากกองเกินตามมาตรา ๓๙ คือเดิมเป็นทหารกองเกินอยู่ ไม่เคยเข้าเป็นทหารกองประจำการเลย เมื่ออายุครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์แล้ว จะปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ตามมาตรา ๓๙ โดยอัตโนมัติ คือ ไม่ต้องทำพิธีการปลด จะถูกปลดไปตามกาลเวลา เมื่อถึงกำหนดอายุครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์ ก็เรียกว่าเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ได้เลย

๒. เดิมเป็นทหารกองประจำการซึ่งโดยปกติจะต้องถูกปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ แต่เนื่องจากในขณะที่ยังรับราชการในกองประจำการประพฤติตนไม่ดีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๐ ก็อาจถูกปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ได้)

(๖) “พ้นราชการทหารประเภทที่ ๑” หมายความว่า ทหารซึ่งถูกปลดโดยที่ได้รับราชการในชั้นต่าง ๆ จนครบกำหนดหรือโดยที่พิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ในระหว่างรับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้

(อธิบาย คำว่าพันราชการทหารหมายความว่า ไม่ต้องเกี่ยวข้องกับราชการทหารอีกต่อไป คือ แม้จะเกิดศึกสงครามอย่างไรก็ไม่ถูกเรียกตัวกลับไปเป็นทหาร ผู้ที่จะเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๑ มีที่มาได้ ๒ ทาง คือ

๑. เดิมเป็นทหารกองประจำการแล้วปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ และผ่านพ้นระยะเวลาที่อยู่ในชั้นต่าง ๆ ของทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ตามมาตรา ๙ มาแล้ว

๒. ในระหว่างที่เป็นทหารกองประจำการยังไม่ปลดเป็นกองหนุน หรือในระหว่างที่เข้ารับการระดมพลหรือเข้าฝึกวิชาทหาร หรือเข้ารับการทดลองความพร้อมพร้อมตามมาตรา ๓๖ อยู่ นั่น เป็นคนพิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ ก็ปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๑ ชื่อโรคและความพิการที่จะต้องปลดพันราชการทหารนั้นดูตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๗๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐)

(๗) “พันราชการทหารประเภทที่ ๒” หมายความว่า ทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ที่มีอายุสี่สิบหกปีบริบูรณ์แล้ว หรือทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ซึ่งพิการทุพพลภาพหรือมีโรคอันไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ในระหว่างรับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้ หรือนายทหารสัญญาบัตรที่ถูกปลดโดยถูกถอดหรือออกจากยศ

(อธิบาย พันราชการทหารประเภทที่ ๒ มีที่มาได้ ๓ ทาง คือ

๑. เป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ อยู่จนถึงอายุ ๔๖ ปีบริบูรณ์ก็ปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๒ เองโดยอัตโนมัติเช่นเดียวกับทหารกองเกินปลดเป็นกองหนุนประเภทที่ ๒

๒. ก. ในระหว่างที่เป็นทหารกองเกินหรือเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ อยู่ นั่น ถูกเรียกเข้ารับการระดมพลหรือเข้าฝึกวิชาทหารหรือเข้ารับการทดลองความพร้อมพร้อมตามมาตรา ๓๖ เมื่อปรากฏว่าเป็นคนพิการทุพพลภาพหรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ ก็ปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๒ ชื่อโรคและ

ความพิการถือตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๗๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) เช่นเดียวกับมาตรา ๔ (บ)

ข. เมื่อเป็นทหารกองเกินถึงกำหนดไปเข้ารับการตรวจเลือก ปรากฏว่าเป็นคนพิการทุพพลภาพหรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ ก็ปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๒ ชื่อโรคและความพิการคงถือตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๗๔ เช่นเดียวกัน

๓. นายทหารสัญญาบัตร คือ ผู้ที่มียศตั้งแต่ ว่าที่ร้อยตรี ว่าที่เรือตรี หรือ ว่าที่เรืออากาศตรี ขึ้นไป ถ้ากระทำเสื่อมเสีย หรือกระทำความผิดจนถูกปลดโดยถูกถอดยศ หรือถูกให้ออกจากยศ ต้องปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๒

(๘) “ทหารประจำการ” หมายความว่า ทหารซึ่งรับราชการตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ซึ่งไม่ใช่ทหารกองประจำการ

(อธิบาย ทหารประจำการโดยปกติเป็นผู้ที่ผ่านพ้นระยะเวลาการเป็นทหารกองประจำการมาแล้ว เช่น เดิมเป็นพลทหารกองประจำการ พอปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ แล้ว สมัครเข้ารับราชการต่อ หรือเข้ารับราชการทหารใหม่อีกจะได้ยศเป็นนายทหารประทวนหรือสัญญาบัตรหรือไม่ก็ตาม ก็ถือว่าเป็นทหารประจำการหรือผู้ที่เข้าเป็นนักเรียนนายสิบหรือนักเรียนจำ หรือจะสมัครเข้ารับราชการเป็นนายสิบเลยก็ตาม โดยปกติต้องเป็นทหารกองประจำการก่อนเสมอเมื่อพ้นช่วงระยะเวลาที่เป็นทหารกองประจำการแล้วก็ไปเป็นทหารประจำการต่อไป

คำว่าทหารซึ่งรับราชการตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด หมายความว่า เข้ารับราชการในอัตราตำแหน่งที่ทางราชการกระทรวงกลาโหมกำหนดขึ้นนั่นเอง)

(๙) “อำเภอดู” หมายความว่ารวมถึง กิ่งอำเภอดูด้วย

(อธิบาย บทบัญญัตินี้ต้องการให้เข้าใจว่า ถ้าพูดถึงอำเภอดูก็ให้หมายความรวมถึงกิ่งอำเภอดูด้วย ปัจจุบันในกรุงเทพมหานคร ได้เปลี่ยนการเรียกชื่ออำเภอดูต่าง ๆ เป็น “เขต” อำเภอดูในที่นี้ จึงให้หมายถึง เขต และกิ่งอำเภอดู ด้วย)

(๑๐) “ที่ว่าการอำเภอ” หมายความว่ารวมถึง ที่ว่าการกิ่งอำเภอด้วย

(อธิบาย บทบัญญัตินี้ก็เช่นเดียวกับ (๙) คือ ถ้าพูดถึง ที่ว่าการอำเภอ ก็ให้ หมายความว่ารวมถึงที่ว่าการกิ่งอำเภอและสำนักงานเขต ด้วย)

(๑๑) “นายอำเภอ” หมายความว่ารวมถึง ปลัดอำเภอผู้เป็น หัวหน้าประจำกิ่งอำเภอด้วย

(อธิบาย บทบัญญัตินี้ก็เช่นเดียวกับ (๙) คือ ถ้าพูดถึงนายอำเภอ ก็ให้ หมายความว่ารวมถึงปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และผู้อำนวยการเขต ด้วย)

มาตรา ๕ บุคคลซึ่งต้องลงบัญชีทหารกองเกิน ให้ลงบัญชีที่อำเภอดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลซึ่งบิดายังมีชีวิตอยู่ หรือถ้าบิดาถึงแก่กรรมแล้วมารดา ยังมีชีวิตอยู่ หรือถ้าทั้งบิดาและมารดาถึงแก่กรรมแล้วมีผู้ปกครอง ให้ลงบัญชีทหาร กองเกินที่อำเภอท้องที่ที่บิดา หรือมารดา หรือผู้ปกครองมีภูมิลำเนาแล้วแต่กรณี

(๒) บุคคลซึ่งเกิดนอกสมรสและบิดามีได้จดทะเบียนรับรองบุตร หรือถ้ามารดาถึงแก่กรรมแล้ว มีผู้ปกครองให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่ มารดาหรือผู้ปกครองมีภูมิลำเนาแล้วแต่กรณี

(๓) บุคคลนอกจากที่กล่าวใน (๑) และ (๒) หรือบุคคลที่ไม่อาจ ลงบัญชีทหารกองเกินตาม (๑) หรือ (๒) ได้ ไม่ว่าด้วยกรณีใดก็ตาม ให้ลงบัญชี ทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่บุคคลนั้นมีภูมิลำเนา ถ้าบุคคลนั้นไม่ปรากฏภูมิลำเนา ก็ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่พบตัวบุคคลนั้น

เมื่อได้ลงบัญชีทหารกองเกินแล้วให้ถือว่า ผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ใน ท้องที่อำเภอที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกิน

ภูมิลำเนาทหารให้มีได้เพียงแห่งเดียว

(อธิบาย การทำความเข้าใจเรื่องการไปลงบัญชีทหารกองเกินและ ภูมิลำเนาทหารนั้นต้องอ่านบทบัญญัติของมาตรา ๑๖ ประกอบด้วย มิฉะนั้นอาจทำให้

เข้าใจไขว่คว้าได้ ความจริงบทบัญญัติตามมาตรา ๕ (๑), (๒) และ (๓) นั้น เป็นเรื่อง กำหนดสถานที่สำหรับให้ไปแสดงตนของลงบัญชีทหารกองเกิน และเมื่อได้ลงบัญชี ทหารกองเกินที่อำเภอใดแล้ว จึงจะถือว่ามิภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่อำเภอนั้น

(อธิบาย ตามมาตรา ๕ (๑) อาจแยกออกไปได้เป็น ๓ กรณี คือ

๑. บุคคลที่บิดายังมีชีวิตอยู่
๒. บุคคลที่บิดาถึงแก่กรรมแล้วมารดายังมีชีวิตอยู่
๓. บุคคลที่ทั้งบิดาและมารดาถึงแก่กรรมหมดแล้ว มีผู้ปกครอง

๑. บุคคลที่บิดายังมีชีวิตอยู่ ต้องไปลงบัญชีทหารกองเกิน ณ อำเภอท้องที่ซึ่ง บิดามีภูมิลำเนาอยู่ ไม่ว่าผู้นั้นจะบรรลุนิติภาวะสามารถมีภูมิลำเนาของตนเองได้แล้ว หรือไม่ก็ตาม และไม่ว่ามารดาจะยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ก็ตาม และในกรณีที่มารดา หย่าขาดจากสามีแล้ว บุคคลนั้นอยู่กับมารดาก็ยังต้องไปลงบัญชีทหารกองเกิน ณ อำเภอ ท้องที่ที่บิดามีภูมิลำเนาอยู่

เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น ขอยกตัวอย่างให้เห็นดังนี้

ก. นายแดงมีภูมิลำเนาอยู่กับบิดามารดาที่จังหวัดเชียงใหม่ นายแดงมา เรียนหนังสือที่กรุงเทพมหานคร และได้แจ้งย้ายทะเบียนราษฎรเฉพาะตนเองมาอยู่ กรุงเทพมหานครด้วย ดังนี้ เมื่อถึงเวลาลงบัญชีทหารกองเกิน นายแดง ต้องไปลง บัญชีทหารกองเกินที่จังหวัดเชียงใหม่

ข. บิดาของนายดำมีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดสงขลา เมื่อมารดาถึงแก่กรรมแล้ว นายดำได้ย้ายทะเบียนราษฎรของตนเองไปอยู่กับยายที่จังหวัดปทุมธานี ถึงเวลาลง บัญชีทหารกองเกิน นายดำต้องไปลงบัญชีทหารกองเกินที่จังหวัดสงขลา

ค. บิดามารดาของ นายเขียวทำการสมรสกันถูกต้องตามกฎหมาย ต่อมา บิดามารดาของนายเขียวได้หย่าขาดจากกัน บิดาของนายเขียวมีภูมิลำเนาอยู่ที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร แต่ นายเขียว มีภูมิลำเนาอยู่กับมารดาที่อำเภอจอมทอง จังหวัด เชียงใหม่ ถึงเวลาลงบัญชีทหารกองเกิน นายเขียวต้องไปลงบัญชีทหารกองเกินที่ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

๒. บุคคลที่บิดาถึงแก่กรรมแล้วมารดายังมีชีวิตอยู่ ต้องไปลงบัญชีทหารกองเกิน ณ อำเภอท้องที่ที่มารดามีภูมิลำเนาอยู่ โดยนับเดียวกันกับข้อ ๑ เช่น นายขาว บิดาถึงแก่กรรมแล้ว มารดามีภูมิลำเนาอยู่ที่กรุงเทพมหานคร แต่นายขาวไปมีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดนครศรีธรรมราช ถึงเวลาลงบัญชีทหารกองเกิน นายขาวต้องไปลงบัญชีทหารกองเกินที่กรุงเทพมหานคร

๓. บุคคลที่ทั้งบิดามารดาถึงแก่กรรมหมดแล้วมีผู้ปกครอง ผู้ปกครองในที่นี้มิได้หมายถึงผู้ใช้อำนาจปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะอาจเป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะแล้วก็ได้ คงถือแต่เพียงว่า เมื่อบิดามารดาถึงแก่กรรมหมดแล้วตัวอยู่กับที่ ป้า น้า อา หรือญาติพี่น้องหรือผู้ใดซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว ก็ลงบัญชีทหารกองเกิน ณ อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของบุคคลดังกล่าวเท่านั้น

(อธิบาย มาตรา ๕ (๒) แยกออกได้เป็น ๒ กรณี คือ

๑. บุคคลที่มีแต่มารดาเพราะเกิดนอกสมรส และบิดามีได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย เมื่อถึงเวลาลงบัญชีทหารกองเกิน ต้องไปลงบัญชีทหารกองเกิน ณ อำเภอท้องที่ที่มารดามีภูมิลำเนาอยู่ (ถ้าบิดาได้จดทะเบียนรับรองว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายต้องปฏิบัติตามมาตรา ๕ (๑)

๒. บุคคลที่มีแต่มารดาเพราะเกิดนอกสมรสและบิดามีได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย และมารดาได้ถึงแก่กรรมแล้ว มีผู้ปกครอง เมื่อถึงเวลาลงบัญชีทหารกองเกิน ต้องไปลงบัญชี ณ อำเภอท้องที่ที่ผู้ปกครองมีภูมิลำเนา

(อธิบาย มาตรา ๕ (๓) แยกออกได้เป็น ๒ กรณี คือ

๑. บุคคลที่มีได้มีกล่าวไว้ใน (๑) และ (๒) หรือบุคคลที่ไม่อาจลงบัญชีตาม (๑) หรือ (๒) ได้ ไม่ว่าด้วยกรณีใดก็ตาม ให้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่บุคคลนั้นมีภูมิลำเนา

สำหรับการลงบัญชีทหารกองเกินก็คือการทำทะเบียนหลักฐานให้ทราบว่าเป็นท้องที่หนึ่ง ๆ มีจำนวนชายฉกรรจ์ที่จะเรียกเข้ารับราชการทหารได้เป็นจำนวนเท่าใด

เป็นการเตรียมไว้เมื่อบ้านเมืองเกิดศึกสงครามจะได้เรียกเข้ารับราชการทหารได้ในทันที
ดังนั้น การลงบัญชีทหารกองเกินจึงต้องการทราบจำนวนคนให้แน่ชัดถูกต้องกับความ
เป็นจริง มาตรา ๕ (๓) จึงได้บัญญัติให้ต้องลงบัญชีทหารกองเกินไว้สำหรับคนที่ไม่มี
บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง แต่มีภูมิลำเนาของตนเอง

๒. บุคคลที่ไม่ปรากฏภูมิลำเนา เป็นบทบัญญัติสำหรับผู้ที่ไม่มีบิดา มารดา หรือ
ผู้ปกครอง และไม่มีภูมิลำเนา ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง เช่น อาชีพในการรับจ้างทั่วไป
เมื่อเสร็จงานหรือไม่มีผู้จ้างแล้ว ก็เดินทางไปรับจ้างในที่แห่งอื่นต่อไป เป็นการครอง
ชีพโดยปราศจากสำนักหลักแหล่ง เช่น ผู้การค้าเร่ทางเรือเที่ยวขายของเรื่อยไป คำ
ไทนอนอนนั้น บทบัญญัตินี้จึงกำหนดว่าพบตัวในท้องที่อำเภอใด ก็ให้ลงบัญชีทหาร
กองเกินที่อำเภอท้องที่ที่พบตัวบุคคลนั้น

(อย่างไรก็ดี บทบัญญัตินี้เป็นบทบัญญัติที่ใช้มาตั้งแต่สมัยยังไม่เข้มงวด
กวดขันในเรื่องทะเบียนราษฎรของบุคคล แต่ในปัจจุบันนี้ เจ้าหน้าที่ผู้รับลงบัญชี
ทหารกองเกิน จะทำการตรวจสอบภูมิลำเนาก่อนเสมอ บทบัญญัตินี้จึงไม่ค่อยมีผลแต่
อย่างไร)

“ภูมิลำเนาทหารให้มีได้เพียงแห่งเดียว”

(อธิบาย ภูมิลำเนาทหารให้มีได้เพียงแห่งเดียว ซึ่งผิดกับบทบัญญัติของ
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งยอมให้บุคคลมีภูมิลำเนาได้หลายแห่งในขณะ
เดียวกัน นอกจากนั้นยังยอมให้มีภูมิลำเนาเฉพาะกาลเพื่อกระทำการบางอย่างได้
อีกด้วย แต่ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหารจะมีหลายแห่งไม่ได้ จะมีได้แต่เพียง
แห่งเดียวเท่านั้น เพื่อเป็นการป้องกันการสับสนในการเข้ารับการตรวจเลือก และ
ป้องกันการหลีกเลี่ยงการเข้ารับราชการทหารกองประจำการด้วย)

มาตรา ๖ การเรียกและการตรวจเลือกคนเข้าเป็นตำรวจกองประจำการ
ตลอดถึงการยกเว้นและการปลดตำรวจซึ่งอยู่ในกองประจำการ ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกัน
กับการเรียกและการตรวจเลือกคนเข้าเป็นทหารกองประจำการ การยกเว้น และ
การปลดทหาร

การเรียกคนเข้ากองประจำการเป็นตำรวจ ให้กระทรวงมหาดไทยทำได้โดยตกลงกับกระทรวงกลาโหม

(อธิบาย ม. ๖ การเรียกและการตรวจเลือกคนเข้าเป็นตำรวจกองประจำการ โดยปกติก็กระทำพร้อมกันไปกับการเรียกและการตรวจเลือกคนเข้าเป็นทหารกองประจำการ การเข้าเป็นตำรวจกองประจำการ ถือว่าเป็นการเข้ากองประจำการ ตามพระราชบัญญัติรับราชการทหารเช่นเดียวกัน แต่เข้าเป็นแผนกตำรวจ ดังนั้นผู้ที่เข้าเป็นตำรวจกองประจำการแล้วก็ไม่ต้องถูกเรียกเข้าเป็นทหารกองประจำการอีก (แต่ในปัจจุบันนี้ การเรียกและการตรวจเลือกคนเข้าเป็นตำรวจกองประจำการนั้น กรมตำรวจไม่ได้ขอเรียก จึงไม่มีแต่อย่างใด)

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๗ ชายที่มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย มีหน้าที่รับราชการทหารด้วยตนเองทุกคน

(อธิบาย ม. ๗ มาตรานี้เป็นบทบัญญัติทั่ว ๆ ไป ซึ่งบัญญัติเป็นหลักกว้าง ๆ ไว้ ๒ ประการ คือ

๑. ผู้ที่มีหน้าที่รับราชการทหารหรือพูดง่าย ๆ ว่า ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหารนั้น ได้แก่ชายที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมาย คือ ถือเพศกับสัญชาติ เรื่องเพศนั้นโดยปกติก็มีเพียง ๒ เพศ คือ หญิงกับชาย เฉพาะเพศชายเท่านั้นที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร เพศหญิงไม่ต้องปฏิบัติตามเพราะมาตรานี้ไม่บังคับถึง ยังมีอีกเรื่องหนึ่งที่ยากจะกล่าวถึงคือ กะเทย และขอหมายถึงผู้ที่ เป็นกะเทยจริง ๆ เท่านั้น ไม่หมายถึงผู้ชายที่ขอบแต่งตัวเป็นผู้หญิงเที่ยวรับจ้างกระทำการกิจการบางอย่าง สำหรับกะเทยนั้นก็ต้องแล้วแต่หลักฐานเริ่มแรกระบุว่า เป็นเพศอะไร เช่น สุนัขบัตรและทะเบียนสำมะโนครัวระบุว่า เป็นเพศชายก็ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร เมื่อถึงกำหนดเข้ารับการตรวจเลือก แพทย์ตรวจ

พบว่าเป็นกะเทยก็ไม่ต้องเข้าเป็นทหารกองประจำการ และให้ปลดพ้นราชการทหารประเภทที่ ๒ ไป

ส่วนเรื่องสัญชาตินั้น เฉพาะผู้ที่มีสัญชาติไทยเท่านั้นที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร บุคคลใดจะมีสัญชาติไทยบ้างนั้นต้องถือตามพระราชบัญญัติสัญชาติ ซึ่งในเรื่องได้สัญชาติไทยนี้ยังมีอีกหลายคนที่เขาใจผิดคิดว่า ผู้ที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหารในบางเรื่องแล้วถือว่ามีสัญชาติไทย เช่น ผู้ที่ลงบัญชีทหารกองเกินมีใบสำคัญทหารกองเกินแล้ว หรือผู้ที่เป็นทหารกองหนุนมีหนังสือสำคัญแล้วถือว่าเป็นคนไทย ซึ่งความจริงหลักฐานทั้งสองชนิดนี้เป็นหลักฐานที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหารแล้วเท่านั้น ไม่ได้เกี่ยวกับการได้การเสียสัญชาติไทยแต่อย่างใด ตรงกันข้าม ผู้ที่ได้หนังสือสำคัญหรือใบสำคัญแล้ว เมื่อปรากฏว่าเป็นคนต่างด้าวก็ต้องจำหน่ายหลักฐานทางพระราชบัญญัติรับราชการทหารต่อไปเสียด้วยซ้ำ

๒. ชายที่มีสัญชาติเป็นไทยนั้นต้องรับราชการทหารด้วยตนเองทุกคน จะเข้ารับราชการทหารแทนกันไม่ได้ เช่น คนที่มีเงินมาก ๆ จะจ้างคนอื่นเข้ารับราชการทหารแทนตนไม่ได้ หรือญาติพี่น้องเห็นอกเห็นใจกันจะเข้ารับราชการแทนกันก็ไม่ได้ ที่บัญญัติไว้เช่นนี้เพื่อหาทางป้องกันไม่ให้คนมีเงินหลีกเลี่ยงการเข้ารับราชการทหาร เช่น ในสมัยก่อน ๆ เพื่อเป็นการแก้ไขเศรษฐกิจ ยอมให้คนมีเงินไม่ต้องรับราชการทหารโดยยอมเสียเงินแทน ซึ่งเรียกกันว่าเสีย “ส่วย” ซึ่งในปัจจุบันนี้จะทำอย่างนั้นไม่ได้)

มาตรา ๘ การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการ ให้กระทำได้วิธีเรียกมาตรวจเลือก หรือจะรับเข้าเป็นทหารกองประจำการโดยวิธีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ได้ ถ้ามีความจำเป็น การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการจะไม่กระทำในบางท้องที่ก็ได้

(อธิบาย ม. ๘ การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการเป็นคำรวม ซึ่งหมายรวมทั้งการบังคับให้เข้าเป็นทหารกองประจำการและการรับสมัครด้วย การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการ ตามมาตรา ๘ วรรคสอง กำหนดว่าจะไม่กระทำในบางท้องที่ก็ได้ ซึ่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๔๕ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ได้กำหนดไว้แล้ว

การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการตามมาตรา ๘ ให้กระทำด้วยวิธีเรียกมาตรวจเลือก แต่ก็อาจจะรับเข้าเป็นทหารกองประจำการโดยวิธีอื่นก็ได้ ซึ่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๕ (พ.ศ. ๒๕๑๖) ได้บัญญัติไว้ดังนี้ คือ

การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการโดยวิธีอื่นตามมาตรา ๘ ให้กระทำได้โดยวิธีร้องขอ และบุคคลที่จะร้องขอโดยวิธีนี้ต้องมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์

การร้องขอและการรับโดยวิธีนี้ แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

(๑) ผู้ถูกเรียกร้องขอในวันตรวจเลือก

ต้องร้องขอต่อคณะกรรมการตรวจเลือกก่อนการกำหนดตัวบุคคลให้เข้ากองประจำการ เมื่อคณะกรรมการตรวจเลือกพิจารณารับผู้ใด ผู้นั้นมีสิทธิเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการ เป็นทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ หรือตำรวจ แล้วแต่กรณี

(๒) ผู้ถูกเรียกร้องขอก่อนวันตรวจเลือก

ต้องร้องขอต่อเจ้าหน้าที่กรมกองที่ตนประสงค์จะเข้ารับราชการนั้นก่อนวันตรวจเลือก เมื่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายรับคนพิจารณาตกลงรับผู้ใด ให้นำผู้นั้นขึ้นทะเบียนกองประจำการในปีที่ถูกเรียกให้เสร็จก่อนวันตรวจเลือก

(๓) ผู้ที่ยังไม่ถูกเรียกหรือผู้ที่เคยถูกเรียกแล้ว แต่ไม่ถูกเข้ากองประจำการร้องขอเข้ากองประจำการ

ต้องร้องขอต่อเจ้าหน้าที่กรมกองฝ่ายทหารหรือฝ่ายตำรวจที่ตนประสงค์จะเข้ารับราชการ เมื่อเจ้าหน้าที่พิจารณาตกลงรับผู้ใด ก็ให้นำผู้นั้นขึ้นทะเบียนกองประจำการ กรมกองใดจะรับผู้ร้องขอเข้าในสังกัดใด หรือเหล่าใด ให้เป็นไปตามที่กระทรวงกลาโหมได้กำหนดไว้

การรับบุคคลเข้ากองประจำการดังกล่าวใน (๑) และ (๒) ให้รับได้เฉพาะผู้ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่ซึ่งมีการเรียกคนเข้ากองประจำการของหน่วยนั้น ๆ และให้รับได้ไม่เกินจำนวนซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเฉลี่ยให้ในท้องที่อำเภอ นั้น ส่วนกองทัพเรือให้รับคนที่ภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่กรุงเทพมหานครได้ด้วย

บุคคลดังกล่าวใน (๒) ซึ่งสำเร็จชั้นอุดมศึกษาของประเทศไทย หรือของต่างประเทศ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าชั้นอุดมศึกษา ให้รับได้โดยไม่จำกัดภูมิฐานะ แต่ให้ร้องขอต่อกองทัพบก กองทัพอากาศ หรือกองทัพอากาศ ตามที่ตนประสงค์ไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันตรวจเลือก

บุคคลดังกล่าวใน (๓) ให้รับได้โดยไม่จำกัดภูมิฐานะ

การรับบุคคลเข้าเป็นนักเรียนในโรงเรียนทหารให้รับได้โดยไม่จำกัดภูมิฐานะ (อธิบาย การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการทั้งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๘ และใน กฎกระทรวงฉบับที่ ๓๕ (พ.ศ. ๒๕๑๖) รวมทั้งหมดด้วยกันมี ๔ วิธี คือ

๑. วิธีเรียกมาตรวจเลือก

๒. ผู้ถูกเรียกร้องขอในวันตรวจเลือก

๓. ผู้ถูกเรียกร้องขอก่อนวันตรวจเลือก

๔. ผู้ที่ยังไม่ถูกเรียกหรือผู้ที่เคยถูกเรียกแล้ว แต่ยังไม่ถูกเข้ากองประจำการ ร้องขอเข้ากองประจำการ

๑. วิธีเรียกมาตรวจเลือก การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการด้วยวิธีเรียกมาตรวจเลือกเป็นวิธีบังคับบุคคลให้เข้าเป็นทหารกองประจำการโดยตรง จึงมีระเบียบและวิธีการมากมายซึ่งจะกล่าวถึงเมื่ออธิบายถึงหมวด ๔ และหมวด ๕ ในตอนนี้จะขอผ่านไปก่อน

๒. ผู้ถูกเรียกร้องขอในวันตรวจเลือก คำว่าร้องขอหรือร้องขอเข้ากองประจำการเป็นถ้อยคำซึ่งใช้ในพระราชบัญญัติรับราชการทหารโดยเฉพาะ ซึ่งหมายความว่า สมัครเข้ารับราชการทหารเอง ดังนั้น การเข้าเป็นทหารกองประจำการตั้งแต่วิธีที่ ๒ ถึงวิธีที่ ๔ จึงเป็นการสมัครใจเข้าเป็นทหารกองประจำการเอง กฎหมายไม่บังคับและผู้ที่สมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการได้นั้น กฎกระทรวงฉบับที่ ๔ ได้กำหนดขีดคั่นในเรื่องอายุไว้ว่าจะต้องมีอายุอยู่ในระหว่างตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์จึงจะสมัครได้ ถ้าอายุยังไม่ถึงกำหนดหรือเลยกำหนดไปแล้วก็สมัครไม่ได้

การสมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการตามวิธีที่ ๒ นี้ ผู้สมัครจะต้องเป็นผู้ที่ถูกเรียก คือ ได้รับหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกและตัวต้องไปเข้ารับการตรวจเลือกแล้ว จึงสมัครต่อกรรมการตรวจเลือกก่อนที่คณะกรรมการตรวจเลือกจะกำหนดตัวให้เข้ากองประจำการ ถ้าถูกกำหนดตัวให้เข้ากองประจำการเสียแล้วก็สมัครไม่ได้ เพราะต้องเป็นทหารกองประจำการอยู่แล้ว เพื่อเป็นการตอบแทนในการสมัครเข้ารับราชการทหารกองประจำการเอง กฎกระทรวงฉบับที่ ๔ จึงบัญญัติให้สิ่งตอบแทนบ้าง คือ ให้มีสิทธิในการเลือกแผนกที่ต้องการได้ เช่น ร้องขอเข้ากองประจำการแผนกทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ หรือตำรวจ แล้วแต่กรณี แต่การสมัครนี้ก็มีข้อขีดคั่น คือ ต้องอยู่ในจำนวนที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายรับคนจะบรรจุให้ได้ และต้องแล้วแต่ว่าคณะกรรมการตรวจเลือกจะตกลงรับหรือไม่ เช่น เป็นคนไม่ได้ขนาด หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๗๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) หรือเป็นคนจำพวกที่ ๒ หรือจำพวกที่ ๓ หรือเคยเป็นบุคคลที่มีความประพฤติเสียมาก่อน คณะกรรมการตรวจเลือกก็ไม่อาจจะรับสมัครได้

การตรวจเลือกบางอำเภออาจต้องส่งคนให้ทั้งทหารบกและทหารอากาศ หรือทั้งทหารเรือและทหารอากาศ อย่างนี้จะสมัครเข้าเป็นทหารบก หรือทหารเรือ หรือทหารอากาศก็ได้ แล้วแต่อำเภอนั้นต้องส่งคนเข้าเป็นอะไรบ้าง

การสมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการตามวิธีที่ ๒ นี้ เนื่องจากต้องไปสมัครกันในวันทำการตรวจเลือก ซึ่งมักเรียกกันว่าเกณฑ์ทหารซึ่งติดปากมาจากข้อบัญญัติของกฎหมายเก่า การรับสมัครจึงทำได้เฉพาะผู้มีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่ซึ่งมีการเรียกคนเข้ากองประจำการเท่านั้น นอกจากนั้นจำนวนที่จะรับสมัครได้จะต้องไม่เกินจำนวนทั้งหมด ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดได้เฉลี่ยไว้เป็นอำเภอ ๆ แล้ว เช่น อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จะต้องส่งคนเข้าเป็นทหารบก ๘๐ คน เข้าเป็นทหารอากาศ ๒๐ คน จะรับสมัครเกินกว่าจำนวนนี้ไม่ได้

การสมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการตามวิธีที่ ๒ นี้ กฎหมายกำหนดให้รับสมัครบุคคลจำพวกที่ ๑ ซึ่งมีขนาดสูง ๑๖๐ เซนติเมตร ขึ้นไป และมีขนาดรอบตัวตั้งแต่ ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไปก่อน (การวัดขนาดรอบตัวให้วัดในขณะที่หายใจออกเต็มที่) ถ้าบุคคลดังกล่าวมีไม่พอกับจำนวนที่ทางราชการต้องการ จึงให้รับบุคคลที่มีขนาดสูงลดรองลงมาตามลำดับ (ส่วนขนาดรอบตัวคงถือเกณฑ์ ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไปตามเดิม) เช่น คนสูง ๑๖๐ เซนติเมตรขึ้นไป มีไม่พอกับจำนวนที่ทางราชการต้องการ ก็ให้รับคนขนาดสูง ๑๕๕ เซนติเมตร ถ้าไม่พอก็ให้รับคนขนาดสูง ๑๕๕ เซนติเมตร เป็นต้น ถ้ารับถึงขนาดใดพอกับความต้องการก็ให้หยุดรับ การรับสมัครตามวิธีนี้ หากมีคนขนาดสูงกว่าพอกับจำนวนที่ทางราชการต้องการ จะรับคนขนาดต่ำกว่าไม่ได้

๓. ผู้ถูกเรียกร้องขอก่อนวันตรวจเลือก การสมัครเข้าเป็นทหารกองประจำการโดยวิธีนี้ ผู้สมัครก็ต้องเป็นผู้ที่ถูกเรียก คือ ได้รับหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกหรืออย่างน้อยก็ต้องเป็นผู้ที่อยู่ในกำหนดถูกเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือก แต่ยังไม่ได้รับหมายเรียก การเข้ากองประจำการโดยวิธีนี้ต่างกับวิธีที่ ๒ คือ ต้องสมัครเข้ารับราชการกองประจำการก่อนวันตรวจเลือกและต้องสมัครต่อเจ้าหน้าที่กรมกองที่ตนประสงค์จะเข้ารับราชการนั้น การสมัครเข้ากองประจำการโดยวิธีนี้ ก็คือการเข้ารับราชการในอัตราของกระทรวงกลาโหมนั่นเอง ซึ่งอาจเข้าเป็นนายสิบ หรือจ่าหรือนายทหารก็ได้ สำหรับผู้ที่เข้าเป็นนายสิบหรือจ่าก็สมัครต่อหน่วยกรมกองได้ เพราะหน่วยกรมหรือกองพลหรือหน่วยเทียบเท่าที่มีอำนาจออกคำสั่งบรรจุให้นายสิบหรือจ่าเข้ารับราชการได้ ส่วนนายทหารนั้นจะต้องสมัครต่อกองทัพบก กองทัพอากาศ หรือกองทัพอากาศ จะสมัครต่อหน่วยกรมไม่ได้ เพราะกรมหรือกองพลไม่มีอำนาจบรรจุนายทหารเข้ารับราชการได้ เมื่อหน่วยใดตกลงรับสมัครผู้ใดแล้ว ต้องนำตัวผู้นั้นขึ้นทะเบียนกองประจำการให้เสร็จก่อนวันตรวจเลือก เมื่อขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้ว ถือว่าผู้นั้นเป็นทหารกองประจำการแล้ว ไม่ต้องรับการตรวจเลือกต่อไป

การรับสมัครตามวิธีนี้ยังมีข้อขัดกันในเรื่องภูมิลำเนาทหารอยู่บ้าง คือ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๕ (๔) (พ.ศ. ๒๕๑๖) ให้รับได้เฉพาะผู้ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่ซึ่งมีการเรียกคนเข้ากองประจำการของหน่วยนั้น ๆ และให้รับได้ไม่เกินจำนวนซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเฉลี่ยให้ในท้องที่อำเภอ นั้น ส่วนกองทัพเรือให้รับคนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่กรุงเทพมหานครได้ด้วย ส่วนผู้ซึ่งสำเร็จชั้นอุดมศึกษาของประเทศไทย หรือของต่างประเทศที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าชั้นอุดมศึกษา ให้รับได้โดยไม่จำกัดภูมิลำเนา คือ ผู้ที่จะเข้าเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรนั่นเอง แต่ตามวิธีปฏิบัติมักจะไม่ถึงเครื่องครัดเรื่องภูมิลำเนาและจำนวนมากนัก ข้อสำคัญต้องสมัครและให้มีการขึ้นทะเบียนกองประจำการ ให้เสร็จก่อนวันตรวจเลือกก็เป็นอันใช้ได้

แต่อย่างไรก็ดี การรับคนเข้ากองประจำการโดยวิธีนี้ ในเรื่องการกำหนดจำนวนและภูมิลำเนาทหารก็มีผลจริงจึงอยู่บ้างในการรับสมัครบุคคลเข้าเป็นตำรวจกองประจำการประจำปี เช่น จังหวัดนครปฐมต้องส่งคนเข้ากองประจำการแผนกตำรวจสำหรับอำเภอเมืองนครปฐม ๕ คน อำเภอสามพราน ๔ คน อย่างนี้ตำรวจจะรับสมัครคนในอำเภอเมืองนครปฐมก่อนวันตรวจเลือก ๖ คน แล้วรับสมัครคนอำเภอสามพราน ๓ คน อย่างนี้ไม่ได้ เพราะเกินจำนวน หรือจะรับสมัครคนในอำเภอเมืองนครปฐม ๔ คน และรับสมัครคนในอำเภอสามพราน ๕ คนโดยถือเอาคนในอำเภอสามพรานเป็นคนของอำเภอเมืองนครปฐมเสีย ๑ คน อย่างนี้ก็ได้ เพราะผิดภูมิลำเนาทหาร

๔. ผู้ที่ยังไม่ถูกเรียกหรือผู้ที่เคยถูกเรียกแล้ว แต่ยังไม่ถูกเข้ากองประจำการร้องขอเข้ากองประจำการ การเข้าเป็นทหารกองประจำการตามข้อนี้ก็คือการสมัครเข้ารับราชการในอัตราของกระทรวงกลาโหมหรืออัตราของกรมตำรวจตามธรรมดานั่นเอง อันได้แก่ การสมัครเข้าเป็นนายสิบ จำ หรือนายทหารตามคุณวุฒิ และระเบียบที่ทางราชการวางไว้ จึงไม่มีข้อจำกัดมากเหมือนวิธีก่อน ๆ คงมีแต่ข้อจำกัดในเรื่องอายุ

ตามที่กล่าวไว้ในข้อ ๒ ส่วนเรื่องภูมิลำเนาไม่มีการจำกัด และเมื่อทางราชการตกลงรับผู้ใดแล้ว ก็ให้ขึ้นทะเบียนกองประจำการมีสภาพเป็นทหารกองประจำการ ผู้ที่ยังไม่เคยถูกเรียกเลย ก็จะไม่ต้องถูกเรียกเข้ารับการตรวจเลือกอีกต่อไป

ตอนท้ายของกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ ได้กล่าวถึงการรับบุคคลเข้าเป็นนักเรียนในโรงเรียนทหาร ให้รับได้โดยไม่จำกัดภูมิลำเนา โรงเรียนทหารในที่นี้ได้แก่โรงเรียนที่เป็นของทางราชการทหารโดยตรง อาจเป็นของกระทรวงกลาโหมหรือของกองทัพบก กองทัพอากาศ หรือกองทัพอากาศ ก็ได้ เช่น โรงเรียนนายสิบ โรงเรียนจ่าทหารเรือ โรงเรียนจ่าทหารอากาศ โรงเรียนนายร้อย โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ ฯลฯ โรงเรียนเหล่านี้ให้รับบุคคลเข้าเป็นนักเรียนได้โดยไม่จำกัดภูมิลำเนา)

มาตรา ๙ ทหารกองเกินซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ เป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างที่จะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ และเมื่อต้องเข้ากองประจำการจะต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการมีกำหนดสองปี ส่วนผู้ซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษหรือเมื่อมีกรณีพิเศษ จะให้รับราชการทหารกองประจำการน้อยกว่าสองปีตามที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ได้ แต่สำหรับผู้ซึ่งมีคุณสมบัติพิเศษนั้นจะอ้างสิทธิดังกล่าวได้ต่อเมื่อได้แสดงหลักฐานต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือกหรือต่อหน่วยทหารที่ตนร้องขอเข้ารับราชการในวันร้องขอ

วันเริ่มเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ให้นับแต่วันขึ้นทะเบียนกองประจำการในกรณีที่ทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการแล้ว แต่ยังไม่ขึ้นทะเบียนกองประจำการให้ไม่ได้ในวันที่ทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการนั้น จะขึ้นทะเบียนกองประจำการภายหลังจากวันเข้ารับราชการทหารกองประจำการก็ได้และให้ถือว่าผู้นั้นได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการตั้งแต่วันที่เข้ารับ ราชการทหารกองประจำการเมื่ออยู่ในกองประจำการจนครบกำหนดแล้ว ให้ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ดังนี้

กองหนุนชั้นที่ ๑ เจ็ดปี

กองหนุนชั้นที่ ๒ สิบปี

กองหนุนชั้นที่ ๓ ทศปี

ตามลำดับขึ้นไปจนปลดพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑

บุคคลซึ่งสำเร็จการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหารและมีลักษณะตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จะได้รับราชการทหารกองประจำการน้อยกว่าสองปี หรือให้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ โดยมีต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการก็ได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่จะอ้างสิทธิดังกล่าวได้ต่อเมื่อได้แสดงหลักฐานต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือก หรือต่อหน่วยทหารที่ตนร้องขอเข้ารับราชการในวันร้องขอ หรือต่อหน่วยที่ขึ้นทะเบียนกองประจำการ แล้วแต่กรณี ส่วนที่จะให้อยู่ในกองหนุนชั้นใดและเป็นเวลาเท่าใดนั้นให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการปลดทหารกองเกินที่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการตามวรรคสอง

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและสัสดีจังหวัดออกหนังสือสำคัญให้แก่ทหารที่ถูกปลดเป็นทหารกองหนุนไว้เป็นหลักฐาน หากหนังสือสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับหนังสือสำคัญใหม่ โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

(อธิบาย ม. ๙ มาตราหนึ่งที่บัญญัติว่าทหารกองเกินซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ อยู่ในระหว่างที่จะต้องเข้าเป็นทหารกองประจำการนั้น หมายถึง ทหารกองเกินทุกอายุหรือผู้ที่มีอายุอยู่ในระหว่างเป็นทหารกองเกินนั่นเอง ความจริงถ้าจะไม่ระบุถึงอายุด้วย จะใช้คำว่า ทหารกองเกินเฉย ๆ ก็คงได้ใจความอย่างเดียวกัน คำว่าอยู่ในระหว่างที่จะต้องเข้าเป็นทหารกองประจำการนั้นหมายความว่า ผู้ที่เป็นทหารกองเกิน คือ มีอายุอยู่ในระหว่างตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์และ

ยังไม่ถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์ อาจจะต้องเข้าเป็นทหารกองประจำการได้ จะด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งก็ได้ดังกล่าวมาแล้วในมาตรา ๘ และผู้ที่มีอายุอยู่ในระหว่างนี้ ถ้าใครเข้าเป็นทหารกองประจำการก็เป็นเพียงครั้งเดียวไม่ต้องเป็นซ้ำอีก ถ้าใครมีอายุถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์แล้วไม่เคยเข้าเป็นทหารกองประจำการเลยก็ไม่ต้องเป็นเลย เพราะอายุถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์แล้ว ดังนั้น ข้อความตอนนี้ถ้าจะพูดให้เข้าใจง่าย ๆ ก็คือ เฉพาะทหารกองเกินที่มีอายุอยู่ในระหว่างตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์และยังไม่ถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์เท่านั้นที่อาจจะต้องเข้าเป็นทหารกองประจำการและอาจไม่ต้องเข้าเป็นทหารกองประจำการทุกคน ถ้าใครเป็นก็เป็นเพียงครั้งเดียว แล้วปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ถ้าใครไม่เป็นเลยจนถึงอายุครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์ไปแล้วก็ไม่ต้องเข้าเป็นทหารกองประจำการเลย

ระยะเวลาที่จะต้องอยู่ในกองประจำการนั้น ตามมาตรา ๙ กำหนดระยะเวลาไว้ ๒ ปี แต่ก็มีข้อยกเว้นไว้ ๓ กรณี คือ

๑. ผู้มีคุณสมบัติพิเศษ
๒. เมื่อมีกรณีพิเศษ
๓. ผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร

บุคคลตามหมายเลข ๑ และ ๓ อาจอยู่ในกองประจำการน้อยกว่า ๒ ปี หรืออาจไม่ต้องอยู่ในกองประจำการเลยก็ได้ คือ ขึ้นทะเบียนเป็นทหารกองประจำการแล้วปลดเป็นกองหนุนประเภทที่ ๑ ทันที โดยตัวไม่ต้องเข้ารับราชการในกองประจำการเลยก็ได้ ทั้งนี้ขอให้ดูรายละเอียดในกฎกระทรวงฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๐๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

เพื่อความสะดวกในการอ่านกฎกระทรวงฉบับนี้ ขอให้ข้อสังเกตไว้บ้าง คือ การให้สิทธิในการรับราชการกองประจำการน้อยกว่า ๒ ปี ตามกฎกระทรวงฉบับนี้ได้ให้สิทธิไว้ลดหลั่นกัน คือถ้าเข้ากองประจำการโดยวิธีบังคับตามมาตรา ๘ วิธีที่ ๑ ที่ได้อธิบายไว้ให้สิทธิอย่างหนึ่ง แต่ถ้าเป็นผู้ที่สมัครเข้ารับราชการเองตามวิธีที่ ๒ ถึง ๔ ของคำอธิบายมาตรา ๘ ก็ให้สิทธิอีกอย่างหนึ่ง คือ ได้รับวันลดหย่อนการรับราชการมาก

ขึ้น หรืออยู่ในกองประจำการน้อยวันลงไปอีก และสำหรับบุคคลบางประเภท ถ้าไม่สมัครเข้ารับราชการก็ไม่ได้รับสิทธิลดหย่อนวันรับราชการในกองประจำการเลย จะมีสิทธิต่อเมื่อสมัครเข้ารับราชการเอง ดังนั้น เวลาอ่านกฎกระทรวงฉบับนี้จึงต้องแยกทำความเข้าใจตามนี้ด้วย

ในการขอรับสิทธิลดหย่อนวันรับราชการนี้ ผู้จะอ้างสิทธิจะต้องยื่นหลักฐานต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือกสำหรับผู้ที่เข้ากองประจำการตามวิธีที่ ๑ และวิธีที่ ๒ ของคำอธิบายตามมาตรา ๘ ส่วนผู้ที่เข้ากองประจำการตามวิธีที่ ๓ และที่ ๔ ให้ยื่นแก่หน่วยทหารที่ตนร้องขอเข้ารับราชการในวันร้องขอนั้น ถ้ายื่นหลังจากกำหนดนี้ไม่ได้รับสิทธิ เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ ผู้ที่จะเข้ารับการตรวจเลือกทหารจึงควรเตรียมหลักฐานไว้ให้พร้อม และนำหลักฐานไปในวันตรวจเลือกด้วย เพราะถ้าพลาดไปแล้ว จะทำให้เสียสิทธิอย่างน่าเสียดาย และมักมีผู้ต้องเสียสิทธินี้ไปในการตรวจเลือกเกือบทุกปี เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ คิดว่ายื่นหลักฐานขอรับสิทธิเวลาใดก็ได้

ส่วนกรณีพิเศษตามหมายเลข ๒ นั้น ให้ดำเนินการตามความในกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ. ๒๕๑๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

มาตรา ๙ ได้กำหนดวันเริ่มเข้ารับราชการกองประจำการไว้ด้วย คือ ให้นับตั้งแต่วันขึ้นทะเบียนกองประจำการเป็นต้นไปและเมื่ออยู่ในกองประจำการครบกำหนดแล้วคือ อาจเป็น ๒ ปี หรือน้อยกว่านั้น หรืออาจไม่ต้องอยู่ในกองประจำการเลยก็ได้ตามที่กล่าวมาแล้ว ก็ให้ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ซึ่งยังแบ่งระยะเวลาที่จะต้องเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ออกเป็น ๓ ชั้น ตามระยะเวลาดังนี้ คือ

กองหนุนชั้นที่ ๑	๗	ปี
กองหนุนชั้นที่ ๒	๑๐	ปี
กองหนุนชั้นที่ ๓	๖	ปี

กองหนุนชั้นต่าง ๆ เหล่านี้ถือตามระยะเวลาและจะมีปรากฏรายละเอียดไว้ในหนังสือสำคัญที่มอบไว้ให้กับผู้ที่ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ แล้วทุกคน การแบ่งชั้นกองหนุนต่าง ๆ ไว้นี้ก็เพื่อประโยชน์สำหรับทางราชการทหารจะได้ทราบยอดจำนวนทหารกองหนุนในชั้นต่าง ๆ ว่ามีจำนวนเท่าใด เมื่อเกิดศึกสงครามจะเรียกทหารกองหนุนประเภทใด ชั้นที่เท่าใดเข้าประจำการบ้าง กองหนุนชั้นต่าง ๆ เรียกว่ากองหนุนชั้นที่ ๑ ประเภทที่ ๑ กองหนุนชั้นที่ ๒ ประเภทที่ ๑ และกองหนุนชั้นที่ ๓ ประเภทที่ ๑ เมื่อเกิดศึกสงคราม โดยปกติทางราชการทหารจะเรียกทหารกองหนุนชั้นที่ ๑ ประเภทที่ ๑ เข้าประจำการก่อน เพราะเป็นผู้ที่ปลดจากกองประจำการใหม่กว่ากองหนุนชั้นอื่น ๆ และอายุก็น้อยกว่ายังอยู่ในชั้นหนุ่มฉกรรจ์ เมื่อทหารกองหนุนชั้นที่ ๑ ประเภทที่ ๑ ไม่พอ จึงจะเรียกทหารกองหนุนชั้นต่อ ๆ ไป

ทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ เมื่ออยู่ในกองหนุนชั้นต่าง ๆ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ครบ ๓ ชั้น แล้วก็ปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๑ ไม่ต้องเกี่ยวข้องกับราชการทหารอีกต่อไป การปลดนี้ก็ปลดตามกำหนดระยะเวลาโดยไม่ต้องทำพิธีปลดถือว่าเมื่อถึงกำหนดวันแล้วก็เป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๑ ไปเอง

ทหารกองประจำการที่ปลดเป็นกองหนุนประเภทที่ ๑ แล้วจะได้รับหนังสือสำคัญเป็นหลักฐาน โดยแผนกสถิติจังหวัดต่าง ๆ ตามภูมิลำเนาทหารจะเป็นผู้ออกให้หนังสือสำคัญนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดและสถิติจังหวัดจะลงนามไว้เป็นสำคัญ และในหนังสือสำคัญนี้จะมีรายการแจ้งไว้ให้ทราบว่า เมื่อใดเป็นกองหนุนชั้นที่ ๑ เมื่อใดเป็นกองหนุนชั้นที่ ๒ เมื่อใดเป็นกองหนุนชั้นที่ ๓ และเมื่อใดจะพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑ หนังสือสำคัญนี้จะติดรวมอยู่ในสมุดประจำตัวทหารกองหนุนซึ่งมีลักษณะเป็นเล่มเล็ก ๆ ขนาดสมุดพก ของทหารบกสีกากิแกมเขียว ทหารอากาศปกสีเทา และทหารเรือปกสีกากิ เฉพาะหนังสือสำคัญนี้ถ้าชำรุด คือ ข้อความสำคัญขาดหายไป อาจเป็นด้วยฉีกขาดหรือลบเลือนอ่านไม่ได้ หรือสูญหายไปทั้งหมด ต้องแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ภูมิลำเนาทหารขอรับหนังสือสำคัญใหม่ ซึ่งทางราชการจะออกเป็น

หนังสือสำคัญแทนฉบับที่ชำรุดหรือสูญหายให้ ในการขอใหม่นี้ต้องเสียค่าธรรมเนียม ฉบับละ ๑ บาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เช่น เรือล่ม หนังสือสำคัญหาย หรือถูกขโมยลักไป อย่างนี้ก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม การแจ้งขอรับหนังสือสำคัญใหม่นี้ ตามมาตรา ๔๒ กำหนดว่า ต้องแจ้งด้วยตนเองและต้องแจ้งภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่สามารแจ้งได้ ถ้าไม่แจ้งภายในกำหนดนี้มีความผิด ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๑๒ บาท)

มาตรา ๑๐ นักเรียนทหาร เมื่อมีอายุสิบแปดปีบริบูรณ์ให้ขึ้นทะเบียนกองประจำการ ถ้าต้องออกจากนักเรียนในขณะที่อยู่ในกองประจำการยังไม่ครบกำหนดให้ส่งตัวไปรับราชการในกรมกองทหารจนกว่าจะครบกำหนด

(อธิบาย ม. ๑๐ นักเรียนทหารคือนักเรียนในโรงเรียนทหาร ซึ่งเมื่อจบการศึกษาแล้วจะได้รับการแต่งตั้งยศทหาร แต่นักเรียนในโรงเรียนเตรียมทหารยังไม่ถือว่าเป็นนักเรียนทหาร เพราะเมื่อจบการศึกษาแล้วยังไม่ได้รับการแต่งตั้งยศทหาร จึงไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรานี้ การรับบุคคลเข้าเป็นนักเรียนทหารบางโรงเรียนก็รับตั้งแต่อายุไม่ถึง ๑๘ ปีบริบูรณ์ ก็ยังไม่ต้องขึ้นทะเบียนกองประจำการ เมื่อผู้ใดมีอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์แล้วต้องขึ้นทะเบียนกองประจำการเสมอ เมื่อขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วก็ถือว่าเป็นทหารกองประจำการ และต้องอยู่ในกองประจำการจนครบกำหนดตามที่กล่าวมาแล้วในมาตรา ๙ ดังนั้น ถ้าผู้ใดต้องออกจากนักเรียนหรือพ้นจากความ เป็นนักเรียนในขณะที่อยู่ในกองประจำการยังไม่ครบกำหนด มาตรานี้จึงบัญญัติให้ส่งตัวไปรับราชการในกรมกองทหารต่อไป จนกว่าจะครบกำหนดปลดเป็นกองหนุน)

มาตรา ๑๑ การรับราชการทหารประจำการ การแบ่งประเภท และการปลดทหารประจำการให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของกระทรวงกลาโหม ทหารประจำการนั้น ถ้ายังมีได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการ ก็ต้องขึ้นทะเบียนกองประจำการและรับราชการในกองประจำการจนครบกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่กระทรวงกลาโหมจะส่งปลดเป็นทหารประเภทอื่น

(อธิบาย ม. ๑๑ การรับราชการทหารประจำการตามมาตรา ๑๑ โดยปกติหมายถึง การเข้าเป็นทหารกองประจำการตามวิธีที่ ๓ และที่ ๔ ตามคำอธิบายของมาตรา ๘ ซึ่ง โดยปกติก็ต้องมีระเบียบวิธีการเข้าทำงานเช่นเดียวกับกรมกองหรือหน่วยราชการอื่น ๆ แต่เนื่องจากต้องเข้าเป็นข้าราชการของกระทรวงกลาโหมในอัตราที่ต้องเป็นทหารด้วย จึงเป็นการสมควรให้ชั้นทะเบียนกองประจำการไว้ด้วย ดังนั้น ระเบียบวิธีการเข้า การแบ่งประเภท และการปลดออกจากราชการจึงให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของ กระทรวงกลาโหม และเนื่องจากการเข้าทำงานตามระเบียบของกระทรวงกลาโหม โดยตรงนั้นเองบางครั้งจึงไม่ได้นึกถึงเรื่องชั้นทะเบียนกองประจำการหรืออาจหลงลืมไปได้ มาตรา ๑๑ จึงบัญญัติซ้ำไว้ดีกว่า ถ้ายังไม่ได้ชั้นทะเบียนกองประจำการ ก็ต้องชั้นทะเบียน กองประจำการเสีย เพราะไหน ๆ ตัวก็เป็นทหารแล้ว จึงควรปฏิบัติให้เหมือนกับทหาร ทัว ๆ ไป จากบทบัญญัตินี้เอง ผู้ที่เป็นทหารจึงต้องชั้นทะเบียนกองประจำการทุกคน และ เมื่อได้ชั้นทะเบียนกองประจำการแล้ว ก็ต้องอยู่รับราชการในกองประจำการจนครบ กำหนดปลด ตามมาตรา ๙ ซึ่งข้อนี้ควรสังเกตให้ดีว่า การปลดออกจากกองประจำ การถือตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร ส่วนการปลดออกจากทหารประจำการ ถือตามระเบียบแบบแผนของกระทรวงกลาโหม นอกจากนี้ผู้ที่ เป็นนายทหารชั้นสัญญา บัตรเท่านั้นที่ไม่ต้องปลดตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร ถือตามระเบียบของ กระทรวงกลาโหม ดังนั้น นายทหารชั้นสัญญาบัตรที่ถูกปลดออกจากประจำการ จึง ไม่มีหนังสือสำคัญตามมาตรา ๙)

มาตรา ๑๒ บุคคลซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือทหาร กองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดประสงค์จะไปอยู่ต่างท้องที่ในอำเภอเดียวกัน หรือต่าง อำเภอเป็นการชั่วคราวเกินสามสิบวัน ให้แจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนเข้ามาอยู่ และ ให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งทำการสอบสวนและออกใบรับให้ แล้วแจ้งให้นายอำเภอท้อง ที่ที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารราบ

ถ้าบุคคลตามวรรคหนึ่งประสงค์จะย้ายภูมิลำเนาทหาร ให้แจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนเข้ามาอยู่นั้น ให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งทำการสอบสวน เมื่อพิจารณาเห็นว่าผู้ขอย้ายได้มาตั้งทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นประจำ หรือมีที่อยู่เป็นหลักฐานและไม่ประสงค์จะหลีกเลี่ยงการรับราชการทหาร ก็ให้แจ้งไปยัง นายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารเดิมทราบ เมื่อได้รับตอบยืนยันเป็นการถูกต้องจึงให้รับแจ้งการย้ายภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้น และออกใบรับให้ แล้วให้นายอำเภอที่เกี่ยวข้องแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดของตนทราบ

การแจ้งย้ายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้กระทำภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ย้ายเข้ามาอยู่ในท้องที่

(อธิบาย ม. ๑๒ บุคคลที่ต้องปฏิบัติตามมาตรานี้ มี ๓ ประเภทด้วยกัน คือ

๑. บุคคลที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอตามมาตรา ๑๖ แล้ว ซึ่งยังไม่มีความเป็นทหารกองเกินเพราะอายุยังไม่ครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ แต่เมื่อได้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้แล้วมีหลักฐานอยู่ที่เจ้าหน้าที่แล้ว เมื่อมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักฐานจึงบังคับให้ต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบไว้ด้วย

๒. ทหารกองเกิน

๓. ทหารกองหนุนทั้งประเภทที่ ๑ และประเภทที่ ๒

เรื่องที่ต้องปฏิบัติตามมาตรานี้มี ๒ เรื่อง คือ

๑. เรื่องไปอยู่ต่างท้องที่เป็นการชั่วคราว

๒. เรื่องย้ายภูมิลำเนาทหาร

(อธิบาย ๑. เรื่องไปอยู่ต่างท้องที่เป็นการชั่วคราว มาตรา ๑๒ วรรค ๑ หมายความว่า ถ้าไปอยู่ต่างท้องที่ดังกล่าวไม่เกิน ๓๐ วัน ก็ไม่ต้องแจ้ง การแจ้งย้ายตามกรณีนี้ เมื่อนายอำเภอภูมิลำเนาทหารได้รับแจ้งแล้ว ก็บันทึกหลักฐานไว้เพื่อทราบด้วยดินสอดำ ไม่ต้องบันทึกการย้าย และไม่ต้องแยกหลักฐานไปเก็บรวมไว้แต่อย่างใด

๒. เรื่องย้ายภูมิลำเนาทหาร ตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง ภูมิลำเนาทหารตาม มาตรา ๕ กำหนดให้มีได้เพียงแห่งเดียว แต่ภูมิลำเนาทหารก็ยังสามารถย้ายที่ได้ เพื่อเปิด โอกาสให้บุคคลได้เลือกสถานที่ประกอบอาชีพ หรือเลือกสถานที่อยู่ของตนเองได้ เหตุ ที่จะย้ายภูมิลำเนาทหารได้ตามมาตรา ๑๒ วรรคสอง มีอยู่ ๒ ประการ คือ

๑. ได้มาตั้งทำมาหาเลี้ยงชีพประจำอยู่ เช่น ไปทำการค้า หรือทำไร่ ทำ เหมืองแร่ หรือประกอบอาชีพอย่างอื่นก็ได้ ขอให้เป็นประจำอยู่แล้วกัน คำว่าประจำนี้ หมายถึงอาชีพว่าเป็นอาชีพประจำหรืออาชีพชั่วคราว แต่ทั้งนี้ต้องเข้าใจด้วยว่า อาชีพ ประจำนั้นอาจทำเพียงระยะเวลาอันสั้น แล้วมีเหตุจำเป็นต้องล้มเลิกไปก็ได้ เช่น ไป เปิดร้านค้าแล้วเกิดไฟไหม้ต้องล้มเลิกกิจการไป หรือไปทำเหมืองแร่ แล้วขาดทุนต้อง ล้มเลิกกิจการ อย่างนี้ก็ถือว่าเป็นประจำเช่นกัน แต่ที่ต้องล้มเลิกไปเพราะ เหตุสุดวิสัย เป็นต้น

๒. ไปมีถิ่นที่อยู่เป็นหลักฐาน ตามข้อนี้มุ่งหมายถึงเฉพาะถิ่นที่อยู่ ไม่ได้มุ่ง เรื่องประกอบอาชีพ เช่น บุคคลไปปลูกบ้านอยู่เป็นหลักฐานแน่นอน แม้ตัวจะไม่ได้ ประกอบอาชีพอยู่ที่บ้าน ก็ถือว่ามีถิ่นที่อยู่เป็นหลักฐาน เช่น ปลูกบ้านอยู่ที่จังหวัดนนทบุรี แต่ไปประกอบอาชีพที่กรุงเทพมหานครทุกวัน กลางคืนจึงจะกลับไปพักที่บ้าน หรือ ปลูกบ้านอยู่ที่กรุงเทพมหานคร แต่ตัวทำงานรถไฟ ต้องไปค้างที่จังหวัดอื่น ๒ - ๓ วัน จึงจะกลับบ้านครั้งหนึ่ง ก็ยังถือว่ามีถิ่นที่อยู่เป็นหลักฐานที่กรุงเทพมหานคร หรือ ประกอบอาชีพในทางเดินเรืออาจต้องเดินทางไปยังจังหวัดต่าง ๆ หรือไปต่างประเทศ เป็นแรมเดือน จึงจะกลับบ้าน ก็ยังถือว่ามีถิ่นที่อยู่เป็นหลักฐาน ณ ที่ซึ่งที่บ้านปลูก อยู่เป็นหลักฐานได้

วิธีปฏิบัติในการย้ายภูมิลำเนาทหารก็คือ ผู้ย้ายต้องไปแจ้งความ จ้างด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนมีความประสงค์จะย้ายภูมิลำเนาทหารเข้าไปอยู่ คือ ต้องแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ใหม่ ไม่ต้องแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เก่าด้วยไม่เหมือน กับการแจ้งย้ายทะเบียนบ้าน ซึ่งจะต้องแจ้งทั้งย้ายออกและย้ายเข้า ซึ่งก็เป็นความ

สะดวกอย่างหนึ่งในการแจ้งย้ายภูมิลำเนาทหาร และในการปฏิบัติในการแจ้งย้ายจริง ๆ นั้น ก็ไม่ใช่แจ้งโดยตรงกับนายอำเภอทีเดียว ต้องแจ้งต่อสัสดีอำเภอ เมื่อมีเหตุขัดข้องไม่ได้รับความสะดวกจึงแจ้งให้นายอำเภอทราบ

เหตุขัดข้องในการย้ายภูมิลำเนาทหารมีอยู่ประการเดียว คือ ย้ายเพื่อหลีกเลี่ยงการรับราชการทหาร ถ้าย้ายเพื่อหลีกเลี่ยงการรับราชการทหารแล้ว ทางราชการจะไม่จัดการย้ายให้ การหลีกเลี่ยงการรับราชการทหารนั้น มีทั้งหลีกเลี่ยงการเข้ารับราชการทหารกองประจำการ หรือหลีกเลี่ยงการเรียกพล แล้วแต่กรณี เมื่อนายอำเภอท้องที่ใหม่ทำการสอบสวนแล้วเห็นว่า ผู้ย้ายไม่ได้หลีกเลี่ยงการรับราชการทหาร ก็จะได้รับแจ้งการย้ายไว้พร้อมทั้งออกใบรับแจ้งให้แล้วทำการแจ้งการหักโอนภูมิลำเนาทหารกันโดยทางราชการ โดยตัวผู้ย้ายภูมิลำเนาทหารไม่ต้องปฏิบัติกรอย่างใด

อนึ่ง สำหรับอำเภอภูมิลำเนาทหารเดิม เมื่อได้รับหนังสือขอหักโอนก็ต้องสอบสวนหลักฐานและพยานแวดล้อมด้วยว่า บุคคลผู้ขอย้ายได้ย้ายภูมิลำเนาทหารไปจริงหรือไม่ หากย้ายไปแล้วก็ต้องแจ้งขัดข้องในการย้ายภูมิลำเนาทหารนั้น ถ้าย้ายไปเป็นการถูกต้องก็ตอบหักโอนไป เสร็จแล้วอำเภอทั้งสองจึงดำเนินการแจ้งจังหวัดของตนเพื่อดำเนินการต่อไป

มาตรา ๑๒ ทวิ บุคคลซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุล ให้ผู้นั้นนำหลักฐานไปแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ ที่เป็นภูมิลำเนาทหารทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต ให้นายอำเภอออกใบรับให้และแก้ไขสำคัญและบัญชีให้ถูกต้อง ในกรณีหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญที่จังหวัดเป็นผู้ออกให้ส่งผู้ว่าราชการจังหวัดและสัสดีจังหวัดจัดการแก้

(อธิบาย ม. ๑๒ ทวิ เรื่องเปลี่ยนชื่อตัวชื่อสกุลบุคคลทั้ง ๓ ประเภทดังกล่าวมาแล้ว ถ้าได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุล หรือทั้งชื่อตัวและชื่อสกุลจากทางราชการ ต้องนำหลักฐานที่ได้รับอนุญาตไปแจ้งต่อนายอำเภอที่เป็นภูมิลำเนาทหาร

เพื่อแก้หนังสือสำคัญหรือใบสำคัญให้ ดังนั้น เวลาไปแจ้ง ผู้ใดมีหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญต้องนำไปให้เจ้าหน้าที่สัสดีอำเภอจัดการแก้ไขด้วย การแจ้งนี้ต้องแจ้งภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับอนุญาต เมื่อแจ้งแล้วนายอำเภอจะออกไปรับให้ไว้เป็นหลักฐาน

การไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๒ มีความผิดตามมาตรา ๔๓ คือ ปรับไม่เกิน ๒๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ แต่สำหรับผู้ที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอตามมาตรา ๑๖ แล้ว แต่ยังไม่เป็นทหารกองเกิน ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๒ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

อนึ่ง เคยมีคำพิพากษาของศาลฎีกา ที่ ๑๕๖๐/๒๔๕๕ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๕ พิพากษาว่า ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุล ที่อำเภอเดียวกับอำเภอภูมิลำเนาทหารนำหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญไปขอแก้ก่อนนายอำเภอเกินกำหนด ๓๐ วัน ก็ไม่มีความผิดตามมาตรา ๔๓ เพราะศาลฎีกาถือว่าเป็นอำเภอเดียวกันและนายอำเภอก็ทราบที่อยู่แล้ว)

หมวด ๒

การยกเว้น

มาตรา ๑๓ บุคคลดังต่อไปนี้ยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ คือ

- (๑) พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ หรือที่เป็นเปรียญและนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือยวนที่มีสมณศักดิ์
- (๒) คนพิการทุพพลภาพ ซึ่งไม่สามารถเป็นทหารได้
- (๓) บุคคลซึ่งไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นทหารได้เฉพาะบางท้องที่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(อธิบาย ม. ๑๓ การยกเว้นตามมาตรานี้ หมายถึง การยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ และโดยปกติหมายถึงการเข้าเป็นทหารกองประจำการตามวิธีที่ ๑ ของคำอธิบายมาตรา ๘ คือ วิธีบังคับให้เข้าเป็นทหารกองประจำการ ถ้าบุคคลที่มีสิทธิได้รับการยกเว้นจะสละสิทธิอันนี้สมัครเข้ารับราชการ เช่น บุคคลตาม (๑) จะสมัครเข้ารับราชการทหารก็คงสมัครได้ ส่วนบุคคลตาม (๒) และ (๓) นั้นสมัครไม่ได้ เพราะไม่มีลักษณะที่จะเป็นทหารหรือรับราชการได้

บุคคลตาม (๑) ได้แก่ พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ พระภิกษุที่เป็นเปรียญ และนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวนที่มีสมณศักดิ์

พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ หมายถึง ยศของพระ เช่น เป็นพระครู พระชั้นเทพหรือชั้นธรรม เป็นต้น ส่วนตำแหน่งของพระไม่เข้าความหมายของมาตรานี้ เช่น เป็นเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ อย่างนี้เป็นตำแหน่ง ไม่ใช่สมณศักดิ์ จึงไม่ได้รับการยกเว้น พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์อาจไม่มีตำแหน่งก็ได้ อย่างนี้ก็เข้าข่ายได้รับการยกเว้น

พระภิกษุที่เป็นเปรียญ หมายถึง การศึกษาของพระ เช่น เป็นเปรียญตั้งแต่ ๓ ประโยค ถึง ๙ ประโยค ส่วนพระภิกษุที่ศึกษาทางนักรธรรม ซึ่งมีนักรธรรมตรี โท และเอก นั้น ไม่อยู่ในความหมายของมาตรา ๑๓ (๑)

นักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวนที่มีสมณศักดิ์นั้น หมายถึง ผู้ที่บวชในพระพุทธศาสนาเหมือนกัน ความจริงถ้าจะใช้คำว่า พระภิกษุก็จะได้ เพราะบวชในพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกัน ต่างกันแต่ว่าถือตามนิกายของจีนกับของญวน ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า พระพุทธศาสนาของเรานี้ได้แยกนิกายออกไปหลายสาขา แม้นิกายญี่ปุ่นและทิเบตก็ยังมี ที่กฎหมายไม่บัญญัติถึงไว้ด้วย เข้าใจว่านิกายอื่น ๆ ยังไม่ได้เผยแพร่เข้ามาเป็นปึกแผ่นในประเทศไทย นักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวนนี้ต้องมีสมณศักดิ์ด้วย จึงจะได้รับการยกเว้น

บุคคลตาม (๒) ได้แก่ คนพิการทุพพลภาพ ความจริงบุคคลประเภทนี้ไม่เชิงได้รับการยกเว้น เพราะต้องปลดพ้นราชการทหารอยู่แล้วตามที่กล่าวไว้ในมาตรา ๔ และยังคงกล่าวถึงอีกเมื่ออธิบายถึงหมวด ๕ ว่าด้วยการตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการ

บุคคลตาม (๓) ได้แก่ บุคคลซึ่งไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นทหารได้เฉพาะบางท้องที่ ซึ่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๔๕ ได้กำหนดประเภทและที่อยู่ของบุคคลพวกนี้ไว้โดยละเอียดแล้ว เช่น จังหวัดเลย มีชนชาวแม้วที่อยู่ในเขตบ้านหมูที่ ๖ ตำบลกษะทอน ในอำเภอด่านซ้าย ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ เมื่อสังเกตให้ดีแล้วจะเห็นว่า คำว่าไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นทหารได้ ไม่ได้หมายถึงคนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ โดยปกติคนที่อ่านหนังสือไม่ออกเลย และแม้บางคนจะพูดภาษาไทยไม่ได้เลยก็ยังคงเป็นทหาร แต่คำว่าไม่มีคุณสมบัติในที่นี้มุ่งหมายไปถึงคุณลักษณะมากกว่า เพราะบุคคลพวกนี้เป็นผู้ที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีก็ไม่เหมือนกัน อาหารการรับประทานก็แตกต่างกันไปคนละอย่าง นอกจากนั้น ความเชื่อถือในเรื่องต่าง ๆ ก็ไม่เหมือนกัน เช่น พวกมูเซอ พวกแม้ว ที่มีอยู่ในจังหวัดภาคเหนืออยู่บนที่สูง เช่น ตามยอดเขา เมื่อลงมาพักค้างคืนในหมู่บ้านข้างล่างจะผิวดำอากาศไม่สบาย เขาจะโทษว่าเป็นเพราะผิวดำ ด้วยเหตุที่ชนพวกนี้ยังไม่เจริญ จึงยังไม่บังคับให้เป็นทหาร)

มาตรา ๑๔ บุคคลดังต่อไปนี้ เมื่อลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว ไม่เรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ คือ

(๑) พระภิกษุ สามเณร และนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวน ซึ่งเป็นนักรบตามที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง

(๒) นักบวชศาสนาอื่นซึ่งมีหน้าที่ประจำในกิจของศาสนาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบสำคัญให้ไว้

(๓) บุคคลซึ่งอยู่ในระหว่างการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร

(๔) นักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารของกระทรวงกลาโหม

(๕) ครูซึ่งประจำทำการสอนหนังสือหรือวิชาการต่าง ๆ ที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวง ทบวง กรม หรือราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบสำคัญให้ไว้

(บ) นักศึกษาของศูนย์กลางอบรมการศึกษาผู้ใหญ่ของ
กระทรวงศึกษาธิการ

(ค) นักศึกษาของศูนย์ฝึกการบินพลเรือนของกระทรวงคมนาคม

(ด) บุคคลซึ่งได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ

(จ) บุคคลซึ่งได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
ครั้งเดียวตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
หลายครั้งรวมกันตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกัน

การไม่เรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ และ
การออกไปสำคัญตาม (๒) และ (๕) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่
กำหนดในกฎกระทรวง

(อธิบาย ม. ๑๔ มาตรฐานที่กำหนดประเภทบุคคลที่ได้รับการยกเว้นไว้รวม ๙
ประเภทด้วยกัน การยกเว้นตามมาตรานี้ต่างกับการยกเว้นตามมาตรา ๑๓ สำหรับ
มาตรา ๑๔ ยกเว้นให้เฉพาะในยามปกติ คือ ในยามที่บ้านเมืองสงบเรียบร้อยไม่มีศึก
สงคราม แต่ถ้ามีศึกสงครามก็ไม่ได้รับการยกเว้น แต่เมื่อใดจะเรียกบุคคลตามมาตรา
๑๔ เข้าเป็นทหารกองประจำการนั้น เข้าใจว่าจะต้องมีการตกลงใจของกระทรวง
กลาโหมร่วมกับกระทรวงมหาดไทยอีกครั้งหนึ่ง เพราะเท่าที่ผ่านมาแล้ว ประเทศไทย
ต้องเข้าร่วมในสงครามโลกครั้งที่ ๒ ด้วย แต่บุคคลตามมาตรา ๑๔ ก็ยังคงได้รับการ
ยกเว้น ไม่เรียกเข้ากองประจำการในยามปกติ ในที่นี้จึงน่าจะหมายถึงว่ามีความ
จำเป็นจะต้องเรียกหรือยังมากกว่าเมื่อมีความจำเป็นจะต้องเรียก เข้าใจว่าจะต้องออก
เป็นกฎกระทรวง เพราะต้องให้ประชาชนได้ทราบโดยทั่วกันด้วย ส่วนการยกเว้นตาม
มาตรา ๑๓ นั้น เป็นการยกเว้นให้โดยเด็ดขาด แม้ยามบ้านเมืองไม่ปกติหรือมีความ
จำเป็นอย่างไรก็ยกเว้นให้เสมอ

มาตรา ๑๔ ใช้คำว่า ไม่เรียกเข้ากองประจำการ จึงมุ่งหมายถึงการเข้ากอง
ประจำการโดยวิธีบังคับ ซึ่งได้แก่ วิธีเรียกมาตรวจเลือกเท่านั้น ถ้าบุคคลประเภท

ต่าง ๆ ตามมาตรานี้จะสมัครเข้ารับราชการก็คงกระทำได้ นอกจากจะขัดต่อระเบียบการรับสมัครเท่านั้น

อนึ่ง มาตรา ๑๔ กล่าวถึงบุคคลหลายประเภทรวม ๆ กันไปที่ได้รับการยกเว้น ซึ่งบางประเภทก็ยกเว้นให้โดยให้ความเคารพนับถือ เช่น พระภิกษุ สามเณร และนักบวช บางประเภทก็ยกเว้นให้เพราะเห็นว่ามีความจำเป็นจะได้รับประโยชน์ทางด้านอื่นมากกว่า เช่น ครูและนักศึกษา แต่บางประเภทก็ยกเว้นให้ เพราะทางการไม่ต้องการมากกว่า เช่น บุคคลที่เคยต้องคำพิพากษาของศาลให้ลงโทษจำคุก

บุคคลตาม (๑) หมายความว่าเช่นเดียวกับบุคคลตามมาตรา ๑๓ (๑) ต่างกันแต่เพียงบุคคลตามมาตรา ๑๔ (๑) เป็นเพียงนักธรรมอย่างเดียวที่ได้รับการยกเว้น และในการขอรับการยกเว้นนั้นต้องนำประกาศนียบัตรนักธรรม หรือหนังสือรับรองของกระทรวงศึกษาธิการไปยื่นขอรับการยกเว้นต่อนายอำเภอท้องที่ (สัสดีอำเภอ) การยื่นจะยื่นเมื่อใดก็ได้ ถ้ายื่นไม่ทันก่อนการตรวจเลือกจะนำหลักฐานไปยื่นขอรับการยกเว้นต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันทำการตรวจเลือกเลยก็ได้ แต่ถ้ายื่นต่อนายอำเภอก่อนตรวจเลือกจะสะดวกดีกว่า เพราะเมื่อยื่นแล้วไม่ต้องไปเข้ารับการตรวจเลือก เป็นการสะดวกและไม่เสียเวลา

บุคคลตาม (๒) หมายถึง นักบวชศาสนาอื่นซึ่งมีหน้าที่ประจำในกิจของศาสนา แต่นักบวชศาสนาอื่นก็ไม่ได้ยกเว้นให้ทุกศาสนา และไม่ยกเว้นให้ทุกคน จะยกเว้นให้ศาสนาใดและผู้ใดบ้าง มีกำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๔๙๘) ดังนี้

ข้อ ๑ นักบวชศาสนาอื่น ซึ่งมีหน้าที่ประจำในกิจของศาสนา ซึ่งให้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ แต่ไม่เรียกเข้ากองประจำการในยามปกติตามมาตรา ๑๔ (๒) คือ
ในสุเหร่าหนึ่ง อารามหนึ่ง หรือสำนักหนึ่ง

(๑) สำหรับศาสนาอิสลาม

๑. โต๊ะอิหม่าม	หนึ่งคน
๒. โต๊ะบิลา	หนึ่งคน
๓. โต๊ะกาเตบ	หนึ่งคน

(๒) สำหรับศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก

๑. เจ้าอธิการวัด หนึ่งคน

๒. ผู้ช่วยเจ้าอธิการวัดสามคน แล้วแต่เจ้าอธิการวัดจะเห็นสมควรขอ
ใบสำคัญให้แก่ผู้ใด

(๓) สำหรับศาสนาคริสต์ นิกายโปรเตสแตนต์

ผู้มีความรู้ความสามารถสอนศาสนาได้ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่หรือผู้ช่วย
หัวหน้าในสำนักสอนศาสนาสำนักใหญ่แห่งละสามคน แล้วแต่ผู้เป็นหัวหน้าจะขอ
ใบสำคัญให้แก่ผู้ใด

ข้อ ๒ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ออกใบสำคัญ เมื่อได้ออกใบสำคัญ
นักบวชให้แก่ผู้ใดแล้ว ต้องแจ้งให้นายอำเภอท้องที่เป็นภูมิลำเนาทหารของผู้นั้น
ทราบด้วย

(อธิบาย) ศาสนาแรกที่ยกเว้นให้ คือ ศาสนาอิสลาม ยกเว้นให้ทุกสุเหร่า แต่
ในสุเหร่าหนึ่ง ยกเว้นให้เพียง ๓ คน คือ โต๊ะอิหม่ามหนึ่งคน โต๊ะบิลาห์หนึ่งคน และ
โต๊ะกาเดบหนึ่งคน เท่านั้น นอกจากนี้ไม่ยกเว้นให้

อีกศาสนาหนึ่งที่ได้รับการยกเว้น คือ ศาสนาต์ ซึ่งแยกเป็นนิกายโรมัน
คาทอลิกกับนิกายโปรเตสแตนต์ ศาสนาคริสต์ทั้งสองนิกายนี้ยกเว้นให้ทุกอารามหรือ
ทุกสำนัก สำหรับนิกายโรมันคาทอลิกยกเว้นให้ ๔ คน คือ เจ้าอธิการวัดหนึ่งคน
กับ ผู้ช่วยเจ้าอธิการวัดอีก ๓ คน แล้วแต่เจ้าอธิการวัดจะเลือก สำหรับนิกาย
โปรเตสแตนต์ยกเว้นให้เพียง ๓ คน แล้วแต่ผู้เป็นหัวหน้าสำนักจะเลือก

นักบวชศาสนาต่าง ๆ ที่ยกเว้นให้นี้ ต้องขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบ
สำคัญนักบวชให้ก่อน เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดออกใบสำคัญให้ผู้ใดแล้ว จึงจะได้รับ
การยกเว้น ดังนั้น ในการขอใบสำคัญจึงต้องขอก่อนวันทำการตรวจเลือกและจะขอต่อ
คณะกรรมการตรวจเลือกก็ไม่ได้ เพราะคณะกรรมการตรวจเลือกไม่มีอำนาจออกใบ
สำคัญให้

บุคคลตาม (๓) ได้แก่ บุคคลซึ่งอยู่ในระหว่างการฝึกวิชาทหาร ซึ่งกรมการรักษาดินแดนเป็น เจ้าหน้าที่ทำการฝึกอยู่โดยปกติผู้ที่จะเข้ารับการฝึกวิชาทหารในขณะนี้ ต้องเป็นนักเรียนและเรียนตั้งแต่ชั้นเตรียมอุดมศึกษาหรืออาชีวศึกษาขึ้นไปถึงขั้นเป็น นิลิตหรือนักศึกษาของมหาวิทยาลัย แต่ได้ทราบว่าผู้ที่เรียนจบหลักสูตรของโรงเรียน แล้วแต่ยังไม่จบหลักสูตรการฝึกวิชาทหาร จะเข้ารับการฝึกต่อจนจบก็ได้

เนื่องจากกรมการรักษาดินแดนมีรายชื่อผู้ที่เข้ารับการฝึกวิชาทหารอยู่แล้ว การขอยกเว้นจึงไม่ต้องทำเอง ผู้ขอยกเว้นเพียงแต่ส่งหลักฐานแจ้งต่อกรมการรักษาดินแดน แล้วกรมการรักษาดินแดนจะดำเนินการขอยกเว้นให้เอง ซึ่งเป็นหน้าที่ของ กระทรวงกลาโหมจะแจ้งไปยังจังหวัดภูมิลำเนาทหารของผู้นั้นให้จัดการยกเว้นให้ แล้วผู้นั้นไม่ต้องไปเข้ารับการตรวจเลือก

บุคคลตาม (๔) ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารของกระทรวงกลาโหม วิธีการขอยกเว้น กระทรวงกลาโหมคงดำเนินการให้เช่นเดียวกับบุคคลตาม (๓)

บุคคลตาม (๕) ได้แก่ ครูซึ่งประจำทำการสอนหนังสือหรือวิชาการต่าง ๆ ที่ อยู่ในความควบคุมของกระทรวง ทบวง กรม หรือราชการส่วนท้องถิ่น แต่ครูไม่ได้ รับการยกเว้นทุกคนหรือทุกโรงเรียน ครูที่จะมีสิทธิได้รับการยกเว้นจะต้องเข้า ลักษณะตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๒ (พ.ศ. ๒๕๑๗) แก้ไขเพิ่มเติม โดยกฎกระทรวงฉบับที่ ๖๘ (พ.ศ. ๒๕๒๖) ดังนี้คือ

ข้อ ๒ ครูซึ่งประจำทำการสอนหนังสือหรือวิชาการต่าง ๆ ที่อยู่ในความ ควบคุมของกระทรวง ทบวง กรม หรือราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งให้ลงบัญชีทหารกอง เกินไว้ แต่ยกเว้นไม่เรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ ได้แก่ ครูในมหาวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้า วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา โรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย โรงเรียนทหาร โรงเรียนช่างฝีมือทหาร โรงเรียนการชลประทานของ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โรงเรียนฝึกอาชีพและโรงเรียนประชาสงเคราะห์ของ

กระทรวงมหาดไทย โรงเรียนเทศบาล โรงเรียนและสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กรมการฝึกหัดครู กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมพลศึกษา กรมศิลปากร กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โรงเรียนเอกชนที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลขึ้นไป ทั้งสายสามัญและสายอาชีพซึ่งใช้หลักสูตรที่มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๒ ปี สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ กรมอนามัย กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กรมควบคุมโรคติดต่อ และสถานศึกษาเคมีปฏิบัติของกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน

ข้อ ๓ ครูซึ่งจะได้รับการยกเว้นตามข้อ ๒ ต้อง

(๑) เป็นครูประจำทำการสอนนักเรียน นิสิต หรือนักศึกษา ไม่น้อยกว่าสิบห้าคนเป็นปกติและในจำนวนนักเรียน นิสิต หรือนักศึกษาไม่น้อยกว่าสิบห้าคนนี้ ยกเว้นครูได้คนเดียว หรือเป็นครูสอนประจำเฉพาะวิชาซึ่งทำการสอนนักเรียน นิสิต หรือนักศึกษาไม่น้อยกว่าสิบห้าคนเป็นปกติ และในจำนวนนักเรียน นิสิต หรือนักศึกษาไม่น้อยกว่าสิบห้าคนนี้ ก็ยกเว้นครูได้คนเดียวเช่นกัน

(๒) มีเวลาสอนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่าสิบแปดชั่วโมง สำหรับครูซึ่งประจำทำการสอนในสถานศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาลงมา หรือไม่น้อยกว่าสิบห้าชั่วโมง สำหรับครูซึ่งประจำทำการสอนในสถานศึกษาระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา

ข้อ ๔ วิธีการยกเว้นครู

(๑) ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องส่งรายชื่อครูซึ่งจะได้รับการยกเว้นไปยังผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งครูผู้นั้นทำการสอนอยู่ในท้องที่ก่อนเดือนเมษายนของปีที่ถูกเรียกไม่น้อยกว่าหกสิบวัน เว้นแต่กรณีการย้ายไปประจำทำการสอนในสถานศึกษาอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในใบสำคัญยกเว้นครู ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องส่งรายชื่อครูที่ย้ายมาประจำทำการสอนซึ่ง จะได้รับการยกเว้น

น้อยกว่าหกสิบวันได้ แต่ต้องก่อนการตรวจเลือกในจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาทหารของ
ครูผู้นั้น

(๒) ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัด เป็น
ผู้ออกใบสำคัญยกเว้นครูให้แก่ครูซึ่งทำการสอนอยู่ในท้องที่ แล้วแจ้งให้ผู้อำนวยการ
เขตหรือนายอำเภอท้องที่ที่เป็น ภูมิลำเนาทหารของครูผู้นั้นทราบ ถ้าครูผู้นั้นมีภูมิ
ลำเนาทหารอยู่ในท้องที่จังหวัดอื่น ต้องแจ้งให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่า
ราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของครูผู้นั้นทราบ แล้วให้ผู้ว่าราชการ
กรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับแจ้งแจ้งให้ผู้อำนวยการเขตหรือ
นายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของครูผู้นั้นทราบอีกต่อหนึ่ง ทั้งนี้ให้แจ้งต่อกัน
ภายในกำหนดสามสิบวัน

สำหรับครูซึ่งทำการสอนอยู่ในหน่วยฝึกอาชีพเคลื่อนที่ของกระทรวง
ศึกษาธิการ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้ออกใบสำคัญยกเว้นครูให้ แล้ว
ดำเนินการนัยเดียวกับที่กล่าวในวรรคหนึ่ง

(อธิบาย) ครูซึ่งจะได้รับการยกเว้นนั้น ต้องเป็นครูที่ประจำทำการสอน
หนังสือหรือวิชาการต่าง ๆ ไม่ใช่ครูทำการสอนเป็นพิเศษชั่วคราว และครูที่
ประจำทำการสอนนี้แยกออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ ครูที่สอนวิชาการรวมหรือสอนหลายวิชา
และต้องมีนักเรียนที่ทำการสอนเป็นประจำไม่ต่ำกว่า ๑๕ คนด้วย ในจำนวนนักเรียน ๑๕
คนนี้ จะขอยกเว้นครูได้เพียงคนเดียว ส่วนครูอีกประเภทหนึ่งเป็นครูสอนประจำ
เฉพาะบางวิชา เช่น สอนวิชาวิทยาศาสตร์ หรือสอนคำนวณ หรือสอนภาษาอังกฤษ
เพียงอย่างเดียว เช่นนี้ก็ขอยกเว้นได้ และก็ต้องมีนักเรียนที่สอนประจำไม่น้อยกว่า
๑๕ คนเช่นเดียวกัน นอกจากนั้น ครูทั้งสองประเภทนี้ยังต้องมีเวลาสอนนักเรียน
นิสิต หรือนักศึกษาในสัปดาห์หนึ่ง ๆ ไม่น้อยกว่า ๑๘ ชั่วโมง สำหรับครูซึ่งประจำ
ทำการสอนในสถานศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาลงมาหรือไม่น้อยกว่า ๑๕ ชั่วโมง
สำหรับครูซึ่งประจำทำการสอนในสถานศึกษาระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา มีเวลาสอน

น้อยกว่านี้ก็ขอยกเว้นไม่ได้ ครูในโรงเรียนใดบ้างที่จะขอยกเว้นได้ ต้องถือตามที่กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๒ (พ.ศ. ๒๕๑๗) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๖๘ (พ.ศ. ๒๕๒๖) ข้อ ๒ ได้ระบุไว้ครู โรงเรียน นอกจากนั้นก็ขอยกเว้นไม่ได้ ครูที่จะขอยกเว้นต้องให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องส่งรายชื่อครูที่จะได้รับการยกเว้นไปยังผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งครูผู้นั้นทำการสอนอยู่ในท้องที่ก่อนเดือนเมษายนของปีที่ถูกเรียกไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน ถ้าส่งรายชื่อเกินกำหนดนี้ก็ไม่ได้รับการยกเว้น

นอกจากบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้นครูอยู่ก่อนแล้ว ต่อมาได้ย้ายไปประจำทำการสอนในสถานศึกษาอื่น ซึ่งมีใช้สถานศึกษาตามที่กำหนดไว้ในใบสำคัญยกเว้นครูเดิม จึงให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องส่งรายชื่อไม่น้อยกว่า ๖๐ วันได้ แต่ต้องก่อนการตรวจเลือกในจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาทหารของครูผู้นั้น ถ้าขอเกินกำหนดนี้ก็จะไม่ได้รับการยกเว้น

เมื่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับรายชื่อครูที่จะได้รับการยกเว้นแล้ว ถ้าเป็นคนที่มิมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในจังหวัดนั้นก็ดำเนินการตรวจสอบ เมื่อถูกต้องก็จัดการออก ใบสำคัญยกเว้นครู (แบบ สด. ๓๗) ให้ และดำเนินการจำหน่ายหลักฐานต่าง ๆ ของจังหวัดไว้ พร้อมกับบันทึกเพิ่มชื่อในบัญชีคนยกเว้นผ่อนผัน (แบบ สด.๒๐) แล้วแจ้งอำเภอภูมิลำเนาทหารดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป หากเป็นคนที่มิมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่จังหวัดอื่น ก็ต้องขอตรวจสอบไปยังจังหวัดนั้น เมื่อได้รับตอบยืนยันเป็นการถูกต้องก็ดำเนินการออกใบสำคัญยกเว้นครู (แบบ สด.๓๗) ให้ แล้วแจ้งจังหวัดภูมิลำเนาทหารเพื่อดำเนินการจำหน่ายหลักฐานต่าง ๆ พร้อมกับบันทึกเพิ่มชื่อในบัญชีคนยกเว้นผ่อนผัน (แบบ สด. ๒๐) ของจังหวัดไว้ และแจ้งนายอำเภอภูมิลำเนาทหารของครูผู้นั้นเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป สำหรับการแจ้งต่อกันนั้น ต้องแจ้งภายในกำหนด ๓๐ วัน

สำหรับครูซึ่งทำการสอนอยู่ในหน่วยฝึกอาชีพเคลื่อนที่ของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้ออกใบสำคัญยกเว้นครู่ให้ แล้วดำเนินการนัดเดียวกับที่กล่าวมาแล้ว

บุคคลตาม (บ) และ (ค) ไม่มีปัญหาอะไร เมื่อเข้าเป็นนักศึกษาของสำนักศึกษานั้น ๆ แล้ว ก็ขอยกเว้นได้ เป็นหน้าที่ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจะแจ้งจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาทหารจัดการยกเว้นให้

บุคคลตาม (ง) เป็นบุคคลที่ได้แปลงสัญชาติเป็นคนไทยตามกฎหมายเจ้าหน้าที่จะทราบว่าเป็นบุคคลประเภทนี้ตั้งแต่ไปแสดงตนของลงบัญชีทหารกองเกินแล้วจะจัดการยกเว้นให้ทันทีโดยตัวไม่ต้องขอยกเว้นอีก

บุคคลตาม (จ) ได้แก่ บุคคลซึ่งได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกครั้งเดียวตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป หรือเคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหลายครั้งรวมกันตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกัน ถือเอาตามคำพิพากษาของศาล ไม่ใช่ถือวันต้องโทษจริง เช่น ศาลพิพากษาให้จำคุก ๑๐ ปี แต่ติดอยู่จริง ๆ เพียง ๘ ปี อย่างนี้ก็ขอยกเว้นได้ ส่วนโทษกักกันนั้นไม่ต้อง คำนึงถึงกำหนดระยะเวลาว่าจะต้องโทษกักกันกี่วัน ก็ขอยกเว้นได้ วิธีการขอยกเว้น ผู้จะขอยกเว้นต้องนำหลักฐาน ซึ่งอาจเป็นสำเนาคำพิพากษาก็ได้ ไปยื่นขอยกเว้นต่อนายอำเภอท้องที่ภูมิลำเนาทหาร หรือถ้ายื่นไม่ทันจะไปยื่นต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันทำการตรวจเลือกก็ได้ เพราะกฎหมายไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้

มาตรา ๑๕ บุคคลซึ่งพ้นจากฐานะตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๓ (๑) มาตรา ๑๔ (๑) (๒) (๓) (๕) (๖) หรือ (๗) มาตรา ๒๗ (๒) หรือมาตรา ๒๙ (๓) ให้แจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนอยู่ หรือทำการประจำ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นฐานะเช่นนั้น และให้นายอำเภอออกใบรับให้ ถ้าผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่อำเภออื่น ให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งแจ้งต่อไปยังนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของผู้นั้น

(อธิบาย ม.๑๕ บุคคลที่ได้รับการยกเว้นทั้งตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ มีสภาพการยกเว้นไม่เหมือนกันบุคคลบางประเภทได้รับการยกเว้นตราบเท่าที่ยังมีสภาพนั้น ๆ อยู่ แต่บุคคลบางประเภทได้รับการยกเว้นตลอดไป ไม่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพบุคคลตามมาตรา ๑๓ (๑) กับบุคคลตามมาตรา ๑๔ ตั้งแต่ (๑) ถึง (๗) อาจเปลี่ยนสภาพไปได้ เช่น พระภิกษุลาสิกขาแล้ว หรือนักเรียนเรียนจบแล้ว หรือออกจากความเป็นนักเรียนก่อนสำเร็จ หรือครูพ้นจากการเป็นครูแล้ว ทำให้สภาพของบุคคลนั้น ๆ เปลี่ยนไป ส่วนบุคคลตามมาตรา ๑๓ (๒) และ (๓) กับบุคคลตามมาตรา ๑๔ (๘) และ (๙) จะไม่มีการเปลี่ยนไปจากสภาพเดิม

การยกเว้นตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ กฎหมายยกเว้นให้ตลอดเวลาที่อยู่ ในฐานะเช่นนั้น เมื่อพ้นจากฐานะนั้น ๆ แล้ว สิทธิได้รับการยกเว้นก็หมดไปด้วย จะต้องถูกเรียกเข้ารับการตรวจเลือกต่อไป แต่ถ้าผู้ใดพ้นจากฐานะที่ได้รับการยกเว้นเมื่ออายุครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์แล้ว ก็เป็นอันพ้นไป จะเรียกเข้ารับการตรวจเลือกอีกไม่ได้ เพราะขัดต่อมาตรา ๙ และมาตรา ๒๒

เนื่องจากผู้ที่พ้นจากฐานะยกเว้นตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ จะต้องถูกเรียกเข้ารับการตรวจเลือกต่อไป มาตรา ๑๕ จึงบังคับให้ผู้พ้นจากฐานะตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๓ (๑) และมาตรา ๑๔ (๑) (๒) (๓) (๕) (๖) หรือ (๗) มาตรา ๒๗ (๒) หรือมาตรา ๒๙ (๓) ต้องไปแจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนอยู่ หรือทำการประจำให้ทราบภายในกำหนด ๓๐ วัน ถ้าผู้ใดอายุยังไม่ครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์ นายอำเภอจะได้ออกหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกต่อไป ถ้าผู้ใดพ้นจากฐานะยกเว้นหรือผ่อนผันแล้วไม่ไปแจ้งภายในกำหนด ๓๐ วัน มีความผิดตามมาตรา ๔๓ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๒๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ

การที่กฎหมายไม่บังคับให้ต้องแจ้งทุกประเภท เพราะบุคคลบางประเภทไม่สามารถเปลี่ยนสภาพพ้นจากฐานะยกเว้นได้ดังกล่าวมาแล้ว และบุคคลบางประเภทก็ดำเนินการยกเว้นให้โดยทางราชการ เมื่อพ้นจากการยกเว้นก็เป็นหน้าที่ผู้ที่สั่งยกเว้นจะแจ้งถอนการยกเว้นเอง ตัวจึงไม่ต้องแจ้งด้วยตนเอง

หมวด ๓

การลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอ

มาตรา ๑๖ บรรดาชายซึ่งมีสัญชาติไทย เมื่อมีอายุย่างเข้าสิบแปดปีใน พุทธศักราชใด ให้ไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินภายในพุทธศักราชนั้น

ผู้ใดไม่สามารถไปลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้ไปแจ้งแทน ให้นายอำเภอสอบสวน เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ ถ้าไม่มีผู้มาแจ้งแทน ให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยง ชดชืนไม่มาลงบัญชีทหารกองเกิน

เมื่อได้รับการขอลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา นี้ ให้นายอำเภอออกไป สำคัญหรือไปรับให้ผู้ขอลงบัญชีทหารกองเกินไว้เป็นหลักฐาน หากไปสำคัญชำระหรือ สูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับใบสำคัญใหม่ โดยเสีย ค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำระหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย ก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

ผู้ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา นี้แล้วให้ถือว่าเป็นทหารกองเกิน ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคมของพุทธศักราชถัดไป

การลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา นี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และ แบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

(อธิบาย ม. ๑๖ มาตรานี้เป็นบทบังคับครั้งแรกที่ให้ประชาชนต้องปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติรับราชการทหาร หรือพูดให้เข้าใจง่าย ๆ ก็คือ โดยปกติแล้ว การ ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหารจะต้องเริ่มจากมาตรานี้ก่อน นอกจาก บางคนที่เริ่มปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ ดังจะได้กล่าวต่อไปเมื่อถึงมาตรานั้น ดังนั้น มาตรา นี้จึงเปรียบเสมือนเป็นประตูที่เปิดให้บุคคลเข้าอยู่ในบังคับของกฎหมายฉบับนี้ จนกว่า จะปลดพ้นราชการทหารประเภทใดประเภทหนึ่งออกไป ก็เป็นอันสิ้นสุดไม่ต้องอยู่ใน บังคับของกฎหมายฉบับนี้อีกต่อไป ผู้ที่ยังไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรานี้ หรือมาตรา ๑๘ ก็ไม่ตกอยู่ในบังคับของมาตราอื่น ๆ ทั้งหมด

ผู้ที่อยู่ในบังคับของมาตรา ๓ คือ บรรดาชายที่มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมาย ซึ่งได้อธิบายไว้แล้วในมาตรา ๗ และมาตรา ๓ บังคับเฉพาะบุคคลอายุเดียว คือผู้ที่มีอายุครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์ หรืออย่างเข้าสิบแปดปี การบังคับตามมาตรานี้คือบังคับให้ตัวไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินการลงบัญชี ทหารกองเกินก็คือการทำทะเบียนหลักฐานอย่างหนึ่งเช่นเดียวกับการทำทะเบียนบ้านเหมือนกันแต่ทำเพื่อความมุ่งหมายคนละอย่าง การทำบัญชีทหารกองเกิน ทำเพื่อให้เป็นหลักฐานสำหรับเรียกเข้าเป็นทหาร การไปลงบัญชีทหารกองเกินควรนำบัตรประจำตัวและสูติบัตร (ใบเกิด) พร้อมด้วยทะเบียนบ้าน ไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่ด้วย ทั้งนี้เพื่อเจ้าหน้าที่สถิติอำเภอจะได้ทำการตรวจสอบว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทยตามกฎหมายหรือไม่ เมื่อทำคำร้องแล้ว เจ้าหน้าที่จะทำการตรวจสอบกับทะเบียนบ้านอีกครั้งหนึ่ง ถ้าหลักฐานตรงกันและปรากฏว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยแน่นอนแล้ว ก็จะออกไปสำคัญให้ต่อไป ถ้าบังเอิญใบสำคัญหมด เจ้าหน้าที่ก็จะออกไปรับ (แบบ สด.๑๐) ให้เป็นหลักฐานไว้ก่อนแล้วนัดวันให้มารับใบสำคัญต่อไป ใบสำคัญนี้ถ้าชำรุดหรือสูญหาย ผู้ถือต้องแจ้งขอรับใบสำคัญใหม่ต่อนายอำเภอท้องที่ภายในกำหนด ๓๐ วัน โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละ ๑ บาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมถ้าไม่ปฏิบัติตามนี้มีความผิดตามมาตรา ๔๒ เช่นเดียวกับมาตรา ๙

สถานที่ที่ต้องไปแสดงตนของลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ นี้

“ต้องไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนา”
ตามมาตรา ๕ ดังได้กล่าวมาแล้ว

กำหนดเวลาในการไปลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ ให้เวลาสิ้นสุดไว้เพียงสิ้นเดือนธันวาคมของปีที่มีอายุครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์ หรืออย่างเข้า ๑๘ ปี แต่ตามวิธีรับอายุที่ได้กล่าวมาแล้ว ผู้ใดจะมีอายุย่างเข้าอายุใหม่ก็ต้องเริ่มตั้งแต่ต้นปี ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า กฎหมายกำหนดระยะเวลาให้ไปลงบัญชีทหารกองเกินได้ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคมของปีที่มีอายุย่างเข้า ๑๘ ปี

การไปลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ นี้ โดยปกติต้องไปขอลงบัญชีด้วยตนเอง แต่ก็ยังมีข้อผ่อนผันสำหรับผู้ไม่สามารถจะไปลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองได้ โดยให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้ไปแจ้งแทน การผ่อนผันให้ตามมาตรา นี้ผ่อนผันให้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถไปด้วยตนเองเท่านั้น มักจะมีการเข้าใจผิดกันบ่อยๆ ว่า ถ้าตัวไม่ออกไปเองก็ให้คนอื่นไปแจ้งแทน เช่น นักเรียนที่อยู่ต่างจังหวัดเข้ามาเรียนหนังสือในกรุงเทพมหานคร ตัวไม่ออกไปขอลงบัญชีทหารกองเกินเองก็ให้บิดามารดาหรือญาติพี่น้องไปขอลงบัญชีแทน อย่างไรก็ตามไม่ใช่กรณีที่ไม่สามารถเพราะตัวสามารถไปเองแต่ไม่ไป กฎหมายก็ให้กำหนดระยะเวลาไว้ถึง ๑๒ เดือน นักเรียนมีเวลาหยุดเทอมและยังมีวันหยุดอื่น ๆ อีก จึงต้องเข้าใจว่า กฎหมายผ่อนผันให้ในกรณีที่ไม่สามารถเท่านั้น เช่น เกิดการเจ็บป่วย เป็นต้น ผู้ที่จะไปแจ้งแทนได้นั้นต้องเป็นผู้ที่บรรลุนิติภาวะ คือ มีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ (นับชนวัน เดือน ปีเกิด) และบุคคลนั้นจะต้องเป็นที่เชื่อถือได้ด้วย โดยปกติก็ต้องเป็นผู้ที่รู้จักสภาพความเป็นอยู่ของตัวผู้ต้องลงบัญชีเองพอสมควร เมื่อเลยกำหนดเดือนธันวาคมไปแล้วไม่ไปขอลงบัญชีทหารกองเกินและไม่มีผู้ไปแจ้งแทนด้วย ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงชัดเจน มีความผิดตามมาตรา ๔๔ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๓๐๐ บาทหรือจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าก่อนที่เจ้าหน้าที่ยกเรื่องขึ้นพิจารณาความผิด บุคคลนั้นได้มาขอลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา นี้แล้ว ให้ถือว่าเป็นทหารกองเกินตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคมของพุทธศักราชถัดไป ไม่ว่าจะลงบัญชีทหารกองเกินวันและเดือนใด เช่น นาย ก. ลงบัญชีทหารกองเกินวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๗ นาย ข. ลงบัญชีทหารกองเกินวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๗ และ นาย ค. ลงบัญชีทหารกองเกินวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๗ ทั้ง นาย ก., นาย ข. และ นาย ค. จะเป็นทหารกองเกินพร้อมกันในวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๘ ก่อนถึงวันที่ ๑ มกราคม

พ.ศ. ๒๕๐๘ ยังไม่เป็นทหารกองเกิน เรียกได้แต่เพียงว่าบุคคลที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอตามมาตรา ๑๖ แล้วเท่านั้น)

มาตรา ๑๗ ในเดือนกันยายนทุกปี ให้นายอำเภอจัดการประกาศให้ผู้ที่มีอายุถึงเขตที่จะต้องลงบัญชีทหารกองเกินไปลงบัญชีทหารกองเกินตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๖

ประกาศเช่นว่านี้ ให้นายอำเภอปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอและ ณ ที่เปิดเผยตามชุมนุมชนในท้องที่นั้น กับให้นายอำเภอส่งประกาศให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อนำไปแจ้งให้ราษฎรในท้องที่ของตนทราบด้วย

(อธิบาย ม. ๑๗ มาตรานี้บังคับให้นายอำเภอต้องจัดการประกาศให้ผู้ที่มีอายุถึงเขตที่จะต้องลงบัญชีทหารกองเกิน คือ ผู้ที่มีอายุย่างเข้า ๑๘ ปีนั้นเอง ถ้าผู้ใดยังไม่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินก็ให้จัดการไปขอลงบัญชีเสียภายในกำหนด ซึ่งบางคนอาจจะหลงลืมไป หรือบางคนอาจไม่ทราบหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายก็ได้ เมื่อถึงเดือนกันยายนใกล้จะหมดกำหนดเวลาของลงบัญชีแล้ว จึงให้นายอำเภอจัดการประกาศเตือนให้ประชาชนทราบ ประกาศนี้ มาตรา ๑๗ กำหนดให้ปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ และ ณ ที่เปิดเผยตามชุมนุมชนในท้องที่นั้น ซึ่งอาจจะเป็นตลาดหรือท่ารถหรือท่าเรือก็ได้ หรืออาจจะประกาศในโรงพยาบาลนตรี หรือทางวิทยุ หรือโทรทัศน์อีกทางหนึ่งก็ได้ นอกจากนั้น ยังต้องส่งประกาศให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านไปแจ้งให้ราษฎรในท้องที่ทราบอีกด้วย ความมุ่งหมายของมาตรานี้ก็ไม่มีอะไร นอกจากช่วยเตือนให้ประชาชนได้ปฏิบัติตามกฎหมาย จะได้ไม่ต้องมีความผิด)

มาตรา ๑๘ บุคคลซึ่งยังมีได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอพร้อมกับคนชั้นปีเดียวกันเพราะเหตุใด ๆ ก็ดี ถ้าอายุยังไม่ถึงสี่สิบหกปีบริบูรณ์ ให้ปฏิบัติทำนองเดียวกับมาตรา ๑๖ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สามารถจะปฏิบัติได้ แต่จะให้ผู้อื่นแจ้งแทนไม่ได้ ถ้านายอำเภอจะเรียกตัวลงบัญชีทหารกองเกินก็ย่อมทำได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว

เมื่อได้รับการลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้ ให้นำเอาใบออกใบสำคัญหรือใบรับให้ไว้เป็นหลักฐาน หากใบสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อขอรับใบสำคัญใหม่ โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

ผู้ซึ่งได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้แล้วให้ถือว่าเป็นทหารกองเกินตั้งแต่วันลงบัญชีทหารกองเกิน แต่ถ้ามีอายุครบกำหนดปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ตามมาตรา ๓๙ เมื่อได้ลงบัญชีทหารกองเกินแล้วให้ปลดเป็นกองหนุนประเภทที่ ๒ ทันที

การลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรานี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

(อธิบาย ม. ๑๘ มาตรานี้บังคับบุคคลตั้งแต่อายุย่างเข้า ๑๘ ปี จนถึงบุคคลที่อายุย่างเข้า ๔๖ ปี ถ้าผู้ใดอายุ ๔๖ ปีบริบูรณ์แล้ว ไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๘ ก็เป็นอันผ่านพ้นไปไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติราชการทหารเลย

บทบัญญัติที่ว่า บุคคลที่ยังมิได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอพร้อมกับคนชั้นปีเดียวกัน หมายถึงว่า เมื่ออายุย่างเข้า ๑๘ ปีไม่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินภายในกำหนดตามมาตรา ๑๖ คือ ไม่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินภายในเดือนธันวาคมของปีนั้นก็ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ ต่อไป มาตรานี้จึงเป็นบทบังคับรับช่วงจากมาตรา ๑๖ ที่มาตรา ๑๘ บังคับให้ปฏิบัติทำนองเดียวกับมาตรา ๑๖ ก็คือ บังคับให้ไปลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของบิดา หรือมารดา หรือผู้ปกครอง แล้วแต่กรณีนั่นเอง ต่างกันแต่ว่า มาตรา ๑๖ นั้น ถ้าผู้ใดไม่สามารถไปด้วยตนเองได้ก็ผ่อนผันให้ผู้อื่นไปแจ้งแทนได้ แต่ตามมาตรา ๑๘ ไม่มีการผ่อนผัน เช่นนี้ต้องไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองทุกคน นอกจากนั้น มาตรา ๑๘ ยังบังคับไว้อีกด้วยว่า ต้องไปลงบัญชีทหารกองเกินภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่สามารที่จะปฏิบัติได้ เช่น ถ้าไม่มีเหตุสุดวิสัยอย่างไร การไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๖ เป็นเพราะเหตุหลงลืม หรือจงใจไม่ปฏิบัติ ระยะเวลา ๓๐ วัน ก็ต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีอายุย่างเข้า ๑๘ ปี เป็นต้นไป แต่ถ้การไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๖

นั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยประการอื่น เช่น เจ็บป่วยหรือการคมนาคมหยุดชะงักไปไม่ได้ ระยะเวลา ๓๐ วัน ก็ต้องเริ่มนับแต่เหตุการณ์นั้น ๆ หหมดสิ้นไป แต่ถ้าไม่มีเหตุสุดวิสัย ใดๆ บุคคลนั้นจงใจไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๖ มาแล้ว และยังคงใจจะไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ อีก อย่างนี้กฎหมายให้อำนาจนายอำเภอเรียกตัวมาลงบัญชีทหารกองเกินได้เลย โดยไม่ต้องรอกำหนด ๓๐ วัน

การรับลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ นายอำเภอจะออกไปสำคัญให้เช่นเดียวกับมาตรา ๑๖ และถ้าไปสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ก็ต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับมาตรา ๑๖ ทุกประการ

ผู้ที่ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ แล้ว ให้ถือว่าเป็นทหารกองเกินตั้งแต่วันลงบัญชีทหารกองเกิน การลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ แบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. ลงบัญชีทหารกองเกินในระหว่างมีอายุ ๑๘ ปีบริบูรณ์ และยังไม่ครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์ เป็นทหารกองเกิน

๒. ลงบัญชีทหารกองเกินเมื่ออายุ ๓๐ ปีบริบูรณ์ไปแล้ว เป็นทหารกองหนุน ประเภทที่ ๒

ผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๘ มีความผิดตามมาตรา ๔๔ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๓๐๐ บาทหรือจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ก่อนที่เจ้าหน้าที่ยกเรื่องขึ้นพิจารณาความผิด บุคคลนั้นได้ไปแสดงตนของลงบัญชีทหารกองเกินเสียก่อนด้วยตนเอง ต้องระวางโทษเพียงปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๑ เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ)

มาตรา ๑๙ เมื่อจำเป็น นายอำเภอมีอำนาจประกาศเรียกบุคคลที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ที่อำเภอตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๘ แล้ว ไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ได้ภายในกำหนดเก้าสิบวันนับตั้งแต่วันประกาศ

ประกาศเช่นว่านี้ ให้นำายำเภอปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอก และ ณ ที่เปิดเผยตามชุมนุมชนในท้องที่นั้น กับให้นำายำเภอส่งประกาศให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปแจ้งให้ราษฎรในท้องที่ของตนทราบด้วย

ผู้ใดไม่สามารถจะไปลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและพอจะเชื่อถือได้ไปแจ้งแทน ถ้าไม่มีผู้แทนให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงชดชืน

เมื่อได้รับการขอลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา นี้ ให้นำายำเภอออกใบสำคัญหรือใบรับให้ผู้ของบัญชีทหารกองเกินไว้เป็นหลักฐานตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หากใบสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอกท้องที่เพื่อขอรับใบสำคัญใหม่ โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้การชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย ก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

(อธิบาย ม. ๑๕ มาตรานี้เป็นการบัญญัติเพื่อไว้เมื่อมีเหตุจำเป็น เช่น ไฟไหม้ ที่ว่าการอำเภอก หรือน้ำท่วม หรือเกิดสงครามที่ว่าการอำเภอกถูกทำลาย ทำให้หลักฐานทะเบียนบัญชีต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่รับลงบัญชีทหารกองเกินไว้ถูกทำลายหรือสูญหายไป กฎหมายก็ให้อำนาจนายอำเภอกจัดการประกาศเรียกบุคคลที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้แล้ว ไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ภายในกำหนด ๔๐ วัน นับแต่วันประกาศ เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้จัดทำทะเบียนหลักฐานขึ้นใหม่ การปิดประกาศคงกระทำเช่นเดียวกับมาตรา ๑๗

การลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ตามมาตรา นี้ เจ้าหน้าที่จะจัดการออกใบสำคัญให้ใหม่ และถ้าใบสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ก็ต้องดำเนินการเช่นเดียวกับมาตรา ๑๖

ผู้ที่ต้องปฏิบัติตามมาตรา นี้ ไม่ได้หมายเฉพาะเจาะจงแต่ผู้ที่เป็นทหารกองเกินเท่านั้น แต่หมายรวมทั้งผู้ที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอกตามมาตรา ๑๖ หรือตามมาตรา ๑๘ และทหารกองหนุนทุกประเภทด้วย ส่วนผู้ที่ปลดพ้นราชการทหารแล้วคงไม่ต้องปฏิบัติ เพราะความมุ่งหมายในการลงบัญชีทหารกองเกินก็เพื่อทำทะเบียนหลักฐานไว้สำหรับเรียกตัวเข้าเป็นทหารต่อไป เมื่อปลดพ้นราชการทหารแล้วเรียกเข้าเป็นทหารอีกต่อไปไม่ได้ ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องทำทะเบียนหลักฐานกันใหม่

การลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ตามมาตรานี้ผ่อนผันให้ผู้อื่นไปแจ้งแทนได้เช่นเดียวกับมาตรา ๑๖ ถ้าไม่มีผู้ไปแจ้งแทนตามกำหนดมีความผิดตามมาตรา ๔๔ เช่นเดียวกับมาตรา ๑๘)

มาตรา ๒๐ บุคคลตามมาตรา ๑๓ (๑) และ (๓) ให้ยกเว้นไม่ต้องลงบัญชีทหารกองเกิน

(อธิบาย ม. ๒๐ การบังคับให้บรรดาชายที่มีสัญชาติเป็นไทยตามกฎหมายต้องไปลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ กิติ หรือมาตรา ๑๘ กิติ ไม่ได้บังคับให้ต้องลงบัญชีทหารกองเกินทุกคน มี ยกเว้นให้ตามมาตรานี้สำหรับบุคคล ๒ ประเภทคือ

๑. บุคคลตามมาตรา ๑๓ (๑) ซึ่งได้แก่พระภิกษุที่มีสมณศักดิ์หรือที่เป็นเปรียญและนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือยวนที่มีสมณศักดิ์แต่ความจริงพระคุณท่านทั้งหลายนี้กว่าจะมีสมณศักดิ์หรือได้เปรียญส่วนมากก็มีอายุผ่านชั้นการลงบัญชีทหารกองเกินมาแล้ว จึงได้รับสิทธิแต่เพียงยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการดังกล่าวมาแล้วในมาตรา ๑๓

๒. บุคคลตามมาตรา ๑๓ (๓) ซึ่งมีรายละเอียดดังกล่าวมาแล้วในมาตรา ๑๓ เช่นเดียวกัน ข้อที่น่าสังเกตก็คือว่า ความจริงบุคคลตามมาตรา ๑๓ (๓) ไม่ใช่บุคคลที่ได้รับการยกเว้นเฉพาะตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๓ เท่านั้น แต่เป็นการยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติรับราชการทหารเลยทีเดียว)

มาตรา ๒๑ บุคคลดังต่อไปนี้ไม่ต้องไปแสดงตนต่อนายอำเภอ ตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ คือ

(๑) สามเณรเปรียญ

(๒) ผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างควบคุมหรือคุมขังของเจ้าพนักงาน

แต่ให้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

(อธิบาย ม. ๒๑ มาตรานี้เป็นบทยกเว้นไม่ต้องไปแสดงตนของลงบัญชีทหารกองเกินอีกมาตราหนึ่ง แต่การยกเว้นตามมาตรานี้ต่างกับการยกเว้นตามมาตรา ๒๐ การยกเว้นตามมาตรา ๒๐ นั้นเป็นการยกเว้นไม่ต้องลงบัญชีทหารกองเกิน คือไม่ต้องลงบัญชีทหารกองเกินเลย แต่การยกเว้นตามมาตรา ๒๑ ยกเว้นให้แต่เพียงตัวไม่ต้องไปแสดงตนของลงบัญชีทหารกองเกิน แต่ยังคงลงบัญชีทหารกองเกิน ส่วนจะลงได้อย่างไรนั้นจะได้กล่าวถึงต่อไป ผู้ที่ได้รับการยกเว้นตามมาตรานี้ได้แก่บุคคล ๒ ประเภท คือ

๑. สามเณรเปรียญ สามเณรเปรียญไม่ต้องไปแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอ เป็นหน้าที่ของนายอำเภอจะต้องจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปทำการลงบัญชีทหารกองเกินให้ถึงอารามหรือวัดที่สามเณรนั้นพักจำพรรษาอยู่ การลงบัญชีทหารกองเกินโดยวิธีนี้แม้จะเกินกำหนดตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ ก็ไม่มีความผิด เพราะเป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการภายในกำหนดเอง มาตรานี้ยกเว้นให้เฉพาะสามเณรเปรียญ ถ้าเป็นสามเณรเฉย ๆ หรือสามเณรนักรธรรมต้องไปลงบัญชีทหารกองเกินด้วยตนเองที่อำเภอ

๒. ผู้ที่อยู่ในระหว่างควบคุมหรือคุมขังของเจ้าพนักงาน บุคคลประเภทนี้ไม่ต้องไปลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอ เพราะไม่สะดวกต่อการควบคุม ถ้ามีจำนวนมากก็ยิ่งเกิดความไม่สะดวกมากยิ่งขึ้น จึงงดเว้นไม่ให้ตัวต้องไปเอง บุคคลประเภทนี้ให้นายอำเภอท้องที่ส่งใบแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินไปให้เจ้าพนักงานผู้ควบคุมหรือคุมขัง เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในระหว่างควบคุมหรือคุมขังกรอกข้อความตามรายการในใบแสดงตน เสร็จแล้วเจ้าหน้าที่จะจัดส่งบัญชีรายชื่อให้อำเภอภูมิลำเนาจัดการลงบัญชีทหารกองเกินให้เองโดยตัวไม่ต้องไป)

หมวด ๔

การเรียกคนเข้ากองประจำการ

มาตรา ๒๒ บุคคลที่อยู่ในกำหนดออกหมายเรียกมาตรวจเลือกเข้าเป็นทหารกองประจำการนั้นคือผู้ที่เกณฑ์เป็นทหารกองเกิน

(อธิบาย ม. ๒๒ มาตรานี้เป็นบทบัญญัติทั่วไปบอกให้ทราบว่าการรับคนเข้าเป็นทหารกองประจำการ โดยวิธีเรียกมาตรวจเลือกนั้นต้องเริ่มต้นด้วยการออกหมายเรียกก่อน หมายเรียกนั้น คือ หนังสือของนายอำเภอสั่งให้ผู้ที่มามีหน้าที่ต้องเข้ารับการตรวจเลือกไปพร้อมกัน ณ สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งตามเวลาที่กำหนดให้ เพื่อจะได้ทำการตรวจเลือกเข้าเป็นทหารกองประจำการตามกฎหมายเกณฑ์กำหนดไว้ ผู้ที่อยู่ในกำหนดต้องออกหมายเรียกตามมาตราที่กำหนดไว้กว้าง ๆ เพียงขั้นหนึ่งก่อนว่า คือ ผู้ที่เป็นทหารกองเกินเท่านั้น ผู้ที่ยังไม่เป็นทหารกองเกินหรือผู้ที่เป็นทหารกองประจำการหรือทหารกองหนุนแล้ว จะออกหมายเรียกไม่ได้ ส่วนผู้ที่เป็นทหารกองเกินอยู่แล้ว เมื่อใดจึงจะถูกเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกนั้นได้มีกำหนดไว้ในมาตรา ๒๓ ดังจะกล่าวต่อไป)

มาตรา ๒๓ การที่จะเรียกทหารกองเกินเข้ารับราชการกองประจำการเมื่อใดอายุใดบ้าง และกี่ครั้งนั้น ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(อธิบาย ม. ๒๓ มาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่แบ่งข้อยอกจากมาตรา ๒๒ ซึ่งบัญญัติว่าผู้ที่ออกหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกได้นั้นต้องเป็นทหารกองเกิน ส่วนการจะเรียกทหารกองเกินที่มีอายุเท่าใด เรียกเมื่อใดและจะเรียกกันกี่ครั้งนั้น ต้องถือตามมาตรา ๒๓ แต่ตามมาตรา ๒๓ ก็ได้กำหนดคร่าวละเอียดไว้ บัญญัติแต่เพียงว่าให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เรื่องนี้ต้องถือตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ ๙ ซึ่งบัญญัติว่า

(๑) ทหารกองเกินซึ่งมีอายุยี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์ในปีที่จะเข้ากองประจำการ ถ้าไม่พอจึงให้เรียกทหารกองเกินซึ่งมีอายุถัดจากอายุยี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์ขึ้นไปตามลำดับ

(๒) ทหารกองเกินซึ่งมีอายุเกินกว่ายี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์ในปีที่จะเข้ากองประจำการซึ่ง

ก. ยังไม่เคยเข้ารับการตรวจเลือก

ข. หลีกเลียงขัดขืนไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือกตามมาตรา ๓๓

ค. พ้นจากฐานะยกเว้น หรือผ่อนผัน

ง. จะได้รับการผ่อนผันตามมาตรา ๒๙ หรือ

จ. คณะกรรมการตรวจเลือกจัดเข้าเป็นคนจำพวกที่ ๓ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๗ (พ.ศ. ๑๕๑๖) แก้ไขเพิ่มเติมโดย กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๗ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๘๗

การเรียกทหารกองเกินเข้ารับราชการกองประจำการนี้ ปีหนึ่งให้เรียกครั้งเดียวระหว่างเดือนเมษายนกับเดือนพฤษภาคม เว้นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจะสั่งเป็นอย่างอื่น

(อธิบาย ทหารกองเกินประเภทแรกที่จะเรียกเข้ารับการตรวจเลือกได้ คือ ทหารกองเกิน ซึ่งมีอายุ ๒๑ ปีบริบูรณ์ในปีที่จะเข้ากองประจำการ หรือถ้าจะกล่าวให้ชัดเจนลงไปก็คือผู้ที่มิอายุ ๒๑ ปีบริบูรณ์ในปีที่จะต้องเข้ารับการตรวจเลือก หรือพูดง่าย ๆ ก็คืออายุ ๒๑ ปีบริบูรณ์ในปีใดต้องไปเข้ารับการตรวจเลือกในปีนั้น ทั้งนี้เพราะผู้ที่เข้ารับการตรวจเลือกในปีใดอาจจะยังไม่ต้องเข้ากองประจำการในปีนั้น อาจจะถูกกำหนดตัวให้เข้ากองประจำการในปีถัดไปก็ได้ และตามความหมายของบทบัญญัตินี้ผู้ที่เข้ารับการตรวจเลือกในปีใดแล้ว ไม่ถูกเข้ากองประจำการก็เป็นอันผ่านพ้นไปไม่ต้องถูกเรียกเข้ารับการตรวจเลือกอีก นอกจากว่าในปีใดมีจำนวนคนอายุ ๒๑ ปีบริบูรณ์ที่จะส่งเข้ากองประจำการไม่พอกับจำนวนที่ต้องการ จึงจะเรียกคนอายุถัดไปอันได้แก่คนที่มิอายุ ๒๒, ๒๓, ๒๔ ฯลฯ ปีบริบูรณ์ขึ้นไปตามลำดับจนถึงอายุ ๒๙ ปีบริบูรณ์ ถ้าอายุ ๓๐ ปีบริบูรณ์แล้ว ก็เรียกอีกไม่ได้เพราะไม่ใช่ทหารกองเกินแล้ว การเรียกเพิ่มนี้ไม่

จำเป็นต้องเรียกทุกอายุ เรียกถึงอายุใดพอก็หยุดเพียงแค่นั้น เช่น เรียกถึงอายุ ๒๒ ปีบริบูรณ์ อายุ ๒๓ ปีบริบูรณ์ก็ไม่ต้องเรียก การที่จะพิจารณาว่าจะต้องเรียกทหารกองเกินถึงอายุใดจึงจะพอนั้น เจ้าหน้าที่มีวิธีการคิดคำนวณอยู่แล้ว และการเรียกเพิ่มนี้ก็คงกระทำพร้อมกันไปกับการเรียกคนอายุ ๒๑ ปีบริบูรณ์นั่นเองไม่ใช่กระทำคนละครั้งและคนอายุถัดไปที่จะเรียกเพิ่มได้นี้ต้องเป็นบุคคลที่ไม่ถูกเข้ากองประจำการ เพราะเป็นคนขนาดถดรองจับสลากดำคนไม่ได้ขนาดและผู้ที่เป็นคนจำพวกที่ ๒ เท่านั้น ส่วนลักษณะของบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้จะได้อธิบายเมื่อถึงมาตรา ๒๘

ทหารกองเกินประเภทต่อไปที่จะเรียกเข้ารับการตรวจเลือกคือทหารกองเกินซึ่งมีอายุเกินกว่า ๒๑ ปีบริบูรณ์ แต่ต้องเป็นบุคคลประเภทใดประเภทหนึ่งดังต่อไปนี้คือ

ก. เป็นบุคคลที่ยังไม่เคยเข้ารับการตรวจเลือกมาก่อนเลย เช่น เมื่ออายุ ๒๑ ปีบริบูรณ์ไม่ไปรับหมายเรียกและไม่ได้เข้ารับการตรวจเลือก อย่างนี้ต้องเรียกเข้ารับการตรวจเลือกในปีที่มีอายุ ๒๒ ปีบริบูรณ์อีก และถ้าในปีที่มีอายุครบ ๒๒ ปีบริบูรณ์ตัวยังไม่ได้เข้ารับการตรวจเลือก ก็ต้องเรียกในปีที่มีอายุครบ ๒๓ ปีบริบูรณ์ต่อไปอีก และต้องเรียกอย่างนี้เรื่อยไปจนกว่าตัวจะได้เข้ารับการตรวจเลือกแล้วหรือมีอายุครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์แล้วก็อันยุดิเรียกต่อไปไม่ได้ นอกจากนั้น ทหารกองเกินซึ่งมีอายุเกินกว่า ๒๑ ปีบริบูรณ์ที่ยังไม่เคยเข้ารับการตรวจเลือกเลย อาจเป็นผู้ที่ไปแสดงตนลงบัญชีทหารกองเกินภายหลังเมื่ออายุเกินกว่า ๒๑ ปีบริบูรณ์แล้วก็ได้ บุคคลประเภทนี้เมื่อลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว เจ้าหน้าที่จะออกหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกในคราวถัดไปที่จะถึงทันที เช่น ไปลงบัญชีทหารกองเกินในเดือนมกราคมหรือกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๖ และเมื่อไปลงบัญชีทหารกองเกินนั้นมีอายุ ๒๒ ปีบริบูรณ์แล้ว อย่างนี้ต้องออกหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๐๖ แต่ถ้าไปลงบัญชีทหารกองเกินหลังจากเดือนเมษายนแล้ว ก็ต้องออกหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๐๗

ข. เป็นคนหลักเลี้ยงชีพซึ่งไม่เคยมาให้คณะกรรมการทำการตรวจเลือกตามมาตรา ๓๓ คือเป็นผู้ที่รับหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกแล้ว แต่ไม่ไปเข้ารับการตรวจเลือกตามกำหนดในหมายเรียกเมื่อปีก่อน ๆ เจ้าหน้าที่ได้ยกเรื่องขึ้นพิจารณาความผิดและศาลได้พิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ บุคคลประเภทนี้ต้องออกหมายเรียกให้มาเข้ารับการตรวจเลือกในปีต่อไปตามบทบัญญัติของกฎกระทรวงฉบับนี้ด้วย (ยกเว้นผู้ที่ถูกส่งตัวเข้ากองประจำการในปีนั้นก็ไม่ต้องออกหมายเรียก)

ค. เป็นผู้ที่พ้นจากฐานะยกเว้นหรือผ่อนผัน คนที่ได้รับการยกเว้นได้กล่าวไว้แล้วในมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ บุคคลประเภทนี้เมื่อพ้นจากฐานะที่ได้รับการยกเว้น หากยังอยู่ในกำหนดเรียกก็ต้องเรียกเข้ารับการตรวจเลือกต่อไป ส่วนคนผ่อนผันที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗ ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไป คนผ่อนผันประเภทนี้เมื่อหมดเหตุที่จะได้รับการผ่อนผันแล้วและยังอยู่ในกำหนดเรียกก็ต้องเรียกเข้ารับการตรวจเลือกต่อไป

ง. เป็นคนที่กำลังจะได้รับการผ่อนผันอยู่ตามมาตรา ๒๙ ในขั้นนี้ควรทำความเข้าใจเสียก่อนว่า คนที่จะได้รับการผ่อนผันตามมาตรา ๒๙ นั้น ต้องเรียกเข้ารับการตรวจเลือกและต้องไปแสดงตนเข้ารับการตรวจเลือกทุกปี และเมื่อหมดเหตุที่จะได้รับการผ่อนผันแล้วก็ต้องเข้ารับการตรวจเลือกตามกำหนดในหมายเรียกฯ แต่ในระหว่างที่กำลังได้รับการผ่อนผันอยู่นี้ ปีใดเจ้าตัวสละสิทธิเข้ารับการตรวจเลือกอย่างบุคคลธรรมดาที่ไม่ได้รับการผ่อนผันไปแล้วก็เป็นอันยุติ ปีต่อไปไม่ต้องเรียกเข้ารับการตรวจเลือก ส่วนบุคคลประเภทใดบ้างที่จะได้รับการผ่อนผันและจะได้รับการผ่อนผันอย่างใดบ้าง จะได้กล่าวในมาตรา ๒๙

จ. เป็นคนจำพวกที่ ๓ อยู่ก็ต้องออกหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือก การเป็นคนจำพวกที่ ๓ นั้นเป็นผลเนื่องมาจากการเข้ารับการตรวจเลือกเมื่อครั้งก่อนคือเมื่อเข้ารับการตรวจเลือกแล้ว คณะกรรมการตรวจเลือกได้กำหนดให้เป็นบุคคลจำพวกที่ ๓ ก็ต้องออกหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกในปีถัดไปอีก แต่เมื่อไปเข้ารับการตรวจเลือกแล้วคณะกรรมการตรวจเลือกกำหนดให้เป็นบุคคลจำพวกที่ ๓ ครบ

๓ ครั้ง แล้วเป็นอันงดไม่ต้องเรียกเข้ารับการตรวจเลือกอีกต่อไป แม้อายุจะยังไม่ครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์ เช่น ไปเข้ารับการตรวจเลือกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔, ๒๕๐๕ และ ๒๕๐๖ และทุกครั้งคณะกรรมการตรวจเลือกกำหนดให้เป็นบุคคลจำพวกที่ ๓ ไม่ต้องออกหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกใน พ.ศ. ๒๕๐๗ อีก แต่ถ้าไปเข้ารับการตรวจเลือกใน พ.ศ. ๒๕๐๔ และ พ.ศ. ๒๕๐๖ ส่วน พ.ศ. ๒๕๐๕ มอบให้ผู้ซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้มาแจ้งแทนตามมาตรา ๒๗ (๗) แม้ทุกครั้งคณะกรรมการตรวจเลือกจะกำหนดให้เป็นคนจำพวกที่ ๓ ก็ยังต้องออกหมายเรียกให้เข้ารับการตรวจเลือกใน พ.ศ. ๒๕๐๗ อีก เพราะยังไม่ครบ ๓ ครั้ง คือ พ.ศ. ๒๕๐๕ ไม่ได้ไปเข้ารับการตรวจเลือก แต่ถ้าในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ได้ไปเข้ารับการตรวจเลือก คณะกรรมการตรวจเลือกกำหนดให้เป็นคนจำพวกที่ ๓ อีก ก็ไม่ต้องออกหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกอีกต่อไป เพราะเป็นคนจำพวกที่ ๓ ครบ ๓ ครั้งแล้ว เป็นต้น

บุคคลที่จะออกหมายเรียกให้ไปเข้ารับการตรวจเลือกได้คงมีเพียงเท่านั้น บุคคลประเภทอื่น ๆ นอกจากนี้จะออกหมายเรียกไม่ได้

การเรียกทหารกองเกินเข้ารับราชการกองประจำการนี้ ในปีหนึ่งให้เรียกเพียงครั้งเดียว ระหว่างเดือนเมษายนกับเดือนพฤษภาคม และโดยปกติเท่าที่กระทำกันอยู่ในขณะนี้ ก็กระทำในเดือนเมษายนทั้งสิ้น นอกจากบางจังหวัดที่มีอำเภอมาก ๆ หรือมีอำเภอที่อยู่ห่างไกลมาก อาจต้องทำติดต่อกันไปถึงเดือนพฤษภาคมก็ได้ การที่กำหนดทำการตรวจเลือกในเดือนเมษายนเพราะเป็นการสะดวก ด้วยเป็นฤดูแล้งสะดวกต่อการเดินทางของเจ้าหน้าที่ และเป็นเดือนที่ว่างเว้นจากฤดูกาลทำนอกรจากนั้นยังเป็นระยะเวลาปิดภาคการศึกษา สะดวกต่อนักเรียนนิสิตนักศึกษาที่ไปเข้ารับการตรวจเลือก แต่อย่างไรก็ดี การตรวจเลือกที่ให้กระทำได้เพียงปีละครั้งนี้ ถ้ามีความจำเป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมอาจจะสั่งให้ทำการตรวจเลือกสองครั้งหรือสามครั้งในปีใดก็ได้

มาตรา ๒๔ การเรียกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการนั้น ให้นายอำเภอออกหมายเรียกทหารกองเกินซึ่งลงบัญชีทหารกองเกินไว้ ตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ และ มาตรา ๑๙ มาตราจเลือก ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

(อธิบาย ม. ๒๔ มาตรานี้เป็นเพียงบทบัญญัติทั่วไป กล่าวคือ บัญญัติให้ทราบว่าจะอำนาจในการออกหมายเรียกนั้นอยู่ที่นายอำเภอ ผู้อื่นแม้จะมียศสูงกว่าหรือตำแหน่งสูงกว่า ก็ออกหมายเรียกไม่ได้ ไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย นอกจากนี้ก็บัญญัติว่าเป็นหน้าที่ของนายอำเภอจะต้องจัดการออกหมายเรียก โดยให้ออกหมายเรียกตามบัญชีทหารกองเกิน ซึ่งจัดทำไว้เมื่อมีบุคคลมาลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ นั่นเอง)

มาตรา ๒๕ ทหารกองเกินเมื่อมีอายุย่างเข้ายี่สิบเอ็ดปีในพุทธศักราชใด ต้องไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกที่อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารของตนภายในพุทธศักราชนั้น

ทหารกองเกินที่พ้นจากฐานะการยกเว้นตามมาตรา ๑๔ (๓) หรือการผ่อนผันตามมาตรา ๒๗ (๒) และมาตรา ๒๙ (๓) ในพุทธศักราชใด ต้องไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียก หรือเพื่อจำหน่ายบัญชีเรียกทหารกองเกินตามแต่กรณีอำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารของตนภายในพุทธศักราชนั้น

ผู้ใดไม่สามารถจะไปรับหมายเรียกด้วยตนเองได้ ต้องให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะ และพอจะเชื่อถือได้ไปรับหมายเรียกแทน ถ้าไม่มีผู้แทนให้ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงขัดขืน

(อธิบาย ม. ๒๕ มาตรานี้เป็นบทบัญญัติเรื่องวิธีการมอบหมายเรียกหรือส่งหมายเรียกที่นายอำเภอได้ออกเตรียมไว้นั้นให้ถึงมือผู้รับ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น ๓ วิธี คือ

๑. การมอบหมายเรียกให้ทหารกองเกินที่มีอายุย่างเข้า ๒๑ ปี (๒๐ ปีบริบูรณ์)
๒. การมอบหมายเรียกให้ทหารกองเกินที่พ้นจากฐานะยกเว้นตามมาตรา ๑๔ (๓) หรือการผ่อนผันตามมาตรา ๒๗ (๒) และมาตรา ๒๙ (๓)
๓. การส่งหมายเรียกให้ทหารกองเกินที่มีอายุครบ ๒๑ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ยังไม่ถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์

วิธีที่ ๑ การมอบหมายเรียกให้คนที่มีอายุย่างเข้า ๒๑ ปีนั้น กฎหมายบังคับให้ไปรับหมายเรียกด้วยตนเอง ณ อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหาร เริ่มไปรับได้ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคมถึงสิ้นเดือนธันวาคมของปีที่มีอายุย่างเข้า ๒๑ ปี

วิธีที่ ๒ การมอบหมายเรียกให้ทหารกองเกินที่พ้นจากฐานะยกเว้นตามมาตรา ๑๔ (๓) หรือการผ่อนผันตามมาตรา ๒๗ (๒) และ มาตรา ๒๙ (๓) นั้น กฎหมายบังคับให้ตัวต้องไปรับหมายเรียกหรือเพื่อจำหน่ายบัญชีเรียกทหารกองเกินตามแต่กรณีด้วยตนเอง ณ อำเภอภูมิลำเนาทหาร เริ่มไปรับได้ตั้งแต่วันที่พ้นจากฐานะดังกล่าว จนถึงสิ้นเดือนธันวาคมของปีที่พ้นจากฐานะเช่นนั้น

กรณีตามข้อ ๑ และข้อ ๒ กฎหมายยังผ่อนผันให้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถจะไปรับหมายเรียกด้วยตนเองได้ โดยให้ผู้ซึ่งบรรลุนิติภาวะและพอจะเชื่อถือได้ไปรับหมายเรียกแทน ถ้าพ้นกำหนดแล้วตัวไม่ไปรับหมายเรียกด้วยตนเอง และไม่จัดให้ผู้แทนไปรับแทนด้วย ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงขัดขืนมีความผิดตามมาตรา ๔๔ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๓๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ แต่ถ้าก่อนที่เจ้าหน้าที่ยกเรื่องขึ้นพิจารณาความผิด บุคคลนั้นได้มาขอรับหมายเรียกเสียก่อนอาจจะเป็นตัวไปขอรับหมายเรียกเอง หรือให้บุคคลอื่นไปรับแทนตน ระวางโทษลดลงมาเหลือปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท หรือจำคุก ไม่เกิน ๑ เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับกรณีที่กฎหมายกำหนดว่า “ก่อนที่เจ้าหน้าที่ยกเรื่องขึ้นพิจารณาความผิดบุคคลนั้นได้

มาขอลงบัญชีทหารกองเกิน หรือขอลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ หรือมาขอรับ หมายถึงเรียกที่อำเภอด้วยตนเอง หรือให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้มาแทนตน แล้วแต่กรณี” นั้น สำหรับผู้ที่มาด้วยตนเองไม่มีปัญหาอะไร คงส่งตัวให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีได้ (สำหรับกรณีที่ให้ผู้อื่นมาแทนนั้น คงจะส่งตัวผู้แทนให้พนักงานให้สอบสวนดำเนินคดีไม่ได้ ผู้เขียนเข้าใจว่านายอำเภอคงต้องรับคำร้องและสอบสวนผู้แทนให้ทราบสาเหตุที่เจ้าตัวมาไม่ได้ และชี้แจงให้เจ้าตัวมาแสดงตนโดยด่วนเมื่อสาเหตุที่มาด้วยตัวเองไม่ได้หมดไป)

๒. การส่งหมายเรียกให้คนที่มียศครบ ๒๑ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป แต่ยังไม่ถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์ เว้นบุคคลที่พ้นจากฐานะยกเว้นหรือหมดเหตุผ่อนผันตามมาตรา ๒๕ (วรรคสอง) เป็นหน้าที่ของทางราชการจะจัดส่งให้ถึงที่อยู่อันเป็นภูมิลำเนาทหารของผู้นั้น โดยตัวไม่ต้องมารับหมายเรียกด้วยตนเอง หรือจะเรียกให้มารับที่อำเภอก็ได้ ถ้าทางราชการไม่ไปส่งหรือไปแล้วส่งให้ตัวรับไม่ได้ด้วยเหตุใด ๆ ก็ดีนั้น ไม่มีความผิดแต่อย่างใด เพราะไม่มีบทกำหนดโทษไว้

วิธีการส่งหมายของทางราชการได้จัดทำหลายอย่างต่างกัน คือ

๑. ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้นำหมายเรียกไปส่ง

๒. ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ส่งหมายเรียก

๓. ในเขตเทศบาลนอกจากกรุงเทพมหานครเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเป็นผู้ส่งหมายเรียก ส่วนนอกเขตเทศบาลคงให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านไปส่งเช่นเดียวกับกรุงเทพมหานคร

มาตรา ๒๖ ในเดือนตุลาคมทุกปี ให้นายอำเภอจัดการประกาศให้ทหารกองเกินที่มีอายุย่างเข้ายี่สิบเอ็ดปีในพุทธศักราชนั้น ไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกที่อำเภอตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕

ประกาศเช่นว่านี้ให้นายอำเภอปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ และ ณ ที่เปิดเผยตามชุมนุมชนในท้องที่นั้น กับให้นายอำเภอส่งประกาศให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปแจ้งให้ราษฎรในท้องที่ของตนทราบด้วย

(อธิบาย ม.๒๖ การประกาศตามมาตรานี้มีความมุ่งหมายและวิธีปฏิบัติทำนองเดียวกับการประกาศตามมาตรา ๑๗)

มาตรา ๒๗ ทหารกองเกินซึ่งถูกเรียกต้องมาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือกตามกำหนดหมายนั้น โดยนำไปสำคัญทหารกองเกิน บัตรประจำตัวประชาชน และประกาศนียบัตร หรือหลักฐานการศึกษามาแสดงด้วย ถ้าไม่มาหรือมาแต่ไม่เข้ารับการตรวจเลือก หรือไม่อยู่นจนกว่าการตรวจเลือกแล้วเสร็จ ให้ถือว่าทหารกองเกินนั้นหลีกเลี่ยงขัดขืนไม่มา ให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือกเว้นแต่

(๑) ข้าราชการซึ่งได้รับคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยปัจจุบันทันด่วนให้ไปราชการอันสำคัญยิ่ง หรือไปราชการต่างประเทศโดยคำสั่งของเจ้ากระทรวง

(๒) นักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๓) ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในสถานที่ราชการหรือโรงงานอื่นใด ในระหว่างที่มีการรบหรือการสงคราม อันเป็นอุปสรรคในการรบหรือการสงคราม และอยู่ในความควบคุมของกระทรวงกลาโหม

(๔) บุคคลซึ่งกำลังปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหารในราชการสนาม

(๕) เกิดเหตุสุดวิสัย

(๖) ไปเข้าตรวจเลือกที่อื่น

(๗) ป่วยไม่สามารถจะมาได้ โดยให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้มาแจ้งต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือก

กรณี (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ต้องได้รับการผ่อนผันเฉพาะคราวจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบหมาย (อธิบายน ม. ๒๗ มาตรการนี้เป็นบทบังคับให้ทหารกองเกินที่ได้รับหมายเรียกแล้วต้องไปเข้ารับการตรวจเลือกตามกำหนดในหมายเรียกนั้น และต้องนำไปสำคัญทหารกองเกิน บัตรประจำตัวประชาชน และประกาศนียบัตร หรือหลักฐานการศึกษาวิชาต่าง ๆ ไปแสดงด้วย แต่การบังคับในเรื่องให้นำหลักฐานไปด้วยนั้นไม่ใช่เรื่องสำคัญ ถึงแม้ไม่นำไปด้วยก็ไม่มี ความผิดแต่อย่างใด นอกจากถูกตัดสิทธิเรื่องการลดหย่อนเวลารับราชการในกองประจำการเท่านั้น เรื่องสำคัญก็คือว่าตัวต้องไปเข้ารับการตรวจเลือกตามกำหนดในหมายเรียกนั้น ถ้าไม่ไปถือว่าหลีกเลี่ยงขัดขืนมีความผิดตามมาตรา ๔๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี และมีแต่โทษจำอย่างเดียว ไม่มีโทษปรับด้วย

อย่างไรก็ดี มาตรการนี้ก็ยกเว้นให้บุคคล ๗ ประเภทที่ไม่ไปเข้าการตรวจเลือกแล้ว ไม่ถือว่าหลีกเลี่ยงขัดขืน คือ

๑. ข้าราชการที่ได้รับคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยปัจจุบันทันด่วนให้ไปราชการอันสำคัญยิ่ง ซึ่งหมายถึงราชการภายในประเทศซึ่งมีความสำคัญมาก นอกจากนั้นอาจเป็นข้าราชการซึ่งต้องไปราชการต่างประเทศโดยคำสั่งของเจ้ากระทรวง บุคคลประเภทนี้ที่ไม่ไปเข้ารับการตรวจเลือกต้องได้รับการผ่อนผันจากกระทรวงมหาดไทยเฉพาะคราว

๒. นักเรียนที่ออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ ซึ่งต้องเข้าลักษณะตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๐ ดังนี้ คือ

(๑) ต้องเป็นนักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ โดยอยู่ในความปกครองทั้งฝ่ายวิชาการและความประพฤติของผู้ดูแลนักเรียนไทยของรัฐบาลไทยสำหรับประเทศนั้น ๆ ซึ่งโดยปกติ ก.พ. เป็นเจ้าหน้าที่ในเรื่องนี้ วิธีการขอผ่อนผัน ก.พ. จะแจ้งต่อกระทรวงมหาดไทย เมื่อกระทรวงมหาดไทยเห็นว่าควรผ่อนผันให้ ก็จะแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดอันเป็นภูมิลำเนาทหารของผู้นั้นดำเนินการผ่อนผันให้ต่อไป

(๒) ถ้าไม่ใช่นักเรียนตาม (๑) ก็อาจเป็นนักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศโดยทุนส่วนตัวและไม่อยู่ในความดูแลของผู้ดูแลนักเรียนไทยในต่างประเทศ การขอผ่อนผันตาม (๒) นี้ต้องขอผ่อนผันจากทางอำเภอภูมิลำเนาทหารแล้ว นายอำเภอจะดำเนินเรื่องต่อไปจนถึงผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้สั่งผ่อนผันให้ (คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๙๔๐/๒๕๑๗ ลง ๓ ธ.ค. ๒๕๑๗)

๓. เป็นข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในสถานที่ราชการหรือโรงงาน ซึ่งผลิตสิ่งอุปกรณ์ในการรบหรือการสงคราม และอยู่ในความควบคุมของกระทรวงกลาโหม คำว่าอยู่ในความควบคุมของกระทรวงกลาโหมนี้ ไม่จำเป็นต้องเป็นหน่วยงานของ กระทรวงกลาโหมโดยตรงก็ได้ เช่น อาจเป็นโรงงานผลิตเหล็กของ เอกชน ถ้าไม่เกิด สงครามเจ้าของก็คงดำเนินกิจการของตนไปโดยเอกเทศ แต่ถ้าเกิดสงคราม กระทรวง กลาโหมอาจเข้าควบคุมให้ผลิตเหล็กให้กับทางราชการทหารเพื่อใช้ทำอาวุธ อย่างนี้ก็ ขอผ่อนผันให้คนงานนั้นได้ และกระทรวงกลาโหมต้องแจ้งต่อกระทรวงมหาดไทยให้ สั่งผู้ว่าราชการจังหวัดภูมิลำเนาทหารของผู้นั้นดำเนินการผ่อนผันให้

๔. เป็นบุคคลซึ่งกำลังปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยทหารในราชการสนาม เช่น เมื่อ สงครามครั้งก่อน ๆ ทางราชการได้เกณฑ์รถยนต์บรรทุกของเอกชนไปใช้ในราชการ ทหารพร้อมทั้งคนขับรถด้วย คนขับรถก็ได้ชื่อว่าเป็นบุคคลซึ่งกำลังปฏิบัติงานร่วมกับ หน่วยทหารในราชการสนามอยู่แล้ว ก็ขอผ่อนผันได้ โดยกระทรวงกลาโหมต้องแจ้ง ต่อกระทรวงมหาดไทยให้ดำเนินการต่อไป

๕. เกิดเหตุสุดวิสัย ซึ่งเป็นคำกว้าง แล้วแต่ข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยปกติเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยแม้จะได้ระมัดระวังแล้วก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ทหาร กองเกินเดินทางไปเข้ารับการตรวจเลือก แต่รถคว่ำหรือเรือล่มเสียกลางทาง ไปเข้า รับการตรวจเลือกไม่ได้ อย่างนี้ก็ไม่ได้ถือว่าหลีกเลี่ยง ชัดขึ้น แต่การที่จะทราบว่าเป็น เหตุสุดวิสัยนั้นจะทราบได้ต่อเมื่อได้ทำการสอบสวนข้อเท็จจริงแล้ว ดังนั้นจึงไม่มีการ ผ่อนผันล่วงหน้าสำหรับกรณีนี้

๖. ไปเข้าตรวจเลือกที่อื่น ซึ่งต้องเข้าลักษณะตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๒ ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไปเมื่อถึงมาตรานั้น

๗. ป่วยไม่สามารถจะไปเข้ารับการตรวจเลือกได้ ซึ่งหมายถึงการเจ็บป่วยจนไม่สามารถเดินทางไปเข้ารับการตรวจเลือกได้ ไม่ใช่เจ็บท้อง ปวดหัวเล็ก ๆ น้อย ๆ พอไปได้แต่ไม่ไป การป่วยนี้จะป่วยเป็นอะไรก็ได้ เช่น เป็นไข้หนักลูกไม่ขึ้น หรือขาหัก เดินไม่ได้ แต่การเจ็บป่วยที่จะไม่เป็นการหลีกเลี่ยงชัดเจนนั้นจะต้องมีผู้บรรลุนิติภาวะแล้วและพอจะเชื่อถือได้ไปแจ้งต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันทำการตรวจเลือกด้วย และเมื่อเสร็จการตรวจเลือกแล้ว นายอำเภอจะทำการสอบสวนอีกครั้งหนึ่งว่าป่วยจนไม่สามารถไปเข้ารับการตรวจเลือกได้จริงหรือไม่ ถ้าจริงก็ไม่เป็นการหลีกเลี่ยงชัดเจน

ข้อที่ควรสังเกตก็คือ การเจ็บป่วยนี้ถ้าตัวผู้ป่วยไม่รู้สึกรู้ตัว เช่น ป่วยมากจนไม่ได้สติ ไม่ได้จัดคนไปแจ้งต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือก หรือหากคนไปแจ้งแทนไม่ได้เพราะไม่มีใครรับธุระให้ อย่างนี้ก็อาจเข้าลักษณะเป็นเหตุสุดวิสัยตาม (๕) ได้

หมวด ๕

การตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการ

มาตรา ๒๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนดผู้ดำรงตำแหน่งเทียบได้ไม่ต่ำกว่า ผู้บัญชาการกองพล เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเลือกและคณะกรรมการชั้นสูง

(อธิบาย ม. ๒๘ ในมาตรานี้ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้กำหนดผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้บัญชาการกองพล ปัจจุบันกำหนดให้แม่ทัพภาคเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเลือกและคณะกรรมการชั้นสูงภายในกองทัพของตน)

มาตรา ๒๘ ทวิ ให้ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนดตามมาตรา ๒๘ แต่งตั้ง คณะกรรมการตรวจเลือกขึ้นในท้องที่แต่ละจังหวัดเพื่อทำการตรวจเลือก

ทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการ โดยให้ประกอบด้วยนายทหารสัญญาบัตรซึ่งมียศไม่ต่ำกว่าพันโทหนึ่งคน เป็นประธานกรรมการ นายทหารสัญญาบัตรซึ่งมียศหรือเทียบเท่าไม่สูงกว่าประธานกรรมการไม่เกินสองคน สัสดีจังหวัดหรือผู้แทนหนึ่งคน ซึ่งมีได้ประจำอยู่ในท้องที่จังหวัดที่ตรวจเลือกนั้น และนายทหารสัญญาบัตร ซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ แผนปัจจุบันชั้น ๑ สาขาเวชกรรม หนึ่งคน หรือหลายคนเป็นกรรมการ ถ้าไม่อาจแต่งตั้งนายทหารสัญญาบัตรซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะดังกล่าวเป็นกรรมการได้ ก็ได้แต่งตั้งผู้อื่นซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ แผนปัจจุบันชั้น ๑ สาขาเวชกรรมแทน

หน้าที่ของกรรมการตรวจเลือกและวิธีการตรวจเลือก ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(อธิบาย ม.๒๘ ทวิ ในมาตรานี้นอกจากกำหนดให้ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนด แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจเลือกในแต่ละจังหวัดแล้ว ยังมีกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๗ (พ.ศ. ๒๕๑๖) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฉบับที่ ๔๗ (พ.ศ. ๒๕๑๘) กำหนดหน้าที่รับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจเลือกโดยแยกหน้าที่กันกระทำดังนี้

๑. ประธานกรรมการตรวจเลือกแต่งตั้งจากนายทหารสัญญาบัตรยศไม่ต่ำกว่าพันโท มีหน้าที่ดังนี้

๑.๑ อำนวยการและควบคุมการตรวจเลือกให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

๑.๒ ออกเสียงชี้ขาดในกรณีที่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติ เมื่อคณะกรรมการตรวจเลือกไม่อาจตกลงกันโดยเสียงข้างมากได้

๑.๓ ตรวจสอบการปล่อยทหารกองเกินพร้อมกับมอบใบรับรองผลการตรวจเลือกฯ แบบ สด.๔๓ ให้ทหารกองเกินรับไปเป็นหลักฐาน

๒. กรรมการนายทหารสัญญาบัตร แต่งตั้งจากนายทหารสัญญาบัตรซึ่งมียศหรือเทียบเท่าไม่สูงกว่าประธานกรรมการไม่เกินสองคน (สำหรับในการตรวจเลือกนั้นแบ่งกรรมการนายทหารสัญญาบัตรออกเป็น ๒ นาย คือ นายทหารสัญญาบัตรคนที่ ๑ ประจำโต๊ะที่ ๑ กับนายทหารสัญญาบัตรคนที่ ๒ ประจำโต๊ะที่ ๓) มีหน้าที่ดังนี้

๒.๑ นายทหารสัญญาบัตรคนที่ ๑ มีหน้าที่

๒.๑.๑ เรียกชื่อทหารกองเกินที่ถูกเรียกมาตรวจเลือก

๒.๑.๒ จัดดูแลทหารกองเกินซึ่งตรวจเลือกแล้วให้รวมอยู่เป็นจำพวก

๒.๑.๓ ป้องกันมิให้ทหารกองเกินซึ่งตรวจเลือกแล้วปะปนกับทหารกองเกินซึ่งยังไม่ได้ตรวจเลือก

๒.๑.๔ รับทหารกองเกินซึ่งคณะกรรมการตรวจเลือกกำหนดให้เข้ากองประจำการเพื่อนำขึ้นทะเบียนหรือนำตัวส่งนายอำเภอเพื่อออกหมายนัด

๒.๒ นายทหารสัญญาบัตรคนที่ ๒ มีหน้าที่

๒.๒.๑ วัดขนาด (วัดทั้งขนาดสูงและขนาดรอบตัว)

วิธีวัดขนาดสูงให้ยืนตั้งตัวตรง สันเท้าชิดกัน ให้วัดตั้งแต่สันเท้าจนสุดศีรษะ

วิธีวัดขนาดรอบตัว ให้คล้องแถบเมตรรอบตัวให้ริมล่างของแถบได้ระดับราวนมโดยรอบ วัดเมื่อหายใจออกเต็มที่ ๑ ครั้ง และหายใจเข้าเต็มที่ ๑ ครั้ง

๓. กรรมการสัสดีจังหวัดมีหน้าที่ดังนี้

๓.๑ บันทึกผลการตรวจเลือกในบัญชีเรียกฯ (แบบ สด.๑๖)

๓.๒ รับเรื่องราวร้องขอในเหตุต่าง ๆ ซึ่งนายอำเภอได้สอบสวนแล้ว

๓.๓ แบ่งคนเป็นจำพวกในใบรับรองผลการตรวจเลือก (แบบ สด.๔๓)

๓.๔ เตรียมทำสลากและบันทึกผลการจับสลาก

๓.๕ รวบรวมสลากที่จับแล้วไว้เป็นหลักฐาน

๓.๖ ตรวจสอบขึ้นทะเบียนและทำบัญชีคนที่ส่งเข้ากองประจำการ

๔. กรรมการซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ แผนปัจจุบันชั้น ๑ สาขาเวชกรรม มีหน้าที่ดังนี้

๔.๑ ตรวจร่างกายผู้ที่ถูกเรียกมาตรวจเลือก

๔.๒ ออกใบสำคัญให้แก่คนจำพวกที่ ๓ และคนจำพวกที่ ๔

๔.๓ ควบคุมการจับสลาก

ในการตรวจร่างกายให้คณะกรรมการแบ่งคนที่ได้ตรวจเลือกออกเป็น ๔ จำพวก คือ

จำพวกที่ ๑ ได้แก่ คนซึ่งมีร่างกายสมบูรณ์ดี ไม่มีอวัยวะพิการหรือ ผิดส่วนแต่อย่างใด

จำพวกที่ ๒ ได้แก่ คนซึ่งมีร่างกายที่เห็นได้ชัดว่าไม่สมบูรณ์ดีเหมือน คนจำพวกที่ ๑ แต่ไม่ถึงทุพพลภาพ

จำพวกที่ ๓ ได้แก่ คนซึ่งมีร่างกายยังไม่แข็งแรงพอที่จะรับราชการ ทหารในขณะนั้นได้ เพราะป่วยซึ่งจะบำบัดให้หายภายในกำหนด ๓๐ วันไม่ได้

จำพวกที่ ๔ ได้แก่ คนพิการทุพพลภาพหรือมีโรคที่ไม่สามารถจะรับ ราชการทหารได้ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๗๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ที่ออกตามมาตรา ๔๑

การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการในหน้าที่ต่าง ๆ นี้ บางหน้าที่กรรมการไม่ได้ กระทำด้วยตนเอง แต่ได้ให้เจ้าหน้าที่ของตนเป็นผู้กระทำ แต่ต้องอยู่ในความ รับผิดชอบของตัวกรรมการนั้น ๆ นอกจากกรรมการในหน้าที่แพทย์ซึ่งต้องทำการ ตรวจร่างกายผู้เข้ารับการตรวจเลือกด้วยตนเองจะให้ผู้อื่นทำแทนไม่ได้เพราะไม่ใช่แพทย์

คณะกรรมการตรวจเลือกซึ่งจะไปทำการตรวจเลือกตามจังหวัดต่าง ๆ นั้น ถ้าผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนดตามมาตรา ๒๘ เห็นว่า จังหวัดใดมี ทหารกองเกินจำนวนมาก หรือมีการแบ่งพื้นที่ออกเป็นอำเภอหรือกิ่งอำเภอจำนวนมาก

ก็สามารถแต่งตั้งกรรมการหลายชุดได้โดยแยก คณะกรรมการเป็นคณะที่ ๑, ๒ หรือ ๓ ตามลำดับ

ลำดับขั้นของการทำการตรวจเลือก

๑. ในวันตรวจเลือกนั้นเมื่อถึงกำหนดเวลาทำการตรวจเลือกซึ่งโดยปกติจะเริ่มทำการตรวจเลือกเวลา ๐๗.๐๐ น. โดยเจ้าหน้าที่สัสดีอำเภอจะเรียกทหารกองเกินซึ่งได้มาแสดงตนเข้ารับการตรวจเลือกให้มาเข้าแถวรวมอยู่ ณ ตำบลของตนตามที่เจ้าหน้าที่ได้กำหนดไว้ เสร็จแล้วประธานกรรมการตรวจเลือกจะนำเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการตรวจเลือกทั้งคณะเข้าแถวหน้าเสาธงเพื่อเชิญธงชาติขึ้นสู่ยอดเสา เสร็จแล้วประธานอ่านสารของผู้บัญชาการทหารสูงสุดและกล่าวให้โอวาทต่อทหารกองเกินที่มาเข้ารับการตรวจเลือก หลังจากนั้นกรรมการสัสดีจังหวัดก็จะชี้แจงขั้นตอนการตรวจเลือกและชี้แจงสิทธิต่าง ๆ ซึ่งทหารกองเกินควรได้รับ เสร็จแล้วเจ้าหน้าที่ของนายทหารสัญญาบัตรคนที่ ๑ ซึ่งประจำอยู่ที่โต๊ะเรียกชื่อ (โต๊ะที่ ๑) ก็จะตรวจสอบว่า ตำบลใดมีทหารกองเกินมามากพอสมควรแล้วก็จะทำการเรียกชื่อตำบลนั้นเป็นอันดับแรก เมื่อจะเรียกทหารกองเกินตำบลใด เจ้าหน้าที่จะแจ้งให้ทหารกองเกินตำบลนั้นเตรียมหลักฐานต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะให้เจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบ พร้อมกับให้ทหารกองเกินตำบลนั้นทุกคนถอดรองเท้าและถุงเท้า ผ่ากัษญาติหรือเพื่อนไว้ เสร็จแล้วก็จะทำการเรียกชื่อโดยใช้บัญชีเรียกฯ (แบบ สด.๑๖) หรือใบรับรองผลการตรวจเลือก (แบบ สด.๔๓)

๑.๑ เมื่อโต๊ะที่ ๑ ทำการเรียกชื่อและบันทึกหลักฐานเอกสารเรียบร้อยแล้วก็จะมอบหลักฐานให้ทหารกองเกินนำไปมอบให้กรรมการตรวจเลือกซึ่งประจำอยู่โต๊ะที่ ๒ เพื่อตรวจร่างกาย

๑.๒ โต๊ะที่ ๒ เมื่อทหารกองเกินนำหลักฐานมามอบให้แล้ว เจ้าหน้าที่จะให้ถอดเสื้อทั้งชั้นนอกและชั้นในออก หากผู้ใดสวมกางเกงขายาว ก็ให้พับขากางเกงขึ้นเหนือเข่า เพื่อให้กรรมการแพทย์ตรวจได้อย่างสะดวกและถี่ถ้วน เสร็จแล้วเรียกชื่อ

ผู้ที่มาแล้วให้กรรมการแพทย์ทำการตรวจร่างกาย ผู้ที่ผ่านการตรวจร่างกายแล้วนี้ กรรมการจะแบ่งออกเป็น ๔ จำพวก คือ

จำพวกที่ ๑ ได้แก่ คนที่มีร่างกายสมบูรณ์ดี ไม่มีอวัยวะพิการ หรือผิดส่วนแต่อย่างใด ซึ่งชาวบ้านมักเรียกว่า “ดี ๑” ในขั้นนี้ยังไม่เกี่ยวกับขนาดสูงหรือขนาดรอบตัว คนจำพวกที่ ๑ นี้ อาจจะเป็นคนมีขนาดต่ำหรือเล็กจนไม่ได้ขนาด หรือมีขนาดสูงหรือใหญ่เท่าใดก็ได้ไม่จำกัด

จำพวกที่ ๒ ได้แก่ คนซึ่งมีร่างกายที่เห็นได้ชัดว่าไม่สมบูรณ์ดีเหมือนคนจำพวกที่ ๑ แต่ไม่ถึงทุพพลภาพ บุคคลที่จะเป็นคนจำพวกที่ ๒ นี้มองเห็นได้ชัดด้วยตาเปล่า และอาการที่ไม่สมบูรณ์นี้จะต้องตรงกับที่ได้บัญญัติไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๗ (พ.ศ. ๒๕๑๖) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๗ (พ.ศ. ๒๕๑๘) อาการไม่สมบูรณ์หรือผิดปกตಿಯอื่นจะถือว่าเป็นคนจำพวกที่ ๒ ไม่ได้

จำพวกที่ ๓ ได้แก่ คนซึ่งมีร่างกายยังไม่แข็งแรงพอที่จะรับราชการทหารในขณะนั้นได้เพราะป่วย ซึ่งจะบำบัดให้หายในกำหนด ๓๐ วันไม่ได้ ข้อที่ต้องพิจารณาระดับแรกของบุคคลจำพวกนี้คือต้องเป็นคนที่ร่างกายยังไม่แข็งแรงพอ และการไม่แข็งแรงนั้นต้องเนื่องมาจากอาการเจ็บป่วยและจะรักษาให้แข็งแรงภายใน ๓๐ วันไม่ได้ การเจ็บป่วยนั้นจะป่วยเป็นโรคอะไรก็ได้ เช่น เป็นไข้จับสั่นเรื้อรัง หรือเท้า หรือขา หรือแขนเป็นบาดแผลเรื้อรังรักษาไม่หายใน ๓๐ วัน ก็ต้องถือว่าเป็นคนจำพวกที่ ๓

คนจำพวกที่ ๓ นี้ไม่ต้องให้เข้าวัดขนาดต่อไป และคณะกรรมการตรวจเลือกจะออกไปสำคัญคนจำพวกที่ ๓ (แบบ สด.๔) ให้ไว้เป็นหลักฐาน

คนจำพวกที่ ๔ ได้แก่ คนพิการทุพพลภาพหรือมีโรคที่ไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ตามมาตรา ๔๑ โรคหรืออาการพิการทุพพลภาพนี้จะต้องถือตามที่มีบัญญัติไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ ๗๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) เท่านั้น และคณะกรรมการตรวจเลือกจะออกไปสำคัญสำหรับคนจำพวกที่ ๔ (แบบ สด.๕) ให้ไว้เป็นหลักฐาน แต่ใบสำคัญนี้เจ้าหน้าที่สัสดีจะเรียกเก็บไว้และออกไปสำคัญปลดพันราชการทหารตามมาตรา ๔๑ ให้เป็นหลักฐานต่อไป

เมื่อพิจารณาถึงคนจำพวกต่าง ๆ นี้แล้วจะเห็นว่า ในการตรวจเลือกครั้งหนึ่ง นั้นจะส่งคนเข้าเป็นทหารกองประจำการได้เฉพาะคนจำพวกที่ ๑ กับคนจำพวกที่ ๒ เท่านั้น ส่วนคนจำพวกที่ ๓ กับคนจำพวกที่ ๔ จะส่งเข้ากองประจำการไม่ได้ และการจะส่งคนจำพวกที่ ๒ เข้ากองประจำการได้ก็ต้องเข้ากรณีของคนจำพวกที่ ๑ ไม่พอส่งเข้ากองประจำการ หรือผู้ที่ถูกศาลพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษ และถูกจัดไว้เป็นคนหลีกเลี่ยงชดเชย ถ้าคณะกรรมการตรวจเลือกกำหนดให้เป็นคนจำพวกที่ ๒ ก็ต้องส่งตัวไปวัดขนาด หากมีขนาดสูงตั้งแต่ ๑๔๖ เซนติเมตรขึ้นไปและมีขนาดรอบตัวตั้งแต่ ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไปในเวลาหายใจออกเต็มที่ ก็ต้องส่งตัวเข้ากองประจำการ ดังนั้น กฎกระทรวงฉบับที่ ๓๗ (พ.ศ. ๒๕๑๖) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๗ (พ.ศ. ๒๕๑๘) จึงบัญญัติเกี่ยวกับการจัดให้เป็นคนจำพวกที่ ๒, ๓ และ ๔ ไว้เป็นพิเศษดังนี้คือ

ก. การวินิจฉัยลักษณะพิการและโรคต่าง ๆ นั้น ถ้าแพทย์ผู้ตรวจยังมีความสงสัยก็ให้คณะกรรมการตรวจเลือกจัดเข้าไว้ในคนจำพวกที่ ๑ ก่อน

ข. สำหรับบุคคลซึ่งกรรมการในหน้าที่แพทย์เห็นว่า เข้าอยู่ในคนจำพวกที่ ๒, ๓ หรือจำพวกที่ ๔ ถ้ากรรมการซึ่งมิใช่แพทย์มีความเห็นแย้งรวมกันถึง ๒ คน ต้องงดออกไปสำคัญสำหรับคนจำพวกที่ ๓ หรือจำพวกที่ ๔ ไว้ก่อน และให้ส่งตัวเข้าตรวจเลือกรวมกับคนในจำพวกเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นคนจำพวกที่ ๑ หรือคนจำพวกที่ ๒ ก็ได้ ตามความเห็นแย้งของกรรมการซึ่งมิใช่แพทย์ ถ้าผู้นั้นต้องเข้ากองประจำการก็ให้กรรมการซึ่งมีความเห็นแย้งกันนั้นต่างฝ่ายต่างทำคำชี้แจงยื่นต่อกรรมการชั้นสูงภายใน ๗ วัน นับตั้งแต่วันเสร็จการตรวจเลือกในจังหวัดนั้น

๑.๓ เรียกชื่อคนจำพวกที่ ๑ เข้าวัดขนาดสูงและวัดขนาดรอบตัวต่อไป (กรณี ที่คนจำพวกที่ ๑ ซึ่งมีความสูงตั้งแต่ ๑๖๐ เซนติเมตรขึ้นไปและมีขนาดรอบตัวตั้งแต่ ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไปเรียกว่า “คนได้ขนาด” และคนจำพวกที่ ๑ ขนาดถัดรอง ซึ่งมีความสูงตั้งแต่ ๑๕๙ เซนติเมตรลงมาจนถึง ๑๔๖ เซนติเมตร และมีขนาดรอบตัวตั้งแต่ ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไปมีไม่พอกับความ ต้องการต้องเรียกคนจำพวกที่ ๒ เข้าวัด

ขนาดด้วย และหากยังไม่พออยู่ก็ก็ต้องเรียกคนผ่อนผันเข้าวัดขนาดตามลำดับคือคนผ่อนผันตามมาตรา ๒๙ (๓) หากยังไม่พอจึงเรียกคนผ่อนผันตามมาตรา ๒๙ (๑) และ (๒) รวมกันเข้าทำการวัดขนาดตามลำดับ จนพอกับความต้องการ หากเหลือถึงขนาดใดเกินความต้องการก็ให้จับสลากเฉพาะคนขนาดนั้น)

วิธีวัดขนาดสูงนั้น ต้องให้ผู้จะถูกวัดยืนตัวตั้งตรง สันเท้าชิด กันแล้ววัดตั้งแต่สันเท้าจนสุดศีรษะ ได้เท่าใดเจ้าหน้าที่จะจดลงบัญชีไว้เป็นขนาดสูง

ส่วนวิธีวัดขนาดรอบตัวนั้นคงให้ผู้จะถูกวัดยืนตัวตั้งตรง สันเท้าชิดกัน แล้วคล้องแถบเมตรสำหรับใช้วัดลงไปรอบตัวผู้จะถูกวัด ต้องให้ริมล่างของแถบเมตรได้ระดับราวมโดยรอบคือต้องคอยระวังไม่ให้ด้านหลังหย่อน แล้วจึงทำการวัดเมื่อหายใจออกเต็มที่ครั้งหนึ่งและหายใจเข้าเต็มที่อีกครั้งหนึ่ง เฉพาะการวัดเมื่อหายใจออกเท่านั้นที่จะใช้ถือเป็นขนาดสำหรับคัดเลือกคนส่งเข้ากองประจำการต่อไป เมื่อวัดได้เท่าใด เจ้าหน้าที่จะจดลงไว้ในบัญชี

ลำดับขั้นการทำการตรวจเลือก ๓ ขั้นนี้จะกระทำ ๒ วัน หรือ ๒ รอบ เมื่อครบ ๒ รอบแล้วก็ถึงขั้นทำการจับสลากและการส่งตัวคนเข้ากองประจำการ ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป

๓. หลักเกณฑ์การคัดเลือกคนเข้ากองประจำการ การคัดเลือกคนเข้ากองประจำการมีหลักเกณฑ์ดังนี้

๑. บุคคลซึ่งจะเข้ารับราชการกองประจำการได้นั้นคือคนจำพวกที่ ๑ ซึ่งต้องมีขนาดรอบตัวตั้งแต่ ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไป ในเวลาหายใจออก และขนาดสูงตั้งแต่ ๑๔๖ เซนติเมตรขึ้นไป คนที่จะส่งเข้ากองประจำการนี้ต้องได้ขนาดทั้งขนาดรอบตัว และขนาดสูง คือ ต้องมีขนาดรอบตัว ๗๖ เซนติเมตร และสูงตั้งแต่ ๑๔๖ เซนติเมตรขึ้นไป ถ้าขนาดรอบตัว ๘๕ เซนติเมตร แต่สูงเพียง ๑๔๕ เซนติเมตร หรือขนาดรอบตัว ๗๕ เซนติเมตร แต่สูงถึง ๑๘๐ เซนติเมตร อย่างนี้จะส่งเข้ากองประจำการไม่ได้ เพราะถือว่าเป็นคนไม่ได้ขนาด

๒. คนที่จะส่งเข้ากองประจำการนั้น ชั้นแรกต้องส่งคนจำพวกที่ ๑ ซึ่งมีขนาดสูงตั้งแต่ ๑๖๐ เซนติเมตรและขนาดรอบตัวตั้งแต่ ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไปก่อน ถ้าคนขนาดนั้นมีมากกว่าจำนวนที่ต้องการก็ให้ทำการจับสลาก เช่น ในการตรวจเลือกของเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร จะต้องส่งคนเข้าเป็นทหารกองประจำการ ๑๐๐ คน แต่มีคนจำพวกที่ ๑ ซึ่งมีขนาดสูงตั้งแต่ ๑๖๐ เซนติเมตร และมีขนาดรอบตัว ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไป ๑๒๐ คน ต้องเอา ๑๒๐ คนนี้มาทำการจับสลากเอาเข้าเป็นทหาร ๑๐๐ คน และปล่อยไป ๒๐ คน

แต่ถ้าคนจำพวกที่ ๑ ขนาดสูง ๑๖๐ เซนติเมตร และมีขนาดรอบตัวตั้งแต่ ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไปมีพอดีกับจำนวนที่ต้องการก็ส่งเข้าเป็นทหารหมดไม่ต้องจับสลาก เช่น ในการตรวจเลือกอำเภอวัง จังหวัดลำปาง จะต้องส่งคนเข้าเป็นทหารกองประจำการ ๘๐ คน และมีคนจำพวกที่ ๑ ซึ่งมีขนาดสูง ๑๖๐ เซนติเมตร และมีขนาดรอบตัว ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไป ๘๐ คน อย่างนี้ต้องส่งเข้ากองประจำการหมดทั้ง ๘๐ คน โดยไม่มีการจับสลาก แต่ถ้าคนจำพวกที่ ๑ ซึ่งมีขนาดสูง ๑๖๐ เซนติเมตร และมีขนาดรอบตัว ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไปไม่พอกับความต้องการ ก็ต้องส่งเข้ากองประจำการทั้งหมด และต้องส่งคนขนาดถัดรองเพิ่มจนพอกับความต้องการ เช่น การตรวจเลือก อำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จะต้องส่งคนเข้ากองประจำการ ๑๐๐ คน แต่มีคนขนาดสูง ๑๖๐ เซนติเมตร และมีขนาดรอบตัว ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไป ๘๐ คน อย่างนี้จะต้องส่งเข้ากองประจำการทั้งหมดโดยไม่มีการจับสลาก และต้องส่งคนจำพวกที่ ๑ ขนาดถัดรอง ซึ่งมีความสูง ๑๕๙ เซนติเมตร และมีขนาดรอบตัว ๗๖ เซนติเมตร ขึ้นไปเพิ่มอีก ๒๐ คน ถ้าคนขนาดนี้มีมากกว่าความต้องการก็ให้จับสลากเฉพาะคนขนาดถัดรองนี้เท่านั้น

เมื่อมีการจับสลาก ต้องจัดให้มีสลากเท่ากับจำนวนคนที่จะต้องจับสลาก และแบ่งเป็นเครื่องหมายสีแดงอย่างหนึ่งกับสีดำอีกอย่างหนึ่ง ผู้ใดจับได้สลากสีแดงจะต้องถูกส่งตัวเข้ากองประจำการ ดังนั้น สลากสีแดงจึงต้องมีเท่ากับจำนวนคนที่จะต้องส่งเข้ากองประจำการ ถ้าผู้ใดจับสลากสีดำไม่ต้องเข้ากองประจำการ สลากสีดำจึงต้อง มี

เท่ากับจำนวนคนที่จะต้องปล่อยตัวไป ถ้าที่ใดจะต้องส่งคนเข้าเป็นทหารหลายแผนก เช่น ส่งคนเข้าเป็นทั้งทหารบกและทหารอากาศด้วยในคราวเดียวกัน หรือส่งคนเข้าเป็นทั้งทหารเรือและทหารอากาศด้วยในคราวเดียวกัน ก็ให้เขียนนามแผนกนั้น ๆ ลงไปในสลากสี่แดงด้วย หรือถ้าแผนกใดจะต้องส่งเข้ากองประจำการเป็นพลัด ๆ ก็เขียนเลขพลัดลงในสลากสี่แดงเลขที่เดียวเพื่อจะจับสลากได้เสร็จในคราวเดียวกัน ไม่ต้องเสียเวลาจับสลากหลายครั้ง ในกรณีที่คนที่จะส่งเข้ากองประจำการได้มีเท่ากับจำนวนคนที่ส่งเข้ากองประจำการ คงมีการจับสลากเฉพาะแบ่งแผนก และแบ่งพลัด อย่างเดียว ไม่มีสลากค่า

๓. ถ้าคนจำพวกที่ ๑ ซึ่งมีขนาดสูงตั้งแต่ ๑๖๐ เซนติเมตร และมีขนาดรอบตัว ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไป มิใช่พอกับจำนวนที่ต้องการ ให้ส่งคนขนาดถัดรองลงมาตามลำดับจนพอกับความต้องการ ถ้าเลือกถึงขนาดใดเกินจำนวนต้องการก็ให้จับสลากเฉพาะขนาดนั้น เช่น ในการตรวจเลือกอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะต้องส่งคนเข้าเป็นทหารกองประจำการ ๑๐๐ คน และมีคนจำพวกที่ ๑ ขนาดสูงดังนี้

๑๖๐ เซนติเมตรขึ้นไป ๘๐ คน

๑๕๙ เซนติเมตร ๑๐ คน

๑๕๘ เซนติเมตร ๒๐ คน

อย่างนี้คนขนาดสูง ๑๖๐ เซนติเมตรขึ้นไป ๘๐ คน ต้องส่งเข้ากองประจำการหมด เมื่อส่งแล้วยังขาดอีก ๒๐ คน ก็ต้องส่งคนขนาดถัดรองลงมาขนาดแรก ได้แก่ ขนาดสูง ๑๕๙ เซนติเมตร ซึ่งมีอยู่จำนวน ๑๐ คน ก็ต้องส่งเข้ากองประจำการทั้งหมด ๑๐ คน เมื่อส่งแล้วยังขาดอีก ๑๐ คน ก็ต้องพิจารณาขนาดถัดรองลงมาอีก ซึ่งได้แก่ขนาดสูง ๑๕๘ เซนติเมตร คนขนาดนี้มีอยู่ทั้งหมด ๒๐ คน ถ้าส่งหมดก็จะเกินจำนวนไป ๑๐ คน จึงต้องเอา ๒๐ คนนี้มาทำการจับสลากเอาเข้าเป็นทหาร ๑๐ คน ปล่อยตัวไป ๑๐ คน

การพิจารณาส่งคนขนาดถัดรองนี้ ขนาดสุดท้ายที่จะส่งเข้ากองประจำการได้คือขนาดสูง ๑๔๖ เซนติเมตร ต่ำกว่านั้นส่งไม่ได้

๔. ถ้าคนจำพวกที่ ๑ มิไม่พอกับจำนวนที่ต้องการ ต้องเลือกจากคนจำพวกที่ ๒ โดยวิธีเดียวกับการเลือกคนจำพวกที่ ๑ คือ พิจารณาคนขนาดสูง ๑๖๐ เซนติเมตรขึ้นไปก่อน ถ้าไม่พอก็พิจารณาเลือกขนาดถัดรองลงมาตามลำดับ

๕. เมื่อส่งคนจำพวกที่ ๒ ตามข้อ ๔ แล้ว ยังไม่พอกับจำนวนที่ต้องการ อีกต้องพิจารณาส่งคนพ่อนผัน (คนที่จะได้รับการพ่อนผันตามมาตรา ๒๙) การส่งคนพ่อนผันต้องส่งคนพ่อนผันที่เป็นคนจำพวกที่ ๑ ก่อน ถ้ายังขาดอยู่อีกก็พิจารณาขนาดถัดรองลงมาตามลำดับ ถ้ายังไม่พอก็ส่งคนพ่อนผันที่เป็นคนจำพวกที่ ๒ โดยพิจารณาขนาดลงมาตามลำดับเช่นเดียวกัน การพิจารณาส่งคนพ่อนผันเข้ากองประจำการนั้น ต้องส่งคนพ่อนผันตามมาตรา ๒๙ (๓) ก่อน หากไม่พอจึงพิจารณาส่งคนพ่อนผันตามมาตรา ๒๙ (๑) และ (๒) รวมกัน

การส่งคนเข้ากองประจำการกระทำได้ตามลำดับดังกล่าวแล้วเพียงข้อ ๕ เท่านั้น ถ้าคนยังขาดจำนวนอยู่อีกก็จำเป็นต้องปล่อยให้ขาดจำนวน แล้วส่งคนอำเภออื่นที่ยังไม่ได้ทำการตรวจเลือกเพิ่มขึ้นแทน แต่ถ้าขาดจำนวนในอำเภอสุดท้าย ที่ทำการตรวจเลือกของจังหวัดนั้นก็จำเป็นต้องปล่อยให้ขาดจำนวน และรายงานให้หน่วยเหนือทราบเพื่อดำเนินการต่อไป)

มาตรา ๒๘ ตรี ให้ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนดตามมาตรา ๒๘ แต่งตั้งคณะกรรมการชั้นสูงขึ้นในท้องที่แต่ละจังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้แทนหนึ่งคนเป็นประธานกรรมการ เจ้าหน้าที่สัสดี ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าสัสดีจังหวัดหนึ่งคน และข้าราชการอื่นซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าหัวหน้าแผนกหรือเทียบเท่าอีกหนึ่งคนเป็นกรรมการ

กรรมการชั้นสูงต้องไม่เป็นบุคคลคนเดียวกับกรรมการตรวจเลือก

คณะกรรมการชั้นสูงมีอำนาจพิจารณาตัดสินกรณีที่มีคำร้องตามมาตรา ๓๑ หรือกรณีที่มีข้อขัดแย้งระหว่างกรรมการตรวจเลือกซึ่งทำคำชี้แจงเสนอขึ้นมา

คำตัดสินของคณะกรรมการชั้นสูงให้เป็นที่สิ้นสุด

มาตรา ๒๘ จัตวา ให้นายอำเภอท้องที่ที่มีการตรวจเลือกมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดสถานที่ทำการตรวจเลือก

(๒) จัดเจ้าหน้าที่และเอกสารเกี่ยวกับการตรวจเลือก เพื่อให้คณะกรรมการตรวจเลือกตรวจสอบได้ในวันตรวจเลือก

(๓) จัดคนซึ่งมาตรวจเลือกให้รวมอยู่เป็นตำบลเพื่อฟังเรียกชื่อ

(๔) สอบสวนบุคคลซึ่งร้องขอในเหตุต่าง ๆ แล้วมอบเรื่องให้คณะกรรมการตรวจเลือกพิจารณา

(๕) ตรวจทานและบันทึกบัญชีเรียกของอำเภอตามผลการตรวจเลือก

(๖) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๔. คณะกรรมการชั้นสูง เนื่องจากคณะกรรมการตรวจเลือกต้องทำงานในวันตรวจเลือกอย่างหนัก เพราะมีจำนวนคนเข้ารับการตรวจเลือกมากและต้องทำงานแข่งกับเวลา ต้องทำการตรวจเลือกของแต่ละอำเภอให้แล้วเสร็จเป็นวัน ๆ ตามที่กำหนด ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเลือกจึงอาจเกิดการผิดพลาดขึ้นได้ นอกจากนี้กรรมการในหน้าที่ต่าง ๆ ของคณะกรรมการตรวจเลือกก็ยังมีความเห็นขัดแย้งกันได้ดังกล่าวมาแล้ว กฎหมายจึงได้กำหนดให้ผู้ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมกำหนดตามมาตรา ๒๘ แต่งตั้งคณะกรรมการชั้นสูงขึ้นอีกคณะหนึ่งสำหรับตัดสินปัญหาต่าง ๆ เหนือคณะกรรมการตรวจเลือกในจังหวัดนั้น ซึ่งประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้ คือ

ก. ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้แทน ๑ คน

ข. เจ้าหน้าที่สัสดีซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าสัสดีจังหวัด ๑ คน ตำแหน่งนายทหารชั้นสัญญาบัตรในสายงานสัสดีที่มีตำแหน่งต่ำกว่าสัสดีจังหวัด ได้แก่ ผู้ช่วยสัสดีจังหวัดและสัสดีอำเภอ ส่วนตำแหน่งที่สูงกว่า เช่น สัสดีกองทัพบก ฯลฯ เป็นต้น

ค. เจ้าหน้าที่อื่นที่เหมาะสมแก่กรณี เช่น ถ้ามีปัญหาในเรื่องอาการโรคก็อาจตั้งนายแพทย์เป็นกรรมการ ซึ่งแล้วแต่ข้อเท็จจริง หรือเป็นปัญหาอื่นที่จะต้องพิจารณา ก็ตั้งผู้ที่มีความสามารถในด้านนั้นขึ้นเป็นกรรมการ

ตามกฎหมายกำหนดไว้ว่า กรรมการชั้นสูงนี้ต้องไม่ใช่คนเดียวกับ กรรมการตรวจเลือก เช่น สัสดีจังหวัดเป็นกรรมการตรวจเลือกแล้ว จะตั้งเป็น กรรมการชั้นสูงอีกไม่ได้ และคำตัดสินของคณะกรรมการชั้นสูงนี้ให้เป็นที่สุดเพียงแค่นี้ การยื่นเรื่องราวต่อคณะกรรมการชั้นสูงนี้ ตามกฎหมายไม่ได้กำหนดระเบียบ และวิธีการไว้ แต่ตามบันทึกข้อตกลงระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงมหาดไทย กำหนดว่า ผู้ที่จับสลากถูกเข้ากองประจำการและได้ไปรายงานตัวเข้ากองประจำการ เรียบร้อยแล้ว และกำลังอยู่ในกองประจำการจะต้องยื่นเรื่องราวต่อคณะกรรมการชั้นสูง โดยตรง สำหรับผู้ที่ยังไม่เข้ากองประจำการก็ต้องยื่นเรื่องราวต่อคณะกรรมการชั้นสูง เช่นเดียวกัน

มาตรา ๒๙ เมื่อได้คัดคนที่ยกเว้นด้วยเหตุต่างๆ ออกแล้ว ถ้ามีจำนวนทหาร กองเกินที่จะรับราชการเป็นทหารกองประจำการได้มากกว่า จำนวนที่ฝ่ายทหารต้องการ ให้ผ่อนผันแก่ประเภทบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบิดาหรือมารดาซึ่งไร้ความสามารถ หรือ พิการทุพพลภาพ หรือชราจนหาเลี้ยงชีพไม่ได้ และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดู แต่ถ้ามีบุตรหลายคนจะต้องเข้ากองประจำการพร้อมกันคงผ่อนผันให้คนเดียวตามแต่บิดาหรือมารดาจะ เลือก ถ้าบิดาหรือมารดาไม่สามารถจะเลือกได้ ก็ให้คณะกรรมการตรวจเลือก พิจารณาผ่อนผันให้หนึ่งคน

(๒) บุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบุตรซึ่งมารดาตาย หรือไร้ความสามารถ หรือ พิการทุพพลภาพ และบุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงพี่หรือน้องร่วมบิดามารดา หรือร่วม แต่บิดาหรือมารดาซึ่งบิดามารดาตาย ทั้งนี้เมื่อบุตรหรือพี่หรือน้องนั้นหาเลี้ยงชีพไม่ได้ และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดู

(๓) บุคคลที่อยู่ในระหว่างการศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ผู้อ้างสิทธิตาม (๑) หรือ (๒) แห่งมาตรานี้ ต้องร้องขอผ่อนผันก่อนอายุอำเภอ ท้องที่ก่อนวันตรวจเลือกเข้ากองประจำการไม่น้อยกว่าสามสิบวัน เว้นแต่ในกรณี

พิเศษซึ่งไม่ใช่ความผิดของผู้ร้อง และผู้ร้องต้องร้องต่อคณะกรรมการตรวจเลือกในวันตรวจเลือก ตามมาตรา ๓๐ อีกครั้งหนึ่ง นายอำเภอต้องสอบสวนหลักฐานไว้เสียก่อนวันตรวจเลือกเพื่อคณะกรรมการตรวจเลือกจะได้ตัดสินใจได้ทันที การขอผ่อนผันตาม (๓) ให้ปฏิบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ถ้าไม่สามารถจะผ่อนผันพร้อมกันทั้งสามประเภทได้เพราะจะทำให้คนไม่พอจำนวนที่ฝ่ายทหารต้องการให้ผ่อนผันคนประเภทที่ ๑ และประเภทที่ ๒ รวมกันก่อน ถ้าคนยังเหลือจึงผ่อนผันคนประเภทที่ ๓ ถ้าจำนวนคนในประเภทใดจะผ่อนผันไม่ได้ทั้งหมดต้องให้คนประเภทนั้นจับสลาก

(อธิบาย ม. ๒๙ การผ่อนผันตามมาตรานี้เป็นการผ่อนผันในชั้นสุดท้ายตัวบทบัญญัติว่าเมื่อได้คัดคนที่ยกเว้นด้วยเหตุต่าง ๆ ออกแล้วยังมีจำนวนคนที่ส่งเข้ากองประจำการได้พอจึงจะผ่อนผันให้บุคคลตามมาตรานี้ (คนจะมีพอส่งเข้ากองประจำการหรือไม่ดูคำอธิบายมาตรา ๒๘) แต่ถ้าแม้ว่าในการตรวจเลือกคราวนั้นจะไม่มีคนยกเว้นที่ต้องคัดออกเลย ถ้าคนธรรมดาที่มีพอส่งเข้ากองประจำการแล้ว ก็คงผ่อนผันให้บุคคลตามมาตรานี้ ดังนี้ ข้อสำคัญจึงอยู่ที่ว่ามีคนพอส่งเข้ากองประจำการตามมาตรา ๒๘ หรือไม่

บุคคลที่จะได้รับการผ่อนผันตามมาตรานี้มีอยู่ ๓ ประเภท คือ

๑. เป็นบุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบิดาหรือมารดา หรือทั้งบิดาและมารดาในเมื่อ
ก. บิดาหรือมารดา หรือทั้งบิดาและมารดาเป็นคนไร้ความสามารถ คือเป็นคนวิกลจริต ซึ่งศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ แต่อย่างไรก็ดี ถ้าเป็นเพียงคนวิกลจริตซึ่งศาลยังไม่ได้สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถและบุตรต้องเลี้ยงดูแล้วเข้าใจว่าจะอนุโลมเข้าในข้อนี้ได้ เพราะความมุ่งหมายของมาตรานี้คือต้องการปล่อยให้บุตรได้เลี้ยงดูบิดามารดาไม่ให้อดตาย หรือ
ข. บิดาหรือมารดา หรือทั้งบิดาและมารดาพิการทุพพลภาพ หรือ

ค. บิดาหรือมารดาหรือทั้งบิดาและมารดาชราจนหาเลี้ยงชีพไม่ได้ ซึ่งในข้อนี้กฎหมายไม่ได้กำหนดเกณฑ์ชราไว้ว่ามีอายุเท่าใด เพราะสุขภาพของคนเราไม่เหมือนกัน บางคนมีอายุถึง ๘๐ ปี แต่ยังแข็งแรง แต่บางคนอายุเพียง ๕๐ ปี หรือ ๖๐ ปี อาจจะอ่อนแอทำงานไม่ไหว กฎหมายจึงใช้คำกลาง ๆ ว่าชราจนหาเลี้ยงชีพไม่ได้เป็นเกณฑ์พิจารณา

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้การผ่อนผันต้องประกอบด้วย

(๑) เป็นบุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยงบิดาหรือมารดาหรือทั้งบิดาและมารดา ถ้าไม่ได้เป็นคนหาเลี้ยงก็ไม่ได้รับการผ่อนผัน มักจะมีปรากฏเสมอ ๆ ว่า พ่อแม่ยากจน ลูกก็ไม่แยแส ต้องอาศัยผู้อื่นยังชีพ แต่พอลูกจะถูกทหารก็ส่งสารลูก ยอมรับสมอ้างว่าลูกเป็นผู้เลี้ยงดูอย่างนี้ก็มี นอกจากนั้นยังต้องพิจารณาถึงว่าจำเป็นต้องหาเลี้ยงบิดามารดาหรือไม่ เช่น บิดามารดามีฐานะมั่งคั่งอยู่แล้วแม้ไม่ได้ประกอบอาชีพอะไร บุตรก็ไม่จำเป็นต้องหาเลี้ยง ตรงกันข้าม บิดามารดากลับยังต้องเลี้ยงบุตรอยู่อีก อย่างนี้ก็ไม่ได้รับการผ่อนผันอีกประการหนึ่ง มักจะมีกรณีว่าบิดามารดาประกอบอาชีพมีหลักฐานมั่นคง และบุตรต้องเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการประกอบอาชีพนั้น ถ้าบุตรต้องถูกทหารจะไม่มีผู้ใดทำแทน กรณีอย่างนี้ บิดามารดาอาจจ้างผู้อื่นทำแทนได้ จึงขอผ่อนผันไม่ได้

(๒) ต้องไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดูแทน เช่นยังมีทั้งบิดามารดา บิดาหาเลี้ยงชีพไม่ได้แต่ มารดาแข็งแรงและหาเลี้ยงชีพอยู่แล้วก็ขอผ่อนผันไม่ได้ และจะอ้างว่ามารดาประกอบอาชีพคนเดียวจะทำให้รายได้ลดน้อยลงอย่างนี้ไม่ได้ หรือถ้ามีแต่บิดาหรือมารดาหรือทั้งบิดาและมารดาประกอบอาชีพไม่ได้ทั้งสองคน แต่ยังมีภริยาของผู้จะขอผ่อนผันประกอบอาชีพเลี้ยงดูได้ก็ขอผ่อนผันไม่ได้ คำว่าไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดูไม่ได้เจาะจงเฉพาะญาติพี่น้องเท่านั้น จะเป็นใครก็ได้ที่เขารับเลี้ยงดูแทนได้ก็จะขอผ่อนผันไม่ได้

อาจมีกรณีที่บุตรต้องเข้ารับการตรวจเลือกพร้อมกัน เช่น เป็นบุตรฝาแฝด หรือคนที่เคยได้รับการผ่อนผันมาแล้ว จนคนน้องถึงกำหนดต้องเข้ารับการตรวจเลือกอีก ในกรณีอย่างนี้กฎหมายยอมผ่อนผันให้เพียงคนเดียวตามแต่บิดามารดาจะเลือก จะ

ขอผ่อนผันทั้งหมดไม่ได้ แต่ถ้าบิดามารดาไม่สามารถจะเลือกได้ด้วยเหตุใด ๆ ก็ดี คณะกรรมการตรวจเลือกจะเป็นผู้พิจารณาเลือกผ่อนผันให้ ๑ คน ซึ่งคณะกรรมการตรวจเลือกก็คงจะถือหลักว่า ผู้ใดเป็นคนที่เลี้ยงบิดามารดาได้ดีกว่ากัน

การขอผ่อนผันตามข้อ ๑ นี้ ผู้ร้องต้องขอผ่อนผันต่อนายอำเภอท้องที่ก่อนวันตรวจเลือกไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน นายอำเภอจะทำการสอบสวนข้อเท็จจริงไว้เป็นหลักฐาน และเมื่อถึงวันตรวจเลือก ต้องร้องต่อคณะกรรมการตรวจเลือกอีกครั้งหนึ่ง จึงจะได้รับสิทธิผ่อนผัน

๒. เป็นบุคคลที่จำเป็นต้องหาเลี้ยง

ก. บุตรซึ่งมารดาตาย หรือมารดาไร้ความสามารถ หรือมารดาพิการ ทุพพลภาพ (มารดาในที่นี้คือภริยาของผู้ขอผ่อนผัน) หรือ

ข. พี่หรือน้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมแต่บิดา หรือร่วมแต่มารดาซึ่งมารดาตาย

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้การผ่อนผันประกอบด้วย

(๑) บุตรหรือพี่หรือน้องนั้นหาเลี้ยงชีพด้วยตนเองไม่ได้ ซึ่งอาจเป็นด้วยอายุยังน้อย หรือไร้ความสามารถ หรือพิการทุพพลภาพ อย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้

(๒) ไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดูแทน โดยมีความหมายเช่นเดียวกับข้อ ๑ ทุกประการ การขอผ่อนผันตามข้อ ๒ นี้ ต้องดำเนินการและปฏิบัติเช่นเดียวกับข้อ ๑ ทุกประการ

๓. เป็นบุคคลที่อยู่ในระหว่างการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ ๗๓ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ซึ่งแบ่งบุคคลที่อยู่ในระหว่างการศึกษาออกเป็น ๓ ประเภท คือ

ก. นิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งของรัฐและของเอกชน ตามที่กำหนดไว้ใน กฎกระทรวงฉบับที่ ๗๓ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ซึ่งจะผ่อนผันให้เพียงการศึกษาชั้นปริญญาโทหรือเทียบเท่าชั้นปริญญาโทเท่านั้น ผู้ที่ศึกษาในชั้นปริญญาเอกไม่ได้รับการผ่อนผัน และการผ่อนผันนี้ยอมให้เพียงอายุครบ ๒๖ ปีบริบูรณ์ ถ้าอายุเกินกว่านี้

แม้ยังกำลังศึกษาอยู่ก็ไม่ได้รับการผ่อนผัน (เว้นแต่นิสิตหรือนักศึกษาวิชา แพทยศาสตร์ผ่อนผันให้ในระหว่างที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลหรือสถาบันทางแพทย์ เพื่อขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามกฎหมายว่าด้วย วิชาชีพเวชกรรมอีก ๑ ปี)

ข. นักเรียนหรือนักศึกษาโรงเรียนอาชีวหรือวิทยาลัย สังกัดหรืออยู่ใน ความควบคุมของกระทรวง ทบวง หรือองค์การของรัฐ ตามที่กำหนดรายชื่อสำนัก ศึกษาไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ ๗๓ (พ.ศ. ๒๕๓๖) แล้ว ซึ่งจะผ่อนผันให้เฉพาะผู้ซึ่ง อยู่ในระหว่างศึกษาเพื่อรับประกาศนียบัตรหรือปริญญาตรี หรือวิทยฐานะซึ่งทาง ราชการรับรองว่าเทียบได้ไม่สูงกว่าปริญญาตรี และผ่อนผันให้จนถึงอายุครบ ๒๖ ปี บริบูรณ์

ค. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัด หรือในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย โดยให้ได้ รับการผ่อนผันจนสำเร็จระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนประเภทนี้ผ่อนผัน ให้เพียงอายุครบ ๒๒ ปีบริบูรณ์ ถ้ายังไม่สำเร็จก็ไม่ได้รับการผ่อนผันต่อไป

การขอผ่อนผันแก่บุคคลที่อยู่ในระหว่างการศึกษาทั้ง ๓ ประเภทนี้ แยกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. ให้เป็นหน้าที่ของ มหาวิทยาลัย สถาบัน โรงพยาบาล หรือวิทยาลัยของรัฐ กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเทียบเท่ากรม หรือองค์การของรัฐ แล้วแต่กรณี ส่งรายชื่อบุคคลที่จะได้รับการผ่อนผันไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งผู้นั้น มีภูมิลำเนาทหารอยู่ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของปีที่จะต้องรับการตรวจเลือก

๒. ให้เป็นหน้าที่ของ มหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัย แล้วแต่กรณี ซึ่งจัด ตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยสถานอุดมศึกษาเอกชน ส่งรายชื่อบุคคลที่จะได้รับการ ผ่อนผันต่อทบวงมหาวิทยาลัย และให้ทบวงมหาวิทยาลัยส่งรายชื่อบุคคลดังกล่าวไป ยังผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของปีที่จะ ต้องตรวจเลือกเข้ากองประจำการ

สิทธิได้รับการผ่อนผันของบุคคลตามมาตรา ๒๙ (๑) (๒) และ (๓) นี้มีไม่เท่ากัน กล่าวคือ ถ้าคนจำพวกที่ ๑ รวมกับคนจำพวกที่ ๒ มีไม่พอกับจำนวนที่ต้องส่งเข้ากองประจำการ ให้เลือกจากคนที่ได้รับการผ่อนผันตามมาตรา ๒๙ ส่งเข้ากองประจำการด้วย ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๗ (พ.ศ. ๒๕๑๖) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฉบับที่ ๔๗ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ข้อ ๕ วรรค ๓

สำหรับการส่งคนที่จะได้รับการผ่อนผันเข้ากองประจำการนั้น ต้องส่งคนที่ได้รับการผ่อนผันตามมาตรา ๒๙ (๓) เข้ากองประจำการก่อน ถ้าไม่พอจึงให้ส่งคนที่ได้รับการผ่อนผันตามมาตรา ๒๙ (๑) และ (๒) รวมกัน ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๙)

มาตรา ๓๐ ถ้าผู้ที่ถูกเรียกมาตรวจเลือกเห็นว่า ตนควรจะได้รับการยกเว้นหรือผ่อนผัน ต้องนำหลักฐานมาแสดงต่อคณะกรรมการตรวจเลือกก่อนจับสลากหรือก่อนกำหนดให้เข้ากองประจำการ ในกรณีที่ไม่มีการจับสลาก มิฉะนั้นให้ถือว่าหมดสิทธิที่จะได้รับการยกเว้นหรือผ่อนผัน

(อธิบาย ม. ๓๐ การขอรับสิทธิยกเว้นหรือผ่อนผันในวันทำการตรวจเลือกนั้น ต้องกระทำหรือยื่นเรื่องราวขอรับสิทธิก่อนถูกกำหนดตัวให้เข้ากองประจำการ มิฉะนั้นจะไม่ได้รับสิทธิ โดยปกติเจ้าหน้าที่จะประกาศให้ยื่นเรื่องราวได้ตั้งแต่ถูกเรียกชื่อครั้งแรกเป็นต้นไป โดยจะมีเจ้าหน้าที่จัดทำเรื่องราวไว้ต่างหากในบริเวณสถานที่ทำการตรวจเลือก เจ้าหน้าที่ที่ทำการเรียกชื่อครั้งแรกจะบอกให้ทราบเองเมื่อเราแจ้งความจำนง แต่ถ้าเราหลงลืมหรือไม่ทราบวิธีการไปยื่น เมื่อได้ตรวจร่างกายหรือวัดขนาดแล้วก็ยังมีสิทธิได้รับการยกเว้นหรือผ่อนผัน แต่ทั้งนี้ต้องยื่นก่อนจับสลากหรือก่อนถูกกำหนดตัวให้เข้ากองประจำการในกรณีที่ไม่มีการจับสลาก แต่การกำหนดตัวให้เข้ากองประจำการบางครั้งเราอาจไม่ทราบ เพื่อไม่ให้เสียสิทธินี้ไป ทางที่ดีจึงควรยื่นเรื่องราวตั้งแต่เมื่อถูกเรียกชื่อครั้งแรกจะเป็นการแน่นอนกว่า)

มาตรา ๓๑ ในการตรวจคนเข้ากองประจำการนั้น ถ้าผู้ที่ต้องเข้ากองประจำการเห็นว่า คณะกรรมการตรวจเลือกตัดสินไม่ถูกหรือไม่ยุติธรรม ก็ให้ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการชั้นสูงได้ แต่ให้ส่งผู้นั้นเข้ากองประจำการก่อนจนกว่าจะได้รับคำตัดสินของคณะกรรมการชั้นสูง

(อธิบาย ม. ๓๑ ผู้ที่จะยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการชั้นสูงตามมาตรานี้ได้ต้องเป็นผู้ที่อยู่ในกำหนดต้องเข้ากองประจำการ แต่ในเวลาที่ยื่นคำร้องตัวได้เข้ากองประจำการแล้วหรือยังไม่สำคัญ การร้องนั้นร้องได้ทุกกรณีที่คณะกรรมการตรวจเลือกตัดสินไม่ถูกหรือไม่ยุติธรรม เช่น วัดขนาดรอบตัวเราผิดพลาด ความจริงขนาดรอบตัวเราเพียง ๗๕ เซนติเมตรครึ่ง แต่คณะกรรมการตรวจเลือกกลับวัดให้เป็น ๗๖ เซนติเมตร ทำให้เราต้องถูกเข้ากองประจำการ เราได้ทักท้วงแล้วว่าขนาดไม่ถึง ๗๖ เซนติเมตร ก็ไม่ยอมแก้ไขให้ อย่างนี้ก็ร้องต่อคณะกรรมการชั้นสูงได้ หรือนี่เราบิดเกทำงานไม่ถนัด แต่คณะกรรมการตรวจเลือกว่าบิดเกจริง แต่ยังทำงานได้ถนัด แล้วส่งเราเข้ากองประจำการ อย่างนี้ก็ร้องต่อคณะกรรมการชั้นสูงให้พิจารณาได้ หรือเราร้องขอผ่อนผันเพราะจำเป็นต้องเลี้ยงดูบิดามารดา คณะกรรมการตรวจเลือกไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามกฎหมาย แต่เรามีพยานหลักฐานครบถ้วนควรได้รับการผ่อนผันอย่างนี้ก็ร้องได้ ข้อสำคัญเรื่องที่จะร้องนั้นต้องเกี่ยวกับตัวเราที่คณะกรรมการตรวจเลือกตัดสินไม่ถูกหรือไม่ยุติธรรม ไม่ใช่จะไปร้องเรื่องของคนอื่น เช่น ร้องว่า คณะกรรมการตรวจเลือกช่วยเหลือผู้อื่นไม่ต้องให้ถูกทททอย่างนี้ไม่อยู่ในหน้าที่ของคณะกรรมการชั้นสูงพิจารณา การร้องนี้ถ้าร้องก่อนกำหนดเข้ากองประจำการและในระหว่างที่คณะกรรมการชั้นสูงกำลังพิจารณาเรื่องยังไม่เสร็จ และยังไม่ได้อัดสิน เมื่อถึงกำหนดเข้ากองประจำการต้องไปเข้ากองประจำการตามกำหนด จะอ้างว่ากำลังรอรับคำตัดสินของคณะกรรมการชั้นสูง แล้วไม่ไปรายงานตัวเข้ากองประจำการตามกำหนดไม่ได้ ถือว่าผู้นั้นหลีกเลี่ยงขัดขืนไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๔ และมีโทษตามมาตรา ๔๕)

มาตรา ๓๒ ถ้าปรากฏว่าทหารกองเกินซึ่งมีอายุเกินยี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์ และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ในปีที่จะเข้ารับราชการทหารกองประจำการไปทำมาหาเลี้ยงชีพในท้องที่อำเภออื่น และนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารได้ส่งหมายเรียกไปยังนายอำเภอท้องที่ที่ผู้นั้นไปอยู่มอบแทนให้ เมื่อได้รับหมายเรียกแล้ว แต่ไม่สามารถจะไปตามหมายนั้นได้เพราะไม่มีค่าพาหนะหรือจะไปไม่ทัน ผู้นั้นต้องรับชี้แจงต่อนายอำเภอท้องที่ที่ไปอยู่ เมื่อนายอำเภอท้องที่นั้นสอบสวนได้ความจริง ก็ให้เข้ารับการตรวจเลือกพร้อมกับคนในอำเภอท้องที่ที่ไปอยู่ แต่ถ้าไม่สามารถส่งเข้ารับการตรวจเลือกในอำเภอท้องที่นั้นได้ ก็ให้นายอำเภอรับจัดส่งผู้นั้นไปรับการตรวจเลือกยังอำเภอท้องที่ใกล้เคียงตามที่เห็นสมควร

ให้นายอำเภอท้องที่รับเข้าตรวจเลือกแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ออกหมายเรียก (อธิบาย ม. ๓๒ มาตรานี้เป็นบทผ่อนผันให้ทหารกองเกินที่ได้รับหมายเรียกจากท้องที่อำเภอหนึ่งสามารถไปเข้ารับการตรวจเลือกต่างอำเภอได้ แต่จะต้องเข้าหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. ต้องเป็นทหารกองเกินซึ่งมีอายุเกิน ๒๑ ปีบริบูรณ์ และยังไม่ถึง ๓๐ ปีบริบูรณ์ในปีที่จะเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

๒. ไปทำมาหาเลี้ยงชีพในท้องที่อำเภออื่น และนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารได้ส่งหมายเรียกไปยังนายอำเภอท้องที่ที่ผู้นั้นไปอยู่มอบแทนให้

๓. เมื่อได้รับหมายเรียกแล้ว แต่ไม่สามารถไปตามหมายนั้นได้ เพราะไม่มีค่าพาหนะ หรือจะไปไม่ทัน ผู้นั้นต้องรับชี้แจงต่อนายอำเภอท้องที่ที่ไปอยู่

๔. นายอำเภอท้องที่ที่ผู้นั้นไปอยู่ต้องสอบสวน เมื่อได้ความจริง ก็ให้เข้ารับการตรวจเลือกพร้อมกับคนในอำเภอนั้น

๕. ถ้าไม่สามารถส่งเข้ารับการตรวจเลือกในอำเภอท้องที่นั้นได้ก็ให้นายอำเภอรับจัดส่งผู้นั้นไปรับการตรวจเลือกยังอำเภอท้องที่ใกล้เคียงตามที่เห็นสมควร

ให้นายอำเภอท้องที่รับเข้าตรวจเลือกแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่ที่ออกหมายเรียก)

มาตรา ๓๓ ทหารกองเกินที่หลีกเลี่ยงชดเชนตามมาตรา ๒๗ ถ้าไม่ขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการ ก็ให้ส่งผู้นั้นเข้ารับราชการทหารกองประจำการในปีนั้นหรือปีถัดไปโดยไม่ให้จับสลาท

(อธิบาย ม. ๓๓ คนหลีกเลี่ยงชดเชนตามความหมายของมาตรานี้คือคนที่ขาดไม่มาให้ คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือกตามหมายเรียกของนายอำเภอเจ้าหน้าที่โดยกรเรื่องขึ้นพิจารณาความผิด ศาลได้พิจารณาตัดสินถึงที่สุดให้ลงโทษ และเจ้าหน้าที่ได้กรายชื่อจากบัญชีคนที่ขาดการตรวจเลือกไปไว้ในบัญชีคนหลีกเลี่ยงชดเชน และสำหรับคำว่าไม่ขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการนั้น ต้องไม่ขัดทั้ง ๒ ประการ คือ

๑. ขนาดของร่างกายไม่ขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการ ขนาดที่จะขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการคือสูงน้อยกว่า ๑๔๖ เซนติเมตร หรือขนาดรอบตัวต่ำกว่า ๗๖ เซนติเมตร ดังนั้น คนหลีกเลี่ยงชดเชนที่มีขนาดสูงตั้งแต่ ๑๔๖ เซนติเมตรขึ้นไปและขนาดรอบตัวตั้งแต่ ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไป จึงถือว่าขนาดของร่างกายไม่ขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการ ไม่ถือขนาดสูง ๑๖๐ เซนติเมตรขึ้นไปเป็นบรรทัดฐาน

๒. ความสมบูรณ์ของร่างกายขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๗ (พ.ศ. ๒๕๑๖) แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๗ (พ.ศ. ๒๕๑๘) คือคนจำพวกที่ ๓ และคนจำพวกที่ ๔ (ดูกฎกระทรวงฉบับที่ ๗๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ประกอบด้วย) จะส่งเข้าเป็นทหารกองประจำการ ไม่ได้ ดังนั้น คนที่จะส่งเข้ากองประจำการได้คือคนจำพวกที่ ๑ และคนจำพวกที่ ๒ ซึ่งมีขนาดสูงตั้งแต่ ๑๔๖ เซนติเมตรขึ้นไป และมีขนาดรอบตัวตั้งแต่ ๗๖ เซนติเมตรขึ้นไปเท่านั้น

การส่งคนหลีกเลี่ยงชดเชนเข้ากองประจำการนั้นกระทำได้ ๒ วิธี คือ

๑. ส่งเมื่อพ้นโทษตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๕ แล้ว คือเมื่อพ้นโทษในปีใดก็ส่งเข้ากองประจำการในปีนั้นทันที โดยต้องให้แพทย์ตรวจร่างกายและทำการวัดขนาดเสียก่อน หากร่างกายไม่ขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการ จึงส่งเข้ากองประจำการได้ (ปัจจุบันวิธีนี้ไม่นิยมกระทำกัน เพราะมีความยุ่งยากในการปฏิบัติ จึงนิยมกระทำตามวิธีที่ ๒)

๒. เมื่อพ้นโทษแล้วออกหมายเรียกให้เข้ารับการตรวจเลือกใหม่ในครั้งถัดไป และเมื่อร่างกายไม่ขัดต่อการเป็นทหารกองประจำการ ก็ส่งเข้ากองประจำการโดยไม่ให้จับสลาก แม้การตรวจเลือกในครั้งนั้นจะมีการจับสลาก คนหลีกเลี่ยงขัดขืนก็ไม่มีสิทธิจับสลาก)

มาตรา ๓๔ ทหารกองเกินที่ถูกเข้ากองประจำการผู้ใด จักต้องเริ่มเข้ารับราชการทหารกองประจำการเมื่อใด ให้นายอำเภอท้องที่ที่รับเข้าตรวจเลือกเป็นผู้กำหนด และให้นายอำเภอออกหมายนัด เพื่อให้ทหารกองเกินผู้นั้นมา ณ ที่อำเภอท้องที่ตามที่ได้กำหนดไว้วันนั้น เพื่อเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ถ้าทหารกองเกินผู้นั้นไม่มาตามนัด ให้ถือว่าหลีกเลี่ยงขัดขืน

(อธิบาย ม. ๓๔ ทหารกองเกินที่ไปเข้ารับการตรวจเลือกและต้องถูกเข้าเป็นทหารกองประจำการนั้น นายอำเภอจะเป็นผู้ออกหมายนัดให้ไป ณ ที่ว่าการอำเภอในวันอื่นเพื่อส่งตัวเข้ารับราชการในกองประจำการต่อไป ผู้ที่ได้รับหมายนัดต้องไป ณ ที่ว่าการอำเภอตามวัน เดือน ปี และเวลา ที่กำหนดไว้ในหมายนัดนั้น ถ้าผู้ใดไม่ไปถือว่าหลีกเลี่ยงขัดขืน มีความผิดตามมาตรา ๔๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี)

มาตรา ๓๕ ทหารกองเกินที่ถูกเข้ากองประจำการ เมื่อเริ่มเข้ารับราชการทหารกองประจำการเมื่อใด ให้รับขึ้นทะเบียนกองประจำการโดยไม่ชักช้า

ทหารกองประจำการ ต้องรับราชการประจำอยู่ในหน่วยทหาร ตามที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารจะกำหนดให้

(อธิบาย ม. ๓๕ วรรคต้นของมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่ต่อเนื่องมาจากมาตรา ๓๔ กล่าวคือ มาตรา ๓๔ บัญญัติให้ทราบไว้ว่า ผู้ที่ถูกเข้ากองประจำการในวันทำการตรวจเลือกนั้นไม่ได้เข้ากองประจำการพร้อมกันทั้งหมด คงให้เข้ากองประจำการเป็นผลัด ๆ โดยนายอำเภอเป็นผู้ออกหมายนัดให้ไปรายงานตัวตามวันเวลาที่กำหนดในหมายนัดนั้น มาตรานี้ได้บัญญัติเพิ่มเติมไว้ว่า ทหารกองเกินผู้ใดจักต้องเริ่มเข้ารับราชการกองประจำการเมื่อใด ให้รับขึ้นทะเบียนกองประจำการโดยไม่ชักช้า จะเห็นว่าถ้าผู้ใดยังไม่ถึงกำหนดเข้ากองประจำการก็ยังไม่ต้องขึ้นทะเบียนกองประจำการ

การขึ้นทะเบียนกองประจำการก็เป็นการทำทะเบียนหลักฐานชั้นใหม่อีกครั้งหนึ่งนั่นเอง แต่มีรายละเอียดมากกว่าเมื่อครั้งทำทะเบียนหลักฐานในการรับลงบัญชีทหารกองเกิน ทั้งนี้เพราะถือว่าผู้ที่เกณฑ์เป็นทหารกองประจำการจะได้รับการศึกษาทหารอย่างแท้จริง อันจะเป็นกำลังอันสำคัญของประเทศต่อไป จึงต้องทำทะเบียนหลักฐานกันใหม่ให้รัดกุมแยกไว้ต่างหากจากทหารกองเกิน

ส่วนวรรคสองของมาตรา ๓๕ คงมีความหมายแต่เพียงว่า ทหารกองประจำการจะต้องรับราชการอยู่ในหน่วยทหารตามที่ทางราชการทหารจัดให้ จะเลือกอยู่ในหน่วยนั้นหน่วยนี้ตามอำเภอใจไม่ได้เท่านั้น ไม่ได้หมายความว่า จะต้องอยู่ในหน่วยทหารตลอด ๒ ปีเต็มตามกฎหมาย ไปไหนไม่ได้เลยจะลา จะป่วย หรือจะให้ไปปฏิบัติหน้าที่พิเศษนอกกรมก็ได้ มาตรานี้ไม่ได้หมายความว่าเพียงนี้)

มาตรา ๓๖ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนมีหน้าที่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพล เพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อมพร้อม และในการระดมพล

กระทรวงกลาโหมมีอำนาจกำหนดให้ทำการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อมพร้อมตามที่เห็นสมควร ส่วนการระดมพลให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

การเรียกเข้ารับราชการทหารตามวรรคหนึ่ง ให้กระทรวงกลาโหมเป็นผู้จัดเตรียมและอำนวยความสะดวก และให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ดำเนินการเรียกและส่งทหารเข้ารับราชการตามความประสงค์ของกระทรวงกลาโหม

การผ่อนผันไม่ต้องเรียกหรือไม่ต้องเข้ารับราชการทหารตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(อธิบาย ม.๓๖ ตามบทบัญญัติของมาตรา ๓๖ นี้ เป็นการเรียกคนเข้ารับราชการทหารอีกแบบหนึ่ง แยกออกได้เป็น ๔ ชนิด คือ

๑. การเรียกพลเพื่อตรวจสอบ

๒. การเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร
๓. การเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อมพร้อม
๔. การระดมพล

๑. การเรียกพลเพื่อตรวจสอบ คือ การเรียกทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนเข้ารับการตรวจสอบสภาพ ตรวจสอบบัญชี และซักซ้อมระเบียบการ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดผลสมบูรณ์ในการที่จะปฏิบัติการเรียกพล เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือการเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อมพร้อม หรือการระดมพลตามแผน

การเรียกพลเพื่อตรวจสอบนี้ โดยธรรมดากระทำในยามปกติ มีความมุ่งหมายเพื่อ

- ๑.๑ ทดสอบผลการเรียก
- ๑.๒ ตรวจสอบบัญชีรายชื่อบุคคล
- ๑.๓ ทดสอบและตรวจสอบขนาดเครื่องแต่งกาย
- ๑.๔ ตรวจสอบร่างกาย
- ๑.๕ อบรมและบรรยายเรื่องที่ทหารควรทราบ
- ๑.๖ ซี่งแฉงและทบทวนหน้าที่ของทหาร

การเรียกพลเพื่อตรวจสอบนี้ หากผู้ใดหลีกเลี่ยงหรือขัดขืน มีความผิดตามมาตรา ๔๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒. การเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร คือ การเรียกทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนเข้ารับการฝึกหรือทบทวนวิชาทหาร เพื่อให้มีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารนี้ โดยธรรมดากระทำในยามปกติ และให้กระทำโดยแยกฝึกตามหน่วยทหาร หรือจะให้หน่วยหนึ่งหน่วยใดทำการฝึกเป็นส่วนรวมก็ได้ ทั้งนี้มุ่งหมายให้กระทำทุก ๆ ปี และควรเรียกผู้ซึ่งถูกปลดจากกองประจำการหรือจากประจำการไปแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี

๓. การเรียกพลเพื่อทดลองความพรั่งพร้อม คือ การเรียกทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนตามบัญชีบรรจุกำลังเข้าประจำหน่วย แล้วทำการฝึกเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทั้งนี้เพื่อทดสอบแผนหรือเตรียมรับสถานการณ์

การเรียกพลเพื่อทดลองความพรั่งพร้อมครั้งคราวหนึ่ง ผู้มีหน้าที่เข้ารับการเรียกพลเพื่อทดลองความพรั่งพร้อม อาจถูกเรียกเฉพาะผู้ซึ่งได้รับการบรรจุไว้ในบัญชีบรรจุกำลังตามแผน และจะเรียกเข้ามาเต็มตามแผนหรือจะเรียกเข้ามาเฉพาะบางส่วน แล้วแต่ความประสงค์ของทางราชการทหาร

๔. การระดมพล คือ การเรียกทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนเข้าบรรจุหน่วยทหาร ในเมื่อประเทศชาติอยู่ในสถานการณ์คับขัน เพื่อเตรียมป้องกัน หรือปราบปรามจลาจล หรือเพื่อขยายกำลังตามอัตราสงคราม

การระดมพลจะกระทำเมื่อมีพระบรมราชโองการให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาเมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการระดมพลแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจะได้สั่งดำเนินการต่อไป

การเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร เพื่อทดลองความพรั่งพร้อมและการระดมพล หากผู้ใดหลีกเลี่ยง มีความผิดตามมาตรา ๔๖ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงสี่ปี การเรียกพลดังกล่าวทั้ง ๔ ชนิดนี้ทางราชการได้กำหนดให้ผ่อนผันแก่ทหารกองเกินและทหารกองหนุนบางประเภทไว้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ ๓๙ (พ.ศ. ๒๕๑๖)

มาตรา ๓๗ ทหารกองเกินและทหารกองหนุนที่ถูกเรียกเข้ารับราชการตาม มาตรา ๓๖ และทหารประจำการ ต้องอยู่ในวินัยทหารเหมือนทหารกองประจำการ

(อธิบาย ม. ๓๗ มาตรานี้บัญญัติไว้กว้าง ๆ ให้ทหารที่ถูกเรียกเข้ารับราชการทั้ง ๔ ชนิดตามมาตรา ๓๖ กับทหารประจำการต้องอยู่ในวินัยทหารเหมือนทหารกองประจำการเช่นเดียวกัน เป็นผลให้ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารเหมือนกันหมด)

หมวด ๖

การปลด

มาตรา ๓๘ การปลดทหารกองประจำการเป็นทหารกองหนุนชั้นที่ ๑ นั้น ถ้ากระทรวงกลาโหมเห็นว่ามิเหตุจำเป็นจะเลื่อนกำหนดเวลาปลดไป ก็ให้สั่งเลื่อนไปได้ตามความจำเป็น

(อธิบาย ม.๓๘ มาตรานี้ให้อำนาจกระทรวงกลาโหมสั่งเลื่อนกำหนดเวลาปลดทหารกองประจำการเป็นทหารกองหนุนชั้นที่ ๑ ออกไปได้ตามความจำเป็น ซึ่งปกติทหารกองประจำการต้องรับราชการในกองประจำการมีกำหนด ๒ ปี ตามมาตรา ๙ แต่ถ้ามีความจำเป็นเช่นเกิดเหตุฉุกเฉินหรือเกิดสงคราม กระทรวงกลาโหมอาจสั่งเลื่อนกำหนดเวลาปลดออกไปอีกตามความจำเป็น ซึ่งอาจจะเลื่อนออกไปอีกเท่าใดก็ได้

ข้อสังเกต มาตรานี้ให้อำนาจกระทรวงกลาโหมสั่งเลื่อนกำหนดเวลาปลดออกไปเท่านั้น แต่จะสั่งเลื่อนกำหนดเวลาปลดเข้ามาไม่ได้ แต่ก็มีอำนาจสั่งให้ลาพักการปลดโดยถือว่าตัวยังคงรับราชการ อยู่ในกองประจำการได้เพราะยังไม่ได้ปลด)

มาตรา ๓๙ ทหารกองเกินเมื่อมีอายุครบกำหนดปลดแล้ว ให้ปลดเป็นทหารกองหนุน ประเภทที่ ๒ ตามลำดับ คือ

อายุสามสิบปีบริบูรณ์	เป็น	ทหารกองหนุนชั้นที่ ๒
อายุสี่สิบปีบริบูรณ์	เป็น	ทหารกองหนุนชั้นที่ ๓
อายุสี่สิบหกปีบริบูรณ์	เป็น	พันราชการทหารประเภทที่ ๒

(อธิบาย ม.๓๙ ทหารกองเกินตามมาตรานี้หมายถึงผู้ที่เป็นทหารกองเกินมาตั้งแต่เริ่มแรก ไม่เคยเปลี่ยนสภาพเป็นทหารประเภทอื่นเลย และเป็นทหารกองเกินอยู่จนถึงอายุครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์ จึงถูกปลดเป็นทหารกองหนุนชั้นที่ ๒ ประเภทที่ ๒ และเมื่ออายุครบ ๔๐ ปีบริบูรณ์ปลดเป็นทหารกองหนุนชั้นที่ ๓ ประเภทที่ ๒ อายุ ๔๖ ปีบริบูรณ์ปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๒ การปลดทหารกองเกิน เป็นทหารกองหนุนชั้นต่าง ๆ ของประเภทที่ ๒ นี้ไม่ต้องทำพิธีปลด และไม่ต้องเปลี่ยนใบสำคัญ

ใหม่ คงปลดไปในตัวเมื่อผู้นั้นมีอายุถึงขั้นที่กำหนดไว้ และคงถือใบสำคัญฉบับเดิมที่ได้รับเมื่อไปแสดงตนขอลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ ไว้เป็นหลักฐานต่อไป ซึ่งในใบสำคัญนั้น เจ้าหน้าที่จะลงกำหนดวัน เดือน ปี ที่จะถูกปลดเป็นกองหนุนชั้นต่าง ๆ จนกระทั่งปลดพ้นราชการทหารไว้ให้โดยตลอด นอกจากนั้น ผู้ที่ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๘ เมื่อมีอายุตั้งแต่ ๓๐ ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ก็ต้องจัดเข้าเป็นทหารกองหนุนชั้นต่าง ๆ ตามอายุที่กำหนดไว้ในมาตรานี้ด้วย เช่น ลงบัญชีทหารกองเกินเมื่ออายุ ๓๕ ปี ก็เป็นทหารกองหนุนชั้นที่ ๒ ประเภทที่ ๒ ในวันลงบัญชี หรือลงบัญชีทหารกองเกินเมื่ออายุเมื่อ ๔๓ ปี ก็เป็นทหารกองหนุนชั้นที่ ๓ ประเภทที่ ๒ ในวันลงบัญชีเช่นกัน

มาตรา ๔๐ ทหารกองประจำการ ถ้าต้องจำขังหรือจำคุกครั้งเดียวหรือหลายครั้ง เมื่อมีกำหนดวันที่จะต้องทัณฑ์หรือต้องโทษรวมได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งปีกิติ หรือทหารกองประจำการผู้ใดซึ่งกระทรวงกลาโหมเห็นว่าจะทำให้เสื่อมเสียแก่ราชการทหารด้วยประการใด ๆ กิติ จะปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ก็ได้

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยสัสดีจังหวัดออกใบสำคัญให้แก่ทหารที่ถูกปลดนี้ไว้เป็นหลักฐาน

ใบสำคัญนี้ หากชำรุดหรือสูญหาย ให้ผู้ถือแจ้งต่อนายอำเภอท้องที่เพื่อรับใหม่ โดยเสียค่าธรรมเนียมฉบับละหนึ่งบาท แต่ถ้าการชำรุดหรือสูญหายนั้นเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยก็ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

(อธิบาย ม.๔๐ มาตรานี้เป็นบทยกเว้นของมาตรา ๙ กล่าวคือ ผู้ที่เข้าเป็นทหารกองประจำการ เมื่อรับราชการในกองประจำการครบกำหนดปลดแล้ว มาตรา ๙ ให้ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ แต่ตามมาตรา ๔๐ เป็นเรื่องปลดทหารกองประจำการออกเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ เหตุที่จะทำให้ทหารกองประจำการต้องถูกปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ได้มี ๒ ประการ คือ

๑. ในระหว่างที่เป็นทหารกองประจำการต้องถูกจำขังหรือจำคุกครั้งเดียวหรือหลายครั้ง และมีกำหนดวันที่จะต้องทัณฑ์หรือต้องลงโทษรวมได้ไม่น้อยกว่า ๑ ปี หรือ

๒. ในระหว่างที่เป็นทหารกองประจำการ กระทั่งวงกลาโหมเห็นว่าจะทำให้เสื่อมเสียแก่ราชการทหาร

เมื่อมีกรณีเข้าตามข้อ ๑ หรือข้อ ๒ ข้อหนึ่งข้อใดก็อาจปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ได้ และในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่นั้นจะปลดให้เป็นทหารกองหนุนชั้นที่ ๑ ประเภทที่ ๒ ก่อน เมื่ออายุครบ ๓๐ ปีบริบูรณ์แล้วจึงถือตามมาตรา ๓๙ ต่อไป

การปลดนี้ ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยสัสดีจังหวัดจะออกไปสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน ถ้าไปสำคัญชำรุดสูญหายต้องปฏิบัติเช่นเดียวกับมาตรา ๑๖)

มาตรา ๔๑ ทหารกองประจำการ ทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุน ซึ่งยังไม่ครบกำหนดปลด พันราชการทหาร ถ้าพิการทุพพลภาพหรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ก็ให้ปลดพันราชการทหารประเภทที่ ๑ หรือที่ ๒ แล้วแต่กรณี

ถ้าเป็นนายทหารสัญญาบัตรถูกถอดหรือออกจากยศ ก็ให้ปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๒

ทั้งนี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยสัสดีจังหวัดออกหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญให้แก่ทหารตามประเภทที่ถูกปลดไว้เป็นหลักฐาน

(อธิบาย ม. ๔๑ มาตรานี้บัญญัติถึงกรณีที่ต้องปลดพันราชการทหารโดยไม่ได้อยู่ในกองหนุนชั้นต่าง ๆ ตามหลักทั่วไปตั้งได้กล่าวมาแล้วในมาตราก่อน ๆ เหตุที่จะปลดพันราชการทหารตามมาตรานี้มี ๒ ประการ คือ

๑. พิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๗๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐)

๒. นายทหารสัญญาบัตรถูกถอดหรือถูกให้ออกจากยศ

การปลดพ้นราชการทหารตามมาตรา ๓๓ มีทั้งปลดพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑ และพ้นราชการทหารประเภทที่ ๒ ซึ่งแยกออกได้ดังนี้

๑. ทหารกองประจำการและทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ถ้าพิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ ต้องปลดเป็นพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑ การที่จะทราบว่าผู้ใดพิการหรือมีโรคนั้น สำหรับทหารกองประจำการตัวอยู่ในความปกครองบังคับบัญชาของหน่วยทหารอยู่แล้วจึงทราบได้ ส่วนทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ นั้นจะทราบได้ต่อเมื่อมีการระดมพล หรือเรียกเข้าฝึกวิชาทหาร หรือเรียกทดลองความพร้อมพร้อม หรือเรียกเข้าตรวจสอบ

เมื่อผู้ใดถูกปลดเป็นพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑ แล้ว ทางราชการจะออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐาน หนังสือสำคัญนี้จะออกให้ครั้งเดียว ถ้าชำรุดหรือสูญหายจะขอใหม่ไม่ได้

๒. ก. ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ถ้าพิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ต้องปลดเป็นพ้นราชการทหารประเภทที่ ๒ และการที่จะทราบว่าผู้ใดพิการหรือมีโรคนั้น สำหรับทหารกองเกินทราบได้เมื่อไปเข้ารับการตรวจเลือก หรือเมื่อมีการระดมพล หรือเรียกเข้าฝึกวิชาทหาร หรือเรียกเข้าทดลองความพร้อมพร้อมหรือเรียกเข้าตรวจสอบสำหรับทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ จะทราบได้ก็ต่อเมื่อมีการระดมพล หรือเรียกเข้าฝึกวิชาทหาร หรือเรียกเข้าทดลองความพร้อมพร้อม หรือเรียกเข้าตรวจสอบเช่นเดียวกัน

ข. นายทหารสัญญาบัตรที่ถูกถอดหรือออกจากยศ ต้องปลดเป็นพ้นราชการทหารประเภทที่ ๒

ผู้ที่ถูกปลดพ้นราชการทหารประเภทที่ ๒ จะได้รับใบสำคัญไว้เป็นหลักฐาน ใบสำคัญนี้คงออกให้ครั้งเดียวเหมือนข้อ ๑)

หมวด ๗

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๒ หนังสือซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ให้ไว้แก่บุคคลใด ถ้าชำรุดหรือสูญหายแล้ว บุคคลนั้นไม่แจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่ เพื่อรับใหม่ตามความในมาตรา ๙ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ หรือมาตรา ๔๐ ภายในกำหนดสามสิบวัน นับตั้งแต่วันที่สามารแจ้งได้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสิบสองบาท

มาตรา ๔๓ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๒ ทวิ หรือ มาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บุคคลใดได้ลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ แล้ว แต่ยังไม่เป็นทหารกองเกิน ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๒ หรือ มาตรา ๑๒ ทวิ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๔ บุคคลใดไม่มาลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๘ หรือไม่มาลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ตามมาตรา ๑๙ หรือไม่ยอมลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๒๑ หรือไม่รับหมายเรียกที่อำเภอตามมาตรา ๒๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าก่อนที่เจ้าหน้าที่ยกเรื่องขึ้นพิจารณาความผิด บุคคลนั้นได้มาขอลงบัญชีทหารกองเกินหรือขอลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ หรือมาขอรับหมายเรียกที่อำเภอด้วยตนเอง หรือให้บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและเชื่อถือได้มาแทนตนแล้วแต่กรณี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(กรณีตามเครื่องหมาย “ ” นั้น น่าจะหมายถึงความถึงให้นายอำเภอทำการสอบสวนผู้แทนไว้เพื่อเป็นการแสดงว่า เจ้าตัวไม่ประสงค์จะหลีกเลี่ยงหรือขัดขืน แต่เกิดจากมีความจำเป็นจริง ๆ และเมื่อความจำเป็นหมดไปก็จะมาแสดงตนเพื่อดำเนินการทันที)

มาตรา ๔๕ บุคคลใดหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือก ทำการตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการตามหมายเรียกของนายอำเภอ หรือมาแต่ไม่เข้ารับการตรวจเลือก หรือไม่อยู่จนกว่าการตรวจแล้วเสร็จ หรือหลีกเลี่ยง หรือขัดขืนด้วยประการใด ๆ เพื่อจะไม่ให้เข้ารับราชการทหารกองประจำการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือบุคคลใดเข้ารับราชการทหารกองประจำการแทนผู้อื่น หรือเรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่น โดยสัญญาว่าจะช่วยเหลือผู้หนึ่งผู้ใดมิให้ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี

มาตรา ๔๖ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อมพร้อม หรือในการระดมพลตามมาตรา ๓๖ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงสี่ปี

มาตรา ๔๗ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบตามมาตรา ๓๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๘ บุคคลใดทำร้ายร่างกายตนเอง หรือให้ผู้อื่นทำเพื่อจะให้พ้นจากการรับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไปจนถึงแปดปี

ผู้สมรู้เป็นใจในการทำร้ายร่างกายเพื่อความมุ่งหมายดังกล่าวนี้มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนขึ้นไปจนถึงสี่ปี

มาตรา ๔๙ บุคคลใดใช้อุบายหลอกลวงให้เจ้าหน้าที่หลงเชื่อ โดยเจตนาหลีกเลี่ยงให้พ้นจากการเข้ารับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินั้นจนเป็นผลสำเร็จ หรือยุยงเสี้ยมสอนจนเกิดความผิดตามมาตรา นี้ มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี

หมวด ๘

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๐ ตั้งแต่วันใช้พระราชบัญญัตินี้

- ก. การลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอก่อนวันใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นอันใช้ได้
- ข. หมายถึงคนเข้ารับราชการในกองประจำการ ซึ่งได้ออกไว้ก่อนวันใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นอันใช้ได้ เว้นแต่บุคคลซึ่งได้รับการยกเว้นตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ต้องปฏิบัติตามหมายเรียกนั้น
- ค. ผู้ที่ยังอยู่ในกองประจำการตามพระราชบัญญัติเดิม ต้องรับราชการทหารต่อไปจนกว่าจะครบกำหนดปลด
- ง. ผู้ที่อยู่ในกองหนุนชั้นที่ ๑ ชั้นที่ ๒ หรือชั้นที่ ๓ ตามพระราชบัญญัติเดิม ต้องอยู่ในกองหนุนชั้นนั้น ๆ ต่อไปจนกว่าจะครบกำหนดตามพระราชบัญญัตินี้
- จ. ผู้ที่ถูกปลดพ้นจากราชการทหารตามพระราชบัญญัติเดิม ให้เป็นอันพ้นตลอดไป
- ฉ. ผู้ที่เป็นทหารกองเกินอยู่ตามพระราชบัญญัติเดิม ให้เป็นทหารกองเกินตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๙
การรักษาพระราชบัญญัติ

มาตรา ๕๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงร่วมกัน เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

(๗๑ ร.จ. ๑๙๕ ตอนที่ ๑๓ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๗)

บทที่ ๓

กฎกระทรวง

ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๔๙๘)

ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงร่วมกันไว้ดังต่อไปนี้

วิธีนับอายุตามมาตรา ๔ (๑) คือ คนเกิดในพุทธศักราชใดก็ตาม เมื่อสิ้นพุทธศักราชที่เกิดนั้น ให้นับอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์ และนับอายุครบ สอง สาม สี่ ฯลฯ ปี บริบูรณ์เรียงตามลำดับเมื่อสิ้นพุทธศักราชต่อ ๆ ไป อายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ในพุทธศักราชใด ให้เรียกว่าคนชั้นปีนั้น เช่น คนเกิดในพุทธศักราช ๒๔๗๙ จะเป็นวันเดือนใดก็ตาม ให้นับอายุครบหนึ่งปีบริบูรณ์เมื่อสิ้นพุทธศักราช ๒๔๗๙ อายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ในพุทธศักราช ๒๔๙๗ และเรียกว่าคนชั้นปี ๒๔๙๗ เป็นต้น

ถ้าไม่ปรากฏปีเกิดให้นายอำเภอท้องที่ถือเอาตามที่เพื่อนบ้านเชื่อกันว่าอายุเท่าใด ประกอบกับการสังเกตร่างกายเป็นเกณฑ์สำหรับกำหนดอายุ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๘

พลเอก ส. ธนะรัชต์

รัฐมนตรีว่าการฯ รักษาราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

พลเรือโท สุนาวินวิวัฒน์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(๗๒ ร.จ.๗๗๓ ตอนที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๔๙๘)

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๕๘)

ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๕๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๕๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงร่วมกันไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ นักบวชศาสนาอื่นซึ่งมีหน้าที่ประจำในกิจของศาสนา ซึ่งให้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ แต่ไม่เรียกเข้ากองประจำการในยามปกติตามมาตรา ๑๔ (๒) คือ ในสุเหร่าหนึ่ง อารามหนึ่ง หรือสำนักหนึ่ง

(๑) สำหรับศาสนาอิสลาม

๑. โต๊ะอิหม่าม หนึ่งคน
๒. โต๊ะบิลา หนึ่งคน
๓. โต๊ะกาเดบ หนึ่งคน

(๒) สำหรับศาสนาคริสต์หรือโรมันคาทอลิก

๑. เจ้าอธิการวัด หนึ่งคน
๒. ผู้ช่วยเจ้าอธิการวัดสามคนแล้วแต่เจ้าอธิการวัดจะเห็นสมควร

ขอใบสำคัญให้แก่ผู้ใด

(๓) สำหรับศาสนาโปรเตสแตนต์

ผู้มีความรู้ความสามารถสอนศาสนาได้ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่หรือผู้ช่วยหัวหน้าในสำนักสอนศาสนาสำนักใหญ่แห่งละสามคน แล้วแต่ผู้เป็นหัวหน้าจะขอใบสำคัญให้แก่ผู้ใด

ข้อ ๒ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ออกใบสำคัญ เมื่อได้ออกใบสำคัญนักบวชให้แก่ผู้ใดแล้ว ต้องแจ้งให้นายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของผู้นั้นทราบด้วย

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๘

พลเอก ส. ธนะรัชต์

รัฐมนตรีว่าการฯ รักษาการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

พลเรือโท สุรวินวิวัฒน์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(๗๒ ร.จ.๘๓๖ ตอนที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๘)

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๕๘)

ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๕๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๕๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงร่วมกันไว้ดังต่อไปนี้

ทหารกองเกินซึ่งจะเรียกเข้ารับราชการกองประจำการตามมาตรา ๒๓ คือ

(๑) ทหารกองเกินซึ่งมีอายุยี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์ในปีที่จะเข้ากองประจำการ ถ้าไม่พอจึงให้เรียกทหารกองเกินซึ่งมีอายุถัดจากอายุยี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์ขึ้นไปตามลำดับ

(๒) ทหารกองเกินซึ่งมีอายุเกินกว่ายี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์ในปีที่จะเข้ากองประจำการ ซึ่ง

(ก) ยังไม่เคยเข้ารับการตรวจเลือก

(ข) หลีกเลี้ยงขัดขืนไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือก ตามมาตรา ๓๓

(ค) พ้นจากฐานะยกเว้น หรือผ่อนผัน

(ง) จะได้รับการผ่อนผันตามมาตรา ๒๙ หรือ

(จ) คณะกรรมการตรวจเลือกจัดเข้าเป็นคนจำพวกที่ ๓ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๕๗

การเรียกทหารกองเกินเข้ารับราชการกองประจำการนี้ ปีหนึ่งให้เรียกครั้งเดียวระหว่างเดือนเมษายนกับเดือนพฤษภาคม เว้นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมจะสั่งเป็นอย่างอื่น

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๘

พลเอก ศ. ธนะรัชต์

รัฐมนตรีว่าการฯ รักษาการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

พลเรือโท สุนาวิณวิวัฒน์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(๗๒ ร.จ.๘๔๒ ตอนที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๘)

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๘)

ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๕๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๕๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงร่วมกันไว้ดังต่อไปนี้

นักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ และไม่ต้องมาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือกตามกำหนดหมายเรียก ตามมาตรา ๒๗ (๒) คือ

(๑) นักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ โดยอยู่ในความปกครองทั้งฝ่ายวิชาการและความประพฤติของผู้ดูแลนักเรียนของรัฐบาลไทยสำหรับประเทศนั้น ๆ

(๒) นักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ โดยได้รับอนุญาตจากกระทรวงมหาดไทย

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๘

พลเอก ส. ธนะรัชต์

รัฐมนตรีว่าการฯ รักษาราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

พลเรือโท สุนาวินวิวัฒน์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(๗๒ ร.จ.๘๓๖ ตอนที่ ๔๔ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๘)

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๕๘)

ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๕๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๕๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๑ (พ.ศ. ๒๕๐๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๕๗

ข้อ ๒ ผู้ซึ่งมีคุณสมบัติซึ่งสมควรให้อยู่ในกองประจำการน้อยกว่าสองปี ตามความในมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง คือ

- (๑) ข้าราชการกลาโหมพลเรือนชั้นสัญญาบัตร
- (๒) ข้าราชการตุลาการ
- (๓) คาโตะยุติธรรม
- (๔) ข้าราชการฝ่ายตุลาการซึ่งเป็นข้าราชการตุลาการ และรับเงินเดือนประจำตั้งแต่ชั้นตรีหรือเทียบเท่าชั้นตรีขึ้นไป
- (๕) ข้าราชการอัยการ
- (๖) ข้าราชการพลเรือนซึ่งรับเงินเดือนประจำตั้งแต่ชั้นตรีหรือเทียบเท่าชั้นตรีขึ้นไป
- (๗) พนักงานเทศบาลซึ่งรับเงินเดือนประจำตั้งแต่ชั้นตรีหรือเทียบเท่าชั้นตรีขึ้นไป
- (๘) ผู้สำเร็จชั้นอุดมศึกษาหรือผู้สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าชั้นอุดมศึกษา

(๙) ผู้สำเร็จการศึกษาด้านการเกษตรจากต่างประเทศ ซึ่งกระทรวงกลาโหมรับรองวิทยฐานะ เทียบเท่าผู้สำเร็จการศึกษาด้านการเกษตรตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการศึกษาด้านการเกษตร

(๑๐) ผู้สำเร็จชั้นเตรียมอุดมศึกษาปีที่ ๒ หรือผู้ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าชั้นที่กล่าวมานั้น

(๑๑) ผู้สำเร็จวิชาซีพจากโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงของกระทรวงศึกษาธิการ

(๑๒) ผู้สำเร็จวิชาซีพที่มีหลักสูตรเวลาเรียนไม่น้อยกว่าสามปีจากโรงเรียนอาชีวศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะ และรับผู้สำเร็จตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ หรือผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น ชั้นที่ ๓ หรือผู้ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าชั้นที่กล่าวมานั้น

(๑๓) ผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายตั้งแต่ ๒ ชั้นขึ้นไป หรือผู้ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองวิทยฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าชั้นที่กล่าวมานั้น

ถ้าเป็นบุคคลดังกล่าวใน (๑) ถึง (๘) ให้รับราชการกองประจำการหนึ่งปี แต่ถ้าเป็นผู้ที่ได้อำนาจเข้ารับราชการในกองประจำการ ก็ให้รับราชการทหารกองประจำการเพียงหกเดือน

ถ้าเป็นบุคคลดังกล่าวใน (๙) ให้รับราชการทหารดังนี้

ก. ถ้าเทียบเท่าผู้สำเร็จตามหลักสูตรการศึกษาด้านการเกษตร ชั้นปีที่ ๑ ให้รับราชการกองประจำการหนึ่งปีหกเดือน แต่ถ้าเป็นผู้ที่ได้อำนาจเข้ารับราชการในกองประจำการ ก็ให้รับราชการทหารกองประจำการเพียงหนึ่งปี

ข. ถ้าเทียบเท่าผู้สำเร็จตามหลักสูตรการศึกษาด้านการเกษตร ชั้นปีที่ ๒ ให้รับราชการทหารกองประจำการหนึ่งปี แต่ถ้าเป็นผู้ที่ได้อำนาจเข้ารับราชการในกองประจำการ ก็ให้รับราชการทหารกองประจำการเพียงหกเดือน

ค. ถ้าเทียบเท่าผู้สำเร็จตามหลักสูตรการฝึกวิชาทหาร ชั้นปีที่ ๓ ใ้รับราชการทหารกองประจำการหกเดือน แต่ถ้าเป็นผู้ที่ได้อำนาจขอเข้ารับราชการในกองประจำการ ก็ใ้รับราชการทหารกองประจำการเพียงสามเดือน

ง. ถ้าเทียบเท่าผู้สำเร็จตามหลักสูตรการฝึกวิชาทหาร ชั้นปีที่ ๔ ใ้รับราชการทหารกองประจำการสี่เดือน แต่ถ้าเป็นผู้ที่ได้อำนาจขอเข้ารับราชการในกองประจำการ ก็ใ้รับราชการทหารกองประจำการเพียงสองเดือน

จ. ถ้าเทียบเท่าผู้สำเร็จตามหลักสูตรการฝึกวิชาทหาร ชั้นปีที่ ๕ ใ้รับราชการทหารกองประจำการสองเดือน แต่ถ้าเป็นผู้ที่ได้อำนาจขอเข้ารับราชการในกองประจำการ ก็ใ้รับราชการทหารกองประจำการเพียงหนึ่งเดือน

ถ้าเป็นบุคคลดังกล่าวใน (๑๐) ถึง (๑๓) และเป็นผู้ที่ได้อำนาจขอเข้ารับราชการในกองประจำการ ก็ใ้รับราชการทหารกองประจำการเพียงหนึ่งปี

ข้อ ๓ ทหารกองเกินซึ่งสำเร็จการฝึกวิชาทหารซึ่งสมควรให้อยู่ในกองประจำการน้อยกว่าสองปี หรือมีต้องเข้ารับราชการในกองประจำการตามความในมาตรา ๔ วรรคสาม คือ

(๑) ผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ ๑ ใ้รับราชการกองประจำการหนึ่งปีหกเดือน แต่ถ้าเป็นผู้ที่ได้อำนาจขอเข้ารับราชการในกองประจำการ ก็ใ้รับราชการทหารกองประจำการเพียงหนึ่งปี

(๒) ผู้สำเร็จการฝึกวิชาทหารตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ ๒ ใ้รับราชการทหารกองประจำการหนึ่งปี แต่ถ้าเป็นผู้ที่ได้อำนาจขอเข้ารับราชการในกองประจำการ ก็ใ้รับราชการทหารกองประจำการเพียงหกเดือน

(๓) ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรการฝึกวิชาทหารตั้งแต่ชั้นปีที่ ๓ ขึ้นไป ให้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นทหารกองหนุนโดยมิต้องเข้ารับราชการในกองประจำการ

(๔) ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรการฝึกวิชาทหารสำหรับนักศึกษาและนิสิตในมหาวิทยาลัยซึ่งใช้อยู่ก่อน พ.ศ. ๒๕๐๓ ตั้งแต่ชั้นปีที่ ๑ ขึ้นไปให้ขึ้นทะเบียนทหารกองประจำการแล้วปลดเป็นทหารกองหนุน โดยมิต้องเข้ารับราชการในกองประจำการ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๐๘

จอมพล ถ. กิตติขจร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

พลเอก ป. จารุเสถียร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(๘๒ ร.จ.๒๖๒ ตอนที่ ๓๔ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๐๘)

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๓๒ (พ.ศ. ๒๕๑๔)

ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

เหตุการณ์พิเศษที่จะให้ทหารกองประจำการ รับราชการในกองประจำการ น้อยกว่าสองปีตามความในมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง ได้แก่กรณีที่มีการรบเกิดขึ้นในต่างประเทศและรัฐบาลส่งกองทหารไปร่วมรบ ณ ประเทศนั้น เมื่อทหารกองประจำการที่ได้ไปกับกองทหารเพื่อร่วมรบดังกล่าวเดินทางกลับ ถึงประเทศไทยโดยได้ปฏิบัติราชการครบรอบในการผลัดเปลี่ยนกำลังพลแล้ว หรือเมื่อทหารกองประจำการที่ได้ไปกับกองทหารเพื่อร่วมรบดังกล่าวเดินทางกลับถึงประเทศไทยเนื่องจากรัฐบาลเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะร่วมรบต่อไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๔

จอมพล ถ. กิตติขจร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

พลเอก ป. จารุเสถียร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(๘๘ ร.จ.๑ ตอนที่ ๙๕ (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๑๔)

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๓๕ (พ.ศ. ๒๕๑๖)

ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๔๙๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

ข้อ ๒ การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการโดยวิธีอื่น ให้กระทำโดยวิธีร้องขอ และบุคคลที่จะร้องขอต้องมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์และยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์

ข้อ ๓ การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการโดยวิธีร้องขอตามข้อ ๒ ให้กระทำดังนี้

(๑) การร้องขอเข้าเป็นทหารกองประจำการในวันตรวจเลือก ให้ผู้ซึ่งถูกเรียกร้องขอต่อคณะกรรมการตรวจเลือกก่อนการกำหนดตัวบุคคลเข้ากองประจำการ เมื่อคณะกรรมการตรวจเลือกพิจารณารับผู้ใด ผู้นั้นมีสิทธิเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการเป็นทหารบก ทหารเรือ ทหารอากาศ หรือตำรวจ แล้วแต่กรณี

(๒) การร้องขอเข้าเป็นทหารกองประจำการ ก่อนวันตรวจเลือก ให้ผู้ซึ่งถูกเรียกร้องขอต่อเจ้าหน้าที่กรมกองที่ผู้ยื่นประสงค์จะเข้าเป็นทหารกองประจำการ เมื่อเจ้าหน้าที่ดังกล่าวพิจารณารับผู้ใด ให้ผู้ยื่นขึ้นทะเบียนกองประจำการในปีที่ถูกเรียกให้เสร็จก่อนวันตรวจเลือก

(๓) การร้องขอเข้าเป็นทหารกองประจำการโดยผู้ซึ่งยังไม่ถูกเรียกเข้าเป็นทหารกองประจำการหรือผู้ซึ่งเคยถูกเรียกเข้าเป็นทหารกองประจำการแล้ว แต่ไม่ถูกเข้ากองประจำการ ให้บุคคลดังกล่าวร้องขอต่อเจ้าหน้าที่กรมกองฝ่ายทหาร หรือฝ่ายตำรวจที่บุคคลนั้นประสงค์จะเข้ารับราชการกองประจำการ เมื่อเจ้าหน้าที่ดัง

กล่าวพิจารณาจับบุคคลใด ให้นำบุคคลนั้นขึ้นทะเบียนกองประจำการ การที่กรมกองฝ่ายทหารหรือฝ่ายตำรวจจะรับผู้ร้องขอเข้าในสังกัดหรือเหล่าใด ให้เป็นไปตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

ข้อ ๔ การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการตามข้อ ๓ (๑) หรือ (๒) ให้กรมกองฝ่ายทหารหรือฝ่ายตำรวจรับได้เฉพาะบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่ที่มีการเรียกบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการไม่เกินจำนวนเฉลี่ยของอำเภอท้องที่ที่ทำการตรวจเลือก วันแต่

(๑) การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการในกองทัพอากาศ ให้รับบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่กรุงเทพมหานครได้ด้วย

(๒) การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการตามข้อ ๓ (๒) ในกรณีและผู้ซึ่งถูกเรียกเป็นผู้สำเร็จการศึกษาชั้นอุดมศึกษาในประเทศไทย หรือจากต่างประเทศที่กระทรวง ทบวง กรม ซึ่งมีหน้าที่รับรองวิทยฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าชั้นอุดมศึกษา ให้รับได้โดยไม่จำกัดภูมิลำเนาทหาร ทั้งนี้ ให้ผู้นั้นร้องขอต่อกองทัพบก กองทัพอากาศ หรือกองทัพอากาศ แล้วแต่กรณี ก่อนวันตรวจเลือกไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

ข้อ ๕ การรับบุคคลเข้าเป็นทหารกองประจำการ ตามข้อ ๓ (๓) และการรับบุคคลเข้าเป็นนักเรียนในโรงเรียนทหาร ให้รับได้โดยไม่จำกัดภูมิลำเนาทหาร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๖

จอมพล ถ. กิตติขจร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

พลเอก ป. จารุเสถียร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(๙๐ ร.จ.๑ ตอนที่ ๓๐ (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๑๖)

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๓๖ (พ.ศ. ๒๕๑๖)

ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๒๖ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ การเรียกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการนั้น

(๑) สำหรับทหารกองเกินซึ่งมีอายุย่างเข้ายี่สิบเอ็ดปีในพุทธศักราชใด ตามที่ปรากฏ รายชื่อในบัญชีทหารกองเกิน ให้นายอำเภอออกหมายเรียกเข้ารับราชการทหารตั้งแต่เดือนมกราคม เป็นต้นไป

(๒) สำหรับทหารกองเกินซึ่งมีอายุเกินกว่ายี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์ขึ้นไปที่อยู่ในกำหนดเรียกมาตรวจเลือกตาม (๒) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๔๙๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ตามที่ปรากฏรายชื่อในบัญชีทหารกองเกินและบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการที่ได้ทำการตรวจเลือกครั้งสุดท้ายเมื่อเสร็จการตรวจเลือกแล้ว ให้นายอำเภอออกหมายเรียกเข้ารับราชการทหาร โดยจะส่งหมายเรียกให้หรือจะเรียกให้มารับที่อำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของผู้นั้นก็ไ้

ข้อ ๒ ในกรณีที่ทหารกองเกินไปขอรับหมายเรียกเข้ารับราชการทหารด้วยตนเองที่อำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหาร ก่อนมอบหมายเรียกให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารให้ถูกต้องและให้ทหารกองเกินนั้น ลงลายมือชื่อหรือลงลายพิมพ์นิ้วมือไว้ในใบรับ

ทหารกองเกินซึ่งอยู่ในกำหนดที่จะต้องไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกที่อำเภอ
ท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหาร หากไม่สามารถไปรับหมายเรียกด้วยตนเองได้ ต้องให้
บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะและพอเชื่อถือได้ไปรับแทน ให้เจ้าหน้าที่สอบสวนและให้
บุคคลดังกล่าวให้คำรับรองในการสอบสวนว่าจะมอบหมายเรียกให้แก่ทหารกองเกิน
ผู้นั้นได้

ข้อ ๓ ในกรณีที่ทหารกองเกินซึ่งได้รับหมายเรียกเข้ารับราชการทหารแล้ว
ย้ายภูมิลำเนาทหาร ให้นำอำเภอท้องที่ใหม่เรียกหมายเรียกคืนจากทหารกองเกินนั้น
และออกหมายเรียกให้ใหม่ พร้อมกับออกใบรับแจ้งการย้ายภูมิลำเนาทหาร

ข้อ ๔ หมายเรียกเข้ารับราชการทหารและบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากอง
ประจำการ ให้เป็นไปตามแบบ สด.๓๕ และ สด.๑๖ ท้ายกฎกระทรวงนี้

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๖

จอมพล ถ. กิตติขจร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

จอมพล ป. จารุเสถียร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(๙๐ ร.จ. ๕ ตอนที่ ๓๐ (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๑๖)

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๓๗ (พ.ศ. ๒๕๑๖)

ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๘ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๐๐ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๔๙๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๒) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๗ (พ.ศ. ๒๕๑๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

ข้อ ๒ ให้คณะกรรมการตรวจเลือก มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการตรวจเลือก โดยแยกหน้าที่กันกระทำดังต่อไปนี้

(๑) ประธานกรรมการตรวจเลือก มีหน้าที่อำนวยความสะดวกและควบคุมการตรวจเลือกให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และออกเสียงชี้ขาดในกรณีที่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติเมื่อคณะกรรมการตรวจเลือกไม่อาจตกลงกันโดยเสียงข้างมากได้ กับให้มีหน้าที่ตรวจสอบการปล่อยทหารกองเกิน พร้อมกับมอบใบรับรองผลการตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการทหารกองประจำการตามแบบ สด.๔๓ ทำয়กฎกระทรวงนี้ ให้ทหารกองเกินรับไปเป็นหลักฐาน

(๒) กรรมการนายทหารสัญญาบัตร มีหน้าที่

(ก) เรียกชื่อทหารกองเกินซึ่งถูกเรียกมาตรวจเลือก จัดดูแลทหารกองเกินซึ่งตรวจเลือกแล้วให้รวมอยู่เป็นจำพวก ป้องกันมิให้ทหารกองเกินซึ่ง

ตรวจเลือกแล้วปะปนกับทหารกองเกินซึ่งยังไม่ได้ตรวจเลือก และรับทหารกองเกินซึ่ง
คณะกรรมการตรวจเลือกกำหนดให้เข้ากองประจำการ เพื่อนำขึ้นทะเบียนหรือนำตัว
ส่งนายอำเภอเพื่อออกหมายนัด

(ข) วัดขนาด เก็บยอดเป็นจำพวก ตรวจสอบจำนวนสลาก
ควบคุมการทำสลากและอ่านสลากในระหว่างการจับสลาก

(๓) กรรมการสัสดีจังหวัด มีหน้าที่บันทึกผลการตรวจเลือกในบัญชี
เรียก รับเรื่องราวร้องขอในเหตุต่าง ๆ ซึ่งนายอำเภอได้สอบสวนแล้ว เตรียมทำสลาก
บันทึกผลการจับสลาก และรวบรวมสลากที่จับแล้วไว้เป็นหลักฐานตรวจสอบขึ้นทะเบียน
และทำบัญชีคนที่ส่งเข้ากองประจำการ

(๔) กรรมการซึ่งเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะ แผนปัจจุบันชั้น ๑ สาขา
เวชกรรม มีหน้าที่ตรวจร่างกายผู้ที่ถูกเรียกมาตรวจเลือกและออกใบสำคัญให้แก่คน
จำพวกที่ ๓ และคนจำพวกที่ ๔ รวมทั้งควบคุมการจับสลาก

ข้อ ๓ ในการตรวจร่างกาย ให้คณะกรรมการแบ่งคนที่ได้ตรวจเลือกออกเป็น
๔ จำพวก

จำพวกที่ ๑ ได้แก่ คนซึ่งมีร่างกายสมบูรณ์ดี ไม่มีอวัยวะพิการหรือผิดส่วนแต่
อย่างไร

จำพวกที่ ๒ ได้แก่ คนซึ่งมีร่างกายที่เห็นได้ชัดว่าไม่สมบูรณ์ดีเหมือนคนจำพวกที่
๑ แต่ไม่ถึงทุพพลภาพ คือ

(๑) ตาหรือหนังตาผิดปกติจนปรากฏชัดอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ แม้
เพียงข้างเดียว

- (ก) ตาเหล่ (Squint)
- (ข) ลูกตาสั้น (Nystagmus)
- (ค) แก้วตาขุ่น (Cataract)
- (ง) กระจกตาขุ่น (Opacity of Cornea)

- (จ) หนังตาตก (Ptosis)
- (ฉ) หนังตาม้วนเข้า (Entropion)
- (ช) หนังตาม้วนออก (Ectropion)
- (ซ) ช่องหนังตา (Palpebral Fissure) ทั้งสองข้างกว้างไม่เท่ากันจนดูน่า

เกลียด

(๒) หูผิดปกติอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ แม้เพียงข้างเดียว

(ก) ใบหูผิดปกติหรือผิดปกติขนาดปรากฏชัดเจนจนดูน่าเกลียด เช่น ลิบหรือเล็กหรือใหญ่ หรือบ้

(ข) ช่องหูมีหนองเรื้อรังและทิ้งแก้วหูทะลุ

(๓) จมูกผิดปกติจนดูน่าเกลียด เช่น บ้หรือแห้ว

(๔) ปากผิดปกติจนดูน่าเกลียด เช่น แหว่งหรือผิดปกติจนพูดไม่ชัด

(๕) ช่องปากผิดปกติหรือผิดปกติจนพูดไม่ชัด

(๖) หน้าผิดปกติจนดูน่าเกลียดอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(ก) อัมพาต (Facial Paralysis)

(ข) เนื้อกระตุก (Tics)

(ค) แผลเป็นหรือปานที่หน้า มีเนื้อที่ตั้งแต่ ๑/๔ ของหน้าขึ้นไป หรือยาว

มาก

(ง) เนื้องอก (Benign Tumour)

(๗) คอพอก (Simple Goitre)

(๘) ซอกคอหรือซอกรักแร้ติดกัน

(๙) อวัยวะเคลื่อนไหวผิดปกติอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ แม้เพียงข้างเดียว

(ก) ข้อติด (Ankylosis) หรือหลวมหลุดง่าย หรือเคลื่อนไหวไม่สะดวก

จนทำงานไม่ถนัด

(ข) นิ้วมือหรือนิ้วเท้ามีจำนวนหรือขนาดของนิ้วผิดปกติจนดูน่าเกลียดหรือนิ้วบิดเกจนดูน่าเกลียดหรือจนทำงานไม่ถนัด หรือช่องนิ้วติดกัน หรือนิ้วม้อด้วนถึงโคนเล็บ

(ค) มือหรือแขนลีบหรือบิดเก

(ง) เท้าหรือขาลีบหรือบิดเก

(๑๐) กระดูกสันหลังผิดปกติจนทำให้อวัยวะนั้นทำงานไม่สะดวกหรือจนดูน่าเกลียด

(๑๑) ไล่เลื้อยลงถุง

จำพวกที่ ๓ ได้แก่ คนซึ่งมีร่างกายยังไม่แข็งแรงพอที่จะรับราชการทหารในขณะนั้นได้เพราะป่วย ซึ่งจะบำบัดให้หายภายในกำหนด ๓๐ วันไม่ได้

จำพวกที่ ๔ ได้แก่ คนพิการทุพพลภาพ หรือมีโรคที่ไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๔๑

การวินิจฉัยลักษณะพิการและโรคต่าง ๆ นั้น ถ้าผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมผู้ตรวจยังมีความสงสัย ก็ให้คณะกรรมการตรวจเลือกจัดเข้าไว้ในคนจำพวกที่ ๑ ก่อน

ใบสำคัญที่จะออกให้แก่คนจำพวกที่ ๓ และคนจำพวกที่ ๔ ให้เป็นไปตามแบบ สด.๔ และแบบ สด. ๕ ท้ายกฎกระทรวงนี้ เมื่อคณะกรรมการตรวจเลือกลงชื่อแล้วมอบให้กรรมการสัสดีจังหวัดไว้เป็นหลักฐานเพื่อดำเนินการตามระเบียบต่อไป

บุคคลซึ่งคณะกรรมการซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเห็นว่าเข้าอยู่ในคนจำพวกที่ ๒ จำพวกที่ ๓ หรือจำพวกที่ ๔ ถ้ากรรมการซึ่งมิใช่ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมมีความเห็นแย้งรวมกันสองคน ให้ส่งตัวบุคคลนั้นเข้าตรวจเลือก ร่วมกับคนในจำพวกเดียวกัน ตามความเห็นแย้งของกรรมการซึ่งมิใช่ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ถ้าบุคคลนั้นต้องเข้ากองประจำการ ก็ให้กรรมการ ซึ่งมีความเห็นแย้งกันนั้นต่างฝ่ายต่างทำคำชี้แจงยื่นต่อกรรมการชั้นสูงภายในเจ็ดวัน นับแต่วันเสร็จการตรวจเลือกในจังหวัดนั้น

ข้อ ๔ บุคคลซึ่งจะเข้ารับราชการทหารกองประจำการนั้น ต้องมีขนาดรอบตัว ตั้งแต่เจ็ดสิบหกเซนติเมตรขึ้นไปในเวลาหายใจออก และสูงตั้งแต่หนึ่งเมตรสี่สิบหกเซนติเมตรขึ้นไป

วิธีวัดขนาดนั้นให้กระทำดังนี้ คือ ให้ยืนตั้งตัวตรง สันเท้าชิดกัน ขนาดสูงให้วัดตั้งแต่สันเท้าจนสุดศีรษะ ขนาดรอบตัวให้คล้องแถบเมตรรอบตัวให้ริมล่างของแถบได้ระดับราวนมโดยรอบ วัดเมื่อหายใจออกเต็มที่หนึ่งครั้งและหายใจเข้าเต็มที่หนึ่งครั้ง

ข้อ ๕ วิธีคัดเลือกนั้น ให้เลือกคนจำพวกที่ ๑ ซึ่งมีขนาดสูงตั้งแต่หนึ่งเมตรหกสิบเซนติเมตรขึ้นไปก่อน ถ้ามีจำนวนมากกว่าจำนวนที่ต้องการก็ให้จับสลาก

ถ้าคนจำพวกที่ ๑ ซึ่งมีขนาดสูงตั้งแต่หนึ่งเมตรหกสิบเซนติเมตรขึ้นไปไม่มีเพียงพอกับจำนวนที่ต้องการ ให้เลือกขนาดสูงถัดรองลงมาตามลำดับจนพอกับความต้องการ ถ้าเลือกถึงขนาดใดเกินจำนวนที่ต้องการ ให้จับสลากเฉพาะขนาดนั้น

ถ้าคนจำพวกที่ ๑ มีไม่พอกับจำนวนที่ต้องการ ให้เลือกจากคนจำพวกที่ ๒ ถ้ายังไม่พออีก ก็ให้เลือกจากคนที่ จะได้รับการผ่อนผันโดยวิธีเดียวกับที่กล่าวในวรรคหนึ่งและวรรคสอง

คนจำพวกที่ ๓ ให้เรียกมาตรวจเลือกในคราวถัดไป เมื่อคณะกรรมการตรวจเลือกได้ตรวจเลือกแล้วยังคงเป็นคนจำพวกที่ ๓ อยู่รวม ๓ ครั้ง ให้งดเรียก

ข้อ ๖ การตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการกองประจำการนั้น ถ้ามีจำนวนมากว่าจำนวนที่ต้องการก็ให้จับสลาก ผู้ใดจับได้สลากเป็นแผนกทหารบกทหารเรือ ทหารอากาศ หรือตำรวจ ให้ส่งเข้ากองประจำการแผนกนั้น สลากนั้นให้มีเท่าจำนวนทหารกองเกินที่จะต้องจับสลาก แบ่งเป็นเครื่องหมายสีแดงอย่างหนึ่ง สีดำอย่างหนึ่ง สีแดงให้มีเท่ากับจำนวนที่ต้องการรับเข้ากองประจำการ นอกนั้นเป็นสีดำ ถ้าในแห่งเดียวกันนั้นจะต้องส่งทหารกองเกินเข้ากองประจำการหลายแผนก ให้เขียนนามแผนกนั้น ๆ ในสลากเครื่องหมายสีแดงตามจำนวนที่ต้องการ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๖

จอมพล ถ. กิตติขจร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

พลเอก ป. จารุเสถียร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(๙๐ ร.จ.๙ ตอนที่ ๓๐ (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๑๖ ความในข้อ ๓ นี้ ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้ว โดย กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๗ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ๙ ตาม ๙๒ ร.จ.๘ ตอนที่ ๒๓๗ (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๘)

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๓๙ (พ.ศ.๒๕๑๖)

ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๒๖ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) กฎกระทรวงฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๔๙๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๒) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๔๙๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

ข้อ ๒ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุน ซึ่งได้รับการผ่อนผันไม่ต้องเรียกเข้ารับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อมพร้อม คือ

(๑) พระภิกษุ สามเณร

(๒) นักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีนหรือญวน

(๓) นักบวชศาสนาอื่น ซึ่งมีหน้าที่ประจำในกิจของศาสนา และไม่เรียกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติตามกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๑๔ (๒)

(๔) สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ

(๕) บุคคลซึ่งอยู่ในระหว่างการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวงกลาโหมกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร

- (๖) นักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารของกระทรวงกลาโหม
- (๗) นักศึกษาของศูนย์กลางอบรมการศึกษาผู้ใหญ่ของกระทรวงศึกษาธิการ
- (๘) นักศึกษาของศูนย์ฝึกการบินพลเรือนของกระทรวงคมนาคม
- (๙) นักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ และได้รับการผ่อนผันตามกฎหมายกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๒๗ (๒)
- (๑๐) ครูซึ่งประจำทำการสอนหนังสือหรือวิชาการต่าง ๆ ที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวง ทบวง กรม หรือราชการส่วนท้องถิ่น และซึ่งไม่เรียกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติตามกฎหมายกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๑๔ (๕)
 - (๑๑) พนักงานวิทยุของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การของรัฐบาล
 - (๑๒) ข้าราชการกลาโหมพลเรือน ลูกจ้าง หรือคนงานในสังกัดกระทรวงกลาโหม ทั้งนี้เฉพาะผู้ซึ่งทำงานโดยใช้วิชาหรือฝีมือ
 - (๑๓) ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการฝ่ายรัฐสภา ข้าราชการการเมือง ข้าราชการกลาโหมพลเรือน ข้าราชการฝ่ายอัยการ ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งรับเงินเดือนประจำ และเป็นข้าราชการหรือพนักงานตั้งแต่ระดับ ๕ หรือเทียบเท่าขึ้นไป แล้วแต่กรณี
 - (๑๔) ข้าราชการซึ่งได้รับคำสั่งของผู้บังคับบัญชา โดยปัจจุบันทันด่วน ให้ไปราชการอันสำคัญยิ่ง หรือไปราชการต่างประเทศโดยคำสั่งของเจ้ากระทรวง
 - (๑๕) หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอหรือกิ่งอำเภอ
 - (๑๖) ปลัดอำเภอ
 - (๑๗) ตำรวจประจำการ
 - (๑๘) กำนัน
 - (๑๙) ผู้ใหญ่บ้าน
 - (๒๐) สารวัตรกำนัน

(๒๑) แพทย์ประจำตำบลซึ่งมิใช่ทหารกองหนุน

(๒๒) นายกเทศมนตรีหรือเทศมนตรี

(๒๓) ผู้ซึ่งทำงานประจำในตำแหน่งหน้าที่สำคัญในราชการ เทศบาล องค์การของรัฐบาลหรือในกิจการเกี่ยวกับการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม การขนส่ง การธนาคาร หากขาดไปจะทำให้กิจการเสียหายและจะหาผู้อื่นแทนไม่ได้ ตามที่กระทรวงกลาโหมกับกระทรวง ทบวง กรม เจ้าหน้าที่จะได้ตกลงกัน

(๒๔) บุคคลที่อยู่ในระหว่างการศึกษาตามกฎหมายกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๒๙ (๓)

(๒๕) บุคคลซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเห็นสมควรผ่อนผันเป็นพิเศษ

ข้อ ๓ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนซึ่งถูกเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อมพร้อม แต่ได้รับการผ่อนผันไม่ต้องเข้ารับตรวจสอบ การฝึกวิชาทหารหรือการทดลองความพร้อมพร้อม คือ

(๑) บุคคลซึ่งจำเป็นต้องหาเลี้ยงบิดาหรือมารดาซึ่งไร้ความสามารถหรือพิการทุพพลภาพ หรือชรา จนหาเลี้ยงชีพไม่ได้และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดู แต่ถ้ามีบุตรหลายคนจะต้องเข้ารับราชการทหารในการเรียกพลพร้อมกัน คงผ่อนผันให้คนเดียวตามแต่บิดาหรือมารดาจะเลือก

(๒) บุคคลซึ่งจำเป็นต้องหาเลี้ยงบุตรซึ่งมารดาตาย ไร้ความสามารถหรือพิการทุพพลภาพ และบุคคลซึ่งจำเป็นต้องหาเลี้ยงพี่หรือน้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมแต่บิดาหรือมารดาซึ่งบิดามารดาตาย ทั้งนี้เมื่อบุตรหรือพี่หรือน้องนั้นหาเลี้ยงชีพไม่ได้และไม่มีผู้อื่นเลี้ยงดู

ข้อ ๔ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดไปทำมาหาเลี้ยงชีพในท้องที่อำเภออื่นชั่วคราว ถ้าได้ทราบประกาศเรียกพล หรือได้รับหมายเรียกพลเพื่อตรวจสอบของอำเภอที่เป็นภูมิลำเนาทหาร ณ อำเภอท้องที่ที่ไปอยู่ชั่วคราว และไม่สามารถจะไปเข้ารับการเรียกพลเพื่อตรวจสอบตามที่ถูกเรียกได้ ให้ไปชี้แจงด้วยตนเองต่อ

นายอำเภอท้องที่ที่ไปอยู่ชั่วคราวนั้นก่อนถึงกำหนดวันเรียกพล เมื่อนายอำเภอ
สอบสวนเห็นเป็นการสมควรก็อนุญาตให้ผู้นั้นได้รับการผ่อนผันได้ แล้วแจ้งไปยัง
นายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ข้อ ๕ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดไปทำมาหาเลี้ยงชีพอยู่ในท้องที่
อำเภออื่นชั่วคราว ถ้าได้ทราบประกาศเรียกพลหรือได้รับหมายเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร
หรือเพื่อทดลองความพร้อมพร้อมของอำเภอที่เป็นภูมิลำเนาทหาร ณ อำเภอท้องที่ที่ไป
อยู่ชั่วคราว และไม่สามารถจะไปเข้ารับการเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร หรือไม่สามารถ
จะไปเข้ารับการเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อมพร้อมตามที่ถูกเรียกได้เพราะไม่มีค่า
พาหนะหรือจะไปไม่ทัน ให้ผู้นั้นไปชี้แจงด้วยตนเองต่อนายอำเภอท้องที่ที่ไปอยู่
ชั่วคราวนั้นทันที เมื่อนายอำเภอสอบสวนได้ความจริง ก็ให้ส่งผู้นั้นไปเข้ารับการเรียก
พลเพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเข้ารับการเรียกพลเพื่อทดลองความพร้อมพร้อมยังท้องที่
อำเภอที่เรียกนั้น ถ้าจะส่งไปไม่ทันหรือไม่สามารถจะส่งไปยังท้องที่อำเภอที่เรียกได้
ก็ให้ส่งผู้นั้นไปเข้ารับการเรียกพล เพื่อฝึกวิชาทหารหรือเข้ารับการเรียกพลเพื่อ
ทดลองความพร้อมพร้อมในท้องที่อำเภอที่มีการเรียกพลตามที่เห็นสมควร แล้วแจ้งไป
ยังนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

ข้อ ๖ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนซึ่งได้รับการผ่อนผันไม่ต้องเรียกเข้า
รับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบเพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลอง
ความพร้อมพร้อม ตามข้อ ๒ ให้ปฏิบัติดังนี้ คือ

(๑) ให้บุคคลตาม (๑) และ (๒) ของข้อ ๒ แจ้งต่อเจ้าอาวาสวัด
ซึ่งบุคคลนั้นมีที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ และให้เจ้าอาวาสที่ได้รับแจ้งจัดทำบัญชีรายชื่อ
ของบุคคลดังกล่าวตามแบบ สด.๔๕ ท้ายกฎกระทรวงนี้ ส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด
แห่งท้องที่ที่วัดนั้นตั้งอยู่ โดยไม่ชักช้า แต่ถ้าบุคคลนั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่
จังหวัดอื่น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับบัญชีรายชื่อส่งบัญชีรายชื่อนั้นต่อไปยังผู้ว่า
ราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้น

(๒) ให้บุคคลตาม (๓) ของข้อ ๒ นำหลักฐานไปแจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอแห่งท้องที่ที่บุคคลนั้นมีหน้าที่ประจำในกิจการของศาสนาอยู่ และให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งจัดทำบัญชีรายชื่อของบุคคลดังกล่าวตามแบบ สด.๔๕ ท้ายกฎกระทรวงนี้ ส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่อำเภอนั้นตั้งอยู่โดยไม่ชักช้า แต่ถ้าบุคคลนั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่จังหวัดอื่น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับบัญชีรายชื่อส่งบัญชีรายชื่อนั้นต่อไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้น

(๓) ให้บุคคลตาม (๔) ของข้อ ๒ แจ้งต่อเลขาธิการรัฐสภา และให้เลขาธิการรัฐสภาจัดทำบัญชีรายชื่อของบุคคลดังกล่าวตามแบบ สด.๔๕ ท้ายกฎกระทรวงนี้ ส่งไปยังกระทรวงกลาโหมโดยไม่ชักช้า ให้กระทรวงกลาโหมส่งบัญชีรายชื่อนี้ต่อไปยังกองบัญชาการทหารสูงสุด และผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้น

(๔) ให้บุคคลตาม (๕) ของข้อ ๒ แจ้งหลักฐานไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้น และให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งจัดทำบัญชีรายชื่อของบุคคลดังกล่าวตามแบบ สด.๔๕ ท้ายกฎกระทรวงนี้ ส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่อำเภอนั้นตั้งอยู่โดยไม่ชักช้า

(๕) ให้บุคคลตาม (๕) (๖) (๗) (๘) และ (๒๔) ของข้อ ๒ แจ้งต่อสถานศึกษาที่บุคคลนั้นศึกษาอยู่ และให้สถานศึกษาที่ได้รับแจ้งจัดทำบัญชีรายชื่อของบุคคลดังกล่าวตามแบบ สด.๔๕ ท้ายกฎกระทรวงนี้ ส่งไปยังกระทรวงกลาโหมโดยไม่ชักช้า ให้กระทรวงกลาโหมส่งบัญชีรายชื่อนั้นต่อไปยังกองบัญชาการทหารสูงสุด และผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้น

(๖) ให้บุคคลตาม (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) (๒๒) และ (๒๓) ของข้อ ๒ แจ้งต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง องค์การของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ เมืองพัทยา หรือเทศบาลซึ่งบุคคลนั้นสังกัดอยู่ แล้วแต่กรณีและให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้ององค์การของ

รัฐบาล รัฐวิสาหกิจ เมืองพัทยา หรือเทศบาลที่ได้รับแจ้งจัดทำบัญชีรายชื่อของบุคคลดังกล่าวตามแบบ สด.๔๕ ท้ายกฎกระทรวงนี้ ส่งไปยังกระทรวงกลาโหมโดยไม่ชักช้า ให้กระทรวงกลาโหมส่งบัญชีรายนี้นั้นต่อไปยังกองบัญชาการทหารสูงสุด และผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้น

(๗) ให้บุคคลตาม (๑๐) (๑๕) (๑๖) (๑๗) (๑๘) (๑๙) (๒๐) และ (๒๑) ของข้อ ๒ นำหลักฐานไปแจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอแห่งท้องที่ที่บุคคลนั้นประจำหรือสังกัดอยู่ แล้วแต่กรณี และให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งจัดทำบัญชีรายชื่อของบุคคลดังกล่าวตามแบบ สด.๔๕ ท้ายกฎกระทรวงนี้ ส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่อำเภอนั้นตั้งอยู่โดยไม่ชักช้า แต่ถ้าบุคคลนั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่จังหวัดอื่น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับบัญชีรายชื่อส่งบัญชีรายนี้นั้นต่อไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้น

การผ่อนผันไม่ต้องเรียกเข้ารับราชการทหารในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อมพร้อมของทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนซึ่งมีฐานะตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๒ ให้มีผลนับแต่วันที่เจ้าอาวาส เลขาธิการรัฐสภา สถานศึกษา ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง องค์การของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ เมืองพัทยา เทศบาล หรือนายอำเภอส่งบัญชีรายชื่อของบุคคลดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่วัดหรืออำเภอนั้นตั้งอยู่ หรือไปยังกระทรวงกลาโหมแล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนพ้นจากฐานะตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๒ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) (๑๕) (๑๖) (๑๗) (๑๘) (๑๙) (๒๐) (๒๑) (๒๒) (๒๓) และ (๒๔) ให้เจ้าอาวาส เลขาธิการรัฐสภา สถานศึกษา ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง องค์การของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ เมืองพัทยา เทศบาล หรือนายอำเภอ แล้วแต่กรณี จัดทำบัญชีรายชื่อของบุคคลดังกล่าวตามแบบ สด.๔๖ ท้ายกฎกระทรวงนี้ แล้วดำเนินการต่อไปตามขั้นตอนและวิธีการตามที่กำหนดไว้ใน (๑) (๓) (๕) (๖) และ (๗) โดยไม่ชักช้า ส่วนในกรณีที่ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนพ้นจาก

ฐานะตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๒ (๓) และ (๔) ให้บุคคลนั้นแจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอแห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้นโดยไม่ชักช้า และให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งจัดทำบัญชีรายชื่อของบุคคลดังกล่าวตามแบบ สด.๔๖ ท้ายกฎกระทรวงนี้ ส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่อำเภอที่ตั้งอยู่โดยเร็ว

การพ้นจากฐานะตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๒ ให้มีผลทันทีนับแต่วันที่บุคคลนั้นพ้นจากฐานะดังกล่าว

ข้อ ๗ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุน ซึ่งได้รับการผ่อนผันไม่ต้องเข้ารับ การตรวจสอบการฝึกวิชาทหารหรือการทดลองความพร้อมตาม (๑) และ (๒) ของ ข้อ ๓ ให้ร้องต่อนายอำเภอท้องที่ก่อนถึงกำหนดวันเข้ารับราชการทหารในการเรียก พลไม่น้อยกว่าสามสิบวัน เว้นแต่ในกรณีซึ่งไม่ใช่ความผิดของผู้ร้อง ให้นายอำเภอ จัดการสอบสวนหลักฐาน แล้วส่งให้คณะเจ้าหน้าที่ซึ่งผู้บังคับการจังหวัดทหารบก แต่งตั้งขึ้นพิจารณา ถ้าเห็นสมควรก็ผ่อนผันให้

ข้อ ๘ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนซึ่งได้รับการผ่อนผันไม่ต้องเข้ารับ การระดมพล คือ

(๑) พระภิกษุ สามเณร และนักบวชในพระพุทธศาสนาแห่งนิกายจีน หรือยวนซึ่งเป็นนักรธรรมตามที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง

(๒) นักบวชศาสนาอื่น ซึ่งมีหน้าที่ประจำในกิจของศาสนา และไม่ เรียกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติตามกฎหมายที่กระทรวงที่ออกตามมาตรา ๑๔ (๒)

(๓) สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ

(๔) บุคคลซึ่งอยู่ในระหว่างการฝึกวิชาทหารตามหลักสูตรที่กระทรวง กลาโหมกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการฝึกวิชาทหาร

(๕) นักเรียนโรงเรียนเตรียมทหารของกระทรวงกลาโหม

(๖) นักเรียนซึ่งออกไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศและได้รับการ ผ่อนผันตามกฎหมายที่ออกตามมาตรา ๒๗ (๒)

(๗) ครูซึ่งประจำทำการสอนหนังสือหรือวิชาการต่าง ๆ ที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวง ทบวง กรม หรือราชการส่วนท้องถิ่น และซึ่งไม่เรียกเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ในยามปกติตามกฎหมายกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๑๔ (๕)

(๘) พนักงานวิทย์ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การของรัฐบาล

(๙) ข้าราชการกลาโหมพลเรือน ลูกจ้าง และคนงานในสังกัดกระทรวงกลาโหม ทั้งนี้เฉพาะผู้ซึ่งทำงานโดยใช้วิชาหรือฝีมือ

(๑๐) ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการฝ่ายรัฐสภา ข้าราชการการเมือง ข้าราชการกลาโหมพลเรือน ข้าราชการอัยการ ข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งรับเงินเดือนประจำ และเป็นข้าราชการหรือพนักงานตั้งแต่ระดับ ๕ หรือเทียบเท่าขึ้นไปแล้วแต่กรณี

(๑๑) ข้าราชการซึ่งได้รับคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยปัจจุบันทันด่วน ให้ไปราชการอันสำคัญยิ่ง หรือไปราชการต่างประเทศโดยคำสั่งของเจ้ากระทรวง

(๑๒) หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอหรือกิ่งอำเภอ

(๑๓) ปลัดอำเภอ

(๑๔) ตำรวจประจำการ

(๑๕) กำนัน

(๑๖) ผู้ใหญ่บ้าน

(๑๗) สารวัตรกำนัน

(๑๘) แพทย์ประจำตำบลซึ่งมิใช่ทหารกองหนุน

(๑๙) นายกเทศมนตรีหรือเทศมนตรี

(๒๐) ผู้ซึ่งทำงานประจำในตำแหน่งหน้าที่สำคัญในราชการ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การของรัฐบาล หรือในกิจการเกี่ยวกับการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม การขนส่ง การธนาคาร หากขาดไปจะทำให้กิจการ

เสียหาย และจะหาผู้อื่นแทนไม่ได้ ทั้งนี้ ตามที่กระทรวงกลาโหมกับกระทรวง ทบวง กรม เจ้าหน้าที่จะได้ตกลงกัน

(๒๑) บุคคลซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเห็นสมควรผ่อนผันเป็นพิเศษ

ข้อ ๙ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุน ซึ่งได้รับการผ่อนผันไม่ต้องเข้ารับ การระดมพล ให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) ให้บุคคลตาม (๑) ของข้อ ๘ แจ้งต่อเจ้าอาวาสวัด ซึ่งบุคคลนั้นมี ที่อยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ และให้เจ้าอาวาสที่ได้รับแจ้งจัดทำบัญชีรายชื่อของบุคคลดังกล่าวตามแบบ สด.๔๕ ท้ายกฎกระทรวงนี้ส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่ วัดนั้นตั้งอยู่โดยไม่ชักช้า แต่ถ้าบุคคลนั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่จังหวัดอื่น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับบัญชีรายชื่อ ส่งบัญชีรายชื่อนั้นต่อไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด แห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้น

(๒) ให้บุคคลตาม (๒) ของข้อ ๘ นำหลักฐานไปแจ้งด้วยตนเองต่อ นายอำเภอแห่งท้องที่ที่บุคคลนั้นมีหน้าที่ประจำในกิจของศาสนาอยู่ และให้นายอำเภอ ที่ได้รับแจ้งจัดทำบัญชีรายชื่อของบุคคลดังกล่าวตามแบบ สด.๔๕ ท้ายกฎกระทรวงนี้ ส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่อำเภอที่ตั้งอยู่โดยไม่ชักช้า แต่ถ้าบุคคลนั้นมี ภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่จังหวัดอื่น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับบัญชีรายชื่อส่ง บัญชีรายชื่อนั้นต่อไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้น

(๓) ให้บุคคลตาม (๓) ของข้อ ๘ แจ้งต่อเลขาธิการรัฐสภา และให้ เลขาธิการรัฐสภาจัดทำบัญชีรายชื่อของบุคคลดังกล่าวตามแบบ สด.๔๕ ท้ายกฎ กระทรวงนี้ส่งไปยังกระทรวงกลาโหมโดยไม่ชักช้า ให้กระทรวงกลาโหมส่งบัญชีรายชื่อ นั้นต่อไปยังกองบัญชาการทหารสูงสุด และผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่เป็น ภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้น

(๔) ให้บุคคลตาม (๔) และ (๕) ของข้อ ๘ แจ้งต่อสถานศึกษาที่บุคคลนั้นศึกษาอยู่ และให้สถานศึกษาที่ได้รับแจ้งจัดทำบัญชีรายชื่อของบุคคลดังกล่าวตามแบบ สด.๔๕ ท้ายกฎกระทรวงนี้ ส่งไปยังกระทรวงกลาโหมโดยไม่ชักช้า ให้กระทรวงกลาโหมส่งบัญชีรายชื่อนั้นต่อไปยังกองบัญชาการทหารสูงสุด และผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้น

(๕) ให้บุคคลตาม (๖) ของข้อ ๘ แจ้งหลักฐานไปยังนายอำเภอแห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้น และให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งจัดทำบัญชีรายชื่อของบุคคลดังกล่าวตามแบบ สด.๔๕ ท้ายกฎกระทรวงนี้ ส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่อำเภอผู้นั้นตั้งอยู่โดยไม่ชักช้า

(๖) ให้บุคคลตาม (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๙) และ (๒๐) ของข้อ ๘ แจ้งต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง องค์การของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ เมืองพัทยา หรือเทศบาลซึ่งบุคคลนั้นสังกัดอยู่แล้วแต่กรณี และให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง องค์การของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ เมืองพัทยา หรือเทศบาลที่ได้รับแจ้งจัดทำบัญชีรายชื่อของบุคคลดังกล่าวตามแบบ สด.๔๕ ท้ายกฎกระทรวงนี้ ส่งไปยังกระทรวงกลาโหม โดยไม่ชักช้า ให้กระทรวงกลาโหมส่งบัญชีรายชื่อนั้นต่อไปยังกองบัญชาการทหารสูงสุด และผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้น

(๗) ให้บุคคลตาม (๗) (๑๒) (๑๓) (๑๔) (๑๕) (๑๖) (๑๗) และ (๑๘) ของข้อ ๘ นำหลักฐานไปแจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอแห่งท้องที่ที่บุคคลนั้นประจำ หรือสังกัดอยู่แล้วแต่กรณี และให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งจัดทำบัญชีรายชื่อของบุคคลดังกล่าวตามแบบ สด.๔๕ ท้ายกฎกระทรวงนี้ ส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่อำเภอผู้นั้นตั้งอยู่โดยไม่ชักช้า แต่ถ้าบุคคลนั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่จังหวัดอื่น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับบัญชีรายชื่อส่งบัญชีรายชื่อนั้นต่อไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้น

การผ่อนผันไม่ต้องเข้ารับการระดมพลของทหารกองเกินหรือทหารกองหนุน ซึ่งมีฐานะตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๘ ให้มีผลนับแต่วันที่เจ้าอาวาส เลขานุการ รัฐสภา สถานศึกษา ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง องค์การของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ เมืองพัทยา เทศบาล หรือนายอำเภอส่งบัญชีรายชื่อของบุคคลดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด แห่งท้องที่ที่วัดหรืออำเภอนั้นตั้งอยู่ หรือไปยังกระทรวงกลาโหม แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนพ้นจากฐานะตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๘ (๑) (๓) (๔) (๕) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) (๑๕) (๑๖) (๑๗) (๑๘) (๑๙) และ (๒๐) ให้เจ้าอาวาส เลขานุการ รัฐสภา สถานศึกษา ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง องค์การของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ เมืองพัทยา เทศบาล หรือนายอำเภอ แล้วแต่กรณี จัดทำบัญชีรายชื่อของบุคคลดังกล่าวตามแบบ สด.๔๖ ท้ายกฎกระทรวงนี้แล้วดำเนินการต่อไปตามขั้นตอนและวิธีการตามที่กำหนดไว้ใน (๑) (๓) (๔) (๖) และ (๗) โดยไม่ชักช้า ส่วนในกรณีที่ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนพ้นจากฐานะตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๘ (๒) และ (๖) ให้บุคคลนั้นแจ้งด้วยตนเองต่อนายอำเภอแห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนา ทหารของบุคคลนั้นโดยไม่ชักช้า และให้นายอำเภอที่ได้รับแจ้งจัดทำบัญชีรายชื่อของ บุคคลดังกล่าวตามแบบ สด.๔๖ ท้ายกฎกระทรวงนี้ ส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดแห่ง ท้องที่ที่อำเภอนั้นตั้งอยู่โดยเร็ว

“การพ้นจากฐานะตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๘ ให้มีผลทันทีนับแต่วันที่ บุคคลนั้นพ้นจากฐานะดังกล่าว”

ข้อ ๑๐ ในกรณีจำเป็นเพื่อการป้องกันประเทศโดยตรง รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงกลาโหมจะสั่งเพิกถอนการผ่อนผันตามข้อ ๒ หรือ ๘ แก่ทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุนบางคนหรือบางประเภทในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชา ทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อมพร้อม หรือในการระดมพลคราวใดก็ตามที่เห็น สมควรก็ได้”

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

จอมพล ถ. กิตติขจร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

พอ.เอก ป. จารุเสถียร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(๙๐ ร.จ.๒๗ ตอนที่ ๓๐ (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๖ ความใน (๑๓) ของข้อ ๒ ถูกยกเลิก และใช้ความใหม่แทนแล้วโดยข้อ ๑ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕๒ (พ.ศ. ๒๕๒๐) ฯ และ (๑๐) ของข้อ ๘ ถูกยกเลิก และใช้ความใหม่แทรกแล้ว โดยข้อ ๒ แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕๒ (พ.ศ. ๒๕๒๐) (ความใน ข้อ ๖, ๙ และข้อ ๑๐ ถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้ว โดยข้อ ๑, ๒ และ ๓ แห่งกฎกระทรวงโดยข้อ ๔ แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ ๗๒ เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๒๒๗ หน้า ๑๓๐๐๘ ร.จ. ๒๔ ธ.ค. ๓๔)

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๔๐ (พ.ศ. ๒๕๑๖)

ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติรับราชการทหาร (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๖ และมาตรา ๑๙ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ การลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ ให้ผู้ขอลงบัญชียื่นใบแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกิน พร้อมด้วยสูติบัตร หรือบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้านของผู้ขอลงบัญชีต่อนายอำเภอท้องที่ ในกรณีที่มีผู้แจ้งแทนตามมาตรา ๑๖ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๙ วรรคสาม ให้ผู้แจ้งแทนปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้ขอลงบัญชี

การลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๙ ให้ผู้ขอลงบัญชีหรือผู้แจ้งแทนนำใบสำคัญหรือใบรับ แล้วแต่กรณี ของผู้ขอลงบัญชีมามอบคืนให้นายอำเภอท้องที่เพื่อทำลายด้วย

ข้อ ๒ เมื่อนายอำเภอท้องที่ได้รับใบแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินและตรวจสอบเอกสารหลักฐานเห็นว่าถูกต้องแล้ว ให้รับลงบัญชีทหารกองเกิน และออกใบสำคัญมอบให้ผู้ขอลงบัญชีทหารกองเกินรับไป

ในกรณีที่ไม้อาจออกใบสำคัญให้ได้ทัน ให้ออกใบรับให้ไปพลางก่อน พร้อมกับนัดให้มารับใบสำคัญภายหลัง

ข้อ ๓ การลงบัญชีทหารกองเกินของสามเณรเปรียญตามมาตรา ๒๑ (๑) ให้นายอำเภอท้องที่ไปจัดทำที่วัดหรือสำนักสงฆ์ โดยให้สามเณรเปรียญกรอกข้อความตามรายการในใบแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกิน

เมื่อนายอำเภอท้องที่ตรวจสอบเอกสารหลักฐานเห็นว่าถูกต้องแล้ว ให้รับลง
บัญชีทหารกองเกินและออกใบสำคัญมอบให้สามเณรเปรียญรับไป

ข้อ ๔ การลงบัญชีทหารกองเกินของผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างควบคุมหรือคุมขัง
ของเจ้าพนักงานตามมาตรา ๒๑ (๒) ให้นายอำเภอท้องที่ส่งใบแสดงตนเพื่อลงบัญชี
ทหารกองเกินไปให้เจ้าพนักงานผู้ควบคุมหรือคุมขัง เพื่อให้ผู้ซึ่งอยู่ในระหว่าง
ควบคุมหรือคุมขัง กรอกข้อความตามรายการในใบแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกิน

เมื่อนายอำเภอท้องที่ตรวจสอบเอกสารหลักฐานเห็นว่าถูกต้องแล้ว ให้รับลง
บัญชีทหารกองเกินและออกใบสำคัญมอบให้ผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างควบคุมหรือคุมขังรับไป

ข้อ ๕ เมื่อบุคคลตามข้อ ๓ และข้อ ๔ กรอกข้อความตามรายการในใบแสดง
ตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินแล้ว ถ้าปรากฏว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ซึ่งจะต้องลงบัญชี
ทหารกองเกินในท้องที่อำเภออื่น ให้นายอำเภอท้องที่ส่งใบแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหาร
กองเกินไปยังนายอำเภอท้องที่ที่บุคคลนั้นจะต้องลงบัญชีทหารกองเกินเพื่อจัดการลง
บัญชีทหารกองเกินและออกใบสำคัญให้ เมื่อนายอำเภอท้องที่ดังกล่าวรับลงบัญชี
ทหารกองเกินและออกใบสำคัญให้แล้ว ให้ส่งบัญชีทหารกองเกิน และใบสำคัญไปยัง
นายอำเภอท้องที่ที่เป็นผู้ส่งใบแสดงตน เพื่อลงบัญชีทหารกองเกินเพื่อให้บุคคลนั้นลง
ลายมือชื่อหรือลงลายพิมพ์นิ้วมือไว้ในบัญชีทหารกองเกิน แล้วมอบใบสำคัญให้
บุคคลนั้นรับไปสำหรับบัญชีทหารกองเกินนั้นให้ส่งคืนไปยังนายอำเภอท้องที่ที่เป็น
ผู้รับลงบัญชีทหารกองเกิน

ข้อ ๖ ใบแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกิน ใบสำคัญ ใบรับ และบัญชีทหาร
กองเกินให้เป็นไปตามแบบท้ายกฎกระทรวงดังนี้

(๑) ใบแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกิน	แบบ สด. ๔๔
(๒) ใบสำคัญ	แบบ สด. ๙
(๓) ใบรับ	แบบ สด. ๑๐
(๔) บัญชีทหารกองเกิน	แบบ สด. ๑

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

พลอากาศเอกทวี จุลละทรัพย์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

พ่วง สุวรรณรัฐ

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ รักษาราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(๙๐ ร.จ.๖๔๔ ตอนที่ ๑๖๗ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๖)

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๔๒ (พ.ศ. ๒๕๑๗)

ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๒๖ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๑ (พ.ศ. ๒๕๑๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

ข้อ ๒ ครูซึ่งประจำทำการสอนหนังสือหรือวิชาการต่าง ๆ ที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวง ทบวง กรม หรือราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งให้ลงบัญชีทหารกองเกินไว้ แต่ยกเว้นไม่เรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการทหารกองประจำการในยามปกติ ได้แก่ ครูในมหาวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา โรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย โรงเรียนทหาร โรงเรียนช่างฝีมือทหาร โรงเรียนการชลประทานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โรงเรียนฝึกอากาศและโรงเรียนประชาสงเคราะห์ ของกระทรวงมหาดไทย โรงเรียนเทศบาล โรงเรียนและสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรมการฝึกหัดครู กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมพลศึกษา กรมศิลปากร กรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โรงเรียนเอกชนที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลขึ้นไปทั้งสายสามัญและสายอาชีพซึ่งใช้หลักสูตรที่มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าสองปี สำนักงานปลัด

กระทรวง กระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ กรมอนามัย กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กรมควบคุมโรคติดต่อ และสถานศึกษาเคมีปฏิบัติของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการพลังงาน

ข้อ ๓ ครูซึ่งได้รับการยกเว้นตามข้อ ๒ ต้อง

(๑) เป็นครูประจำทำการสอนนักเรียน นิสิตหรือนักศึกษาไม่น้อยกว่าสิบห้าคนเป็นปกติและในจำนวนนักเรียน นิสิต หรือนักศึกษาไม่น้อยกว่าสิบห้าคนนี้ ยกเว้นครูได้คนเดียว หรือเป็นครูสอนประจำเฉพาะวิชา ซึ่งทำการสอนนักเรียน นิสิตหรือนักศึกษาไม่น้อยกว่าสิบห้าคนเป็นปกติ และในจำนวนนักเรียน นิสิต หรือนักศึกษาไม่น้อยกว่าสิบห้าคนนี้ ยกเว้นครูได้คนเดียวเช่นกัน

(๒) มีเวลาสอนสัปดาห์ละไม่น้อยกว่าสิบแปดชั่วโมง สำหรับครูซึ่งประจำทำการสอนในสถานศึกษาตั้งแต่มัธยมศึกษาลงมา หรือไม่น้อยกว่าสิบห้าชั่วโมง สำหรับครูซึ่งประจำทำการสอนในสถานศึกษาระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา

ข้อ ๔ วิธีการยกเว้นครู

(๑) ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องส่งรายชื่อครูซึ่งจะได้รับการยกเว้นไปยังผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งครูผู้นั้นทำการสอนอยู่ในท้องที่ก่อนเดือนเมษายนของปีที่ถูกเรียกไม่น้อยกว่าหกสิบวัน เว้นแต่กรณีการย้ายไปประจำทำการสอนในสถานศึกษาอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในใบสำคัญยกเว้นครูให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องส่งรายชื่อครูที่ย้ายมาประจำทำการสอน ซึ่งจะได้รับการยกเว้นน้อยกว่าหกสิบวันได้ แต่ต้องก่อนการตรวจสอบเลือกในจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาทหารของครูผู้นั้น

(๒) ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ออกไปสำคัญยกเว้นครูให้แก่ครู ซึ่งทำการสอนอยู่ในท้องที่แล้วแจ้งให้หัวหน้าเขต หรือนายอำเภอท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของครูผู้นั้นทราบ ถ้าครูผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่จังหวัดอื่น ต้องแจ้งให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของครูผู้นั้นทราบแล้ว ให้ผู้ว่าราชการ

กรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับแจ้งให้หัวหน้าเขตหรือนายอำเภอ
ท้องที่ที่เป็นภูมิลำเนาทหารของครูผู้นั้นทราบอีกต่อหนึ่ง ทั้งนี้ให้แจ้งต่อกันภายใน
กำหนดสามสิบวัน

สำหรับครูซึ่งทำการสอนอยู่ในหน่วยฝึกอาชีพเคลื่อนที่ของกระทรวงศึกษาธิการ
ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้ออกใบสำคัญยกเว้นครูให้ แล้วดำเนินการนัย
เดียวกับที่กล่าวในวรรคหนึ่ง

ข้อ ๕ ใบสำคัญยกเว้นครู ให้เป็นไปตามแบบ สด.๓๗ ท้ายกฎกระทรวงนี้

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๗

พลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

กมล วรรณประภา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(๙๑ ร.จ.๒๕๒ ตอนที่ ๑๐๓ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๗ และความในข้อ ๒ ถูก
ยกเลิกและใช้ความใหม่แทนแล้ว โดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๓ (พ.ศ. ๒๕๑๗) ฉบับที่
๕๔ (พ.ศ.๒๕๒๐) ฉบับที่ ๖๑ (พ.ศ. ๒๕๒๓) ฉบับที่ ๖๗ (พ.ศ. ๒๕๒๕) และฉบับที่
๖๘ (พ.ศ. ๒๕๒๖) ๑๐๐ ร.จ. ๘๓ ตอนที่ ๑๗๑ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๒๖)

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๔๕ (พ.ศ. ๒๕๑๘)

ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๓ (๓) และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกกฎกระทรวง ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๔๙๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

ข้อ ๒ ให้บุคคลซึ่งไม่มีคุณสมบัติ ที่จะเป็นทหารได้เฉพาะบางท้องที่ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่ตามบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๘

พลตรี ป. อติเรกสาร

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

บุญเท่ง ทองสวัสดิ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(๙๒ ร.จ.๑ ตอนที่ ๒๑๒ (ฉบับพิเศษ) ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๑๘)

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๗๓ (พ.ศ. ๒๕๓๖)

ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๙ (๓) และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๘ (พ.ศ. ๒๕๑๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๒) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๑ (พ.ศ. ๒๕๑๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๓) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๔ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๔) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๘ (พ.ศ. ๒๕๑๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๕) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๙ (พ.ศ. ๒๕๑๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๖) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕๐ (พ.ศ. ๒๕๑๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๗) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕๑ (พ.ศ. ๒๕๒๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๘) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕๓ (พ.ศ. ๒๕๒๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๙) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕๕ (พ.ศ. ๒๕๒๑) ออกตามความใน
พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๑๐) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕๖ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ออกตามความใน
พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๑๑) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕๗ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ออกตามความใน
พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๑๒) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕๘ (พ.ศ. ๒๕๒๒) ออกตามความใน
พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๑๓) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๕๙ (พ.ศ. ๒๕๒๓) ออกตามความใน
พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๑๔) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๖๐ (พ.ศ. ๒๕๒๓) ออกตามความใน
พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๑๕) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๖๒ (พ.ศ. ๒๕๒๔) ออกตามความใน
พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๑๖) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๖๓ (พ.ศ. ๒๕๒๔) ออกตามความใน
พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๑๗) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๖๔ (พ.ศ. ๒๕๒๔) ออกตามความใน
พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๑๘) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๖๕ (พ.ศ. ๒๕๒๔) ออกตามความใน
พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๑๙) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๖๖ (พ.ศ. ๒๕๒๕) ออกตามความใน
พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๒๐) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๗๐ (พ.ศ. ๒๕๒๘) ออกตามความใน
พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๒๑) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๗๑ (พ.ศ. ๒๕๒๙) ออกตามความ
ในพระราชบัญญัติข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

ข้อ ๒ บุคคลซึ่งจะได้รับการผ่อนผันตามมาตรา ๒๙ (๓) คือ

(ก) นิสิตหรือนักศึกษามหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
ดังต่อไปนี้

- (๑) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- (๒) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- (๓) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- (๔) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- (๕) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- (๖) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- (๗) มหาวิทยาลัยนเรศวร
- (๘) มหาวิทยาลัยบูรพา
- (๙) มหาวิทยาลัยมหิดล

(๑๐) มหาวิทยาลัยรามคำแหง เฉพาะผู้ซึ่งมีผลการศึกษาใน
มหาวิทยาลัย โดยสอบไล่ได้ภาคละไม่น้อยกว่าเก้านายกิตทุกภาคติดต่อกัน เว้นแต่
ภาคใดขาดสอบเพราะเหตุสุดวิสัยซึ่งมหาวิทยาลัยรับรอง

- (๑๑) มหาวิทยาลัยศิลปากร
- (๑๒) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- (๑๓) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- (๑๔) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
- (๑๕) สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
- (๑๖) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- (๑๗) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

(๑๘) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

(๑๙) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

(๒๐) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

(๒๑) วิทยาลัยครู สังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ

แต่สำหรับการศึกษากาคนอกเวลา ผ่อนผันให้เฉพาะผู้ซึ่งมีผลการศึกษาโดยสอบไล่ได้ภาคละไม่น้อยกว่าเก้านว่ยกิตทุกภาคติดต่อกัน เว้นแต่ภาคใดขาดสอบเพราะเหตุสุดวิสัยซึ่งสถาบันการศึกษารับรอง

ทั้งนี้ ผ่อนผันให้เฉพาะผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาที่ไม่สูงกว่าชั้นปริญญาโท และ ผ่อนผันให้จนถึงอายุครบยี่สิบหกปีบริบูรณ์ เว้นแต่นิติตรหรือนักศึกษาวิชาแพทยศาสตร์ ผ่อนผันให้ในระหว่างที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลหรือสถาบันทางแพทย์ เพื่อขึ้นทะเบียน และรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรมอีกหนึ่งปี

(ข) นักศึกษามหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังต่อไปนี้

(๑) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

(๒) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

(๓) มหาวิทยาลัยพายัพ

(๔) มหาวิทยาลัยรังสิต

(๕) มหาวิทยาลัยศรีปทุม

(๖) มหาวิทยาลัยสยาม

(๗) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

(๘) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

(๙) สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก)

(๑๐) สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย

ทั้งนี้ผ่อนให้เฉพาะผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างการการศึกษาเพื่อรับประกาศนียบัตรหรือปริญญาที่ไม่สูงกว่าปริญญาโท และผ่อนผันให้จนอายุครบยี่สิบหกปีบริบูรณ์ เว้นนักศึกษาวินาศแพทยศาสตร์ ผ่อนผันให้ในระหว่างที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลหรือสถาบันทางแพทย์ เพื่อขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรมอีกหนึ่งปี

(ค) นักเรียนหรือนักศึกษาโรงเรียนอาชีวหรือวิทยาลัย สังกัดหรืออยู่ในความควบคุมของกระทรวง ทบวง หรือองค์การของรัฐ ดังต่อไปนี้

(๑) กระทรวงกลาโหม ได้แก่ โรงเรียนช่างฝีมือทหาร

(๒) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่

๑. โรงเรียนการชลประทาน

๒. โรงเรียนป่าไม้แพร่

๓. โรงเรียนสัตวแพทย์

(๓) กระทรวงคมนาคม ได้แก่

๑. ศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี

๒. โรงเรียนอุตุนิยมวิทยา

(๔) กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สถานศึกษาเคมีปฏิบัติ

(๕) กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่

๑. สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาทุกระดับ ซึ่งเรียนตามหลักสูตรที่เปิดสอนไม่น้อยกว่าหนึ่งปีการศึกษา

๒. โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

๓. วิทยาลัยช่างศิลป์ สังกัดกรมศิลปากร

๔. วิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดกรมศิลปากร
๕. วิทยาลัยพลศึกษา สังกัดกรมพลศึกษา
- (๖) กระทรวงสาธารณสุข ได้แก่
 ๑. นักเรียนกายอุปกรณ์
 ๒. นักเรียนผู้ช่วยพยาบาล
 ๓. นักเรียนพนักงานวิทยาศาสตร์การแพทย์
 ๔. นักศึกษาพยาบาลศาสตร์และผดุงครรภ์
 ๕. โรงเรียนเจ้าพนักงานเภสัชกรรม
 ๖. โรงเรียนเจ้าพนักงานรังสีการแพทย์
 ๗. โรงเรียนเจ้าหน้าที่วิทยาศาสตร์การแพทย์ สาขาพยาธิวิทยา
 ๘. โรงเรียนเซลล์วิทยา
 ๙. โรงเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์
 ๑๐. โรงเรียนผู้ช่วยเภสัชกร
 ๑๑. โรงเรียนเวชสถิติ
 ๑๒. โรงเรียนเวชสาธิต
 ๑๓. วิทยาลัยการสาธารณสุข
 ๑๔. วิทยาลัยพยาบาล
- (๗) ทบวงมหาวิทยาลัย ได้แก่
 ๑. นักเรียนผู้ช่วยพยาบาล
 ๒. วิทยาลัยเกษมบัณฑิต
 ๓. วิทยาลัยคริสเตียน
 ๔. วิทยาลัยเซนต์จอห์น
 ๕. วิทยาลัยบัณฑิตพิชญ์โลก

วิทยา

๖. วิทยาลัยบัณฑิตสกลนคร
๗. วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์
๘. วิทยาลัยภาคกลาง
๙. วิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๑๐. วิทยาลัยมทานคร
๑๑. วิทยาลัยมิชชั่น
๑๒. วิทยาลัยโยนก
๑๓. วิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
๑๔. วิทยาลัยศรีโสภณ
๑๕. วิทยาลัยสยามบัณฑิต
๑๖. วิทยาลัยแสงธรรม
๑๗. วิทยาลัยหัวเฉียว
๑๘. วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

(๘) การรถไฟแห่งประเทศไทย ได้แก่ โรงเรียนวิศวกรรมรถไฟ

(๙) การสื่อสารแห่งประเทศไทย ได้แก่ โรงเรียนการไปรษณีย์

และโทรคมนาคม

(๑๐) วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ได้แก่ นักเรียนผู้ช่วยพยาบาลและนักศึกษาพยาบาล

(๑๑) สภากาชาดไทย ได้แก่ โรงเรียนรังสีเทคนิค

ทั้งนี้ ผ่อนผันให้เฉพาะผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกาเพื่อรับประกาศนียบัตร หรือปริญญาตรี หรือวิทยฐานะซึ่งทางราชการรับรองว่าเทียบได้ไม่สูงกว่าชั้นปริญญาตรี และผ่อนผันให้จนถึงอายุครบยี่สิบหกปีบริบูรณ์

(ง) นักเรียนโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัดหรือในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย โดยที่ได้รับการผ่อนผันจนสำเร็จระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ไม่เกินอายุยี่สิบสองปีบริบูรณ์

ข้อ ๓ ให้เป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัย สถาบัน โรงพยาบาล หรือวิทยาลัยของรัฐ กรมหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเทียบเท่ากรม หรือองค์การของรัฐ แล้วแต่กรณีส่งรายชื่อบุคคลที่จะได้รับการผ่อนผันตามข้อ ๒ ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของปีที่จะต้องตรวจเลือกเข้ากองประจำการ

ให้นำความวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชียด้วย

ข้อ ๔ ให้เป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัย สถาบัน แล่ววิทยาลัย แล้วแต่กรณีซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ส่งรายชื่อบุคคลที่จะได้รับการผ่อนผันตามข้อ ๒ ต่อทบวงมหาวิทยาลัย และให้ทบวงมหาวิทยาลัยส่งรายชื่อบุคคลดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งผู้นั้นมีภูมิลำเนาทหารอยู่ ภายในเดือนกุมภาพันธ์ของปีที่จะต้องตรวจเลือกเข้ากองประจำการ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๓๖

พลเอก วิจิตร สุขมาก

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๐ ตอนที่ ๓๘ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๖)

กฎกระทรวง

ฉบับที่ ๗๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐)

ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร

พ.ศ. ๒๔๙๗

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๑ และมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๖ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

(๒) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๖๙ (พ.ศ. ๒๕๒๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗

ข้อ ๒ โรคหรือสภาพร่างกาย หรือสภาพจิตใจ ซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ตามมาตรา ๔๑ คือ

(๑) โรคหรือความผิดปกติของตา

(ก) ตาข้างหนึ่งข้างใดบอด คือ เมื่อรักษาและแก้สายตาด้วยแว่นแล้ว การมองเห็นยังอยู่ในระดับต่ำกว่า ๗/๖๐ หรือลานสายตาโดยเฉลี่ยแคบกว่า ๑๐ องศา

(ข) สายตาไม่ปกติ คือ เมื่อรักษาและแก้สายตาด้วยแว่นแล้ว การมองเห็นยังอยู่ในระดับ ๖/๒๔ หรือต่ำกว่าทั้งสองข้าง

(ค) สายตาสั้นมากกว่า ๘ ไดออปเตอร์ หรือสายตายาวมากกว่า ๕ ไดออปเตอร์ทั้งสองข้าง

(ง) ต้อแก้วตาทั้งสองข้าง (Bilateral Cataract)

- (จ) ต้อหิน (Glaucoma)
- (ฉ) โรคข้อประสาทตาเสื่อมทั้ง ๒ ข้าง (Optic Atrophy)
- (ช) กระจกตาอักเสบเรื้อรังหรือขุ่นทั้งสองข้าง

(๒) โรคหรือความผิดปกติของหู

(ก) หูหนวกทั้งสองข้าง คือ ต้องใช้เสียงในช่วงคลื่นความถี่ ๕๐๐ - ๒,๐๐๐ รอบต่อวินาทีหรือเกินกว่า ๕๕ เดซิเบล จึงจะได้ยินทั้งสองข้าง

- (ข) หูชั้นกลางอักเสบเรื้อรังทั้งสองข้าง
- (ค) เยื่อแก้วหูทะลุทั้งสองข้าง
- (๓) โรคของหัวใจและหลอดเลือด

(ก) หัวใจหรือหลอดเลือดพิการอย่างถาวรจนอาจเกิด

อันตรายร้ายแรง

- (ข) ลิ้นหัวใจพิการ
- (ค) การเต้นของหัวใจผิดปกติอย่างถาวร จนอาจเกิด

อันตรายร้ายแรง

(ง) โรคของกล้ามเนื้อหัวใจชนิดที่ไม่สามารถรักษาให้

หายขาดได้และอาจเป็นอันตราย

- (จ) หลอดเลือดแดงใหญ่โป่งพอง
- (ฉ) หลอดเลือดภายในกะโหลกศีรษะโป่งพองหรือผิดปกติ

ชนิดที่อาจเป็นอันตราย

(๔) โรคเลือดและอวัยวะสร้างเลือด

(ก) โรคเลือดหรืออวัยวะสร้างเลือดผิดปกติอย่างถาวรและอาจ

เป็นอันตราย

(ข) ภาวะม้ามโต (Hypersplenism) ที่รักษาไม่หายและอาจเป็น

อันตราย

- (๕) โรคของระบบหายใจ
- (ก) โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง (Chronic Obstructive Pulmonary Diseases)
- (ข) โรคหลอดลมพอง (Bronchiectasis)
- (ค) โรคหืด (Asthma)
- (ง) โรคของระบบหายใจที่ทำให้สมรรถภาพปอดลดลงอย่างถาวรจน Forced Expiratory Volume in One Second ต่ำกว่า ๒ ลิตร หรือ Forced Vital Capacity ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐ ของค่าปกติ
- (๖) โรคของระบบปัสสาวะ
- (ก) ไตอักเสบเรื้อรัง
- (ข) กลุ่มอาการไตพิการ (Nephrotic Syndrome)
- (ค) ไตวายเรื้อรัง
- (ง) ไตพองเป็นถุงน้ำแต่กำเนิด (Polycystic Kidney)
- (๗) โรคหรือความผิดปกติของกระดูก ข้อ และกล้ามเนื้อ
- (ก) ข้ออักเสบเรื้อรังจนกระดูกเปลี่ยนรูป
- (ข) แขน ขา มือ เท้า นิ้ว อย่างใดอย่างหนึ่งผิดปกติดังต่อไปนี้
- (๑) แขน ขา มือ หรือเท้าด้วน หรือพิการ ถึงแม้ว่าจะรักษาด้วยวิธีใหม่ที่สุดแล้วก็ยังใช้การไม่ได้
- (๒) นิ้วหัวแม่มือด้วนจนถึงข้อปลายนิ้วหรือพิการถึงขั้นใช้การไม่ได้
- (๓) นิ้วชี้ของมือด้วนตั้งแต่ข้อปลายนิ้ว
- (๔) นิ้วมือในมือข้างเดียวกันตั้งแต่สองนิ้วขึ้นไปด้วนจนถึงข้อปลายนิ้ว หรือพิการถึงขั้นใช้การไม่ได้
- (๕) นิ้วหัวแม่มือเท้าด้วนจนถึงข้อปลายนิ้ว หรือพิการถึงขั้นใช้การไม่ได้

(บ) นิ้วเท้าในเท้าข้างเดียวกันตั้งแต่สองนิ้วขึ้นไปด้วนจนถึงข้อปลายนิ้ว หรือพิการถึงขั้นใช้การไม่ได้

(๓) นิ้วเท้าในเท้าแต่ละข้างตั้งแต่หนึ่งนิ้วขึ้นไปด้วนจนถึงข้อปลายนิ้ว หรือพิการถึงขั้นใช้การไม่ได้

(๔) นิ้วเท้าในเท้าข้างใดข้างหนึ่งตั้งแต่หนึ่งนิ้วขึ้นไปด้วนจนถึงข้อโคนนิ้ว หรือพิการจนถึงขั้นใช้การไม่ได้

(ค) คอเอียงหรือแข็งที่ข้อชนิดถาวร

(ง) กระดูกสันหลังโค้งหรือคดหรือแอ่นจนเห็นได้ชัด หรือแข็งที่ข้อชนิดถาวร

(จ) กล้ามเนื้อเหยี่ยวลีบหรือหดสั้น (Atrophy or Contracture) จนเป็นผลให้อวัยวะส่วนหนึ่งส่วนใดใช้การไม่ได้

(๘) โรคของต่อมไร้ท่อและภาวะผิดปกติของเมตะบอลิซึม

(ก) ภาวะต่อมไทรอยด์ทำงานน้อยไปอย่างถาวร

(ข) ภาวะต่อมพาราไทรอยด์ทำงานน้อยไปอย่างถาวร

(ค) ภาวะต่อมใต้สมองผิดปกติอย่างถาวร

(ง) เบาหวาน

(จ) ภาวะอ้วน (Obesity) ซึ่งมีดัชนีมวลกาย (Body Mass Index) ตั้งแต่ ๓๕ กิโลกรัมต่อตารางเมตรขึ้นไป

(ฉ) โรคหรือความผิดปกติเกี่ยวกับเมตะบอลิซึมของแร่ธาตุ สารอาหารดิวลยสารน้ำ อิเล็กโทรลลยท์และกรดด่าง ตลอดจนเมตะบอลิซึมอื่น ๆ ชนิดถาวร และอาจเป็นอันตราย

(๙) โรคติดเชื้อ

(ก) โรคเรื้อน

(ข) โรคเท้าช้าง

(ค) โรคติดเชื้อเรื้อร้งระยะแสดงอาการรุนแรง ซึ่งไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้

(๑๐) โรคทางประสาทวิทยา

(ก) จิตเจริญล่าช้า (Mental Retardation) ที่มีระดับชำนวนปัญญา ๖๙ หรือต่ำกว่านั้น

(ข) ไข้ (Mutism) หรือพูดไม่เป็นภาษา หรือฟังภาษาไม่รู้เรื่อง (Aphasia) ชนิดถาวร

(ค) ลมชัก (Epilepsy) หรือโรคที่ทำให้มีอาการชัก (Seizures) อย่างถาวร

(ง) อัมพาต (Paralysis) ของแขน ขา มือ หรือเท้าชนิดถาวร

(จ) สมองเสื่อม (Dementia)

(ฉ) โรคหรือความผิดปกติของสมอง หรือไขสันหลังที่ทำให้เกิดความผิดปกติอย่างมากในการเคลื่อนไหวของแขนหรือขาอย่างถาวร

(ช) กล้ามเนื้อหมดกำลังอย่างหนัก (Myasthenia Gravis)

(๑๑) โรคทางจิตเวช

(ก) โรคจิตหรือโรคที่ทำให้จิตผิดปกติอย่างรุนแรงและถาวร

(๑๒) โรคอื่น ๆ

(ก) กะเทย (Hermaphrodisism)

(ข) มะเร็ง (Malignant Neoplasm)

(ค) โรคตับอักเสบเรื้อรังชนิดร้ายแรง (Chronic Active Hepatitis)

(ง) ตับแข็ง (Cirrhosis of liver)

(จ) คนเผือก (Albino)

(ฉ) โรคลูปัสอีริธิมาทอซัสทั่วร่างกาย (Systemic Lupus Erythematosus)

(ช) ภาวะแข็งทั่วร่างกาย (Systemic Sclerosis)

- (ข) รูปวิปริตต่าง ๆ ได้แก่
๑. จมูกโหว่
 ๒. เพดานโหว่หรือสูง หรือลิ้นไก่สั้นพูดไม่ชัด

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

(ลงชื่อ) พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ

(ชวลิต ยงใจยุทธ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

(ลงชื่อ) เสนาะ เทียนทอง

(นายเสนาะ เทียนทอง)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

หมายเหตุ : เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔๖ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน การกำหนดความพิการ ทูพพลภาพ หรือโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ จึงยังไม่สอดคล้องกับสภาพของความพิการ ทูพพลภาพ หรือโรคที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ดังนั้น เพื่อให้การกำหนดความพิการทูพพลภาพ หรือโรคเป็นไปอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน สมควรปรับปรุงการกำหนดความพิการ ทูพพลภาพ หรือโรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้เสียใหม่ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

(กฎกระทรวงฯ นี้ ได้ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๔ ตอนที่ ๑๘ ก ลง ๓ มิ.ย. ๔๐ หน้า ๑๑)

บันทึกข้อตกลงระหว่างกระทรวงกลาโหมกับ
กระทรวงมหาดไทย

บันทึกข้อตกลง
ระหว่างกระทรวงกลาโหมกับกระทรวงมหาดไทย
ในระเบียบการอันเกี่ยวกับพระราชบัญญัติรับราชการทหาร
พ.ศ. ๒๔๙๗

การลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอ

ข้อ ๑ เมื่อมีบุคคลมาแสดงตนขอลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอ ตามมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๘ ให้นายอำเภอรับลงบัญชีทหารกองเกินตาม (แบบ สด.๑) และออกใบสำคัญตาม (แบบ สด.๙) ท้ายบันทึกนี้ แต่ถ้าออกใบสำคัญไม่ทัน ให้ออกใบรับตาม (แบบ สด.๑๐) ท้ายบันทึกนี้เป็นหลักฐาน แล้วจึงจัดการออกใบสำคัญให้ภายหลังโดยเร็วที่สุด ส่วนในท้องที่ที่ยังมิได้กำหนดให้เรียกคนเข้ารับราชการทหารกองประจำการ เมื่อรับลงบัญชีทหารกองเกินไว้แล้วให้ออกแต่ใบรับ (แบบ สด.๑๐) และให้ส่งบัญชีรายชื่อต่อผู้ว่าราชการจังหวัดตาม (แบบ สด.๒) ท้ายบันทึกนี้

บุคคลที่รับลงบัญชีทหารกองเกินตามมาตรา ๑๖ ให้ส่งบัญชีรายชื่อภายในเดือนมกราคมของปีถัดไป เว้นแต่ถ้าคนใดได้ย้ายภูมิลำเนาทหารไปต่างจังหวัด ก่อนกำหนดส่งบัญชีให้นายอำเภอคัดรายชื่อผู้นั้นส่งต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อจัดการโอนเป็นรายชื่อไป ส่วนบุคคลที่รับลงบัญชีทหารกองเกิน ตามมาตรา ๑๘ ให้ส่งบัญชีรายชื่อภายในกำหนดสามสิบวัน นับตั้งแต่วันรับลงบัญชีทหารกองเกินสำหรับบุคคลที่รับลงบัญชีตามมาตรา ๑๘ ให้ส่งบัญชีรายชื่อภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สุดสิ้นกำหนดวันประกาศของนายอำเภอ

ข้อ ๒ สามเณรเปรียญที่ไม่ต้องไปแสดงตนต่อนายอำเภอตามมาตรา ๒๑ (๑) นั้น ให้นายอำเภอส่งเจ้าพนักงานไปทำบัญชีรายชื่อที่อารามหรือสำนักสงฆ์ และออก

ใบรับตาม (แบบ สด.๑๐) ส่วนบุคคลตามมาตรา ๒๑ (๒) ให้เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมหรือคุมขังส่งบัญชีรายชื่อตาม (แบบ สด.๒) ให้ นายอำเภอเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินและออกใบสำคัญหรือใบรับให้แล้วแต่กรณี

ทั้งนี้ ถ้าบุคคลใดมีภูมิลำเนาทหารอยู่ในท้องที่อำเภออื่น ให้นายอำเภอส่งบัญชีรายชื่อไปให้นายอำเภอตามภูมิลำเนาทหารของบุคคลนั้น

ข้อ ๓ เมื่อมีบุคคลมาแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกินใหม่ ตามประกาศของนายอำเภอตามมาตรา ๑๙ ให้นายอำเภอรับลงบัญชีทหารกองเกินตาม (แบบ สด.๑) และปฏิบัติการอย่างอื่นตาม ข้อ ๑ และข้อ ๒ โดยอนุโลม ส่วนใบสำคัญหรือใบรับที่ได้ออกให้ไว้แต่เดิมนั้น ให้นายอำเภอประกาศยกเลิกเสีย เมื่อได้ออกใบสำคัญหรือใบรับให้แก่ผู้ใดใหม่แล้ว ให้เรียกใบสำคัญหรือใบรับฉบับเดิมคืนมาจัดการทำลายเสียอย่าให้ผู้ใดนำไปใช้ได้อีกต่อไป

ข้อ ๔ เมื่อนายอำเภอได้รับแจ้งตามมาตรา ๑๕ แล้ว ให้ออกใบรับตาม (แบบ สด.๑๐) การเรียกคนเข้ากองประจำการ

ข้อ ๕ ทหารกองเกินที่มีอายุตั้งแต่ยี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์ขึ้นไปและยังไม่ถึงสามสิบปีบริบูรณ์ ซึ่งอยู่ในกำหนดเรียกเข้ารับการตรวจเลือก เพื่อส่งเข้ากองประจำการ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๔๙๘) (๒) นั้น นายอำเภอจะจัดการส่งหมายเรียกไปมอบให้แก่ผู้ถูกเรียก หรือจะเรียกผู้ถูกเรียกมารับหมายเรียกที่อำเภอท้องที่ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารของผู้นั้น ก็ให้นายอำเภอกระทำได้ตามความเหมาะสม

ข้อ ๖ ในเดือนมิถุนายนให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งบัญชีจำนวนทหารกองเกินที่จะเรียกเข้ารับราชการกองประจำการประจำปีให้ผู้บัญชาการมณฑลหรือผู้บังคับการจังหวัดทหารบกทราบ เพื่อจะได้เฉลี่ยคนในจังหวัดต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับส่วนจำนวนคน

ข้อ ๗ การเรียกทหารกองเกินเข้ารับราชการกองประจำการในปีใดนั้น ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายที่ต้องการคนแจ้งต่อผู้ว่าราชการจังหวัดดังนี้

(๑) สำหรับทหารบก ทหารเรือ และทหารอากาศ เป็นหน้าที่ของ
ผู้บัญชาการมณฑลหรือผู้บังคับการจังหวัดทหารบกแล้วแต่กรณี

(๒) สำหรับตำรวจจังหวัดอื่น ๆ นอกจากจังหวัดพระนครและธนบุรี
ให้เป็นหน้าที่ผู้กำกับหรือผู้บังคับกองตำรวจจังหวัดนั้น ส่วนจังหวัดพระนครและ
ธนบุรี ให้เป็นหน้าที่อธิบดีกรมตำรวจ

การเรียกนี้ต้องบอกให้ชัดว่าจะต้องการคนเท่าใด กำหนดรับคนเสร็จ
เมื่อใด ถ้าไม่มีเหตุการณื จำเป็นแล้ว ให้แจ้งต่อผู้ว่าราชการจังหวัดล่วงหน้าไม่น้อย
กว่าหกเดือน

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายที่ต้องการคนแล้ว ให้เฉลี่ย
คนที่ถูกเรียกในจังหวัดนั้นเป็นอำเภอตามส่วนที่มีคนมากและน้อย และแจ้งจำนวน
คนที่เฉลี่ยแล้วให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายที่ต้องการคนทราบก่อนวันตรวเลือกไม่น้อยกว่าสาม
เดือน

ข้อ ๘ การขอเรียก ถ้าจำนวนคนที่ขอเรียกไว้นั้นจำเป็นจะต้องเพิ่มขึ้น หรือลด
ลง ให้ผู้ขอเรียกชี้แจงไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวันแต่
ถ้าความจำเป็นนั้นเกิดขึ้นภายหลังที่กำหนดนี้ ให้ผู้ขอเรียกชี้แจงตรงต่อคณะกรรมการ
ตรวจเลือกในคราวรวมคนตรวจเลือกนั้นได้

ข้อ ๙ คนซึ่งต้องขึ้นทะเบียนกองประจำการนั้น คือ

- (๑) คนซึ่งต้องส่งเข้ากองประจำการในวันตรวเลือก
- (๒) คนซึ่งนายอำเภอนัดส่งเข้ากองประจำการภายหลังวันตรวเลือก
- (๓) คนซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดส่งเข้ากองประจำการภายหลังวันตรว
เลือก

(๔) คนซึ่งร้องขอเข้ากองประจำการก่อนวันตรวเลือก ซึ่งเจ้าหน้าที่
ได้รับไว้

สำหรับใน (๑) เจ้าหน้าที่ฝ่ายรับคนเป็นผู้นำขึ้นทะเบียน

สำหรับใน (๒) นายอำเภอท้องที่เป็นผู้นำขึ้นทะเบียน

สำหรับใน (๓) ปลัดจังหวัดเป็นผู้นำขึ้นทะเบียน

สำหรับใน (๔) เจ้าหน้าที่ฝ่ายรับคนเป็นผู้นำขึ้นทะเบียน

ทะเบียนกองประจำการให้ใช้ตาม (แบบ สด.๓) ท้ายบันทึกนี้

ข้อ ๑๐ เครื่องหมายประจำตัวทหารหรือตำรวจซึ่งต้องลงในทะเบียนกองประจำการนั้น ให้ใช้ดังนี้

(๑) ให้ลงอักษรย่อแผนกแล้วลงเลขพุทธศักราชต่อท้ายไว้บรรทัดบน และลงอักษรย่อชื่อจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาทหาร กับลงเลขประจำตัวบุคคลที่เข้ารับราชการกองประจำการในจังหวัดนั้นไว้บรรทัดล่าง

(๒) อักษรย่อแผนก คือ

ทหารบก	เขียนว่า ท.บ.
ทหารเรือ	เขียนว่า ท.ร.
ทหารอากาศ	เขียนว่า ท.อ.
ตำรวจ	เขียนว่า ต.ร.

(๓) อักษรย่อชื่อจังหวัด คือ

กระบี่	เขียนว่า ก.บ.
กาญจนบุรี	เขียนว่า ก.จ.
กาฬสินธุ์	เขียนว่า ก.ส.
กำแพงเพชร	เขียนว่า ก.พ.
กรุงเทพมหานคร	เขียนว่า ก.ท.
ขอนแก่น	เขียนว่า ข.ก.
จันทบุรี	เขียนว่า จ.บ.
ฉะเชิงเทรา	เขียนว่า ฉ.ช.
ชลบุรี	เขียนว่า ช.บ.
ชัยนาท	เขียนว่า ช.น.

ชัยภูมิ	เขียนว่า ช.ย.
ชุมพร	เขียนว่า ช.พ.
เชียงราย	เขียนว่า ช.ร.
เชียงใหม่	เขียนว่า ช.ม.
ตรัง	เขียนว่า ต.ง.
ตราด	เขียนว่า ต.ร.
ตาก	เขียนว่า ต.ก.
นครนายก	เขียนว่า น.ย.
นครปฐม	เขียนว่า น.ฐ.
นครพนม	เขียนว่า น.พ.
นครราชสีมา	เขียนว่า น.ม.
นครศรีธรรมราช	เขียนว่า น.ศ.
นครสวรรค์	เขียนว่า น.ว.
นนทบุรี	เขียนว่า น.บ.
นราธิวาส	เขียนว่า น.ธ.
น่าน	เขียนว่า น.น.
หนองคาย	เขียนว่า น.ค.
หนองบัวลำภู	เขียนว่า น.ภ.
บุรีรัมย์	เขียนว่า บ.ร.
ปทุมธานี	เขียนว่า ป.ท.
ประจวบคีรีขันธ์	เขียนว่า ป.ข.
ปราจีนบุรี	เขียนว่า ป.จ.
ปัตตานี	เขียนว่า ป.น.
พระนครศรีอยุธยา	เขียนว่า อ.ย.

พังงา	เขียนว่า พ.ง.
พัทลุง	เขียนว่า พ.ท.
พิจิตร	เขียนว่า พ.จ.
พิษณุโลก	เขียนว่า พ.ล.
เพชรบุรี	เขียนว่า พ.บ.
เพชรบูรณ์	เขียนว่า พ.ช.
แพร่	เขียนว่า พ.ร.
พะเยา	เขียนว่า พ.ย.
ภูเก็ต	เขียนว่า ภ.ก.
มหาสารคาม	เขียนว่า ม.ค.
มุกดาหาร	เขียนว่า ม.ท.
แม่ฮ่องสอน	เขียนว่า ม.ส.
ยะลา	เขียนว่า ย.ล.
ยโสธร	เขียนว่า ย.ส.
ร้อยเอ็ด	เขียนว่า ร.อ.
ระนอง	เขียนว่า ร.น.
ระยอง	เขียนว่า ร.ย.
ราชบุรี	เขียนว่า ร.บ.
ลพบุรี	เขียนว่า ล.บ.
ลำปาง	เขียนว่า ล.ป.
ลำพูน	เขียนว่า ล.พ.
เลย	เขียนว่า ล.ย.
ศรีสะเกษ	เขียนว่า ศ.ก.
สกลนคร	เขียนว่า ส.น.
สงขลา	เขียนว่า ส.ช.

สตูล	เขียนว่า	ส.ต.
สมุทรปราการ	เขียนว่า	ส.ป.
สมุทรสงคราม	เขียนว่า	ส.ส.
สมุทรสาคร	เขียนว่า	ส.ค.
สระบุรี	เขียนว่า	ส.บ.
สระแก้ว	เขียนว่า	ส.ก.
สิงห์บุรี	เขียนว่า	ส.ท.
สุโขทัย	เขียนว่า	ส.ท.
สุพรรณบุรี	เขียนว่า	ส.พ.
สุราษฎร์ธานี	เขียนว่า	ส.ฎ.
สุรินทร์	เขียนว่า	ส.ร.
อ่างทอง	เขียนว่า	อ.ท.
อุดรธานี	เขียนว่า	อ.ด.
อุดรดิตถ์	เขียนว่า	อ.ด.
อุทัยธานี	เขียนว่า	อ.น.
อุบลราชธานี	เขียนว่า	อ.บ.
อำนาจเจริญ	เขียนว่า	อ.จ.

การตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการ

ข้อ ๑๑ การตรวจเลือกทหารกองเกินเข้ารับราชการกองประจำการตำรวจในจังหวัดที่เรียกคนเป็นทหารให้กระทำรวมกับการตรวจเลือกคนเป็นทหาร

ข้อ ๑๒ บุคคลที่จะให้เข้ารับราชการกองประจำการนั้นต้องตรวจร่างกายเสียก่อน การตรวจนั้นให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) ตรวจทหารกองเกินในคราวเรียกมาตรวจเลือกเข้ารับราชการกองประจำการ ซึ่งอยู่ในหน้าที่คณะกรรมการตรวจเลือกตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๓๗ (พ.ศ. ๒๕๑๖)

(๒) ตรวจสอบคนที่ร้องขอเข้ากองประจำการนอกเวลารวมคนตรวจเลือกประจำปี ให้แพทย์ในหน่วยที่จะรับคนเป็นผู้ตรวจ

(๓) ตรวจสอบทหารกองเกินที่หลีกเลี่ยงขัดขืน ซึ่งจะต้องส่งเข้ากองประจำการในปีนั้นตามมาตรา ๓๓ ให้แพทย์ในหน่วยที่จะรับคนเป็นผู้ตรวจ

ข้อ ๑๓ บุคคลที่ไม่มาให้คณะกรรมการตรวจเลือกทำการตรวจเลือก ตามมาตรา ๒๗ นั้น ให้คณะกรรมการตรวจเลือกปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) สำหรับบุคคลที่ไม่มาตามมาตรา ๒๗ (๑) (๒) (๓) และ (๔) นั้น ให้บันทึกไว้ในบัญชีช่องหมายเหตุแล้วแต่กรณี

(๒) สำหรับบุคคลที่มาไม่ได้ตามมาตรา ๒๗ (๕) นี้ ให้จำหน่ายบัญชีว่าขาดไว้ก่อน แล้วมอบให้นายอำเภอจัดการสอบสวนตามทางการ

(๓) สำหรับบุคคลที่ปรากฏว่าไปเข้าตรวจเลือกที่อำเภออื่นตามมาตรา ๓๒ นั้น ให้บันทึกไว้ในบัญชีช่องหมายเหตุ

(๔) สำหรับบุคคลที่ป่วยไม่สามารถมาได้นั้น ให้สอบสวนปากคำผู้แทนไว้ให้ชัดเจน และให้บันทึกไว้ในบัญชีช่องหมายเหตุว่าเป็นคนจำพวกที่ ๓ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓๗ (พ.ศ. ๒๕๑๖) ไปพลางก่อน แล้วมอบให้นายอำเภอจัดการสอบสวนตามทางการ เมื่อสอบสวนได้ความจริงจึงให้ปฏิบัติเช่นคนจำพวกที่ ๓ แต่ไม่นับครั้งให้

ข้อ ๑๔ พระภิกษุที่ถูกเข้ากองประจำการ ถ้ารูปโตขอผ่อนผัน ยังไม่ลาสิกขาในวันตรวจเลือก ให้คณะกรรมการการตรวจเลือกผ่อนผันให้ไปลาสิกขาได้ไม่เกิน ๑๐ วัน นับจากวันตรวจเลือกวันสุดท้ายของจังหวัดนั้น โดยให้นายอำเภอเป็นผู้ออกหมายนัดเช่นบุคคลตามมาตรา ๓๔

ส่วนผู้ที่ต้องส่งเข้ากองประจำการในวันตรวจเลือก ให้ส่งสติจังหวัดทำบัญชีรายชื่อตาม (แบบ สด.๑๘) ท้ายบันทึกนี้ พร้อมกับตัวคนมอบให้ฝ่ายทหารหรือตำรวจรับไปทันที กับให้ชี้แจงไว้ในท้ายบัญชีให้ทราบด้วยว่า ยังมีพระภิกษุที่

ผ่อนผันให้ไปลาสิกขาอีกก็รูป เมื่อลาสิกขามาขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้ว ให้สัสดีจังหวัดส่งบัญชีรายชื่อและมอบตัวให้ฝ่ายรับคน

ข้อ ๑๕ ถ้าผู้ที่ต้องเข้ากองประจำการประสงค์จะยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการชั้นสูงตามมาตรา ๓๑ ก็ให้ยื่นตรงต่อคณะกรรมการชั้นสูงทีเดียว ไม่ต้องผ่านผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

เมื่อคณะกรรมการชั้นสูงได้รับคำร้องดังกล่าวแล้วหรือรายงานกรรมการตรวจเลือก ให้พร้อมกันพิจารณาและตัดสินใจ แต่ถ้าเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องด้วยโรคหรือความพิการต้องให้แพทย์แผนปัจจุบันชั้น ๑ ไม่น้อยกว่าสามนายที่มีชื่อเป็นกรรมการตรวจเลือก ซึ่งได้ตรวจผู้นั้นมาแล้ว ตรวจก่อนเสนอความเห็น

การปลดและจำหน่าย

ข้อ ๑๖ การปลดทหาร ตำรวจออกจากกองประจำการ และการปลดบุคคลซึ่งสำเร็จการศึกษาทหารที่ได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นทหารกองหนุนให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) ทหารบก ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่จังหวัดใด ให้ผู้บังคับหน่วยทหารส่งรายชื่อผู้ที่สมควรกำหนดปลดเป็นทหารกองหนุนต่อผู้บังคับการจังหวัดทหารบก ที่หน่วยทหารนั้นอยู่ในเขตพื้นที่ เพื่อยื่นทางว่าวนำปลดต่อสัสดีจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาทหาร

(๒) ทหารเรือ ให้ผู้บังคับหน่วยทหารส่งรายชื่อผู้ที่สมควรกำหนดปลดเป็นทหารกองหนุนต่อกรมกำลังพลทหารเรือ หรือหน่วยที่ผู้บัญชาการทหารเรือมอบหมายให้เป็นหน้าที่ แล้วให้หน่วยที่ได้รับรายชื่อนี้ยื่นทางว่าวนำปลดต่อสัสดีจังหวัดตามภูมิลำเนาทหาร และส่งรายชื่อต่อผู้บังคับการจังหวัดทหารบกที่จังหวัดภูมิลำเนาทหารอยู่ในเขตพื้นที่ในโอกาสเดียวกันด้วย

(๓) ทหารอากาศ ให้ผู้บังคับหน่วยทหารส่งรายชื่อผู้ที่จะครบกำหนดปลดเป็นทหารกองหนุนต่อกรมกำลังพลทหารอากาศ หรือหน่วยที่ผู้บัญชาการทหารอากาศมอบหมายให้เป็นหน้าที่ แล้วให้หน่วยที่ได้รับรายชื่อนี้ยื่นทางว่านนำปลดต่อแผนกสถิติจังหวัดตามภูมิลำเนาทหาร และส่งรายชื่อต่อผู้บังคับการจังหวัดทหารบกที่จังหวัดภูมิลำเนาทหารอยู่ในเขตพื้นที่ในโอกาสเดียวกัน

(๔) ดำรวจ ซึ่งรับราชการประจำอยู่ในท้องที่จังหวัดใด ให้ผู้กำกับการตำรวจจังหวัดนั้น เว้นแต่กรุงเทพมหานคร ให้ผู้บังคับการกองกำลังพลกรมตำรวจ ส่งรายชื่อผู้ที่ครบกำหนดปลดเป็นกองหนุนต่อผู้บังคับการจังหวัดทหารบกที่จังหวัดภูมิลำเนาทหารอยู่ในพื้นที่ เพื่อขอทราบสังกัดเมื่อปลดเป็นกองหนุน แล้วจึงยื่นทางว่านนำปลดต่อสถิติจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาทหาร

การยื่นทางว่านนำปลดให้ผู้ยื่นส่งถึงสถิติจังหวัดก่อนวันครบกำหนดปลดเป็นทหารกองหนุนไม่น้อยกว่าหกสิบวัน เว้นแต่ในกรณีที่ปลดเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ หรือปลดเป็นพันราชการทหารประเภทที่ ๑ ให้ยื่นทางว่านนำปลดภายในสามสิบวัน ทางว่านนำปลดให้ใช้ตาม (แบบ สด.๗) ท้ายบันทึกนี้

(๕) การปลดผู้ซึ่งสำเร็จการฝึกวิชาทหารตามกฎหมาย ให้ขึ้นทะเบียนกองประจำการแล้วปลดเป็นทหารกองหนุนโดยมิต้องรับราชการในกองประจำการนั้น ให้กรมการรักษาดินแดนหรือหน่วยซึ่งผู้บัญชาการทหารบกมอบหมายให้เป็นหน้าที่ส่งบัญชีรายชื่อขอนำตัวขึ้นทะเบียนกองประจำการ และนำปลดต่อแผนกสถิติจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาทหาร

บัญชีรายชื่อขอนำตัวขึ้นทะเบียนกองประจำการและนำปลดให้ใช้ตาม (แบบ สด.๔๒) ท้ายบันทึกนี้

ข้อ ๑๗ การปลดทหารหรือตำรวจกองประจำการเป็นกองหนุนชั้นที่ ๑ ให้ถือวันเข้ารับราชการก่อนขึ้นทะเบียนกองประจำการ หรือตามวันที่ได้ขึ้นทะเบียนกองประจำการ แล้วแต่กรณี แล้วนับตั้งแต่เดือนที่เข้ารับราชการเป็นต้นไปเป็นรายเดือน

จนครบกำหนด จึงให้นำปลดในวันที่ ๑ ของเดือนถัดไป เช่นผู้ที่ต้องเข้ารับราชการมีกำหนดยี่สิบสี่เดือน และขึ้นทะเบียนกองประจำการในเดือนเมษายน ๒๕๕๗ จะเป็นวันที่เท่าใดก็ตามต้องปลดในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๘ ส่วนผู้ที่กำหนดให้รับราชการประจำการน้อยกว่าที่กล่าวนี้ ก็ให้นับวันรับราชการสำหรับการปลดโดยอนุโลมทำนองที่กล่าวแล้ว

ข้อ ๑๘ การคำนวณวันรับราชการกองประจำการนั้น ให้นับวันป่วย วันลาตามข้อบังคับทหารว่าด้วยการลา วันถูกควบคุมหรือต้องโทษเข้ารวมด้วย ส่วนผู้รับราชการยังไม่ครบกำหนดเพราะเหตุอื่นนอกจากที่กล่าวแล้ว ต้องให้รับราชการจนครบกำหนดแล้วจึงปลดในวันที่ ๑ ของเดือนถัดไป

ข้อ ๑๙ ผู้ที่ครบกำหนดปลดในระหว่างที่ถูกควบคุมหรือต้องโทษอยู่ ให้นำปลดทีเดียวไม่ต้องรอจนพ้นโทษ ต่อเมื่อพ้นโทษแล้วจึงปล่อยตัวไป

ข้อ ๒๐ การปลดทหารหรือตำรวจกองประจำการ สัสดีจังหวัดต้องถือหลักฐานวันรับราชการตามทางว่านำปลดประกอบกับวันรับราชการตามทะเบียนกองประจำการ

ทหารที่อยู่ในกองประจำการ ถ้าปรากฏว่าพิการ ทุพพลภาพ หรือมีโรค ซึ่งไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ต้องให้แพทย์แผนปัจจุบันชั้น ๑ เป็นกรรมการอย่างน้อยสามนาย ในจำนวนนี้ต้องเป็นแพทย์ในหน่วยทหารอย่างน้อยหนึ่งนายจัดการตรวจ ถ้าเป็นจริงให้ออก ใบสำคัญตาม (แบบ สด.๖) ท้ายบันทึกนี้ และนำปลดเป็นพ้นราชการทหาร

แต่การปลดตำรวจในกรณีดังกล่าวในวรรคก่อน ถ้าแห่งใดมีแพทย์แผนปัจจุบันชั้น ๑ ที่จัดการตรวจไม่ครบตามจำนวน ให้จัดแพทย์ชั้นที่ต่ำกว่าสมทบให้ครบจำนวน แต่ต้องมีแพทย์แผนปัจจุบันชั้น ๑ เป็นกรรมการในจำนวนนั้นอย่างน้อยหนึ่งนาย

การปลดผู้ซึ่งสำเร็จการฝึกวิชาทหาร สัสดีจังหวัดต้องถือหลักฐานตามบัญชีรายชื่อขอนำตัวขึ้นทะเบียนกองประจำการและนำปลด ประกอบกับทะเบียนกองประจำการ และสำเนาหนังสือสำคัญประจำตัวแสดงวิทยฐานะ

ข้อ ๒๑ การปลดทหารกองประจำการมาตรา ๔๐ นั้น ถ้าอายุยังไม่ครบสามสิบปีบริบูรณ์ ให้ปลดเป็นกองหนุนชั้นที่ ๑ ประเภทที่ ๒ จนกว่าอายุจะครบสามสิบปีบริบูรณ์ ถ้าอายุครบสามสิบปีบริบูรณ์แล้ว ให้ปลดเป็นกองหนุน ชั้นที่เหมาะสมกับอายุเช่นเดียวกับการปลดทหารกองเกิน

ข้อ ๒๒ การปลดทหารกองหนุนให้กระทำด้วยวิธีต่อไปนี้

(๑) ประเภทที่ ๑ ปลดเป็นกองหนุนในเดือนใด ให้นำครบกำหนดปลดชั้นต่อไปในวันที่ ๑ ของเดือนที่ครบกำหนดปลดนั้น ไม่ต้องคิดรายวัน

(๒) ประเภทที่ ๒ แม้จะลงบัญชีทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนในวันเดือนปีใดก็ตาม ถ้าอายุครบกำหนดในปีใดให้ปลดในวันที่ ๑ ของปีที่อยู่ครบไม่ต้องคิดรายวันรับราชการ เช่น บุคคลอายุยี่สิบแปดปีบริบูรณ์ ลงบัญชีทหารกองเกินเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๔๙๗ คิดครบกำหนดเป็นกองหนุนชั้นที่ ๒ วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๙๙

(๓) ในการเรียกระดมพล การเรียกเข้าฝึกวิชาทหาร หรือในการทดลองความพร่งพร้อมคราวใด ถ้าปรากฏว่าทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนผู้ใดพิการ ทูพพลภาพ หรือมีโรคตามกฎกระทรวง ซึ่งจะต้องปลดเป็นพันราชการทหารตามมาตรา ๔๑ ให้ออกใบสำคัญ (แบบ สด.๖) แต่ให้แพทย์ที่ตรวจร่างกาย ๑ นายทหารผู้อำนวยกาาร ๑ และนายทหารสัญญาบัตรซึ่งแทนหน่วยทหารในการนั้น ๑ เป็นผู้ลงชื่อในใบสำคัญ

ข้อ ๒๓ ผู้มีหน้าที่ออกหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญ คือ

(๑) หนังสือสำคัญซึ่งออกให้ตามมาตรา ๙ นั้น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยสัสดีจังหวัดออกตาม (แบบ สด.๘) ท้ายบันทึกนี้ และลงชื่อประทับตราประจำตำแหน่งเป็นสำคัญ

(๒) ใบสำคัญซึ่งออกให้ตามมาตรา ๔๐ นั้น ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพร้อมด้วยสัสดีจังหวัดออกตาม (แบบ สด.๙) ท้ายบันทึกนี้ แต่ต้องแก้ตำแหน่ง

นายอำเภอ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด และเติมตำแหน่งสัสดีจังหวัดลงด้วย แล้วลงชื่อ
ประทับตราประจำตำแหน่งเป็นสำคัญ

(๓) ในกรณีที่ปลดพ้นราชการทหารตามมาตรา ๔๑ นั้น จะต้อง
พิจารณาว่า การปลดนั้นปลดพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑ หรือที่ ๒ ถ้าเป็นการปลด
พ้นราชการทหารประเภทที่ ๑ ให้ออกหนังสือสำคัญตาม (๑) ถ้าปลดพ้นราชการ
ทหารประเภทที่ ๒ ให้ออกใบสำคัญตาม (๒)

(๔) ใบสำคัญซึ่งออกให้ตามมาตรา ๑๖ มาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙
นั้นให้ออกตาม (แบบ สด.๙) และให้นายอำเภอลงชื่อประทับตราประจำตำแหน่งเป็น
สำคัญ และให้สัสดีอำเภอลงชื่อรับรองว่าเป็นการถูกต้องในหลังใบสำคัญนั้นด้วย

(๕) หนังสือสำคัญสำหรับการปลดตำรวจในจังหวัดที่เรียกคนเข้า
รับราชการแต่เฉพาะตำรวจนั้น ให้ออกตาม (แบบ สด.๘) และให้ผู้ว่าราชการจังหวัด
ลงชื่อและประทับตราประจำตำแหน่งเป็นสำคัญ กับให้ผู้กำกับหรือผู้บังคับกอง
ตำรวจลงชื่อในหนังสือสำคัญนี้ด้วย

ข้อ ๒๔ การออกหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญในหน้าที่สัสดีจังหวัดให้จัดการ
ดังนี้

(๑) หนังสือสำคัญซึ่งออกให้ตามมาตรา ๙ หรือใบสำคัญซึ่งออก
ให้ตามมาตรา ๔๐ นั้น ให้ส่งไปยังเจ้าหน้าที่ผู้ขอปลดเพื่อส่งแก่หน่วยต้นสังกัดจัดการ
มอบให้ตัวรับไป

(๒) ถ้าทหารกองหนุนที่ได้รับหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญตามข้อ
๒๓ (๑) หรือ (๒) ไปแล้ว มีเหตุต้องปลดพ้นราชการทหาร ก็ให้เรียกหนังสือสำคัญ
หรือใบสำคัญนั้นมาลงวันปลดพ้นราชการทหารในด้านหลังหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญ
แล้วผู้ว่าราชการจังหวัดและสัสดีจังหวัด ลงชื่อและประทับตราประจำตำแหน่งเป็นสำคัญ
ส่วนวันปลดที่ได้ลงไว้เดิม ซึ่งยังไม่ถึงกำหนดนั้นให้ขีดฆ่าและลงชื่อสัสดีจังหวัดกำกับไว้

(๓) ทหารกองเกินที่นายอำเภอออกไปสำคัญให้ไว้ ถ้าต้องปลดพัน
ราชการทหารตามมาตรา ๔๑ ให้ออกใบสำคัญให้ใหม่ตามข้อ ๒๓ (๓) และให้เรียก
ใบสำคัญเดิมมาทำลายเสีย

ข้อ ๒๕ นายอำเภอท้องที่ที่ได้รับหลักฐานการขอเปลี่ยนชื่อตัวก็ดี ชื่อสกุลก็ดี
หรือทั้งชื่อตัวชื่อสกุลก็ดี ตามมาตรา ๑๒ วรรคท้าย เมื่อตรวจสอบถูกต้องแล้ว ให้
แก้ใบสำคัญเฉพาะที่อำเภอออกให้ โดยขีดฆ่าคำเดิมด้วยหมึกดำ แล้วเขียนคำที่ขอแก้
ลงใต้หรือต่อคำที่ขีดฆ่า แล้วประทับตราประจำตำแหน่งนายอำเภอตรงที่ขีดฆ่า แล้ว
แก้บัญชี (แบบ สด.๑) ที่อำเภอและบอกให้จังหวัดแก้บัญชี (แบบ สด.๒๗) ไว้ให้ตรง
กัน

ส่วนหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญที่จังหวัดออกให้ต้องส่งสำเนาหลักฐานเปลี่ยน
ชื่อให้จังหวัดแก้ไข โดยปฏิบัติเช่นเดียวกับวรรคแรก แต่ประทับตราประจำตำแหน่ง
สัสดีจังหวัดตรงที่ขีดฆ่า ถ้าที่ใดยังไม่มีตราประจำตำแหน่งสัสดีจังหวัดก็ให้ประทับ
ตราประจำตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดแทน

หนังสือสำคัญหรือใบสำคัญที่ผิดชื่อหรือคำต่าง ๆ ซึ่งต้องแก้ไขให้ปฏิบัติเช่น
เดียวกับวรรคแรก

ข้อ ๒๖ ถ้าผู้ที่ได้รับหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญตามข้อ ๒๓ นั้น ต้อง
จำหน่ายด้วยประการใด ๆ ซึ่งจะไม่ต้องถืออีกต่อไปแล้ว ให้จัดการเรียกหนังสือ
สำคัญหรือใบสำคัญนั้นมาทำลายเสีย ถ้าเรียกไม่ได้ให้สอบสวนว่าเรียกไม่ได้เพราะเหตุใด
ถ้ามีต้นข้าวต้องบันทึกไว้ในต้นข้าวให้ทราบเรื่องตามหลักฐานในหนังสือหรือบัญชีฉบับใด
พ.ศ. ใดด้วย

ข้อ ๒๗ ทหารหรือตำรวจกองประจำการ ทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุน
ตาย ให้จัดการจำหน่ายทะเบียนกองประจำการและบัญชี

การจำหน่ายตายนี้ ถ้าเป็นทหารหรือตำรวจกองประจำการ ให้หน่วยต้นสังกัด
แจ้งต่อสัสดีจังหวัดตามภูมิลำเนาทหารของผู้ตาย แล้วให้จังหวัดนั้นแจ้งต่อนายอำเภอ
ท้องที่ ซึ่งเป็นภูมิลำเนาทหารของผู้ตาย เพื่อจำหน่ายทะเบียนบัญชีตามระเบียบ

ถ้าเป็นทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนในจังหวัดที่เรียกคนเข้ารับราชการทหาร ให้ นายอำเภอท้องที่ที่ทหารนั้นตายแจ้งต่อจังหวัดตามภูมิลำเนาทหารของผู้ตาย ถ้าเป็น จังหวัดที่มีได้เรียกคนเข้ารับราชการทหาร ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งต่อสัสดีจังหวัด ที่ทำการแทนด้วย

ทั้งนี้ ให้แจ้งต่อกันภายในสามสิบวัน

การย้ายภูมิลำเนาทหารหรือย้ายที่อยู่

ข้อ ๒๘ บุคคลที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอตามมาตรา ๑๖ วรรค ๑ หรือมาตรา ๑๘ หรือทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนย้ายที่อยู่เปลี่ยนแปลง ให้นาย อำเภอแก้บัญชีให้ถูกต้อง

ถ้าไปอยู่ต่างตำบลชั่วคราวเกินกว่าสามสิบวัน เมื่อนายอำเภอภูมิลำเนาทหารเดิม ได้รับแจ้งการย้ายจากนายอำเภอที่ไปอยู่ชั่วคราวนั้นแล้ว ให้หมายเหตุบัญชีไว้

ในการรับแจ้งย้ายที่อยู่ดังกล่าวแล้วก็ดีหรือการรับแจ้งการย้ายภูมิลำเนาทหารก็ดี ให้นายอำเภอออกไปรับตาม (แบบ สด.๑๐) ให้แก่ผู้แจ้งไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๒๙ บุคคลที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอตามมาตรา ๑๖ วรรค ๑ หรือ มาตรา ๑๘ แล้ว หรือทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนที่ต้องโทษตามคำพิพากษา ของศาลนั้น เมื่อรับตัวเข้าคุมขังหรือส่งตัวไปอยู่ในเขตอันมีกำหนด หรือส่งไปกักกัน หรือเมื่อย้ายไปคุมขังประจำยังเรือนจำ หรือนิคม หรือเมื่อพ้นโทษ เจ้าหน้าที่ควบคุม เดิมและใหม่ต้องแจ้งต่อผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งไปยัง นายอำเภอที่เป็นภูมิลำเนาทหารของผู้นั้น

ทั้งนี้ ให้แจ้งต่อกันภายในกำหนดสามสิบวัน

ข้อ ๓๐ การย้ายภูมิลำเนาทหารต่างอำเภอหรือต่างจังหวัด สำหรับบุคคลที่ได้ลง บัญชีทหารกองเกินที่อำเภอตามมาตรา ๑๖ วรรค ๑ หรือมาตรา ๑๘ แล้ว หรือ ทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุนนั้น เมื่อนายอำเภอที่เป็นภูมิลำเนาทหารเดิมได้ รับแจ้งการย้ายจากนายอำเภอที่เป็นภูมิลำเนาทหารใหม่ตาม มาตรา ๑๒ แล้วให้

จัดการสอบสวน เมื่อได้หลักฐานว่าผู้ขอย้ายไม่ประสงค์จะหลีกเลี่ยงการรับราชการทหาร ก็ให้แจ้งต่อผู้ว่าราชการจังหวัดของตนทราบ

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับแจ้งแล้ว ให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) ทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ หรือทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ที่ปลดจากกองประจำการให้คัดสำเนาทะเบียนส่งไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดตามภูมิลำเนาทหารใหม่ แต่ถ้าเป็นบุคคลที่ได้ลงบัญชีรายนามทหารกองประจำการและทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ (แบบ สด.๒๖) ให้คัดรายการจากบัญชีนั้นลงในทะเบียนกองประจำการ (แบบ สด.๓) โดยเขียนที่เหนือทะเบียนกองประจำการว่า คัดรายการจากบัญชี (แบบ สด.๒๖) แล้วแต่กรณี ส่งไปยังจังหวัดตามภูมิลำเนาทหารใหม่

(๒) บุคคลที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอตามมาตรา ๑๖ วรรค ๑ หรือมาตรา ๑๘ แล้ว หรือทหารกองเกิน หรือทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ให้ทำบัญชีตาม (แบบ สด.๑๒) ท้ายบันทึกนี้ส่งไปยังจังหวัดตามภูมิลำเนาทหารใหม่

จังหวัดที่ได้รับการแจ้งการย้าย ถ้าเป็นจังหวัดที่มีได้เรียกคนเข้ารับราชการทหาร ให้เก็บหลักฐานการโอนนั้นไว้ แต่ถ้าเป็นจังหวัดที่เรียกคนเข้ารับราชการทหาร ให้เก็บสำเนาทะเบียนหรือลงบัญชีรายนามทหารกองประจำการและทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ (แบบ สด.๒๖) หรือบัญชีรายชื่อทหารกองเกินและทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ (แบบ สด.๒๗) ไว้ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๓๑ การบันทึกกำหนดผู้ที่ย้ายภูมิลำเนาทหารให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) จังหวัดที่เรียกคนเข้ารับราชการทหาร สำหรับทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ หรือทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ที่ปลดจากกองประจำการ ให้บันทึกหลังทะเบียนกองประจำการในช่องย้ายภูมิลำเนาทหารหรือจำหน่ายบัญชีรายนามทหารกองประจำการ และทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ แล้วแต่กรณี

สำหรับบุคคลที่ได้ลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอตามมาตรา ๑๖ วรรค ๑ หรือมาตรา ๑๘ แล้ว หรือทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ จำหน่ายบัญชี

ทหารกองเกิน หรือบัญชีรายชื่อทหารกองเกินและทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ แล้วแต่กรณี

(๒) จังหวัดที่มีได้เรียกคนเข้ารับราชการทหาร สำหรับทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ หรือทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ที่ปลดจากกองประจำการ ถ้ามีทะเบียนกองประจำการบัญชีรายชื่อทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ที่ได้ย้ายภูมิลำเนาทหาร (แบบ สด.๑๑) หรือถ้ามีบัญชี (แบบ สด.๑๒) อยู่ให้บันทึกในช่องย้ายภูมิลำเนาทหาร หรือช่องหมายเหตุแล้วแต่กรณี

ข้อ ๓๒ จังหวัดที่มีได้เรียกคนเข้ารับราชการทหาร เมื่อได้รับแจ้งการย้ายภูมิลำเนาทหารเข้ามา หรือย้ายออกไป หรือตาย ให้แจ้งต่อสัสดีจังหวัดที่ทำการแทนภายในกำหนดสามสิบวัน คือถ้ารับแจ้งการย้ายเข้ามา ให้ส่งสำเนาทะเบียนกองประจำการหรือบัญชีตาม (แบบ สด.๑๒) แล้วแต่กรณี ถ้าย้ายภูมิลำเนาทหารออกไป หรือตาย ให้ส่งบัญชีตาม (แบบ สด.๑๓) ท้ายบันทึกนี้

การเรียกทหารกองเกินและทหารกองหนุนเข้ารับราชการทหาร

ข้อ ๓๓ เพื่อให้การระดมพลเป็นไปด้วยความพร้อมและรวดเร็ว ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารเตรียมการล่วงหน้าไว้ และทำความตกลงกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องที่ให้เตรียมที่จะเรียกระดมได้ทุกขณะ เมื่อถึงคราวจะระดมให้ฝ่ายทหารสั่งการตรงต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องที่ในตำแหน่งใด ๆ ก็ได้ และเมื่อได้สั่งการไปแล้วต้องรีบแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องที่ตำแหน่งเหนือขึ้นไปให้ทราบด้วย

ข้อ ๓๔ การเรียกเข้าฝึกวิชาทหาร หรือเข้ารับการทดลองความพร้อมนั้น ถ้าไม่ใช่ในกรณีพิเศษ ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารทำความตกลงกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องที่ก่อนถึงวันกำหนดอย่างน้อยสามเดือน

การออกหนังสือสำคัญใบสำคัญ

แทนฉบับที่ชำรุดหรือสูญหาย

ข้อ ๓๕ จังหวัดที่เรียกคนเข้ารับราชการแต่เฉพาะตำรวจ ไม่มีหน่วยสถิติ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ทำใบสำคัญชำรุดหรือสูญหาย ไม่ต้องออกใบสำคัญแทนให้ใหม่ แต่ถ้าเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ทำหนังสือสำคัญชำรุดหรือสูญหาย จึงต้องออกหนังสือสำคัญแทนฉบับที่ชำรุดหรือสูญหายให้ใหม่ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งไปยังสถิติจังหวัดที่ทำการแทนจัดการออกหนังสือสำคัญแทนฉบับที่ชำรุดหรือสูญหาย ลงชื่อประทับตราประจำตำแหน่งแล้วส่งคืนผู้ว่าราชการจังหวัด ลงชื่อประทับตราตำแหน่งและจัดการต่อไป

ข้อ ๓๖ ทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนที่ไปอยู่ต่างจังหวัดชั่วคราวทำหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญชำรุดหรือสูญหายขอรับใหม่ ให้นายอำเภอที่รับแจ้งจัดการสอบสวน ถ้าได้ความจริงและถ้าหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญที่ชำรุดหรือสูญหายนั้นจังหวัดเป็นผู้ออก ก็ให้บอกไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดที่เป็นภูมิลำเนาทหารโดยผ่านจังหวัดที่มาอยู่ชั่วคราว แต่ถ้าเป็นใบสำคัญที่อำเภอออกก็ให้ร้องขอไปยังนายอำเภอที่เป็นภูมิลำเนาทหารเดิมเพื่อจัดการออกให้

ข้อ ๓๗ เงินค่าธรรมเนียมในการออกหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญแทนฉบับที่ชำรุดหรือสูญหาย ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องถิ่นเป็นผู้เรียกเก็บ

บันทึก ณ วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๙

(ลงชื่อ) พลเอก สถิตยुทธการ

ผู้แทนกระทรวงกลาโหม

(ลงชื่อ) ศ.ไทยวัฒน์

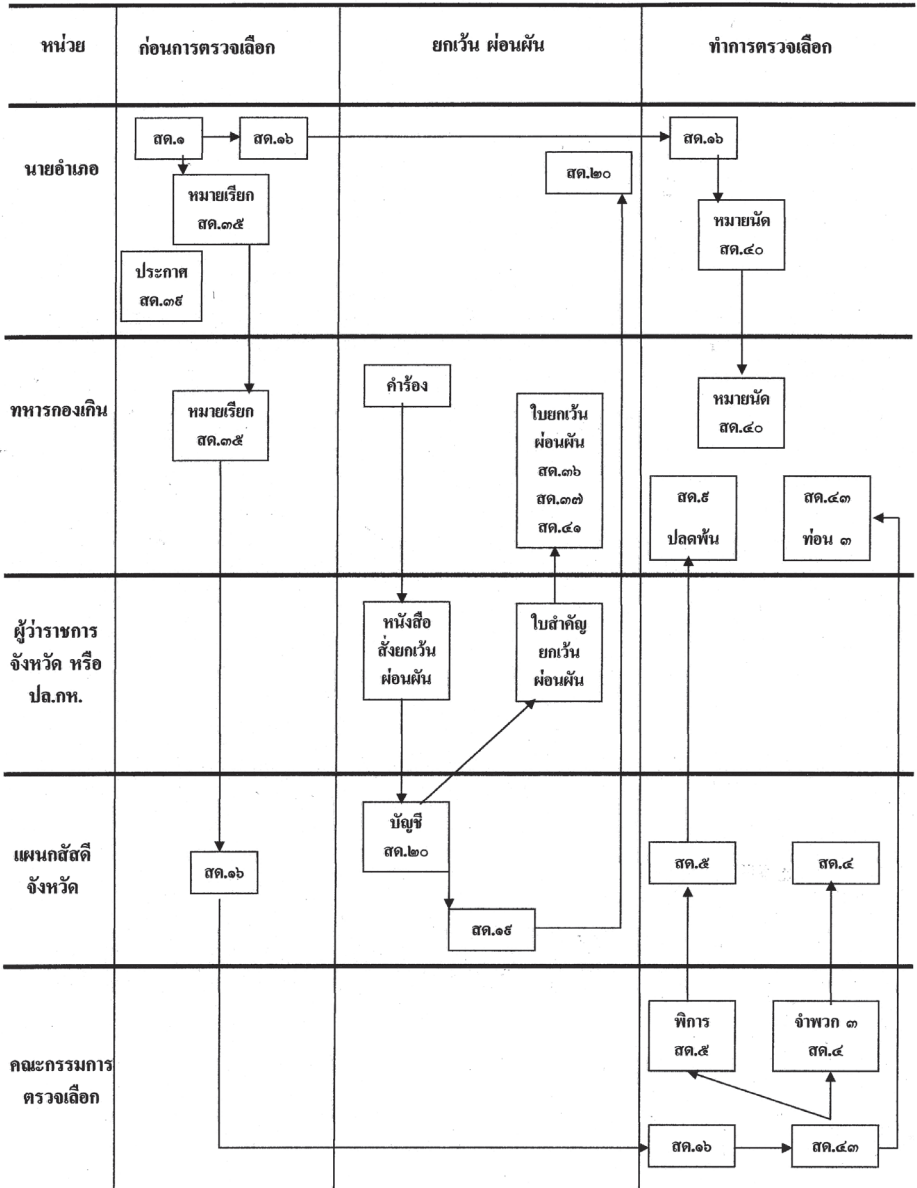
ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย

โครงสร้างระบบการตรวจเลือกและ
ระบบบัญชีเอกสารการตรวจเลือก

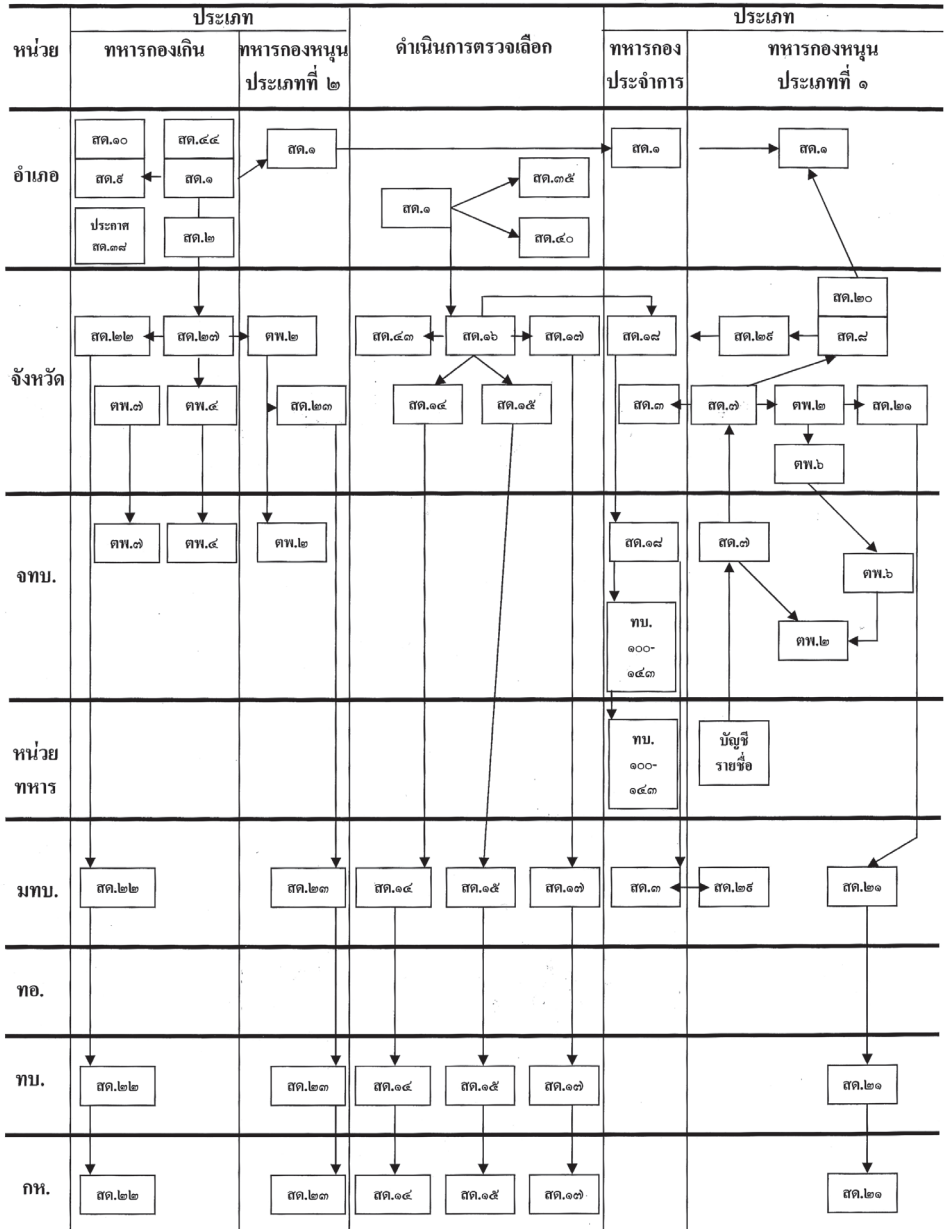
แผนผังที่ ๑
แบบพิมพ์ สด. ที่ใช้เกี่ยวกับการตรวจเลือกทหารกองเกิน

แผนผังที่ ๒

สายการควบคุมทางบัญชี ของทหารกองเกิน ทหารกองประจำการและทหารกองหนุน

แบบพิมพ์สายงานสัสดี

แบบพิมพ์สายงานสัสดี

ลำดับ	แบบพิมพ์	วัตถุประสงค์
๑.	บัญชีทหารกองเกิน (สด.๑)	๑. รับลงบัญชีทหารกองเกินตาม ม. ๑๖, ๑๘, ๑๙ ๒. รับแจ้งย้ายภูมิลำเนาผู้ที่มาตั้งทำมา หาเลี้ยงชีพเป็น ประจำ หรือมีที่ อยู่เป็นหลักภูมิตาม ม. ๑๒
๒.	บัญชีรายชื่อคนที่ลงบัญชีทหาร กองเกิน (สด.๒)	๑. เป็นบัญชีรายงานการรับคนลง บัญชีทหารกองเกินสำหรับผู้ที่อยู่ ในกำหนดลงบัญชีทหารกองเกิน ตาม ม. ๑๖ ตั้งแต่ ม.ค. ถึงสิ้น ธ.ค. ของปีนั้น ๒. รายงานการรับคนลงบัญชีทหาร กองเกินที่ตกค้าง ไม่ได้มาลงบัญชี ทหารกองเกินพร้อมกับคนเกิด พ.ศ. เดียวกันตาม ม. ๑๘ ๓. รายงานการรับคนลงบัญชีทหาร กองเกินใหม่ตาม ม. ๑๘
๓.	ทะเบียนกองประจำการ (สด.๓) ทบ.๑๐๑-๐๖๒	ขึ้นทะเบียนเป็นทหารกองประจำการ ให้แก่ ๑. ผู้ที่ถูกเข้ากองประจำการในคราว ตรวจเลือก ๒. นศท. ที่สำเร็จการฝึกวิชาทหาร ชั้นปีที่ ๓ ขึ้นไป

ลำดับ	แบบพิมพ์	วัตถุประสงค์
๔.	ใบสำคัญสำหรับคนจำพวกที่ ๓ (สค.๔) ทบ.๑๐๑-๐๖๓	<p>๓. นร. ทหารเมื่อมีอายุครบ ๑๘ ปี บริบูรณ์</p> <p>๔. ทหารประจำการที่ยังไม่เคยขึ้นทะเบียน กองประจำการ</p> <p>๕. คนร้องขอเข้ากองประจำการก่อน วันตรวจเลือกซึ่งเจ้าหน้าที่ได้รับไว้</p> <p>๖. ผู้ที่เข้ารับราชการ ตร. ตามข้อตกลง กับกระทรวงกลาโหม และกระทรวง กลาโหมส่งรายชื่อให้ขึ้นทะเบียน กองประจำการ</p> <p>๗. ผู้ที่อาสาสมัครไปช่วยทำการรบ นอกประเทศที่ กท. กำหนด</p> <p>๘. ผู้ที่ถูกเรียกเข้าฝึกวิชาทหารหรือ ระดมพล โดยวิธีเรียกอย่างทหาร ใหม่ที่รับราชการติดต่อกันครบ ๑๒ เดือนแล้ว</p> <p>๙. ผู้ที่เข้ารับการฝึกและอบรมเป็น พลอาสาพิเศษ (อาสาสมัครทหาร พราน)</p> <p>- ออกให้แก่ทหารกองเกินที่มาเข้า รับการตรวจเลือกที่มีร่างกายยังไม่แข็งแรงพอที่จะรับราชการใน ขณะนั้นได้ เพราะป่วยซึ่งจะบำบัด</p>

ลำดับ	แบบพิมพ์	วัตถุประสงค์
		ให้หายภายในกำหนด ๓๐ วันไม่ได้ และกำหนดให้เป็นคนจำพวกที่ ๓
<p>๕.</p> <p>๖.</p>	<p>ใบสำคัญสำหรับคนพิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับ ราชการทหารได้ (สค.๖) ทบ.๑๐๑-๐๖๖</p> <p>ทางว่าวนำปลดออกจากกอง ประจําการ (สค.๗) ทบ.๑๐๑-๐๖๗</p>	<p>- ออกให้แก่ทหารกองเกินที่มาเข้ารับ การตรวจเลือกที่พิการทุพพลภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับ ราชการทหารได้</p> <p>๑. ทหารที่อยู่ในกองประจําการ ถ้า ปรากฏว่าพิการ ทุพพลภาพ หรือมี โรคซึ่งไม่สามารถจะรับราชการ ทหารได้ตามที่ระบุไว้ในกฎกระทรวงฯ ก็ให้นำปลดเป็นพันราชการทหาร</p> <p>๒. ตำรวจที่อยู่ในกองประจําการ เช่น เดียวกับ ๑.๑</p> <p>๓. ในการเรียกระดมพล การเรียกพล เพื่อทดลองความพร้อม การ เรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหาร และการ เรียกพลเพื่อตรวจสอบคราวใด ถ้าปรากฏว่า ทหารกองเกินหรือ ทหารกองหนุนผู้ใดพิการ ทุพพล ภาพ หรือมีโรคซึ่งไม่สามารถจะรับ ราชการทหารได้ให้ปลดเป็นพัน ราชการทหาร</p>

ลำดับ	แบบพิมพ์	วัตถุประสงค์
๗.	หนังสือสำคัญ (สค.๘) ทบ.๑๐๑-๐๖๘	- ใช้ในการปลดทหารและตำรวจที่รับราชการครบ กำหนดออกจากกองประจำการ ฯลฯ
๘.	ใบสำคัญ (สค.๙) ทบ.๑๐๑-๐๖๙	- เมื่อได้รับทางว่านำปลดออกจากกองประจำการ จาก จทบ. กพ.ทร., กพ.ทอ. และทางตำรวจ ๑. ออกให้เป็นหลักฐานแก่ทหารหรือตำรวจที่รับราชการในกองประจำการครบกำหนดตาม พ.ร.บ.รับราชการทหารแล้ว ๒. ออกให้แก่ทหารที่อยู่ในกองประจำการยังไม่ครบกำหนดแต่พิการ ทุพพลภาพ หรือมีโรคที่ไม่สามารถจะรับราชการทหารได้ ต้องปลดพ้นราชการทหารประเภทที่ ๑ ๓. ออกให้แก่ผู้ที่ขอรับหนังสือสำคัญแทนฉบับที่ชำรุดหรือสูญหาย
๙.	ใบรับ (สค.๑๐)	๑. ไม่สามารถออกใบสำคัญ (สค.๙) ให้แก่ผู้ที่ขอลงบัญชีทหารกองเกินได้ทัน ๒. ผู้แจ้งย้ายที่อยู่ชั่วคราวหรือแจ้งย้ายภูมิลำเนาทหาร

ลำดับ	แบบพิมพ์	วัตถุประสงค์
		๓. ผู้แจ้งขอเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล ๔. ผู้แจ้งพ้นจากฐานะยกเว้นหรือผ่อนผัน
๑๐.	หนังสือแจ้งการย้ายภูมิลำเนาทหาร (สค.๑๒) ทบ.๑๐๑-๐๗๑	- เมื่อทหารกองเกินหรือทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ย้ายภูมิลำเนาทหารเป็นหลักฐาน
๑๑.	บัญชีจำนวนคนที่เรียกได้ (สค.๑๔) ทบ.๑๐๑-๐๗๒	- เพื่อให้ จทบ. ได้ทราบยอดจำนวนทหารกองเกินที่จะเรียกได้แต่ละปีสำหรับเป็นข้อมูลในแบ่งเฉลี่ยเข้า <ol style="list-style-type: none"> ๑. รวบรวมยอดทหารกองเกินอายุ ๒๑ ปีบริบูรณ์ในปีที่จะถูกเรียก และอายุ ๒๒-๒๙ ปีที่อยู่ในกำหนดเรียกเข้ารับการตรวจเลือก ส่งต่อสัสดี มทบ. หรือ สัสดี จทบ. ที่ จทบ. นั้นขึ้นตรงต่อ ทภ. และ ผบ.จทบ. ซึ่งจังหวัดนั้น ๆ อยู่ในเขตพื้นที่ภายในเดือน มิ.ย. ก่อนปีที่จะเรียก ๒. เมื่อมีจำนวนทหารกองเกินเปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นหรือลดลงเกินกว่า ๕๐ คนให้ส่งบัญชีเปลี่ยนแปลงฉบับใหม่ครั้งสุดท้ายส่งพร้อมกับบัญชีเทียบจำนวนที่จะกะเรียก (สค.๑๕)

ลำดับ	แบบพิมพ์	วัตถุประสงค์
๑๒	บัญชีเทียบจำนวนคนที่จะกะเรียก (สค.๑๕) ทบ.๑๐๑-๐๗๓	- ใช้เป็นบัญชีแจ้งยอดการแบ่งเฉลี่ย จำนวนทหารกองเกินที่จะส่งเข้า กองประจำการออกเป็นอำเภอ ๆ หรือเป็นวัน ๆ ที่ทำการตรวจเลือก ในจังหวัดนั้น ๑. แจ้งผลการแบ่งเฉลี่ย ส่งบัญชี ครั้งแรกเมื่อได้รับทราบจำนวน ที่ฝ่ายทหารขอเรียก (ประมาณ เดือน ม.ค. ของปีที่จะเรียก) ๒. เมื่อมีจำนวนคนที่จะเรียกได้ เปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้น หรือลด ลงเกินกว่า ๕๐ คน ส่งบัญชี เปลี่ยนแปลงฉบับใหม่ ๓. เมื่อฝ่ายทหารขอลดหรือเพิ่ม จำนวนคนที่ขอเรียกส่งเปลี่ยน ฉบับใหม่
๑๓.	บัญชีเรียกทหารกองเกินเข้า กองประจำการ (สค.๑๖) ทบ.๑๐๑-๐๗๔	- ใช้เป็นบัญชีรายชื่อทหารกองเกิน ที่ถูกเรียกเข้ากองประจำการแต่ละ พ.ศ. ที่ทำการตรวจเลือก ๑. ทหารกองเกินอายุ ๒๑ ปีบริบูรณ์ ในปีที่จะเรียกเข้าตรวจเลือก คัดรายชื่อออกมาจากบัญชี ทหารกองเกินและทหารกอง หนุนประเภทที่ ๒ (สค.๒๗)

ลำดับ	แบบพิมพ์	วัตถุประสงค์
		<p>๒. ทหารกองเกินอายุ ๒๒ ถึง ๒๙ ปี คัดรายชื่อออกมาจากบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สค.๑๖) ที่ทำการตรวจเลือกครั้งสุดท้าย</p> <p>๓. เป็นเอกสารใช้บันทึกผลการตรวจเลือกของคณะกรรมการตรวจชุดละ ๑ วัน</p>
๑๔.	บัญชีตรวจเลือกคนเข้ากองประจำการ (สค.๑๗) ทบ.๑๐๑-๐๗๕	- ใช้เป็นบัญชีรายงานผลการตรวจเลือกโดยละเอียด ตามบัญชีเรียกทหารกองเกินเข้ากองประจำการ (สค.๑๖) แต่ละวันที่ทำการตรวจเลือก
๑๕.	บัญชีคนที่ส่งเข้ากองประจำการ (สค.๑๘) ทบ.๑๐๑-๐๗๖	- ใช้เป็นบัญชีรายชื่อทหารกองเกินที่ได้ขึ้นทะเบียน กองประจำการแล้ว
๑๖.	บัญชีส่งยกเว้นหรือผ่อนผัน (สค.๑๙) ทบ.๑๐๑-๐๗๗	<p>- ใช้ในการส่งยกเว้นหรือผ่อนผันดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. ยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ๒. ยกเว้นไม่เรียกเข้ากองประจำการในยามปกติ ๓. ผ่อนผันไม่ต้องมาเข้ารับการตรวจเลือก ๔. ผ่อนผันไม่ส่งเข้ากองประจำการในคราวที่มีคนพอ

ลำดับ	แบบพิมพ์	วัตถุประสงค์
๑๗.	บัญชียกเว้นหรือผ่อนผัน (สค.๒๐) ทบ.๑๐๑-๐๗๘	- ใช้เมื่อได้แจ้งให้ ๑. ยกเว้นไม่ต้องเข้ารับราชการทหารกองประจำการ ๒. ยกเว้นไม่เรียกเข้ากองประจำการในยามปกติ ๓. ผ่อนผันไม่ต้องมาเข้ารับการตรวจเลือก ๔. ผ่อนผันไม่ส่งเข้ากองประจำการในคราวที่มีคนพอ
๑๘.	บัญชีจำนวนทหารกองหนุน ประเภทที่ ๑ (สค.๒๑) ทบ.๑๐๑-๐๗๘	- ใช้ในการรายงานยอดทหารกองหนุน ประเภทที่ ๑ ปีละครั้ง ตัดยอดใน สิ้นเดือน มี.ค.
๑๙.	บัญชีจำนวนทหารกองเกิน (สค.๒๒) ทบ.๑๐๑-๐๘๐	- ใช้ในการรายงานยอดทหารกองเกิน ปีละครั้ง ตัดยอดในสิ้นเดือน มี.ค.
๒๐.	บัญชีจำนวนทหารกองหนุน ประเภทที่ ๒ (สค.๒๓) ทบ.๑๐๑-๐๘๑	- ใช้ในการรายงานยอดทหารกองหนุน ประเภทที่ ๒ ปีละครั้ง ตัดยอด ในสิ้นเดือน มี.ค.
๒๑.	บัญชีจำนวนที่มีได้รับราชการ (สค.๒๖) ทบ.๑๐๑-๐๘๔	- ใช้ในรายการจำนวนวันที่ข้าราชการ สัสดี ลาป่วย ลากิจ ลาอุปสมบท และขาดราชการประจำเดือน
๒๒.	บัญชีรายชื่อทหารกองเกินและทหาร กองหนุนประเภทที่ ๒ (สค.๒๗) ทบ.๑๐๑-๐๘๕	- คัดรายชื่อผู้ที่ลงบัญชีทหารกองเกิน ตามที่อำเภอได้ส่งบัญชีรายชื่อคน ที่ลงบัญชีทหารกองเกิน (สค.๒)

ลำดับ	แบบพิมพ์	วัตถุประสงค์
		<p>มาให้ตาม พ.ศ. เกิด แต่ละอำเภอ คัดรายชื่อแยกเป็นตำบล ๆ</p>
๒๓.	<p>บัญชีรับหนังสือสำคัญหรือใบสำคัญ (สค.๒๘) ทบ.๑๐๑-๐๘๖</p>	<ol style="list-style-type: none"> ๑. เป็นหลักฐานในการรับหนังสือสำคัญทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ ที่ส่งไปให้สัตย์อำเภอ หรือหน่วยทหารเป็นผู้มอบให้เจ้าตัวรับ ๒. เป็นหลักฐานในการรับใบสำคัญปลดพันราชการทหารที่ส่งไปให้สัตย์อำเภอเป็นผู้มอบให้เจ้าตัวรับ
๒๔.	<p>บัญชีปลดย้ายประเภท (สค.๒๙) ทบ.๑๐๑-๐๘๗</p>	<p>- ใช้สำหรับรายงานการปลดทหารกองประจำการเป็นทหารกองหนุนประเภทที่ ๑ และประเภทที่ ๒ ให้สัตย์ มทบ. หรือสัตย์ จทบ. ที่ จทบ. นั้นขึ้นตรง ทก. ผู้เก็บรักษาทะเบียนกองประจำการของทหารกองประจำการในเขตพื้นที่เพื่อบันทึกปลดในทะเบียนตรงกัน</p>
๒๕.	<p>บัญชีจำหน่ายตาย (สค.๓๐) ทบ.๑๐๑-๐๘๘</p>	<p>- ใช้สำหรับรายงานต่อสัตย์ มทบ. หรือสัตย์ จทบ. ที่ จทบ. นั้นขึ้นตรงต่อ ทก. เมื่อทหารกองหนุนประเภทที่ ๒ ที่ปลดจากกองประจำการตายเพื่อบันทึกทะเบียนกองประจำการไว้ตรงนั้น</p>

ลำดับ	แบบพิมพ์	วัตถุประสงค์
๒๖.	บัญชีคนอายุครบอายุ ๖๐ ปี (สค.๓๑) ทบ.๑๐๑-๐๘๙	- ใช้ในการรายงานสถิติ มทบ. หรือ สถิติ จทบ. ที่จทบ. นั้น ขึ้นตรง ทก. เมื่อได้ทำลายทะเบียนกองประจำ การผู้ที่มีอายุครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์
๒๗.	รายงานการย้ายภูมิลำเนาทหาร กองหนุน (สค.๓๒) ทบ.๑๐๑-๐๙๐	- ใช้ในการรายงานสถิติ มทบ. หรือ สถิติ จทบ. ที่จทบ. นั้นขึ้นตรง ทก. เมื่อมีทหารกองหนุนย้ายภูมิลำเนา ทหารเข้ามาอยู่ในเขตพื้นที่
๒๘.	บัญชีรายชื่อทหารกองประจำการ ที่หนีราชการ (สค.๓๓) ทบ.๑๐๑- ๐๙๑	- ใช้คัดรายชื่อทหารกองประจำการ ที่หนีราชการตามที่หน่วยทหาร หรือ จทบ. แจ้งมาให้ติดตามตัว ส่งสังกัด
๒๙.	ป้ายปิดปกเก็บทะเบียนกองประจำการ (สค.๓๔) ทบ.๑๐๑-๐๙๒	
๓๐.	หมายเรียกเข้ารับราชการทหาร (สค.๓๕)	- ใช้ในการเรียกทหารกองเกินให้มา เข้ารับการตรวจเลือกเป็นทหาร กองประจำการประจำปี
๓๑.	ใบสำคัญยกเว้นผู้กระทำความ ผิดใน ศาสนา (สค.๓๖)	- ออกให้แก่ผู้ที่ได้รับการยกเว้นไม่ เรียกเข้ากองประจำการในยาม ปกติ ตาม พ.ร.บ. รับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ม. ๑๔ (๒)
๓๒.	ใบสำคัญยกเว้นครู (สค.๓๗)	- ออกให้แก่ผู้ที่ได้รับการยกเว้นไม่ เรียกเข้ากองประจำการในยามปกติ ตาม พ.ร.บ. รับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ม. ๑๔ (๕)

ลำดับ	แบบพิมพ์	วัตถุประสงค์
๓๓.	ประกาศ (ลงบัญชีทหารกองเกิน) สค.๓๘	- ประกาศให้ชายที่มีสัญชาติไทยไปลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอเมื่อมีอายุครบกำหนด ประกาศนี้กระทำในเดือน ก.ย. ทุกปี ปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอและที่เปิดเผยตามชุมนุมชนในท้องที่นั้น กับส่งให้กำนันผู้ใหญ่บ้านไปแจ้งราษฎรในท้องที่ของตนทราบด้วย
๓๔.	ประกาศ (รับหมายเรียก) (สค.๓๙)	- ประกาศให้ทหารกองเกินที่มีอายุย่างเข้า ๒๑ ปี ในพุทธศักราชนั้นไปแสดงตนเพื่อรับหมายเรียกที่อำเภอตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ประกาศนี้กระทำในเดือน ต.ค. ทุกปีปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอและที่เปิดเผยตามชุมนุมชนในท้องที่นั้น กับส่งให้กำนันผู้ใหญ่บ้านนำไปแจ้งแก่ราษฎรในท้องที่ของตนทราบด้วย
๓๕.	หมายนัดเข้ารับราชการทหาร (สค.๔๐)	- ออกให้แก่ทหารกองเกินที่ถูกเข้ากองประจำการในวันตรวจเลือกเพื่อนัดหมายให้มารายงานตัวเข้ารับราชการทหารกองประจำการ

ลำดับ	แบบพิมพ์	วัตถุประสงค์
๓๖.	หนังสือผ่อนผันการตรวจเลือก เข้ารับราชการทหาร (สด.๔๑)	- ออกให้แก่ทหารกองเกินที่ขอผ่อนผัน ไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ ตาม พ.ร.บ.รับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ ม. ๒๗ (๒)
๓๗.	หนังสือรายชื่อขอนำตัวขึ้นทะเบียน กองประจำการและนำปลด (สด.๔๒) ทบ.๑๐๑-๐๙๓	- เมื่อนำตัวทหารกองเกินที่สำเร็จ วิชาทหารตามกฎหมายว่าด้วยการ ส่งเสริมการฝึกวิชาทหารตาม หลักสูตรการฝึกวิชาทหารตั้งแต่ ชั้นปีที่ ๑ ขึ้นไป ขึ้นทะเบียนกอง ประจำการและนำปลดเป็นทหาร กองหนุนต่อ ๑. ฝ่ายสวัสดิ มทบ. หรือฝ่าย การสวัสดิ จทบ. ที่ จทบ. นั้น ขึ้นตรง ทภ. ซึ่งมีหน้าที่ขึ้น ทะเบียนกองประจำการแทน แผนกสวัสดิจังหวัดภูมิลำเนา ทหาร ๒. แผนกสวัสดิจังหวัดภูมิลำเนา ทหาร
๓๘.	ใบรับรองผลการตรวจเลือกทหาร กองเกินเข้ารับราชการทหาร กองประจำการ (สด.๔๓) ทบ.๑๐๑-๑๐๘	๑. ออกให้แก่ทหารกองเกินที่มาเข้ารับ การตรวจเลือกประจำปีทุกนาย ใน วันทำการตรวจเลือกเป็นหลักฐาน ว่าได้ผ่านการตรวจเลือกแล้ว

ลำดับ	แบบพิมพ์	วัตถุประสงค์
		๒. ออกเป็นใบแทนฉบับที่ชำรุดหรือสูญหาย แยกเป็นอีกเล่มหนึ่งต่างหากไม่ตัดปี
๓๙.	ใบแสดงตนเพื่อลงบัญชีทหารกองเกิน (สค.๔๔)	- เมื่อไปแสดงตนเพื่อขอลงบัญชีทหารกองเกินที่อำเภอ

กรมการทหารบก

๓๘ อาคารกองบัญชาการกองทัพบก (มีมวณรังษีสรรค์)

ถนนราชดำเนินนอก แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

โทร ๐ ๒๓๒๙๓ ๘๘๐๐

เว็บไซต์ www.inspectorrta.org